

REZÜMÉKÖTET

37. ORSZÁGOS TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA PEDAGÓGIAI, PSZICHOLÓGIAI, ANDRAGÓGIAI ÉS KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI SZEKCIÓ

**Pedagógiai, Pszichológiai,
Andragógiai és
Könyvtártudományi
Szekció**

**EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM PEDAGÓGIAI ÉS
PSZICHOLÓGIAI KAR, PEDAGÓGIAI ÉS PSZICHOLÓGIAI INTÉZET**

SZOMBATHELY, 2025. ÁPRILIS 22-24.

Szerkesztette: **Dr. Nagy Beáta Magda**
 Dr. Velics Gabriella
 Dr. Vincze Szilvia

37. ORSZÁGOS
TUDOMÁNYOS
DIÁKKÖRI
KONFERENCIA
2025

ELTE | PPK
PEDAGÓGIAI ÉS PSZICHOLÓGIAI KAR

ALSZEKCIÓK ÉS TAGOZATOK

PEDAGÓGIA ALSZEKCIÓ

Fókuszban a speciális szükségletű gyermek I-II.

Nevelés és oktatás elmélete és gyakorlata I-II.

Nevelés és oktatás szociológiai kérdései I-II.

PSZICHOLÓGIA ALSZEKCIÓ

Alkalmazott pszichológia I-II.

Általános lélektan I-III.

Családi rendszerek pszichológiája

Egészségpszichológia I-II.

Fejlődéslélektan

Klinikai pszichológia

Munka- és szervezet pszichológia

Pedagógiai pszichológia

Reproduktív egészségpszichológia

Sport és mozgás pszichológiája

Személyiséglélektan I-III.

Szociálpszichológia I-III.

ANDRAGÓGIA ALSZEKCIÓ

Andragógia I-II.

KÖNYVTÁRTUDOMÁNY ALSZEKCIÓ

A könyvtárügy aktuális kérdései

Könyves kultúra

ÜNNEPI BESZÉD

Prof. Dr. Weiszburg Tamás, az Országos Tudományos Diákköri Tanács elnöke

Tisztelt TDK-s közösség, Rektor Úr, Dékán Asszonyok, szombathelyi campus képviselők, vezetők, Elnökasszony, Örökös Elnök Úr!

Nagyon jó dolog itt lenni Szombathelyen, egyáltalán, jó dolog itt lenni az Országos Tudományos Diákköri Konferencián. Szombathely mindig is egy nagyon jó befogadó közege volt a tudománynak, a felsőoktatáshoz kötődő tudományos tehetséggondozásnak. Nem először és talán nem is utoljára állok itt, ebben a teremben, de a Pedagógia, Pszichológia, Andragógia és Könyvtártudományi Szekció esetében először. Hiszen 24 évvel ezelőtt volt az előző szekció itt Szombathelyen. Az ELTE Budapesten szervezett hat évvel ezelőtt konferenciát, éppen Elnök asszony kiváló irányításával, de Szombathelyen 2001-ben voltunk utoljára. Szombathely ugyanakkor a TDK e szekciójának a tehetséggondozásában végig meghatározó szerepet játszott, mert Gáspár Mihály professzor úr hosszú évtizedeken keresztül volt ennek a szekciónak az elnöke, vezetője, tehát a szellemi meghatározása ennek a szekciónak Szombathely centrummal volt az elmúlt évtizedekben. És ez nagyon jó érzés. Én budapesti vagyok, és nekem mindig nagyon fontos és nagyon jó az, hogyha nem minden Budapesten történik elsődlegesen.

Örülök, hogy ilyen sokan vannak. Azt hallottam, hogy MÁV vágányzár lesz, és arra készültem, hogy húsvét utáni kedden üres termeknek fogok beszélni, de persze a felvétel segítségével ez is messzire eljut.

Mi is az az OTDK? Az OTDK a kétévenkénti legmagasabb fóruma annak a nagyon speciális, magyar vagy most már mondom azt nyugodtan, Kárpát-medencei tehetséggondozási formának, aminek a lényege az, hogy egy poroszos típusú felsőoktatási rendszerbe egy tutoriális jellegű mentor-diák viszonyt építünk bele, úgy, hogy ez ténylegesen, tartalmilag is beleépül. 70 éve volt az első OTDK konferencia. Ha végiggondolnak – nem tudnak végiggondolni rajta, mert én se tudok, még akkor éppen én se születtem meg, de nem sokkal később már igen –, hogy mi minden történt ez alatt az időszak alatt, egészen fantasztikus. Maga a TDK, ha belegondolnak, akkor a legsötétebb rákosi korszakban jött létre, mint egy önszabályozó, a szabad szellemet támogató, az egyetemeken a szabadságot jelentő kutatási közeg. És az, hogy ez máig is megvan, annyi mindenen keresztülmenve, ennek nyilván az az oka, hogy ez a legmélyebben gyökerezik, ez a felsőoktatásnak a lényege.

Lehetnek tanterveink, én magam is nem is tudom hány tantervet készítettem legjobb szándékkal, de azért pontosan tudom, hogy a diákjaim akkor fogják a legtöbbet profitálni az egyetemből, akkor fogják a legtöbbet továbbvinni, hogyha bekapcsolódnak az önálló kutatásba és a TDK-ba is. Ez tehát a TDK lényege. Akik itt vannak most, ha körülnéznék, megnézik, hogy jobbra, balra Önöktől ki ül a saját generációjukból, akkor azokat az arcokat fogják látni, akikkel együtt felnőnek, akikkel 10-20-30-40 év múlva is együtt fognak dolgozni a szakmájukban. És ezek a barátságok meghatározó fontosságúak. Így volt az én esetemben is, de nagyon sokan tudnak erre példákat mondani.

Tehát az OTDK-nak két szerepe van, az egyik az, hogy professzionális segítőtől kapjanak tüpontos visszajelzést arról, hogy hol is tartanak a pályájukon, hiszen végül is az is fontos, persze, hová készülnek, de az a legfontosabb, hogy tudják, hogy most hol vannak. Mert ha nem tudják, hogy most hol vannak, akkor hiába tűzik ki a célt, semelyik GPS rendszer nem fogja Önöket odavezetni. A kiindulópont tudásánál nagyobb érték nincsen. Ez az egyik fontos cél. A másik pedig az, hogy beszélgessenek, barátkozzanak a saját generációjukkal – de hát a TDK egyben a felsőoktatás talán legdemokratikusabb rendszere is, hiszen itt a folyosón, az ebédnél való sorban állásban ott lesznek majd azok a professzorok, azok az akadémikusok, azok a kiváló tanárok, akiket esetleg csak tankönyvek címéből ismernek, és akikre úgy gondolnak, hogy a megközelíthetetlen istenek. Tényleg istenek, de az nem baj, majd Önök is lesznek azok, de nem megközelíthetetlenek, hanem boldogan befogadják Önöket – ez egy befogadási szertartás is.

Az utolsó rövid gondolat, amit szeretnék mondani: nem tudom, hogy most hányan vannak, akik előadóként – szándékosan nem versenyzőt mondok – ülnek itt a teremben. Kérem, tegyék fel a kezüket! Elég sokan. Kik azok, akik Önök közül elsőként vannak itt, tehát először szerepelnek OTDK-n? Nagyon sokan. Igen, ez így szokott lenni. Ezt a zsűri is tudja, és a zsűri is pontosan tisztában van azzal, hogy Önöket egy olyan útravalóval kell majd innen elbocsájtani, ami segíti a munkájukat. Önök mindenképpen többet tettek, mint azok, akik ide se jöttek. Ezt nem véletlenül mondtam így, tehát ha bárki Önök közül rosszabb kedvvel megy el innen, mint az, aki nem dolgozott önállóan, akkor valamit elrontottunk. Nem szokott ilyen lenni, vagy legalábbis nagyon ritkán szokott lenni, de azért hibátlanul senki nem tud dolgozni. Ezt azért mondom ennyire direktén Önöknek, mert a zsűrinek is az a feladata, és ezt ők pontosan tudják, és belülről nagyon mélyen megélik – 70 év az egy komoly kultúra, és akik itt a zsűriben vannak, ők maguk is TDK-sok voltak, nekik is már TDK-s vezetőik voltak, és így tovább –, hogy Önöket egy befogadó közegben, támogatólag kell nagyon pontosan helyre vezetni.

Mit tudok tanácsolni? Azt, hogy ne foglalkozzanak az előadások közben azzal, hogy most a másik jobban ad elő, mint esetleg Önök teszik, vagy Önök fogják tenni, vagy tették. A saját előadásuk közben – és ezt tanácsolom a saját diákjaimnak is, akik mennek OTDK-ra – egyetlen dologra

koncentráljanak, hogy amit megcsináltak, azt próbálják a legjobban elmondani. Önök egy évet, két évet dolgoztak, ki mennyit – azon a területen Önök a legjobbak. Tényleg Önök a legjobbak, ezt higgyék el, és ezt meg kell mutatni. Meg kell mutatni a zsűrinek, meg kell mutatni a többi hallgatóságnak, és ha ez sikerül, akkor Önök megtettek mindent. Hogy ezek után milyen helyezéseket kapnak, az a többieken fog múlni. Se jobbak, se rosszabbak nem lesznek attól, hogyha tagozat elsők lesznek, mert a többieket máshova sorolta a zsűri, vagy éppen tagozat harmadikak vagy éppen nem kapnak díjat. A saját teljesítményük, ha jól előadtak, akkor maximálisan megjelent itt, és ez egy fontos garanciát adhat Önöknek a jövőre nézve is. Ezt kívánom, hogy sikerüljön mindenkinek. Nem én fogok zárni, úgyhogy nem fogom tudni megkérdezni, hogy kinek sikerült ez, de Gloviczki Zoltán alelnök úr, aki majd zár, lehet, hogy felteszi ezt a kérdést. Tehát arra tessék figyelni, hogy Önök a legjobban adják elő a dolgaikat, és ugyanakkor tudjanak örülni másoknak is.

Köszönöm, hogy meghallgattak!

NYITÓBESZÉD

Prof. Dr. Zsolnai Anikó, az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar dékánja

Tisztelt Rector úr, tisztelt Elnök urak, Elnök asszonyok és szerintem a legfontosabb, akiket most szeretnék köszönteni: kedves fiatal kutatók, kedves kollégák, kedves vendégeink!

Az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kara nevében szeretettel köszöntöm Önöket a harminchetedik Országos Tudományos Diákköri Konferencia Pedagógiai, Pszichológiai, Andragógiai és Könyvtártudományi Szekció nyitórendezvényén. Büszkék vagyunk rá, hogy az elmúlt 10 év alatt immár másodszor szervezhetjük meg ezt a nivós országos rendezvényt. 2019-ben a PPK budapesti székhelyén voltunk házigazdák, most pedig a szombathelyi egységeink a vendéglátói és szervezői ennek a rangos eseménynek. Ez a találkozó a fiatal kutatókról és kutatásokról szól. Így egy idézetet szeretnék megosztani Önökkel, ami Eötvös Józseftől származik, aki a Batthyány- és az Andrássy-kormány kultuszminisztere, az MTA elnöke, az 1868-as Népoktatási törvény megalkotója, valamint egyetemünk névadójának, Eötvös Lorándnak az édesapja volt. Eötvös József a következőket írta a tudományról: „Két dolgot soha nem érthetünk meg egészen: a mindenséget s önmagunkat. Minden tudománynak elérhető tárgya csak e kettő között fekszik, s éppen ez az ok, melyért a tudományban teljes megnyugvást nem találhatunk. Mert miután minden komoly gondolkozás azon kérdéshez vezet, mily összefüggésben áll azon tárgy, melyről elmélkedénk, az egésszel s minmagunkkal, természetes, hogy minden tudományunk kétellyel vagy hittel végződik.” Önök azért vannak itt, mert érdeklődnek és nyitottak a tudományos munka iránt. Kívánom, hogy sok pozitív és hasznos szakmai élményben legyen részük. Szerezzenek új inspirációkat és persze a barátságokat is ezen a három napon itt, Szombathelyen. A konferencia minden résztvevőjének hasznos és élményteli időtöltést kívánok. Köszönöm szépen!

A KONFERENCIA MEGNYITÁSA

Prof. Dr. Veres-Székely Anna, OTDT PPAK Szakmai Bizottságának elnöke

Tisztelt vezetők, tisztelt jelenlévők!

Nagyon nagy megtiszteltetés számomra az, hogy ezt a konferenciát ma megnyitathatom, és én is különös szeretettel üdvözlöm azokat a gólyákat, akik először vannak itt, a témavezetőiket, és természetesen minden más pályázót, jelenlévőt is, de mégis azt gondolom, hogy ez egy nagyon különleges alkalom azoknak, akik először vannak OTDK-n.

Elgondolkoztam azon, hogy ezt nálam mikor kezdődött, és minden öreg róka dédelget egy ilyen évszámot, én a 2001-et, és mint kiderült, itt volt az a bizonyos esemény. Már homályba vész, de az érzésre emlékszem. Arra az izgatott érzésre a megnyitón, amit talán Önök is éreznek, hogy akkor most hogy lesz, mi lesz... Már lebírálták a pályamunkákat, tehát van egy elképzelés arról, hogy ki hogyan látta azt a munkát, amit idehoztak, de valljuk be őszintén, ez csak kettő darab vélemény. Tehát most jön az igazi megmérettetés: a zsűrinek bemutatni, elmondani, hogy mit hoztak, esetleg hogy alakult ez a pályamunka, hiszen a TDK egy folyamatos fejlődés, nem áll meg, nincs vége, nincs eleje ez egy folyamat. Úgyhogy én minden kedves jelenlévőnek azt kívánom, hogy érezze magát nagyon jól ezen a konferencián, amin mi is fog történni? Ugye a zsűribizottságok meghallgatják ezeket a pályamunkákat, és értékelik őket, de természetesen ott, magán az eseményen kialakulnak kérdések, kialakulnak szakmai viták, szakmai beszélgetések, amit aztán lehet folytatni. Én azt gondolom, hogy ezek a beszélgetések azok, amik meghatározók egy ilyen konferencián, és direkt vagy okkal mondok konferenciát. Én azt gondolom, és osztom mások véleményét ebben, hogy az OTDK elsősorban konferencia, és csak másodsorban verseny. Én is azt gondolom, hogy bármilyen helyezés is derül majd ki a legvégén a konferenciának, a lényeg a szakmai fejlődés, a szakmai beszélgetések, amelyek megtörténnek a konferencián. És valóban csak a legvégén – ha zsűritagjaink vannak jelen, nekik is üzenem, a hallgatóknak is üzenem, hogy semmit nem fognak megtudni –, hiszen hétpecsétetes titok a pályamunkák eredménye egészen a záró eseményig, ott viszont megtörténnek a díjazások, ami már csak a hab a tortán. Mégis ebben a felszabadult állapotban nyilván jól fog esni a pályamunkák méltatását meghallgatni és átvenni a díjakat. Úgyhogy én azt kívánom, hogy ilyen jó érzéssel teljen el ez a három nap itt, Szombathelyen, és hogy akár témavezetők, zsűritagok, illetve legfontosabb szempontból a hallgatók, mindenki érezze jól magát, és próbáljuk meg ezt a konferenciát ilyen szakmai szempontból felfogni. Kellemes időtöltést kívánok mindenkinek!

Roska Tamás Tudományos Előadás

Az Országos Tudományos Diákköri Tanács (OTDT) 2017-ben elhatározta, hogy a felsőoktatás különböző képzési szintjein történő tehetséggondozó, tudományos kutatói tevékenység folyamatosságának támogatása és perspektíváinak felmutatása, a tehetség elismerése és a fiatal kutatói teljesítmények megismertetése, valamint Roska Tamás tudományterületeket összekapcsoló, nemzetközileg elismert kutatói életműve előtti tiszteletadás céljából életre hívja a Roska Tamás tudományos előadások intézményét. Roska Tamás tudományos előadás tartására elismerő felkérést kaphat az a doktorjelölt/doktorandusz/posztdoktor, aki kutatómunkája során az általa választott szakmai területen kiemelkedő teljesítményt nyújtott, eredményeiről nívós publikációk, előadások, művészeti vagy tudományos alkotások formájában számot adott, valamint képes eredményeit magas színvonalú és élményt nyújtó tudományos, tudománynépszerűsítő előadásban szakterülete iránt érdeklődő, az Országos Tudományos Diákköri Konferencián (OTDK) részt vevő fiatalok és mentoraik előtt közzétenni. Roska Tamás tudományos előadás tartására első ízben 2019-ben a XXXIV. OTDK keretében, majd ezt követően két évente, szekciónként egy, összesen 16 tudománykörben kerül sor az Országos Tudományos Diákköri Konferencián.

A Roska Tamás Tudományos Előadás nyertese a Pedagógiai, Pszichológiai, Andragógiai és Könyvtártudományi Szekcióban 2025-ben: **Bali Cintia** (Pécsi Tudományegyetem Pszichológia Doktori Iskola)

Szakmai életrajz

Bali Cintia 1994. szeptember 1-jén született Szegeden. Középiskolai tanulmányait a szegedi Széchenyi István Gimnázium és Szakközépiskola pedagógia tagozatán végezte, ahol már ekkor mélyebb betekintést nyert a pszichológia világába. Felsőfokú tanulmányait a Szegedi Tudományegyetemen kezdte, ahol 2015-ben óvodapedagógus diplomát szerzett. Még ugyanebben az évben megkezdte pszichológiai tanulmányait a Pécsi Tudományegyetemen, ahol 2018-ban alapszakos, majd 2020-ban mesterszakos diplomát szerzett kognitív pszichológia szakirányon. Mesterdiplomája megszerzése után a Pécsi Tudományegyetem doktori hallgatója lett. 2023. februárja óta pedig tanársegédként dolgozik a Kognitív és Evolúciós Pszichológia Tanszék munkatársaként. Jelenleg is tagja a Visual Cognition and Emotion Lab-nek és a Kortárs Kihívások Kutatóközpontnak. Egyetemi évei alatt az önállóan végzett kutatások mellett aktív szerepet vállalt a közéletben is a Kerényi Károly Szakkollégium, valamint a PSZIESZTA szervező csapatának tagjaként. A doktori képzés alatt a Doktorandusz Önkormányzat munkáját segítette, mint a Tudományos Bizottság tagja. Emellett részt vett az ERASMUS+ és Campus Mundi programok keretein belül külföldi tanulmányi részképzésben is. Az alapképzés során Ljubljanában, a mesterképzés során pedig a Padovai Egyetemen hallgatott előadásokat.

2019-ben különdíjat, 2021-ben harmadik helyezést nyert el az OTDK-n bemutatott pályamunkájával. Munkája elismeréseként számos ösztöndíjban részesült, többek között 4 alkalommal elnyerte az Új Nemzeti Kiválóság Program ösztöndíját, valamint a Nemzeti Felsőoktatási Ösztöndíjat, a Kriszbacher Ildikó Ösztöndíjat, a László János Doktorandusz Kutatói Ösztöndíjat és a Kézdi Balázs Díjat. Jelenleg az Egyetemi Kutatói Ösztöndíj Program támogatásában részesül, továbbá elnyerte az idei évben megrendezésre kerülő OTDK-n a Roska Tamás tudományos előadás megtartásának a jogát.

Tudományos munkájának eredményeként 7 idegennyelvű és 2 magyarnyelvű folyóiratcikk, 2 könyvfejezet, 2 ismeretterjesztő cikk és 31 konferencia absztrakt szerzője vagy társszerzője.

Roska Tamás
Tudományos Előadás

*“Digitalizáció és oktatás -
Interaktív oktatási alkalmazások
hatékonysága a gyermekek közti
egyéni különbségek fényében”*

Bali Cintia

Pécsi Tudományegyetem Kognitív
és Evolúciós Pszichológia Tanszék

*“Előadásomban a digitális eszköztár
tanulásban és tanításban betöltött szerepét
szeretném körüljárni. Azon belül is arra
fogok elsősorban fókuszálni, hogy a diákok
közti egyéni különbségek (például, hogy
mennyire elterelhető a figyelmük) hogyan
befolyásolják a tanulást az ingergazdag
digitális környezetben. Illetve fontos kérdés
az is, hogy használhatóak-e a digitális
eszközök felzárkóztatásra vagy a diákok
motivációjának a növelésére. Elsősorban
az interaktív könyv applikációkon keresztül
próbálom mindezt bemutatni.”*

**Az előadás
témája**

Pedagógiai, Pszichológiai,
Andragógiai és
Könyvtártudományi
Szekció

PEDAGÓGIA ALSZEKCIÓ

Alszekció elnök: Langerné Dr. Buchwald Judit

Alszekció koordinátor: Dr. Velics Gabriella

37. OTDK PPAK Szekció
Pedagógiai alszekció
Fókuszban a speciális szükségletű
gyermek 1.

Dr. Túri Ibolya
Semmelweis Egyetem

Dr. Hegedűs Roland
*Eszterházy Károly Katolikus
Egyetem*

Dr. Tódor Imre
*Sapientia Erdélyi Magyar
Tudományegyetem*

BODOR BARBARA-MÓNICA

bodorbarbara02@gmail.com

Gyógypedagógia

BSc, 5. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Témavezetők:

Gálfi Bernadette

doktorandusz, ETDK RHK

Dr. Kálcza-Jánosi Kinga

docens, ETDK RHK

Magányosság az észlelt szociális támogatottság és az önértékelés kapcsolatának vizsgálata látássérülteknél és ép látással rendelkező személyeknél

Kulcsszavak: magányosság; észlelt szociális támogatottság; önértékelés; látássérültek; látó személyek

Jelen vizsgálatban a látássérültek és az ép látással rendelkező személyek közötti különbséget vizsgáljuk a magányosság, az észlelt szociális támogatottság és az önértékelés mentén. A szakirodalom eltérő eredményekről számol be a tekintetben, hogy a látássérültek a korlátaikból adódó nehézségek miatt magasabb arányban izolálódnak-e el, kapnak-e kevesebb támogatást és alacsonyabb az önértékelésük.

Cél megvizsgálni, hogy a látássérültek a sérülésükből adódóan nagyobb mértékben izolálódnak-e el, hangsúlyosabb szerepe van-e az esetükben az észlelt szociális támogatottságnak, alacsonyabb önértékeléssel rendelkeznek-e, valamint, hogy az észlelt szociális támogatottság hiánya előre jelzi-e az alacsony önértékelést.

A kutatásban kevert/kombinált designet alkalmaztunk. Egy kérdőívcsomagot állítottunk össze, amely a demográfiai adatok mellett három mérőeszközt tartalmazott. Az első mérőeszköz az UCCLA Magányossági Skála, amely a magányosság mérésére alkalmas, a második az Észlelt Szociális Támogatottság Multidimenzionális Skála, ezzel az eszközzel az észlelt szociális támogatottságot lehet mérni, és a harmadik a Rosenberg Önértékelési Skála, ez az önértékelés vizsgálatára alkalmas. A vizsgálatban 158 személy vett részt, amelyből 58 látássérült, és 100 személy ép látással rendelkező személy.

Az eredmények rámutattak, hogy a két vizsgálati csoportban nincs különbség a konstruktumok mentén, vagyis a látássérültek a fizikai korlátokból adódóan nem magányosabbak, nem észlelnek kevesebb támogatást, és nem alacsonyabb az önértékelésük, mint látó társaiknál.

A fentebb említett eredmények magyarázhatóak egyrészt az egyre inkább terjedő digitalizációval, hogy úgy tudnak kapcsolatokat kialakítani nem szükséges fizikai térben szocializálódniuk, az online térnek hála olyan munkákat végezhetnek, amelyek korábban elképzelhetetlenek voltak. Illetve egyre inkább egy olyan társadalomban élünk, amely lehetőségeket teremt a látássérülteknek a kibontakozásra. Mindezek hozzájárulnak ahhoz, hogy a látássérült személyek társas kapcsolatokat alakítsanak ki, ne izolálódjának el, és növekedjen az önértékelésük.

KOSTYÁK ESZTER

esztreja@gmail.com

Epidemiológia

MSc, 3. félév

Pécsi Tudományegyetem

Egészségtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Tigyiné dr. habil. Pusztafalvi Henriette
egyetemi docens, PTE ETK*

**Számárpad – Ép intellektusú sajátos nevelési igényű gyermekek
integrációjának útvesztői a mai magyar közoktatásban a pedagógus-attitűd tükrében**

Kulcsszavak: SNI; pedagógus attitűd; munka-érték

A változó társadalom elvárásaihoz való alkalmazkodás kihívást jelent a közoktatási rendszer számára. Az együttnevelés megvalósulásához elengedhetetlen a pedagógusok inkluzív szemlélete. Célunk felmérni az integráció megvalósulását és annak akadályait a köznevelési rendszer általános iskoláiban a pedagógusok szemszögéből. Továbbá célunk feltérképezni a pedagógusok magatartását félelmeik, szükségleteik, feladatmegoldó készségeik jellemzőinek tükrében.

Anyag és módszer: A keresztmetszeti, leíró statisztikai vizsgálat célcsoportja: általános iskolában dolgozó pedagógusok. Gyakorisági eloszlás, modus, medián meghatározása. Az összefüggések vizsgálatát Khi-négyzet- és One-Way Anova próbával végeztük. A kérdőívben standard kérdőíveket (Munka-érték kérdőív, Rosenberg önértékelési kérdőív) és saját kérdéseket is használtunk. A további kérdés csoportok a pedagógusok szociodemográfiai adataira, önértékelésére, munkájával kapcsolatos értékrendjére, és az integrációról kialakult véleményére irányultak. 2023 októberében online, célirányos mintavételezést végeztünk, 576 általános iskolának (egyházi, alapítványi, önkormányzati, magán) küldtük ki email-ben a kérdőíveket, melyből 33 érkezett vissza kitöltve. A számításokat IBM SPSS Statistics 25 programmal készítettük. Eredményink alapján elmondható, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek integrációját befolyásolja a pedagógus-attitűdje. Több tényező is hatást gyakorol befogadó magatartásukra. Nemek tekintetében nem, viszont életkoruk szerint szignifikáns különbséget tapasztaltunk az integrációt támogató és nem támogató pedagógusok között ($p=0,03$). A SNI tanulókkal kapcsolatos pozitív meglátások a fiatal pedagógusok körében gyakrabban fordultak elő ($p=0,001$). A pedagógia melletti gyógypedagógus végzettség protektív tényezőként szerepelt az integráció vonatkozásában ($p=0,04$). Munkahelyi nehézségeik negatívan befolyásolják a pedagógusok attitűdjét ($p=0,022$).

Elmondható, hogy a megfelelő feltételek biztosításával az inkluzív oktatás támogatható, de annak megvalósítása nem csak a pedagógus attitűdjén múlik.

KOSZTOLÁNYI ZSÓFIA

kosztizs@gmail.com

Gyógypedagógia

BA, 7. félév

Pécsi Tudományegyetem

Kultúratudományi, Pedagógusképző és

Vidékfejlesztési Kar

Témavezető:

Dr. Györkö Enikő

egyetemi adjunktus, külső konzulens

A kevertkezűség hatása a vizuomotoros koordináció fejlettségére

Kulcsszavak: laterális dominancia; kevertkezűség; vizuomotoros koordináció; óvodáskor

A közelmúlt kutatásai felhívták a figyelmet arra a tényre, hogy a kevertkezűség az idegrendszer részleges fejlődési problémájaként értelmezhető és számos fejlődési, neurológiai, immunológiai rendellenesség fokozott kockázatával járhat együtt. Az atipikus lateralizáció hatással lehet a motoros képességek fejlődésére is, különös tekintettel a vizuomotoros koordinációra, amelyet elsődlegesen a neurológiai rendszer összetett működése magyaráz.

Kutatásom célja az volt, hogy kapcsolatot keressek a kevertkezűség és a vizuomotoros koordináció fejlettsége között. Feltételeztem, hogy a kialakulatlan kézdominanciával élő gyermekek alacsonyabb szinten teljesítenek a vizuoperceptív organizáció területén, mint a tisztán jobbkezes társaik. Ennek felderítésére 5 éves átlagéletkorú, 21 kevertkezű és 21 jobbkezes óvodást vizsgáltam. Az Edinburgh Handedness Inventory, a Harris-féle laterális dominancia teszt, a Purdue Pegboard és a Bender Gestalt II Test vizsgáloélményeket alkalmaztam.

Eredményeim szerint a kevertkezű gyermekek szignifikánsan gyengébb teljesítményt mutattak a vizuomotoros koordinációt mérő komplex feladatokban, mint tisztán jobbkezes társaik. Következtetéseim szerint a kevertkezűség hatással lehet a szem-kéz koordináció fejlődésére, amely az alap-kultúrtechnikák elsajátításában jelentős pedagógiai és gyógypedagógiai figyelmet érdemel.

KOVÁCS BOGLÁRKA

kovacsbogi996@gmail.com

Gyógypedagógia

BA, 13. félév

Debreceni Egyetem

Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar

Témavezető:

Dr. Mező Katalin

főiskolai docens, DE GYGYK

Barátság, szerelem és párkapcsolat a tanulásban akadályozott és az értelmileg akadályozott fiatalok élettapasztalatainak tükrében

Kulcsszavak: tanulásban akadályozott fiatalok; értelmileg akadályozott fiatalok; baráti kapcsolatok; szerelmi kapcsolatok; kapcsolati nehézségek

A barátság, a szerelem és a párkapcsolat a tanulásban akadályozott és értelmileg akadályozott fiatalok életében is jelentős változásokat hoznak, azonban a helyzet megismerésével és megértésével foglalkozó kutatásokkal (Lányiné, 1999, Hatos 2000, Zolnai, 2001, Farkas és Jávör, 2021) hazai szinten ritkán találkozhatunk. A dolgozat célja a tanulásban akadályozott és értelmileg akadályozott fiatalok kapcsolati jellemzőinek feltárása, különös tekintettel barátságaikra, szerelmi életükre és párkapcsolataikra.

A kutatás során félig strukturált, participatív interjú felvételére került sor húsz tanulásban akadályozott és értelmileg akadályozott fiatal bevonásával. A vizsgálat annak megismerésére irányult, hogy miként definiálják a fiatalok az ismerősi, baráti, valamint szerelmi kapcsolatokat, és ezeket milyen minőségben képesek megélni, milyen tapasztalatokkal rendelkeznek. A vizsgálat előfeltevései: 1) Hatos (2000, 2012) vizsgálati tapasztalatai alapján feltételeztük, hogy a tanulásban akadályozott személyek esetében a baráti kapcsolatok hosszútávúak, míg az értelmileg akadályozott személyek esetében inkább rövidtávúak. 2) Hatos (2000, 2012) írásai alapján feltételeztük, hogy a tanulásban akadályozott személyek barátság fogalmába jobban beletartozik az együtt töltött minőségi idő, mint az értelmileg akadályozott személyeknél. 3) Farkas és Jávör (2021) vizsgálataiból kiindulva feltételeztük, hogy a tanulásban akadályozott személyek gyakrabban köteleződnek el egy párkapcsolatban hosszútávon, mint értelmileg akadályozott személyek.

A vizsgálat eredményei rávilágítottak arra, hogy a tanulásban akadályozottak esetében a baráti kapcsolatok hosszútávúak és tartósak, míg az értelmileg akadályozott fiatalok olykor szembesülnek a társas izolációval. A minőségi idő a baráti kapcsolatokban inkább csoportban számos értékkel bír. Mindkét csoport esetében megfigyelhető az igény a párkapcsolatok iránt, azonban az értelmileg akadályozott fiatalok főleg rövidtávú szerelmi kapcsolatokat alakítanak ki. Házasságkötésben, együttélésben a megkérdezett fiatalok egy része gondolkodik, gyermekvállalásban azonban nem.

Konklúziók: a válaszadók ugyanolyan értékek mentén rendezik az intim kapcsolataikat, mint társaik. A fiatalok életminősége szoros összefüggésben áll a környezetük által nyújtott támogatással. A normalizációs elv érvényesüléséhez szükség lenne arra, hogy a támogató környezet lehetőséget biztosítson a fiataloknak a személyes kapcsolatok kiépítéséhez és fenntartásához.

MOLNÁR BIANKA CSILLA
molnar.biankacsilla@gmail.com
Logopédia
MA, 4. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs
Education

Témavezetők:
Dr. Káldi Tamás
egyetemi adjunktus, ELTE BGGYK
Dr. Mészáros Éva
címzetes egyetemi tanár, ELTE BGGYK

Nyelvi és funkcionális kommunikációs képességek post-stroke afáziában

Kulcsszavak: afázia, funkcionális kommunikáció, CADL-3

A kutatás célja a Communication Activities of Daily Living (CADL-3, Holland et al. 2017) teszt hazai adaptációján keresztül bemutatni az afáziás populáció esetén megfigyelhető eltéréseket a hagyományos értelemben vett nyelvi képességek és a funkcionális kommunikációs képességek között.

Kutatásunkban arra a kérdésre keressük a választ, hogy a nyelvi és kommunikációs képességek terén milyen különbségek mutatkoznak a post-stroke afáziás személyek esetén. Hipotézisünk szerint számos esetben jobb funkcionális kommunikációs teljesítményt várhatunk a károsodott nyelvi képességekhez képest.

A kutatásunk eszközéül használt CADL-3 teszt nyelvi és kulturális adaptációját elvégeztük. Az adaptáció sikerességének megállapítására a tesztet egészséges kontrollszemélyekkel vettük fel (n = 28). A kutatás klinikai szakaszában 16 fő, post-stroke afáziás személyt vizsgáltunk a nyelvi képességet mérő WAB tesztel, valamint a funkcionális kommunikáció mérésére szolgáló CADL-3 tesztel. Az adatelemzés során a két teszten nyújtott teljesítményt és azok összefüggéseit vizsgáltuk az egyes résztvevők esetén.

A két teszten nyújtott teljesítmény között erős korreláció mutatkozik, azonban az is látható, hogy a vizsgálati személyek jelentős részénél a funkcionális kommunikációs képességeket mérő teszt esetében jobb a teljesítmény, mint a nyelvi képességek terén. A CADL-3 teszten belüli teljesítményben az látható, hogy a szigorúan vett nyelvi képességeket igénylő (verbális kommunikáció, olvasás, írás) feladattípusok esetén jellemzően rosszabb teljesítményt nyújtanak a vizsgált személyek, mint azoknál az itemeknél, melyekhez a funkcionális kommunikációs képességek mellett csak nyelvi megértés szükséges. Az eredményekből kitűnik, hogy minél súlyosabban érintettek a nyelvi képességek, annál nagyobb különbség mutatkozik a nyelvi és funkcionális kommunikációt mérő tesztfeladatokban.

A kutatási kérdésünk az volt, hogy milyen összefüggést mutatnak a nyelvi és funkcionális kommunikációs képességek. Bár azt láttuk, hogy a nyelvi képességeket vizsgáló WAB és a funkcionális kommunikációt mérő CADL-3 teszteken elért eredmények korrelálnak, ugyanakkor, az eredmények finomabb elemzése által jól látható az a mintázat, hogy a funkcionális kommunikáció szintje meghaladja a nyelvi képességeké, illetve, hogy ez a különbség az afázia típusaiban is megmutatkozik.

OROSZ RÉKA
oreka08@gmail.com
Gyógypedagógia
BA, 8. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bárcei Gusztáv Faculty of Special Needs
Education

Témavezető:
Dr. Kas Bence
egyetemi docens, ELTE BGGYK

Komplex beszélt anyanyelvi képességvizsgálat epilepsziában érintett gyermekek körében

Kulcsszavak: KOBÁK; 3-15 éves korosztály; Goodenough-féle emberalak-ábrázolás

Az epilepszia, mint neurológiai rendellenesség, különböző formákban és súlyosságban jelenhet meg, és jelentős hatással lehet a nyelvi fejlődésre. A betegség gyakorisága ellenére viszonylag kevés logopédiai és gyógypedagógiai kutatás tárgyalja a témát. Az epilepszia gyakran társul más fejlődési rendellenességekkel, így az ezzel élő gyermekek nyelvi képességeinek vizsgálata különösen fontos a terápiás és oktatási megközelítések kialakításában. Az érintett gyermekek esetében a nyelvi zavarok különböző formái figyelhetők meg, ideértve például az expresszív és receptív szókincs elmaradását, valamint a mondatszerkesztési, pragmatikai nehézségeket. Az epilepsziás rohamok gyakorisága és típusa, valamint az alkalmazott gyógyszeres kezelés szintén befolyásolhatja a nyelvi képességek alakulását. Az epilepsziás gyermekek nyelvi fejlődése több tényezőtől függ, beleértve az epilepszia súlyosságát, a kezelések hatékonyságát, és az érintett agyi területek funkcionális szerepét, azonban a minta nagyságára való tekintettel ezeket jelen kutatásban nem lehetett egymástól függetlenül vizsgálni. A kutatás a Komplex Beszélt Anyanyelvi Képességteszttel, valamint a Goodenough-féle emberrajz-teszttel vizsgálta az epilepsziás és tipikusan fejlődő gyermekek nyelvi képességeit.

Az eredmények rámutattak, hogy az epilepsziás gyermekek gyakran alacsonyabb pontszámokat értek el a komplex nyelvi feldolgozást igénylő feladatokban. Szignifikáns különbség mutatkozott a pragmatika, illetve az általános értelmi képességek területén, mellyel a kutatás két fő hipotézise beigazolódott.

A vizsgálat hozzájárulhat a nyelvi fejlesztési stratégiák és az epilepsziás gyermekek számára kialakított holisztikus terápiás megközelítések továbbfejlesztéséhez.

RÉPÁSI PANNA

repasipanni@gmail.com

Gyógypedagógia

BA, 8. félév

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem

Pedagógiai Kar

Témavezető:

Burom Katalin

mesteroktató, EKKE PK

Több mint egy lélegzetvétel – Tipikus és atipikus légzésű gyermekek munkamemóriájának vizsgálata és összehasonlítása

Kulcsszavak: légzés; szájlégzés; atipikus légzés; munkamemória; logopédia

Több mint egy lélegzetvétel. Talán elsőre nem is gondolnánk, hogy mekkora hatással van valójában az életünkre az, ahogyan lélegzünk. Nem tulajdonítunk nagy jelentőséget egy ilyen természetes, magától értetődő dolognak, viszont ezzel szemben már számos kutatás kimutatta, hogy az atipikus légzés negatívan befolyásolja az életminőségünket. Kezdve a szemmel látható jelektől, mint a helytelen testtartás, az aszimmetrikus arc, a rendezetlen fogsor és az ezek mögött megbúvó orr és garatmandula hipertrófia, a gyakori felsőlégtúti megbetegedések, a helytelen nyelvpozíció, a beszédzavarok, az alvászavarok, a figyelmi és magatartási problémák és végül, de nem utolsó sorban magas vérnyomás is kialakulhat a szájlégzés következményeként. Dolgozatommal az a célom, hogy felhívjam a figyelmet erre a hazánkban még kevésbé kutatott területre és a kutatásom alapján bemutassam, hogy az oxigén és a szén-dioxid szervezetünkbe jutásának módja, az tényleg több, mint egy egyszerű lélegzetvétel.

A kutatásomban megvizsgáltam, majd ezt követően összehasonlítottam a tipikusan és az atipikusan légző gyermekek munkamemóriáját és a végrehajtó képességeit. A munkamemória vizsgálatához a WISC – IV Intelligenciatesztnek a Memória Indexéhez tartozó Számterjedelem és Betű szám szekvencia szubtesztjeit, a végrehajtó képességek megismeréséhez pedig a Végrehajtó Képességek Kérdőívet használtam. Emellett célom volt megismerni egy általam készített kérdőíven keresztül a vizsgálatban résztvevő gyerekeknek az anamnézisé, azzal a céllal, hogy megfigyeljem a kóros szokások (cumizás, ujj szopás) és a helytelen táplálás (pl. cumisüveg használata) miként hat a gyermekek légzésére.

A vizsgálatot követően a következő hipotéziseim igazolódtak be:

1. A szájlégző gyermekek teljesítménye gyengébb, mint a könnyű orrlégzőké a munkamemóriát vizsgáló tesztekben.
2. A szájlégző és nehéz orrlégző gyermekek munkamemória teljesítménye között hasonlóság figyelhető meg.
3. Összefüggés mutatható ki az atipikus légzés és az átlag alatti munkamemória teljesítmény között.
4. A korai életévekben való táplálás módja összefügg az atipikus légzés kialakulásával.

A kutatást a későbbiekben további területek vizsgálatával, mint például a figyelem, rugalmasság, feldolgozási sebesség, beszédészlelés, beszédértés és fül-ott gégeszeti, orthodoncia vizsgálatokkal lehetne kiegészíteni és szakorvosokkal együttműködve továbbfejleszteni.

SZABÓ ANETT EMESE

sz.ancsi9927@gmail.com

Logopédia

MA, 4. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs

Education

Témavezető:

Dr. Kas Bence

egyetemi docens, ELTE BGGYK

**A centrális auditív feldolgozási zavarok szűrése iskolás korú gyermekeknél:
különböző módszerekkel nyert adatok összefüggéseinek vizsgálata**

Kulcsszavak: CAPD; gyógypedagógia; szűrőeljárás; APDQ

A CAPD-ben érintett gyermekek perifériás hallása ép, jellemzően negatív fül-orr-gégészeti és audiológiai lelettel rendelkeznek, mégis a szülők, pedagógusok beszédészlelési és -értési, figyelmi nehézségekről, esetleg viselkedéssbeli problémákról számolhatnak be.

A kutatásom fő célja egy magyar nyelvre adaptált, szülői beszámolón alapuló szűrőeljárás, az Auditory Processing Domains Questionnaire (APDQ) (O'Hara & Mealings, 2018) első pilótavizsgálata, illetve a vizsgálatba bevont gyermekek auditív feldolgozási állapotmegismerésével a szülői kérdőív validitásának vizsgálata. A kutatásba bevont gyermekek centrális auditív feldolgozási képességeit különböző tesztfeladatokkal mértem, melyek között szerepelt gyorsított, illetve zajban történő szó- és mondatfelismerés, dichotikus észlelési feladat, hangmagasság megkülönböztetés, álszóismétlés. A kutatásomban 36 gyermeket vontam be, közülük az APDQ 16 gyermeknél jelzett valamilyen jellegű kockázatot vagy másodlagos nehézséget. Előzetes beszélgetés alapján 7 gyermek esetében feltételezte a szülő vagy pedagógus, hogy valamilyen auditív feldolgozási vagy figyelemmel kapcsolatos nehézségek adódhatnak, közülük 5 gyermeknél az APDQ alapján is fennállt a kockázatok valamelyike. A felnőttek által auditív nehézséggel jelzett gyermekek jelentősen eltérnek az APDQ mutatóiban a kontrollcsoporttól. Az APDQ alapján rizikó-jelzéssel ellátott 16 gyermekhez tartozó kockázati faktorok igen változatosak voltak. Több gyermeknél megjelent valamilyen tanulási nehézség/zavar, valamint ADHD kockázata is, ez eredményezhetett szórtaabb teljesítményt.

Összességében az APDQ kérdőív alapján különböző rizikó-jelzéssel ellátott gyermekek, valamint a kontrollcsoportba tartozók között bizonyos feladatokban látható volt a különbség, ami az APDQ kérdőív validitását támogatja, de további vizsgálatok szükségességét is felveti.

37. OTDK PPAK Szekció

Pedagógiai alszekció

Fókuszban a speciális szükségletű
gyermek 2.

***Dr. Tigyiné Dr. Pusztafalvi
Henriette***
Pécsi Tudományegyetem

Dr. Vida Gergő
Soproni Egyetem

Dr. Bodnár Éva
Pannon Egyetem

BÁTORFI JÚLIA

batorfi.julia@stud.semmelweis.hu

Konduktor alapszak

Osztatlan, 8. félév

Semmelweis Egyetem

Pető András Kar

Témavezető:

Dr. Túri Ibolya

tudományos dékánhelyettes, SE PAK

A konduktori szakmára és a konduktorképzésre vonatkozó nézetek összefüggéseinek vizsgálata. (A konduktorképzésről és a jövőképről alkotott nézetek feltárása, összefüggéseinek vizsgálata.)

Kulcsszavak: konduktorképzés; konduktor szakma; nézetek; kombinált kutatás; jövőkép

Kutatásom során a hallgatói- és konduktori nézetek feltárásával foglalkozom, amelynek célja, hogy felmérjem, miként vélekednek a konduktorképzésbe érkező-, képzésben levő- és a képzést elvégzett fiatal konduktorok a Pető András Karon nyújtott oktatásról, valamint a konduktori pályáról és a továbbtanulásról. A vizsgálatot személyes érdeklődésem mellett a témán belüli kutatások alacsony száma és szükségessége indokolja.

Eredményeimet a Pető András Karon jelenleg tanuló 1-4. évfolyamos hallgatók, illetve 10, legfeljebb 10 éve végzett konduktor véleményeinek és nézeteinek elemzéséből fogalmaztam meg. Vizsgálatom során alkalmaztam a 'mixed methods'-kombinált kutatási megközelítést, amely alapján kvantitatív és kvalitatív vizsgálatokat végeztem, így számszerűsített és szöveges elemzés formájában egyaránt megfogalmazhattam eredményeimet. Az adatokat elsősorban saját készítésű, 13 nyílt- és 12 zárt végű kérdésből álló online kérdőív és 24 kérdésből álló félig strukturált interjú eszközének segítségével vettem fel 2023. telétől 2024. tavaszáig. A trianguláció elvének érvényesítése érdekében a jelenleg végzős hallgatók egy kisebb csoportjával további fogalomtérkép, illetve mondatbefejezés formájában került sor nézeteik megfogalmazására.

Vizsgálatom eredményei rámutattak, hogy a hallgatók és konduktorok alapvetően elégedettek a képzéssel, valamint javaslatokat is gyűjtöttem az előadások és gyakorlatok szervezését illetően. A felsőbb éves hallgatók és konduktorok egyező javaslatára indokolt lenne a dokumentációírás és a szülőkkel folytatott kommunikáció gyakorlása már a képzés során. A továbbtanulásról és jövőképről alkotott nézetek a legtöbb esetben változást mutatnak a képzésben eltöltött idő során, azonban a hallgatók túlnyomó többsége támogatja és szeretne is továbbtanulni, hogy minél több területre betekintést nyerhessenek és jobb szakemberré válhassanak ezáltal.

GYULAI ILONA

gyulai.ilona03@gmail.com

Gyógypedagógia

BA, 7. félév

Debreceni Egyetem

Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar

Témavezető:

Dr. Mező Katalin

főiskolai docens, DE GYGYK

Apaszerepek alakulása a sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő családokban

Kulcsszavak: apai bevonódás; modern apaság; sajátos nevelési igény; apa-gyermek kapcsolat

Számos tényező befolyásolja a gyermekek fejlődését, viselkedését, melyek közül kiemelkedően fontos a szülő és a gyermek között kialakult kapcsolat. Az édesanya – gyermek kapcsolat elemzése, a gyermeknevelésben betöltött anyai szerepek gyakran kerülnek a vizsgálatok középpontjába (Bagdy, 2004; Hámori, 2013; Kormos, 2022), míg az apa – gyermek kapcsolat sok esetben háttérbe szorul. Hazai viszonylatban ritkán jelennek meg olyan tudományos publikációk, melyek az édesapa érzéseivel, gondolataival, az apai szerepek változásával foglalkoznak, holott a témában releváns publikációk azt közvetítik, hogy az apák gyermeknevelésben betöltött szerepe jelentősen megváltozott az utóbbi években (Kovácsné Hegedűs & Sztáray Kézdy, 2023). A kutatás célja a sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő apák gondolatainak, érzéseinek és tapasztalatainak megismerése, valamint annak vizsgálata, hogy az apaszerepek változtak-e napjainkban és ha igen miként alakultak a korábbi kutatási tapasztalatokhoz viszonyítva.

A vizsgálat során az adatgyűjtést kvalitatív, félig strukturált kérdéseken alapuló interjúk segítségével végeztük, melyet 12 sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő apával készítettünk. Az interjúkat teljes terjedelmében lejegyzeteltük, majd a tartalomelemzés alá vetettük. Előfeltevéseink: 1. Dermott (2003) vizsgálatait felhasználva feltételeztük, hogy a sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő apákra is jellemző az érzelmi közelség (intimate fathers) kialakítására való törekvés a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése során. 2. Eliott (2015) gondolataiból kiindulva feltételeztük, hogy a megkérdezett sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő apák esetében is új, férfias értéként jelenik meg a gyermekről való gondoskodás (gondoskodó férfiasság). 3. Drjenovszky és Sztáray (2023) vizsgálatait alapul véve feltételeztük, hogy a kutatásban résztvevő sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő apák esetében nem jellemző az otthon maradás (otthonmaradó apa).

Eredményeink szerint a sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő apák esetében is jellemző a modern apaszerepek megjelenése, esetükben az érzelmi közelségre törekvő és a gondoskodó apaság, új, férfias értéként jelenik meg, emellett az otthonmaradó apa is egyre gyakoribb szerepkör. A tapasztalatok azt közvetítik, hogy célszerű változtatni azon a berögzült gondolkodáson, hogy a sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő apák, nem veszik ki a részüket a gyermekek neveléséből, s a családok jelentős része felbomlik.

HEIDT JUDIT

juditheidt@gmail.com

Neveléstudomány

MA, 2. félév

Soproni Egyetem

Benedek Elek Pedagógiai Kar

Témavezető:

Ambrus Attila Józsefné Prof. Dr. Kéri Katalin

egyetemi tanár, SOE BPK

Az autizmus történetének úttörő kutatónője a DSM-IV és DSM-V-TR kontextusában

Kulcsszavak: autizmustörténet; Grunya Jefimovna Szuhareva; gyermekpszichiátria; gyógypedagógia; diagnosztika

Az autizmus az idegrendszeri fejlődés sajátos útja, amely egész életen át befolyásolja a fejlődést és a viselkedést. Jelenleg csak az evidenciaalapú, egyénre szabott, autizmus-specifikus, komprehenzív és eklektikus gyógypedagógiai-pszichológiai beavatkozások révén érhető el fejlődés és életminőség-javulás (EMMI, 2020). A 2023-as CDC-adatok szerint minden 36. gyermek érintett, és ez a szám folyamatosan növekszik.

Ezek az adatok rávilágítanak arra is, hogy miért van kiemelt jelentősége a kutatásunknak, amely történeti kontextusban foglalkozik az autizmus diagnosztikájának fejlődésével. Szuhareva munkássága nem egyszerűen a múltban értelmezhető érdekesség, hanem máig érvényes és fontos megközelítéseket kínál, amelyek hozzájárulhatnak a jelen és a jövő diagnosztikai és terápiás eljárásainak fejlesztéséhez.

Kutatásunk középpontjában Grunya Jefimovna Szuhareva (1891–1981) gyermekpszichiáter munkásságának és életútjának feltárása áll. Szuhareva 1925-ben, mintegy két évtizeddel megelőzve a szakirodalom széles körben ismert úttörőit (Leo Kanner, 1943; Hans Asperger, 1944), hat gyermek esetbemutatásán keresztül részletesen leírta és meg is nevezte az autizmust. A környező országokban Szuhareva munkássága a kutatásaink alapján és a vizsgált szakirodalmak alapján ismert, a hazai szakirodalmak, gyógypedagógiai és gyermekpszichiátriai képzőhelyek említést sem tesznek Szuhareváról.

Kutatásunk során kvalitatív dokumentum- és tartalomelemzés módszerét alkalmaztuk: elemeztük Szuhareva orosz és német nyelvű publikációit, tanítványainak beszámolóit és magánlevelezését, majd összevetettük következtetéseit a mai diagnosztikai kritériumokkal. Megállapítottuk, hogy Szuhareva száz évvel ezelőtt is a ma is meghatározónak tekintett viselkedéses jellemzők alapján diagnosztizálta és írta le az autizmust.

Szuhareva több mint 150 tudományos cikk, 6 tanulmány és 3 könyv szerzője, valamint az orosz gyermekpszichiátria megalapítója volt. Eredményeink bemutatják, hogy Szuhareva első autizmus publikációja 1925-ben, Kanner (1943) és Asperger (1944) publikációi előtt volt.

Szuhareva megelőzte korát, előremutató diagnosztikai szemlélete alapján feltételezhetjük, hogy a terápiás beavatkozások és azok gyakorlati megvalósítása terén is olyan úttörő eredményeket ért el, amelyek jelentősen meghaladták korának általános gyakorlatát. Munkásságának szélesebb körű megismerése hozzájárulhat a modern diagnosztikai és terápiás beavatkozások továbbfejlesztéséhez.

HIRTH NIKOLETT

hirth.nikolett.00@gmail.com

Gyógypedagógia

BA, 7. félév

Szegedi Tudományegyetem

Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Témavezető:

Dr. Hosszu Tímea

főiskolai docens, SZTE JGYPK

A testkontroll mítosza és annak hatása a fogyatékos személyekről való közgondolkodásban

Kulcsszavak: fogyatékoság; normalitás; épségizmus; fogyatékosági modellek; posztmodell

Jelen dolgozat célja, hogy az épségizmus ideológiáján és a normalitás mítoszáon keresztül feltárja azokat a gondolati sémákat, melyek befolyásolják a neurotipikusan fejlődő személyek gondolkodását a fogyatékos személyekről. A kutatás szakirodalmi háttere kitér a fogyatékoságügyi modellek bemutatását követően (a WHO értelmezés) a posztmodell elméletre. Az épségizmus és a normalitás ideológiáján keresztül tárja fel a medikális modell és az elutasított test közötti összefüggéseket. A téma filozófiai megközelítésében Deleuze és Guattari (1987) posztstrukturalista rizóma látásmódját alkalmazza. Pszichológiai, filozófiai összefüggések segítségével magyarázza az individuumok, az elutasított test mítosza és a medikalizáció összefüggéseit.

A négy hipotézis megfogalmazása után bemutatásra kerül a mintavételi eljárás, az adatfeldolgozás módja. Ennek alapja az Index által közölt 2020-2021-es cikkek elemzése. Az alapsokaság 212 cikk, melyből nem valószínűségi, szakértői mintaválasztással (Babbie, 2003) 57 cikk került elemzésre. Az elemzéshez a szerző egy kódlapot és egy megfigyelő táblázatot készített, módszerként a tartalomelemzést választotta.

Hipotézisek: Az alapsokaság mintavételezett cikkei közül a fogyatékos személyt több cikk inkább szentimentális módon, mint realista módon jeleníti meg. Szentimentális 22,8%, realista 8,77%. A legtöbb cikk a fogyatékos személyt csodálatos lényként ábrázolja (14,04%). A mintában fellelhető medikális modell 63,6%-a él a fogyatékos személy szentimentális ábrázolásával. A fogyatékoságügyi konstrukciók közül a fogyatékos személy egzotikus ábrázolásmódja 40-40%-ban jelent meg az emberjogi és a szociális modelleknél.

Az eredmények alapján az Indexen közölt és beazonosított cikkek közel negyede ábrázolja a fogyatékos személyt a reménytelen szenvedő képében (Garland-Thomson, 2000). Ezekben a cikkekben a fogyatékoság a szenvedés manifesztációjaként jelenik meg, tehát megjelenhet benne az elutasított test mítoszára épülő elmélet. A kutatás eredményei alapján szükség lenne egy „posztmodell” kialakítására, melyben az értelmezési keret figyelembe veszi az egyéni élmények és tapasztalatok szerepét a fogyatékoság, mint létmód megélésében (Könczei és Hernádi, 2011), ezáltal a saját testünk feletti kontroll mítoszáát elveszíthetnénk (Susan Wendell, 2010).

JÁRFÁS MÁRIA ÁGNES
lobmayermaria99@gmail.com
Gyógypedagógia
BA, 8. félév

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Pedagógiai Kar

*Témavezető:
Dr. Hegedűs Roland
tanszékvezető, egyetemi docens, EKKE PK*

**„Egyből megfogant? Hát vetesse el! Lesz egy mongol idióta gyereke!” –
Élet a Down-szindrómás gyermekekkel**

Kulcsszavak: Down-szindróma; család; nehézségek

Dolgozatom a Down-szindrómás gyermekeket vizsgálja. Jelenleg kevés kutatás készült a Down-szindrómás gyermekekkel kapcsolatban, annak ellenére, hogy egyre több Down-szindrómás gyermek jön világra. A szülők a kezdeti trauma miatt, hogy gyermekük más, mint egy tipikus fejlődésmentű gyermek, ezért nem is tudják, hogy milyen attitűddel forduljanak feléjük. A Down-szindrómás gyermekek több segítségre szorulnak, mert fejlődésük teljesen eltérő.

Kutatásom fő célja, hogy az interjúk segítségével vizsgáljam a Down-szindrómás gyermekkel élő család életét, hétköznapijait és felmerülő nehézségeiket. Az interjúk vizsgálatomba olyan családok kerültek be, akiknek a Down-szindrómás gyermeke 2 és 12 év között van. Félig strukturált interjú keretein belül nyolc szülővel végeztem vizsgálatot, akik Down-szindrómás gyermeket nevelnek. A beszélgetés során nyitott kérdések segítségével a szülők szabadon meséltek tapasztalataikról, gondolataikról és életükről. Az interjúk vizsgálatot kiegészítettem egy Google kérdőívvel, amelyben a Down-szindrómás gyermekek tulajdonságaira irányultak.

Kutatásom során arra az eredményre jutottam, hogy a kezdeti nehézségeken túllendülve a Down-szindrómás gyermeket nevelő szülők fontosnak gondolják a gyermekük fejlődését, emellett nézőpontjuk is megváltozik más fogyatékossgal élő személyek irányába. Továbbá az újszülött érkezése a családi dinamikát, kapcsolatokat is átformálta. A Down-szindrómás gyermekeket és családjaikat több atrocitás is érte, elég csak a címben lévő idézetet elolvasni, amelyet egy orvos mondott az ultrahangos vizsgálatot követően.

KOVÁCS IZABELLA-ORSOLYA

kov.izabella02@gmail.com

Gyógypedagógia

BA, 5. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:

Dr. Kálcza-János Kinga

docens, RO BBTE

**Az íjászat mint fejlesztő eszköz
a szenzoros integráció zavar tüneteket mutató gyerekek körében**

Kulcsszavak: Szenzoros Integráció Zavar (SPD), szenzoros élmények, önszabályozás, végrehajtó funkciók, figyelem, íjászat

Kutatásunk célja, hogy megvizsgáljuk az íjászat mint innovatív fejlesztő program hatását a szenzoros élményekre, önszabályozásra, végrehajtó funkciókra, figyelemre az előmérés és kontrollcsoport eredményeihez viszonyítva, illetve, hogy azonosítsuk a változók közötti összefüggéseket.

A résztvevők szenzoros integráció zavar (SPD) tüneteket mutató, 7-8 éves, Waldorf iskolába járó tanulók. Két csoportra osztottuk őket: a kísérleti csoportra (N=6; 2 lány, 4 fiú) és a várakozó kontrollcsoportra (N=6; 2 lány, 4 fiú). Kis létszámú kísérleti kutatási design-t, csoportok közötti előmérést és utómérést (1 és 2) alkalmaztunk. A két csoportot a Szenzoros és Mozgásos Élmények Kérdőív, a Végrehajtó Funkciók Kérdőív 1-3 osztályos tanulóknak (ESQ), a Kisgyerekek Önértékelésének Viselkedését Bemutató Értékelési Skála (BRSPS), a Hanoi torony, a Toulouse-Pieron teszttel mértük fel.

Kutatásunk eredményei szignifikáns különbséget mutattak a kísérleti csoport előmérése és utómérése között, a figyelem és végrehajtó funkciók fejlődésében, ellenben nem találtunk különbséget a kísérleti és várakozó kontrollcsoport között és szignifikáns változást az önértékelésben. Az eredmények alapján következtethetünk arra, hogy az íjászat hatással bír a végrehajtó funkciók és figyelem alakulására.

A kötődés jellemzői a gyermekvédelmi intézményekben nevelkedett fiatalok körében

Kulcsszavak: gyermekvédelem; kötődés; fiatalok; vizsgálat; gondoskodás

A dolgozat a gyermekvédelmi gondoskodásban élő fiatalok kötődési vizsgálatáról szól. Az anyagyermek kötődést már régóta kutatják, viszont a gyermekvédelmi gondoskodásban lévő gyerekek kötődéséről nagyon kevés szakirodalom tesz említést. Mind a mai napig egy le nem írt „alapelv” az ilyen intézményekben, hogy a gyermek ne kötődjön az őt nevelő felnőttekhez, mert ők nem az ő hozzátartozói. Az alapvető probléma azonban ezzel az, hogy ha nincs kihez kötődniük, akkor nem lesz erről semmilyen tapasztalatuk, ez rányomja bélyegét mind a párkapcsolati, mind baráti kapcsolataikra, ami a későbbiekben képtelenné teszi őket arra, hogy bárkihez is kötődjenek majd.

Mivel magam is érintett vagyok ebben a témában, saját tapasztalatom és meglátásom, hogy ezeknek a gyerekeknek is ugyanolyan szükségük lenne a kötődés megtapasztalására. Négy éves koromban kerültem egy csecsemőotthonból a Fóti Gyermekotthonba, ami akkor már sokkal családiasabb volt kialakítva. Kis házakban éltünk, a maximum létszám nyolc fő volt. A házban élő gyermekeknek volt egy csoportvezetője, illetve még öt gyermekfelügyelő volt felelős az ott élő gyermekekért. Viszonylag hamar megtaláltam azt a személyt a hat ember közül, akit legjobban megszerettem, és akihez leginkább kötődni tudtam, ő volt a csoportvezetőnk, Mariann. Az ő személyében kaptam egy új anyát, aki megtanított arra, hogy mit jelent egymást kölcsönösen szeretni, elfogadni és bizalommal teljes kapcsolatot kialakítani.

SZENCZ ESZTER

volucris666@gmail.com

Gyógypedagógia

BA, 7. félév

Szegedi Tudományegyetem

Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Témavezető:

Dr. Hevesi Tímea Mária

egyetemi adjunktus, SZTE JGYPK

Lovas parasport állapota és lehetőségei Magyarországon

Kulcsszavak: paralovaglás; állapotfelmérés; helyzetelemzés; gyógylovaglás

A dolgozatom központi témája a magyar lovas parasport, mint szabadidős és versenyszerű tevékenység. A dolgozatom célja egy összefoglaló helyzetfelmérés, mely hozzájárulhat ahhoz, hogy a lovas parasport Magyarországon megvalósíthatóbbá, kutathatóvá váljon. A kutatásom során olyan kérdésekre igyekeztem választ kapni, mint hogy mennyire elterjedt ez a sport hazánkban, ha kifejezetten népszerűtlen, mik ennek az okai, és milyen megoldási javaslatokat fogalmazhatok meg a szakértők segítségével. Ezen kérdések megválaszolásához mélyinterjút vettem fel 3, több mint 20 éves tapasztalattal rendelkező lovas parasportolóval, valamint kiegészítő kutatásként egy online kérdőívet használtam 23 lovakkal foglalkozó személlyel.

A kutatás alapján feltételezhetjük, hogy a magyarországi lovas parasport valóban nem népszerű, nem elterjedt, ennek okai nagyon sokrétűek, a fennálló probléma összetett, első sorban anyagi okokra eredeztethető. A megoldást mindenekelőtt a szakmai összefogásban, szakszerű kommunikációban és tájékoztatásban, valamint a kreatív anyagi megoldásokban látom. A kutatás eredményei a kis mintaszám miatt nem mondhatóak hitelesnek, megbízhatónak, ennek ellenére a kutatás elérte célját, hiszen kiindulópontot, alapot jelenthet további kutatások elvégzéséhez, illetve indikátorként is lehet rá tekinteni a fogyatékos személyek lovassportban való részvételi lehetőségének felmérése szempontjából.

ZSOLNAI IMRE
zsolna5@gmail.com
Szakoktató
BA, 5. félév
Dunaújvárosi Egyetem

*Témavezető:
Dr. Budai Gábor
egyetemi adjunktus, DUE*

A közoktatást támogató szociális munkások tevékenységei a Győri járás iskoláiban

Kulcsszavak: szociális; iskola; együttműködés;

2018. szeptember 1-jétől bevezetésre került a hazai nevelési-oktatási intézményekben a szociális segítő tevékenység, illetve a szociális és gyermekjóléti szolgáltatások bővítése a gyermekek és tanulók veszélyeztetettségének megelőzése érdekében. A kutatás célja annak feltárása, hogy az iskolai szociális munkások milyen mértékben tudnak integrálódni az oktatási intézményekben működő pedagógiai közösségekbe, képesek-e hatékony együttműködést kialakítani. A kutatás ezen túlmenően vizsgálni kívánja, hogy a szakmai diszciplínák közötti együttműködés hiánya vagy gyengesége milyen hatással lehet a szociális segítő tevékenységek és gyermekjóléti szolgáltatások eredményességére.

Kutatásomhoz a kvalitatív kutatási módszert választottam. Összesen 2 fővel (n=2) készítettem interjút (szociális segítőkkal) melyek során az alanyok előre összeállított nyílt kérdésekre válaszoltak. Az interjúk összességében egy túlterhelt rendszer képét mutatják, ahol az erőforrások elégtelensége és a nagy létszám korlátozza a segítő munka eredményességét. Az együttműködés javítása érdekében nemcsak a találkozók rendszerességére, hanem a munkaterhelés arányosítására és az ellátott gyermeklétszám csökkentésére is hangsúlyt kellene helyezni.

37. OTDK PPAK Szekció

Pedagógiai alszekció

Nevelés és oktatás elmélete és gyakorlata 1.

Dr. Bordás Andrea
*Partiumi Keresztény
Egyetem*

Dr. habil. Somogyvári Lajos
Pannon Egyetem

Dr. Rausch Attila
*Eötvös Loránd
Tudományegyetem*

ANTAL ORSOLYA

antal.orsolya.napmadar@gmail.com

Tanító

BA, 7. félév

Pécsi Tudományegyetem

Kultúratudományi, Pedagógusképző és

Vidékfejlesztési Kar

Témavezető:

Prof. Dr. habil Nagy Janka Teodóra
tanszékvezető, egyetemi tanár, PTE KPVK

A pedagógiai tehetséggondozás szerepe – egy esettanulmány alapján

Kulcsszavak: tehetségmodellek; tehetségfejlesztés; pedagógus; mikrovizsgálati módszer; esélyteremtés

A tehetséggondozást a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény a magyar oktatásügy kiemelt céljának tekinti. Tanító szakos hallgatóként a témára vonatkozó szakirodalom áttekintése után egy esettanulmány alapján vizsgáltam a pedagógiai tehetséggondozás szerepét. Új, eddig ismeretlen forrásokat felkutatva mutattam be Boross Jolán cigány származású énekművész életútját. Ezt követően dr. Czeizel Endre 2x4+1 faktoros tehetségmodellje alapján mikrovizsgálati módszer alkalmazásával tanulmányoztam az életút egyes szakaszaiban a pedagógiai tehetséggondozás lehetőségeit, módszereit és eredményeit. Kutatásom az egyéni életút elemzésen túl mutató eredménye, hogy a többszörösen hátrányos helyzetű tehetséges személyek számára a pedagógiai tehetséggondozás sokrétű személyiségfejlesztéssel teremthet esélyt a többségi társadalomba való beilleszkedéshez. Ezen keresztül járulhat hozzá a tehetség kibontakoztatásához – ahogy Boross Jolán esetében a kiemelkedő énekművészi teljesítmény eléréséhez.

DESSEWFFY ANNA ZSÓFIA
anna.zsofia.dessewffy@gmail.com
Gyermek kultúra mesterszak
MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Tanító- és Óvóképző Kar

KUSZÁL BRUNELLA DOMINIKA
brunella.kbd@gmail.com
Gyermek kultúra
MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Tanító- és Óvóképző Kar

*Témavezető:
Dr. habil. Hercz Mária
egyetemi docens, ELTE TÓK*

Gyermekek hangja kutatás a digitális világról: 8-12 évesek válaszolnak

Kulcsszavak: digitális nevelés, gyermek kutatás, videójátékok

Valós képe van a pedagógusoknak a kiskamaszok digitális szokásairól? Viszonylag kevés azon kutatások száma, amelyek közvetlen a gyermekek gondolkodását tárja fel ezen a téren. Kutatásunk célja, hogy feltárjuk a 8–12 éves gyermekek digitális világhoz való hozzáállását, különös figyelmet fordítva a digitális játékokra. Továbbá, hogy olyan kérdőívet fejlesszünk, ami a későbbiekben is könnyen használható az említett korosztállyal. A kutatásban kvantitatív módszereket alkalmazzunk. Kérdőíves felméréssel gyűjtjük össze, hogy a gyermekek hogyan vélekednek a témával kapcsolatban. Célunk, hogy dolgozatunk feltárja a gyerekek viszonyulását a digitális világhoz. A kapott eredmények segíthetik a gyermekekkel foglalkozó szakemberek és szülőket nevelő munkájukban.

GYUGYI KATALIN

gyugyi.katalin@gmail.com

Etika - magyar nyelv és irodalom szakos tanár

Osztatlan, 5. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

dr. Bécsi Zsófia

egyetemi adjunktus, PTE BTK

**Jöjjön a K-pop, vagy meneküljünk tőle?
A K-pop hatásairól a serdülők személyiségfejlődésében**

Kulcsszavak: szubkultúra; serdülők; identitás; Dél-Korea ipara; oktatás

Központi témám a K-pop világának működése és a fiatalokra gyakorolt hatása. Céлом, hogy kutatásommal meggyőzzem a leendő pedagógusokat, hogy szükséges ismerni ezt a szubkultúrát. Hipotézisem a következő: a K-pop túlzott fogyasztása negatív hatással van a fejlődő serdülők személyiségfejlődésére. A kutatásom során tanulmányokból, cikkekből, konkrét esetekből és pszichológiai szakirodalmakból tájékozódtam. Nem csak magyar irodalmakkal foglalkoztam, hanem angol és dél-koreai írásokat is elemeztem, hogy egy átfogóbb, egyetemes képet vázolhassak fel. Kutatásom kiter a nem serdülőkorúakra is, de döntően a kamaszkorúakkal foglalkozik. Feltételezésem beigazolódott, hiszen nyilvánvalóvá vált, hogy a K-pop ipar tudatosan fejlődésgátló tényezőkre építve fejti ki hatását.

KISS ANNA BORBÁLA

kiss.pankab@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Fábri György

egyetemi docens, ELTE PPK

Gergely Bence

egyetemi tanársegéd, KRE BTK

**Evangélikus iskolák diákjainak spirituális jólléte
az iskolai bevonódásuk és vallásosságuk függvényében**

Kulcsszavak: oktatás, iskola, vallás, pszichológia, spirituális jóllét

Jelen dolgozat témája az evangélikus iskolák diákjainak spirituális jóllétének alakulása az iskolai légkör, a tanulók iskolai bevonódásuk, az iskolalelkészek szerepe és vallásosságuk függvényében. A vázolt témák elemzésével a dolgozat célja az evangélikus iskolák missziós, egyházépítési funkciójáról reális, a valós helyzetre, környezetre reflektáló célok és elvárások feltárása.

MUNKÁS MELINDA

kovne.melinda@gmail.com

Csecsemő- és Kisgyermeknevelő

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Tanító- és Óvóképző Kar

Témavezető:

Dr Sándor Mónika

egyetemi docens, ELTE TÓK

A bölcsőde – anyagi kényszer, avagy gyengéd átmenet a család és az óvodai nevelés között

Kulcsszavak: bölcsőde; adaptáció; óvoda; szülők; nevelés

Dolgozatom a bölcsődei ellátás szerepét és hatásait vizsgálja a kisgyermek fejlődésére, különös tekintettel az óvodai adaptáció sikerességére. A kutatás középpontjában az áll, hogy a bölcsődébe járó gyermekek szociális, érzelmi és kognitív fejlődésében felfedezhető-e bármilyen előny azokhoz képest, akik kizárólag a családi környezetből érkeznek az óvodába. A kérdést nem csupán elméleti szempontból, hanem empirikus kutatás alapján is megvizsgáltam, különböző módszereket alkalmazva.

A kutatás három fő elemből állt: 68 szülő körében végzett kérdőíves felmérés, félig strukturált interjúk óvodapedagógusokkal és szülővel, valamint óvodai kiscsoportban végzett megfigyelés. A kérdőíves kutatás arra kereste a választ, hogy milyen motivációk vezérlik a szülőket a bölcsőde választásában, és milyen tapasztalatokat szereztek a bölcsődei gondozás minőségével kapcsolatban. Az interjúk és a megfigyelés az óvodai adaptáció különbségeit elemezték a korábban bölcsődébe járt és nem járt gyermekek esetében.

Az eredmények azt mutatják, hogy a bölcsődében nevelkedett gyermekek könnyebben alkalmazkodnak az óvodai környezethez, szociális készségeik fejlettebbek, és nagyobb biztonsággal mozognak a közösségi élet szabályai között. A szülői tapasztalatok és az óvodapedagógusok véleménye szintén alátámasztják, hogy a bölcsőde egyfajta „előkészítő szakaszként” működik, amely megkönnyíti az óvodai beszoktatást. Ugyanakkor a kutatás rávilágít arra is, hogy a családi nevelés minősége és a bölcsődei gondozás színvonala meghatározó tényezők a gyermek fejlődésének alakulásában.

Dolgozatom célja, hogy hozzájáruljon a pedagógiai gyakorlat továbbfejlesztéséhez és a bölcsődei ellátás társadalmi megítélésének javításához.

SZABÓ ÉVA

vhychusch@gmail.com

Óvodapedagógus

BA, 16. félév

Debreceni Egyetem

Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar

Témavezető:

Dr Rábai Dávid

egyetemi adjunktus, DE GYGYK

Az Ovi-Sport Program vizsgálata néhány debreceni óvodában

Kulcsszavak: Ovi-Sport Program; óvodapedagógusok; mozgás

A pályamű témaválasztását az indokolja, hogy az Ovi-Sport Program 2011. évi indulása óta több mint 500 óvodában van jelen, így az eltelt több, mint egy évtizedben számos gyakorlati tapasztalattal lettek gazdagabbak a résztvevő intézmények, melyek vizsgálatáról kevés kutatás született. Célunk, hogy a feltáró, pilot jellegű kutatás során néhány debreceni óvoda óvodapedagógusainak (N=52) megkérdezésével ismereteket szerezzünk az Ovi-Sport Program gyakorlati megvalósulásának körülményeiről, melyek további kutatási alapot szolgáltathatnak a témában.

Jelen pályamű felépítését tekintve két fő tartalmi egységre épül: az elméleti rész megírását követően a kutatási eredményeinket ismertettük, melyek alapján levontuk a legfőbb konklúziókat. Az elméleti fejezetben, miután bemutattuk az alapfogalmakat és a jogszabályra vonatkozó háttérrel, a mozgás helyét tisztáztuk az óvodai életben, szoros összefüggésben az óvodáskorúakra vonatkozó életkori sajátosságokkal. Az elméleti fejezet utolsó alfejezetében kerül sor az Ovi-Sport Program bemutatására.

A dolgozat célja volt, hogy információkat gyűjtsön az Ovi-Sport Programmal kapcsolatos gyakorlati tapasztalatokról, melyek akár további kutatások kiindulópontjaként szerepelhetnek. Kutatásunk eredményeképpen több hasznos megállapítás is megfogalmazódott: a megkérdezettek véleménye szerint az Ovi-Sport Program sikeressége az óvodapedagógusok szakmai elhivatottságán múlik, amelyet a támogató környezet, a továbbképzési rendszer, az edzői kapcsolatok, és az információcserét segítő platformok tehetnek még hatékonyabbá. Sikertelen megfogalmazni még az óvodapedagógusok véleménye alapján az Ovi-Sport Program erősségeit és a gyakorlatuk alapján fejlesztést vagy támogatást igénylő területeket.

Elgondolásunk szerint jelen pályamű összességében nagy lépést tett meg az Ovi-Sport Program szélesebb körű megismeréséhez. Az elméleti háttér bemutatását követően az empirikus kutatásunkkal tudunk igazolni néhány megállapítást, emellett további kérdéseket tártunk fel, amelyek megválaszolásához további kutatómunkák lesznek szükségesek a jövőben.

TÖRÖK ALIDA

trkalida@gmail.com

Pszichológia

MA, 1. félév

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi

Egyetem

Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kun Ágota

egyetemi adjunktus, BME GTK

Milyen ma pedagógusnak lenni?

Kulcsszavak: Oktatás, pedagógusok, mentális-egészség, munkaelégedettség

Az oktatás területén dolgozó pedagógusok mentális egészsége és elégedettsége nagyban befolyásolja az oktatási rendszer megfelelő és hatékony működését, de a diákok társas-szociális és személyiségbeni fejlődését, valamint teljesítményét. Jelen kutatás célja, hogy aktuális képet mutasson a pedagógusok mentális egészségét meghatározó és azzal összefüggésben lévő tényezőkről, így a jóllét-érzetről, munkahelyi elégedettségükről, az őket ért stressz hatásairól és a kiégés mértékéről. A vizsgálat célcsoportja a különböző típusú oktatási intézményekben dolgozó pedagógusok. A vizsgált konstruktumok mérésére összeállított kérdőív csomag felvétele online formában történik, hólabda módszerrel. A kapott adatok statisztikai elemzésével várhatóan átfogó képet kapunk arról, hogy milyen a pedagógusok aktuális mentális egészségi állapota, illetve, hogy a munkahelyi elégedettség, a pszichés jóllét-érzet, a kiégés és az észlelt stressz milyen módon és mértékben van hatással arra.

Az eredmények nemcsak az oktatási rendszer számára lehetnek hasznosak, de abban is segíthetnek, hogy meghatározzassuk azokat a módszereket, intervenciós formákat és programokat, amelyek támogatják a pedagógusokat saját erősségeik fejlesztésében, a kiégés megelőzésben és a jóllét-érzet növelésében. Kutatásunk eredményei hozzájárulhatnak a legégetőbb és legszükségesebb beavatkozási pontok meghatározásához annak érdekében, hogy a pedagógusokra való tudatos odafigyelés mentén, de a diákok érdekében is, a jelenlegi gyakorlatban elinduljon egy pozitív változás.

TROLL LUCA

troll.luca@gmail.com

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Kelemen Roland

egyetemi docens, SZE DFK

Dr. Kovács-Szépvölgyi Enikő

egyetemi tanársegéd, SZE DFK

Végtelen életek, zéró szabályok - A gyermekek számítógépes játékok okozta függőségének lehetséges jogi keretei a nemzetközi szabályozási modellek alapján

Kulcsszavak: videójáték-függőség; szülői kontroll; állami intézkedések; gyermekvédelem; besorolási-rendszer

A digitális technológia fejlődése átalakította a gyermekek szabadidő-eltöltési szokásait, a számítógépes játékok világa pedig szerves részévé vált mindennapjaiknak. Azonban a játékok nemcsak szórakozást, hanem komoly társadalmi kihívásokat is jelentenek, különösen a gyermekek mentális egészségére gyakorolt hatásuk miatt. Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) 2019-ben hivatalosan is betegségként ismerte el a videójáték-függőséget, rávilágítva annak pszichológiai, szociális és fizikai kockázataira.

Dolgozatomban a játék-függőség nemzetközi szabályozását vizsgáltam, összehasonlítva az ázsiai, európai és amerikai megoldásokat. A kutatás átfogó képet ad az olyan állami intézkedésekről, mint a Kínában bevezetett szigorú időkorlátok, a Dél-Koreában alkalmazott szülői kontroll, vagy az Ausztráliában működő korhatár-besorolási rendszerek. Emellett kitérek a videójátékok káros összetevőire, mint a mikrotranzakciók és a loot boxok, amelyek a szerencsejátékhoz hasonlóan addiktív mechanizmusokat hordoznak.

Magyarországon is szükség van a gyermekek védelmét biztosító jogi keretekre. A nemzetközi modellek elemzése alapján javaslatot tettem olyan szabályozásokra, amelyek hatékonyan képesek összehangolni a technológia nyújtotta előnyöket a gyermekek mentális és fizikai egészségének megóvásával. Fontosnak tartom a szülői felelősség, az oktatás és az állami szabályozás egyensúlyának megteremtését, hogy a játékok által nyújtotta élmények mellett minimalizáljuk a káros hatásokat.

A kutatás során arra a következtetésre jutottam, hogy a játék-függőség komplex problémája csak a kormányzat, a szülők és a társadalom szoros együttműködésével kezelhető hatékonyan.

UTASSY JÁZMIN

ujazmin11@gmail.com

Pszichológia

MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Dobai Attila Marcelián
egyetemi adjunktus, ELTE PPK

Tanárok és tanítók motivációjáról a mai Magyarországon

Kulcsszavak: motiváció; FIT-Choice skála; ember-környezet kölcsönkapcsolat

A tanárok és tanítók jelentős hatással vannak a diákok motivációjára, teljesítményére, tanulásuk hatékonyságára, ezért a pedagógusok életpályája figyelemre méltó kutatási terület. A településtípus mint exorendszer (Bronfrennbrenner, 1994) hatása a pedagógusok motivációjára, nem kellően artikulált téma a hazai szakirodalomban. Feltételezéseim szerint az egyes településtípusokon dolgozó tanárok és tanítók általános motivációs szintjében különbség fedezhető fel, illetve eltérő motivációs tényezők jellemzőek az egyes településtípusokon. Országsszerte 24 fővel (18 nő, 6 férfi, átlagéletkor 49,33 év) készítettem félig strukturált életútinterjúkat a pedagógusok motivációjáról és tapasztalatairól az adott települést mint interakcióteret figyelembe véve.

Alapvetően a településtípus hatásainak vizsgálata volt a fő cél, ezért nem tettem különbséget a tanárok és tanítók között az elemzés során. A mintába összesen 28 különböző magyarországi település került be: Budapest, továbbá 6 nagyváros, 6 kisváros és 15 község kategóriát alakítottam ki. Az interjúk átiratait a Grounded Theory (Glaser és Strauss, 2017) kvalitatív tartalomelemzési technikával elemeztem. A szakirodalommal történt diádikus interakció során úgy láttam, hogy a Watt és Richardson (2012) FIT-Choice (Factors Influencing Teaching Choice) skáláját viszonyítási pontként elfogadva átformálható a kódrendszerem, így a kutatásom jól illeszkedik a kurrens szakirodalmi kánonba. A skála eredeti elemeit több új tényezővel is kiegészítettem, így például a társas közeg a FIT-Choice skálában nem szerepelt, ám az eredmények szerint a motiváció meghatározója lehet, ráadásul gyengítő faktorként a legjelentősebbnek is tűnik az összes közül (Társas közeg; Extrinzik értékek; Feladatokra való igény; Önpercepció; Intrinzik értékek; Korábbi szociális behatások). Az erősítő tényezők közül minden esetben az intrinzik értékek faktora voltak a legjelentősebbek. Továbbá bizonyos faktorok nemcsak nem jelentek meg némely esetben az életinterjúk során, hanem a motivációt feltételezetten erősítő faktorok hiánya, és az abból adódó egyén hátránya szavakban is kifejeződött.

Kisebbségi településeken a pedagógus nevelő szerepe dominál, a klasszikus pedagógiai munka, a tantervi tényanyag rovasára. A kutatás eredményei arra mutatnak, hogy a jelenlegi folyamatok interdiszciplináris vizsgálata és a döntéshozói reflexió a jövő nemzedékek pedagógusi életpályá feltételrendszerének átformálásához szükséges.

37. OTDK PPAK Szekció

Pedagógiai alszekció

Nevelés és oktatás elmélete és
gyakorlata 2.

Dr. Bordás Andrea
Partiumi Keresztény
Egyetem

Dr. habil. Dezső Renáta Anna
Pécsi Tudományegyetem

Dr. Tóth Edit
Szegedi Tudományegyetem

BAJNAY MÁRTA

bajnay.marta@gmail.com

Neveléstudomány

MA, 4. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Bereczki Enikő Orsolya
egyetemi adjunktus, ELTE PPK

A kreatív gondolkodás fejlesztése az Immerzív Virtuális Valóságban

Kulcsszavak: kreatívfejlesztés; IVR; divergens gondolkodás; flow-élmény

A dolgozat egy átfogó kutatás részét képezi, amelynek célja az IVR (Immersive Virtual Reality) technológia kreativitására gyakorolt hatékonyságának vizsgálata volt és amelyben egy 9 perces IVR-alapú figurális kreativitás fejlesztő tréning kreatív gondolkodásra gyakorolt hatásait vetették össze egy hagyományos művészeti eszközöket alkalmazó tréninggel egy randomizált kísérlet keretében.

Jelen kutatás arra kereste a választ, hogy az IVR környezetben 3D rajzprogrammal végzett alkotó tevékenységek hogyan befolyásolják a rajzos produktumok kreativitását, valamint azt, hogy ebben milyen szerepet játszanak a személyes és környezeti tényezők.

Elemzésünkbe 74 résztvevő eredményét vettük alapul, akiket véletlenszerűen IVR- és papíralapú csoportokba osztottunk. A produktumok kreativitását, pontosabban ennek originalitás és elaboráció dimenzióit kétmintás t-próbával, a személyes tényezők hatását a produktum kreativitására varianciaanalízissel (ANOVA, MANOVA), míg a környezeti tényezők hatását moderált mediációs elemzéssel végeztük. Az eredmények azt mutatták, hogy az IVR környezetben készült kreatív produktumok originalitás és elaboráció pontszámai szignifikánsan magasabbak voltak. Csoporttól függetlenül (IVR- és hagyományos papíralapú) a flow-élmény szignifikáns pozitív hatást gyakorolt a kreativitásra, míg a diszkomfortérzet nem volt közvetlen vagy közvetett hatással a produktumok kreativitására. A személyes tényezők, mint a résztvevők biológiai neme, az előzetes tapasztalatok (IVR-, művészeti tapasztalat) nem gyakoroltak csoportonként eltérő hatást a kreativitásra, amit az IVR tanulási környezet körültekintő tervezésével magyarázunk (diszkomfortérzet minimalizálása, egyszerű rajzprogram választása).

A kutatás rámutatott arra, hogy az IVR interaktív és élményszerű jellege kulcsszerepet játszik a figurális kreativitás támogatásában.

Középiskolások véleménye az otthoni tanulás során használt digitális eszközökről

Kulcsszavak: digitális megszakítás, halogatás, negatív hatások, tanulási stílus, diákok

Életünk elengedhetetlen részét képezi a tanulás, és napjainkban már a digitális eszközök is. Világszerte eltérő módon megkezdődött egyes oktatási rendszerekbe a beágyazódásuk, vagy éppen onnan való kiirtásuk. Több országban gyökeres elemét képzik a tanításnak (Finnország), de máshol szabályozása (Magyarország) vagy akár az oktatáson kívüli korlátozása folyik (Ausztrália).

A szakirodalom párhuzamot húzva a valósággal szintén kettős. A digitális eszközök óra- és tanulás közbeni használata mellett és ellen ugyanúgy szól, de összességében több negatív hatást ruház rá, mint pozitívát. Jelen kutatás a szakirodalomhoz azzal ad hozzá, hogy a kérdést egy másik szemszögből vizsgálja. Ez a szemszög a probléma elfogadásán alapszik, és új célnak a megértését tűzi ki - a középiskolás demográfia véleményén keresztül. Az empirikus kutatás online kérdőív segítségével igyekszik feltárni a diákok (digitális) tanulási szokásait és önreflektálás útján a véleményüket; a halogatás és digitális eszközök által okozott, a szakirodalom által nevesített negatív hatásokról. A kutatás során továbbá felállítunk halmazokat a diákok tanulási szokásai alapján, és ezeket felhasználva a halmazelméleten keresztül elemezzük, majd prezentáljuk az eredményeket.

A kutatás kitér a halmazokba tartozás pszichológiai hátterére és teóriákat állít fel a helyenkénti kiugró különbségekre. Bár a diákok véleményének mélyebb megértése nem sikerült, általános felmérése igen: a diákok a témában alkotott véleménye indifferens, másodsorban a realitástól eltérő. Meglepően a kutatás során felmért egyik tényező se jelentett e téren pozitív változást (például: az előzetes tudással rendelkezés és a negatív hatások érzékelése).

Az eredményekből átfogóan megállapítható, hogy a diákok jelentős része küzd a digitális eszközök okozta negatív hatásokkal és nagyrészen szeretne azok ellen tenni, de mégsem képes a digitális eszközöket, egy hozzá hasonló káros, akár addiktív tevékenységként elismerni. A kutatás figyelemfelhívásként szolgálhat a téma fontosságáról és az igényről egy országsszintű, a közoktatásba integrált felvilágosító anyag létrehozására. Emellett a téma további kutatásához szükséges alaphoz tesz hozzá újabb téglákat.

DESSEWFFY ANNA ZSÓFIA
anna.zsofia.dessewffy@gmail.com
Gyermek kultúra mesterszak
MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Tanító- és Óvóképző Kar

Témavezetők:
Dr. Hercz Mária
habilitált egyetemi docens, ELTE TÓK
Vetési Erika
egyetemi tanársegéd, ELTE TÓK

Innovatív kártyacsomag a digitális világról – tapasztalatok és ajánlások

Kulcsszavak: digitális világ; kártyajáték; általános iskolások; játékalapú tanulás; eszköz

Nehéz a navigáció a digitális világban gyermeknek, szülőnek, pedagógusnak egyaránt. A kártyajátékot a mindennapok kihívásai, tapasztalati hívták életre. A dolgozat egy a digitális világba betekintő kártyajátékot mutat be. A kártyajátékot a mindennapok kihívásai, tapasztalati hívták életre. A fő célja, hogy segítséget jelenthessen azoknak a pedagógusoknak és szülőknek a mindennapi nevelő munkában, akik beszélgetést szeretnének kezdeményezni vagy éppen folytatni diákjaikkal, gyermekeikkel a digitális világban észlelhető jelenségekről. Azok számára nyújt lehetőséget, akik az online felületeket érintő kérdésekről könnyedebb környezetben szeretnének beszélgetni, a játékalapú tanulás eszközeinek bevonásával. Bemutatja a kipróbálás folyamatát általános iskolai környezetben és az onnan kapott visszajelzéseket. A kártyacsomag korosztályokra bontva – 8-10, 10-12 és 12-15 éves kor - tekinti át a digitális világ lehetőségeit és veszélyeit. A dolgozat bemutatja a kártyapakli használatát, miként lehet jól integrálni a mindennapokban, az iskolában és otthon a digitális nevelés részeként, és eredményeket a kipróbálásról.

FEDECSKU NOÉMI

fedecsku2001@gmail.com

Tanító

BA, 7. félév

Debreceni Református Hittudományi Egyetem

Témavezető:

Dr. Kiss János

főiskolai tanár, tanszékvezető, DRHE

Egészségmagatartás összehasonlítása a magyarországi és a hollandiai tanulók körében

Kulcsszavak: egészségnevelés, táplálkozási magatartás, Holland Evési Magatartás Kérdőív, sport, mentális egészség

2023-ban, az Erasmus+ ösztöndíjnak köszönhetően lehetőségem adódott egy félévet a hollandiai Rotterdam University of Applied Science-en tanulni. A külföldön ért hatások inspiráltak a dolgozatom megírásához, melyben a kint élő, valamint a magyar gyerekek egészségmagatartását hasonlítottam össze a sportolás és táplálkozás vonatkozásában.

Az adatok begyűjtését kérdőíves módszerrel végeztem, melyben részben az általam generált kérdések kerültek megfogalmazásra, részben pedig a Holland Evési Magatartás kérdőív (The Dutch Eating Behavior Questionnaire) gyerekekre adaptált állításait használtam fel. E kérdőív három területre fókuszál, melyek a visszafogott, az érzelmi és a külső hatásra történő evés. Saját érdeklődésemből fakadóan ezeket a faktorokat még kiegészítettem néhány kérdéssel, melyben a táplálkozási és sportolási szokásokra voltam kíváncsi a gyerekek különböző érzelmi helyzetekben, valamint hogy a hozott családi minták miképp befolyásolják a gyerekek különféle szituációkra adott válaszreakcióit. Ennek következtében a szakirodalmi részben a kérdőívem szempontjából releváns témaköröket jártam körbe, melyek a következők voltak: az egészségnevelés; a táplálkozási magatartás; a sport, a lélek barátja és az érzelmi intelligencia. Továbbá a dolgozatom második felében megvizsgáltam hasonló jellegű kutatásokat, valamint ismertettem a kérdőíves felmérésem eredményeit, melyet Microsoft Excel és SPSS program segítségével végeztem el. A minta értelmezéskor kitértem a szignifikáns eltérésekre is, ezzel még érdekesebbé téve a kapott eredményeket. Végezetül az összegzéssel és a hivatkozott források ismertetésével fejeztem be a munkámat.

JUHÁSZ LILI

juhasz.lili2001@gmail.com

Osztatlan tanári mesterképzési szak

Osztatlan, 9. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Pesti Csilla

egyetemi adjunktus, KRE BTK

**Önszabályozott tanulás és tanulási eredményesség –
Esettanulmány egy nyolcosztályos gimnáziumban**

Kulcsszavak: önszabályozott tanulás; tanulási eredményesség; MSLQ

Az önszabályozott tanulás kiemelt jelentőségű koncepció a 21. századi oktatásügyben. Az önszabályozás lehetővé teszi a formális oktatást követően, a kevésbé kontrollált szituációkban is a tanulást (Bacsa, 2012), így az élethosszig tartó tanulás megalapozásának alapvető feltételei közé tartozik ezen képesség elsajátítása (Gál, 2020). Emellett az önszabályozott tanulás egyik legfontosabb iskolai funkciója a tanulási eredményesség növelése (Molnár, 2014). Az önszabályozott tanulási képesség és a tanulmányi eredmények között a korábbi hazai kutatások nem túl erős, pozitív korrelációt találtak (például Bacsa, 2012; Kárpáti & Molnár, 2004). Ugyanakkor az elmúlt évekből, így a koronavírus-járványt követően, nincs friss adat ezen összefüggéséről. Ebből kifolyólag kutatásom során egy esettanulmányt végeztem el egy budapesti nyolcosztályos gimnáziumban, melynek célja a tanulmányi eredmények és az önszabályozott tanulási képesség közti összefüggések feltérképezése, és az azt esetlegesen befolyásoló tényezők vizsgálata volt. Az esettanulmány módszertana lehetővé tette, hogy az adott tanulási környezetben, egy leszűkített kontextusban vizsgálódjak, amely többek között azért volt kiemelten fontos, mert az osztályzatokkal való értékelés alapvetően relatív, ezért az iskolák közt kevésbé összehasonlítható (Lannert, 2006). Az önszabályozott tanulási képesség mérésre a Motivated Strategies for Learning Questionnaire-t (MSLQ, Pintich et al., 1991), a tanulási eredményesség mérésre pedig a diákok érdemjegyeinek átlagát használtam a kutatás által vizsgált tantárgyakból (matematika és idegen nyelv). Az adatfelvételre két osztályban került sor, a kitöltők közül 26 válaszadó a hetedik, míg 27 válaszadó a tizenegyedik évfolyam tanulója ($n = 53$). A kutatás az önszabályozott tanulás néhány összetevőjének fejlettsége és a kitöltő diákok osztályzatai között szignifikáns, mérsékelt vagy erős pozitív kapcsolatot talált, ezek a tanulási idő és környezet, az erőfeszítés-szabályozás, a metakognitív önszabályozás matematikából, illetve a teljesítménycélok alszálak. A két vizsgált korosztály között az önszabályozott tanulás néhány komponensének esetében szignifikáns eltérés jelent meg, mindegyiknél a 7. évfolyam javára.

Az eredmények rámutatnak arra, hogy az önszabályozott tanulás különböző összetevői jelentős hatással lehetnek a tanulmányi eredményekre, valamint, hogy ezen képességek fejlesztése külön figyelmet érdemel mind a korosztályi, mind a nemek közti különbségeket szem előtt tartva.

KISS BOGLÁRKA

bogcaa.kiss@gmail.com

Neveléstudomány

MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezetők:

Dr. Bereczki Enikő Orsolya
egyetemi adjunktus, ELTE PPK

Dr. Rausch Attila
egyetemi adjunktus, ELTE PPK

Robotikával támogatott oktatási program hatása a tanulók kreativitására

Kulcsszavak: kreativitás; SES; robotika; kvázi-kísérlet

A kreativitás fejlesztése az oktatás egyik kiemelt területévé vált a 21. századi században, mivel a gyorsan változó munkaerőpiac és a technológiai fejlődés új készségeket és innovatív gondolkodásmódot igényel a tanulóktól, amelyek elengedhetetlenek a problémamegoldáshoz, a kritikus gondolkodáshoz és a versenyképesség megőrzéséhez (OECD, 2018). Az oktatási technológiák, különösen a robotika, egyre nagyobb teret nyernek a tanításban, számos kutatás bizonyítja pozitív hatásukat a tanulók kreatív gondolkodására (Hou et al., 2022; Zhang & Zhu, 2022). A robotika integrálása az oktatásba lehetőséget teremt a tanulók számára, hogy aktívan részt vegyenek a tanulási folyamatban, fejlesztve kreatív és kritikus gondolkodásukat. Az eddigi kutatások szerint a robotikai programok hatékonysága eltérő lehet a különböző társadalmi-gazdasági helyzetű tanulók körében. Az alacsony szocioökonómiai státuszú (SES) diákok gyakran kevesebb erőforrással és tanulási lehetőséggel rendelkeznek, ami hátráltathatja fejlődésüket (Su et al., 2022). Ugyanakkor a robotika alapú programok képesek lehetnek csökkenteni az egyenlőtlenségeket, és nagyobb mértékű fejlődést eredményezhetnek az alacsony SES tanulók körében (Acar et al., 2022).

A jelen kutatás célja az volt, hogy feltárja az oktatási robotika és a kreatív gondolkodás fejlődése közötti összefüggéseket, különös tekintettel a szocioökonómiai státuszra általános iskolás tanulók körében. Az ERASMUS+ RIDEX program keretében egy kvázi-kísérleti vizsgálatot végeztünk 125, 11 és 14 év közötti tanuló bevonásával. Az intervenció hat hónapon keresztül zajlott, ahol a tanulók robotikával támogatott digitális történetmesélési programban vettek részt. A program célja a kreatív gondolkodás különböző dimenzióinak – figurális, verbális, divergens és konvergens – fejlesztése volt. Az eredmények rámutattak arra, hogy a robotika intervenció összességében pozitív hatással volt minden SES csoport kreatív teljesítményére, és független a tanulók társadalmi-gazdasági helyzetétől. Az eredmények arra utalnak, hogy a robotika-alapú oktatási programok hatékonyan támogathatják a kreatív fejlődést, miközben csökkenthetik a társadalmi-gazdasági különbségekből fakadó hátrányokat.

A kutatás hozzájárul az oktatási robotika és a kreativitás közötti kapcsolat jobb megértéséhez, és felhívja a figyelmet az innovatív oktatási programok szükségességére a különböző SES háttérű tanulók körében.

MAGYAR BOGLÁRKA

boglya3@gmail.com

Neveléstudomány

MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezetők:

Dr. Vekety Boglárka

egyetemi adjunktus, ELTE PPK

Winkler Zsófia

egyetemi tanársegéd, ELTE PPK

"Csak az ember olvas" –

Szövegértési-és anyanyelvi kompetenciák fejlesztése a Piliscsabai Tanodában

Kulcsszavak: szövegértés; hátrányos helyzet; tanoda; fejlesztés

Kutatásomban egy aktuális, releváns témával foglalkoztam, mely időszerű és fontos kérdéseket vet fel a gyermekek és fiatalok (7-14 éves) szövegértési készségeiről. A vizsgálat középpontjában a Piliscsabai Tanodát igénybe vevő gyermekek szövegértési fejlődése áll. Összefoglaltam a legfontosabb magyar és nemzetközi eredményeket, kitértem különböző szövegértésfejlesztő stratégiákra, hátránykompenzáló, lemorzsolódást megelőző programokra, illetve bemutattam a tanodák rendszerét is Magyarországon. A tanodás gyermekek teljesítménye, eredményei igazolták hipotéziseimet. A gyermekek fejlődtek a bemeneti mérés és a kimeneti mérés eredményei függvényében ($t(25)=6,798$; $p<0,001$). Azok a tanodások, akiknek erős énhatékonysága van a kérdőív tanulásra, koncentrációra vonatkozó alszála átlageredményei alapján, tanév végére is jobb jegyet tudtak szerezni magyar nyelv-és irodalomból ($F=27,340$; $p<0,001$ és $r=0,730$ és $p<0,001$). Azok a gyermekek, akik hosszabb ideje veszik igénybe a tanoda szolgáltatásait (tanév), jobban tudtak fejlődni a többiekénél ($F=6,477$; $p=0,018$; $p<0,001$; $r=0,461$).

Kutatásom illeszkedik azon szövegértési készségeket megcélzó kutatások és vizsgálatok közé, melyek a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel foglalkoznak. Dolgozatom végén arra is reflektálok, miként lehet érdemes folytatni, bővíteni a témám. Mindezek mellett kitérek a kutatásom hátráltató tényezőire is.

MÁTÉ MIKLÓS BENDEGÚZ

matemiklos99@gmail.com

Osztatlan tanári mesterképzési szak

Osztatlan, 7. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Pesti Csilla

egyetemi adjunktus, KRE BTK

Tanulói perspektívák az online együttműködésben – egy empirikus kutatáson keresztül

Kulcsszavak: online együttműködés; kollaboratív komponens; XXI. századi kompetenciák; online kollaboráció kérdőív; kollaboratív problémamegoldó képesség

A XXI. századi kompetenciák egyre nagyobb szerepet kapnak az oktatás mindennapjaiban. A kollaboráció és a digitális kompetenciák a legtöbb olyan keretrendszernek az elemei, amelyek a XXI. századi kompetenciákat hivatottak definiálni. A tanulók kollaboratív problémamegoldó képessége jelzi, hogy mennyire képesek másokkal együttműködve megoldani egy problémát. Korábban több olyan kutatást végeztek, amelyeken keresztül kimondottan ennek a két részből álló (kollaboratív és kognitív) képességnek a kollaboratív komponensét igyekeztek mérni, azonban ennek a komponensnek az online térbe történő adaptálására még nem volt példa. Jelen kutatást azért végeztem, hogy egy korábban alkalmazott elméleti keretrendszer alapján összeállított saját fejlesztésű mérőeszköz által mérhetővé váljon a tanulók online kollaboratív problémamegoldó képességének szociális komponense, valamint, hogy megismerhessem milyen előnyökkel szolgálhat a tanulók számára az egyre népszerűbb online együttműködés.

Eredményeim: Az adatelemzés alapján elmondható, hogy az online együttműködés előnyeinek megítélése összefüggésben van a kollaboratív komponens fejlettségével. A korábbi kutatásokkal összevetésben, a keretrendszer részképességeinek különböző fejlettségi szintjeihez igazított tételeken keresztül pontosabb képet kaphatunk a kollaboratív komponens fejlettségéről. A minta alapján az interakció részképesség meghatározó szerepét azonosítottam, amelynek fejlettsége meghatározhatja az online együttműködés egészét.

OROSZ CSILLA

oroszczilla0602@gmail.com

Angol nyelv és kultúra tanára; közösségi

művelődés tanár

Osztatlan, 10. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kovács-Nagy Klára

egyetemi docens, DE BTK

Extrakurrikuláris tevékenységek helye és szerepe három európai ország általános iskoláiban

Kulcsszavak: extrakurrikuláris tevékenységek; európai országok; általános iskolák; személyiségfejlődés; tanulmányi eredmény

Dolgozatomban azt vizsgálom, hogy mit jelentenek és milyen formái vannak az extrakurrikuláris tevékenységeknek magyar, spanyol és francia állami és magániskolákban, illetve, hogy miben különböznek az adott intézmények és oktatási rendszerek az említett szempontból. Kutatásom célja vizsgálni, hogy melyik országban mennyire tudatosan hajtják végre az országos szabályozásokban megfogalmazott tanórán kívüli foglalkozásokra vonatkozó iránymutatásokat, hogy mik ezen tevékenységek fő céljai és szerepei az iskolákban, hogyan szerveződnek ezek, illetve, hogy miként vannak hatással ezen foglalkozások a diákok életére, személyiség-, és kompetenciafejlődésére, valamint tanulmányi eredményére a pedagógusok szerint. A dolgozatomban megjelenik az extrakurrikuláris tevékenység fogalma, a vizsgált országok rendszerének, illetve a tanórán kívüli foglalkozásokhoz kapcsolódó szabályozásainak bemutatása, és az extrakurrikuláris tevékenységek a tanulmányi eredményekkel és a szociális kompetenciákkal való összefüggései.

Kutatási kérdéseim megválaszolásához kvalitatív módszert, interjú vizsgálatot választottam. Összesen hat (2-2-2) intézményt kerestem fel, mind a három országból egy-egy állami és magániskolát. Az elemzés két szempont alapján történt: az első az országok, a második pedig az iskolatípusok összehasonlítása. Az eredményeim alapján mind a három nemzet és iskolatípusban központi szerepet kapnak a művészeti foglalkozások és a kulturális programok. Mind a három nemzet hangsúlyt fektet a sporttevékenységekre, tudományterületekkel, illetve idegen nyelvvvel kapcsolatos foglalkozásokra, kirándulásokra, nemzeti ünnepek megemlékezéseire, valamint diákegyesületek működésére. Az állami és a magániskolák interjúalanyai úgy gondolják, hogy az extrakurrikuláris tevékenységek pozitívan befolyásolják a diákok tanulmányi eredményét, személyiség-, és bizonyos kompetenciáik fejlődését, ezáltal pedig a kutatás alátámasztotta az erre a kérdéskörre vonatkozó feltárt szakirodalmak nagy részét.

VAS KITTI

kitti.vas0830@gmail.com

Jogász

Osztatlan, 8. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Borsa Dominika

egyetemi tanársegéd, SZE DFK

Felsőoktatási autonómia a múlt és jelen tükrében

Kulcsszavak: felsőoktatási autonómia, oktatásügy, rendszerváltás hatása, modellváltás, világjárvány

Témaválasztásom azért esett a felsőoktatási autonómia alakulásának bemutatására, az évtizedek során bekövetkezett változások ismertetésére, mert az elmúlt időszakban olyan említésre méltó események mentek végbe társadalmunkban, melyek jelentős mértékben befolyásolták a felsőoktatás működését. Ezen túlmenően úgy vélem, hogy a felsőoktatási autonómia egy olyan témakör, mely mindig magában hordoz valamilyen újdonságot, igyekezve ezzel a kor aktuális változásaihoz igazodni. Továbbá e tárgykör tekintetében nem elhanyagolható szempont annak vizsgálata sem, hogy nemzetközi viszonylatban miként alakul a felsőoktatási autonómia. Véleményem szerint dolgozatom témája nemzetközi szinten is számos kutatási lehetőséggel bír.

A felsőoktatási autonómia szabályrendszerének áttekintésekor kiindulópontként a 18. században bekövetkezett eseményeket, alakító tényezőket vettem alapul. Ezen időszak sajátossága volt ugyanis, hogy kiemelt figyelmet fordítottak az oktatásügyre, ami a felsőoktatást illetően meglehetősen előnyösnek bizonyult. Ezt követően dolgozatomban annak vizsgálatát végeztem el, hogy miként alakul a felsőoktatás rendszere a szocializmustól a rendszerváltásig terjedő periódusban. Számos, a felsőoktatási intézmények jogállását érintő szabály ekkor jött létre. Tanulmányomban a rendszerváltás felsőoktatásra gyakorolt hatására is részletesen kitértem. E körben a rendszerváltás egyik legnagyobb eredményeként értékelhető, első önálló felsőoktatási törvény keretében megvalósuló előírások bemutatását tartottam fontosnak. A rendszerváltás utáni éveket tekintve pedig kiemelkedő jelentőséggel bír a szabályozás vonatkozásában Magyarország Alaptörvénye, valamint a 2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról, melyek elemzését szintén elvégeztem. Végezetül a felsőoktatás jelenlegi helyzetét vettem górcső alá, különös tekintettel a felsőoktatásban bekövetkezett fokozatváltásra, továbbá a Covid19 - világjárvány felsőoktatásra gyakorolt hatásaira. A felsőoktatási modellváltás kapcsán igyekeztem a lehető legszélesebb körben feltárni a kialakult pozitív és negatív következményeket. A világjárvány felsőoktatásra kifejtett befolyását pedig többek között a környezetem és saját tapasztalataim alapulvételével tártam fel.

VÁMOS ENIKŐ

vamoseniko2002@gmail.com

Óvodapedagógus

BA, 4. félév

Pécsi Tudományegyetem

Kultúratudományi, Pedagógusképző és

Vidékfejlesztési Kar

Témavezető:

Dr. Agora Zsuzsanna

habilitált egyetemi docens, PTE KPVK

A játék kultúrája a 21. század kezdetén Magyarországon. Generációs összehasonlítás

Kulcsszavak: játék kultúrája; generációs összehasonlítás; attitűdök öröklése; kérdőíves kutatás; faktoranalízis

A kutatásom témája A játék kultúrája a 21. század kezdetén Magyarországon – Generációs összehasonlítás. A kutatás során arra kerestem a választ, hogy generációsan öröklődik-e az emberek játékkal kapcsolatos attitűdje. A hipotézisem az volt, hogy az óvodáskorú gyermeket nevelő szülők és szüleik játékkal kapcsolatos hiedelmei, attitűdjei öröklődnek. Egy empirikus kutatást készítettem, melyhez kérdőíves módszert használtam. A kérdőív elkészítéséhez egy korábban külföldön már használt kérdőívet fordítottunk le magyar nyelvre. A kérdőívet óvodás korú gyermekek szülei, illetve nagyszülei töltötték ki. Az eredményeket faktoranalízis segítségével ellenőriztük, majd t-próba segítségével párosítottuk az azonos családhoz tartozó szülőket és nagyszülőket. A kutatás alapján a hipotézisem igaznak bizonyult, hiszen valóban nagy mértékben megegyezik a szülők és a nagyszülők attitűdje és játékról alkotott véleménye.

37. OTDK PPAK Szekció

Pedagógiai alszekció

Nevelés és oktatás szociológiai
kérdései 1.

**Dr. Csontosné Dr.
Buzás Zsuzsanna**
Károli Gáspár
Református Egyetem

Dr. Molnár Katalin
Soproni Egyetem

Dr. Hegedűs Judit
Nemzeti Közszolgálati
Egyetem

ASIAMA EVELYN

evelyn.asiama@gmail.com

Mentálhigiénés közösség- és kapcsolatépítő

MA, 3. félév

Apor Vilmos Katolikus Főiskola

*Témavezető:
Dr. Svraka Bernadett
óraadó oktató, AVKF*

**Az evési viselkedés és a stresszmegküzdés mint egészségmagatartási faktorok
prevalencia vizsgálata a szocioökonómiai státusz tükrében –
Fókuszban a magyar és a ghánai felsőoktatási hallgatók**

Kulcsszavak: egészséges életmód, étkezési magatartás, egyenlőtlenség, társadalom, edukáció

Napjainkban bár közkeletű téma az egészséges életmód, mégis ennek megítélése némiképp különbözik a társadalomtudományok területén, mint általában az egészségtudományokban. Az egészségi állapotot közvetve befolyásoló tényezők vizsgálata sokszor háttérben marad – így például az iskolázottság, a lakhatás, a pénzügyi státusz szerepe –, pedig ezen faktorok ismerete érthetőbbé teszi, miért eszük sokszor az egyén a pozitív viselkedésváltozásban. Ennek okán kutattam az evési viselkedést és a stresszmegküzdés mértékét, illetve ezek társadalmi-gazdasági háttérét ghánai és magyar felsőoktatási hallgatók körében, hogy a sokszor tévesen egyéni felelősségre terhelt faktorokat is jobban görcső alá tudjuk venni.

A kérdőíveket $n=210$ magyar és $n=42$ ghánai felsőoktatási hallgató töltötte ki. A magyar felsőoktatásban tanuló hallgatóknál szignifikáns összefüggés igazolódott az anya iskolai végzettsége és a saját pénzügyi státusz között, a lakhatás és a stresszmegküzdés mértéke között nem volt együttjárás. Az evésen túli megküzdési módokra való képesség a stresszkezeléssel szignifikáns összefüggést mutatott. A ghánai felsőoktatási hallgatóknál az anyai végzettség és a saját pénzügyi helyzet szignifikáns összefüggést mutatott. A stresszmegküzdés és az evési kényszer megjelenése között közepes erősségű szignifikancia igazolódott.

Az evési magatartás és a maladaptív megküzdések kutatását érdemes rendszeresen kiegészíteni a szocioökonómiai státusz vizsgálatával, mellyel kiküszöbölhetők az egészségtudományi empirikus kutatások gyakori oksági torzításai. Célszerű a jövő egészségnevelésében is olyan komplex, multidiszciplináris edukációt kialakítani, amely az egyén és a közösség cselekvőképességét lehetőségeikhez mérten képes fokozni.

BALOGH ZOLTÁN ÁBEL

baloghzoltanegyetem01@gmail.com

Neveléstudomány

MA, 3. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Arató Ferenc

egyetemi adjunktus, PTE BTK

A bántalmazó tanár anatómiája – egy bántalmazó pedagógussal készült interjú tanulságai

Kulcsszavak: bántalmazó tanár; szisztematikus szakirodalmi áttekintés; kísérleti interjú

A kutatás célja a tanári bántalmazás jellemzőinek feltárása az elkövető pedagógusok oldaláról. A kutatás első szakasza során szisztematikus irodalmi áttekintést végeztem mind a nemzetközi, mind a hazai neveléstudományi diskurzusban a PRISMA (Paget et al., 2021) módszer segítségével. A szakirodalmi áttekintés során 11 releváns tanulmányt azonosítottam, amelyek a tanári bántalmazást az elkövetők perspektívájából vizsgálták. Az elemzés alapján a tanári bántalmazás hátterében gyakran alacsony önkontroll, kiégés és alacsony énhatékonyság áll. A szakirodalom feldolgozása után a félig strukturált interjú adatfelvételi módszeréhez kérdéseket és vizsgálati szempontokat állítottam össze. A kísérleti interjú egy korábban bántalmazó pedagógussal készült. A kísérleti interjú során arra kerestem választ, hogy a 10 leggyakoribb jellemző miként jelenik meg esetében, illetve megjelennek-e új, eddig kevésbé hangsúlyos jellemzők.

Az eredmények szerint a szisztematikus irodalomáttekintés során feltárt jellemzők mentén megragadhatók azok a dimenziók, melyek alapján jellemezhetővé válhatnak a bántalmazást elkövető tanárok. A kísérleti interjú során új jellemzőt nem sikerült azonosítani, csupán a szakirodalomban már feltárt 10 jellemző közül 6 nyert megerősítést. A kísérleti interjú eredményei azt is mutatják, hogy a kutatás további szakaszaiban érdemes lesz nagyobb figyelmet fordítani a családi nevelésre, a kialakított kötődés mintázatokra és az érzelmi stabilitásra.

A jövőben érdemes lehet a jellemzők közti kapcsolatok fényében is vizsgálni a bántalmazó tanárokat. A kísérleti interjú során összegyűjtött információk alapján később kialakíthatóvá válik egy kérdőív, amely szélesebb mintán is alkalmazható.

BERECZ RÉKA

bereczreka2000@gmail.com

Neveléstudomány

MA, 3. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Engler Ágnes
egyetemi tanár, DE BTK*

Magasan kvalifikált nők szakmai és magánéleti pályája

Kulcsszavak: oktatás; nők a munkaerőpiacon; női vezetői lét; kettős kötődésű karrier; munka és magánélet egyensúly

Tanulmányunkban a családos, közép- vagy felsővezető nők szakmai és magánéleti pályáját vizsgáljuk kvalitatív interjúk módszerrel. A női karrierutat három jelentős terület határozza meg: az oktatás, a munkaerőpiac, a magánéleti események. Ezeken a területeken jelentős változások mentek végbe az elmúlt évtizedekben. A felsőoktatást 1980 óta a női többség jellemzi, ugyanakkor a munkaerőpiacon a vezetőpozíciókat leginkább a férfiak töltik be. Mindemellett azok a nők, akik úttörőek és közép és felsővezető szinteket betöltenek, a családi életben is meg kell fellelniük és a női szerepeiket is be kell tölteniük. A nőkre emiatt kettős teher nehezedik és a munka és a magánélet összeegyeztetése kulcsfontosságúvá válik.

Kutatási kérdéseinkkel három aspektusból térképezzük fel a vezető nők szakmai és magánéleti pályáját. Elsőként a karrierépítésre fókuszálunk, majd a családi életre, végezetül a két terület összeegyeztethetőségére. A vizsgálatot félig strukturált interjúk megkérdezéssel valósítottuk meg tíz olyan vezető nővel, akik közép- vagy felsővezető pozíciót töltenek be és legalább egy gyermeket nevelnek párjukkal. Eredményeink és más vizsgálatok szerint is a legfelsőbb szinteket leginkább a férfiak töltik be, ugyanakkor a vezető nők többsége nem tapasztalt hátrányt nemiségével kapcsolatban. Legfontosabb eredményeink azt is megmutatták, hogy a nők törekedtek a munkaerőpiacon kívüli időszak minimalizálására, amely a gyermekek közt kis korkülönbségben, a kevés otthon töltött időben, a bölcsődei ellátás igénybevételében nyilvánult meg. A vezető nők legfőbb segítőiknek (fizetetlen munkájukban) a férjek, a nagymamák, az idősebb gyermekek és a fizetett külső segítségük bizonyultak. Eredményeink azt is megmutatták, hogy a vezető nők igyekeztek határt húzni a két terület között. A két terület pozitív és negatív kölcsönhatásban van egymással, ugyanakkor a szakmai pályafutás során a munka többször elnyomja a magánéletet. Magyarországon a női karrierút kérdése több szempontból kutatott, ugyanakkor a jelenség neveléstudományi vonatkozásai kevésbé hangsúlyozott, így például kevésbé összpontosítanak a vezető nők felsőoktatásban megszerzett tudásának a megtérülésére a pályakezdés elején, a folyamatos tanulás szükségességére a gyermekgondozás ideje alatt, vagy a családi élet (beleértve a gyermeknevelést, gyermekgondozást) és a munka világa közötti kapcsolódás minőségére.

BODNÁR BARBARA ANITA

anitabarbra98@gmail.com

Neveléstudomány

MA, 3. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Arató Ferenc

egyetemi adjunktus, PTE BTK

**A Peace Educatuon (Békére Nevelés) tudományos diskurzusának vizsgálata
a hazai neveléstudományi diskurzusban – Az adaptáció lehetőségei**

Kulcsszavak: Békére Nevelés; hazai adaptációs lehetőségek; rendszerszemlélet

A Peace Education (Békére Nevelés) egy olyan transzdiszciplináris diskurzusként jelent meg az 1970-es években, melynek mindenkor célja az oktatáson keresztül történő igazságos, fenntartható és békés társadalom megteremtése (Pineda et al., 2019), amely a rendszerszintű erőszak hiányára, vagyis a pozitív békére épít (Galtung, 1969, 1976, 1990). Mélyen kidolgozott elméleti alapokon nyugvó szakirodalma tükrözi továbbá a diskurzus rendszerszemléletét és kritikai aspektusát (Freire, 1970; Galtung, 1969, 1976; Reardon, 1988; Bajaj, 2015). A pedagógiai gyakorlaton keresztül történő béke megteremtéshez egyik eszközként a kooperatív tanulásszervezést emelik ki a nemzetközi szakirodalomban (Deutsch, 1993; Johnson & Johnson, 2005). A Békére nevelés és Békepedagógia a hidegháború idején kapott kiemelt figyelmet a hazai diskurzusban, azonban a korszak ideológiai irányzata mindenekelőtt a szocialista internacionalizmus népszerűsítésére törekedett (Széchy, 1986).

Kutatásom célja feltárni, hogy a Békére Nevelés nemzetközi diskurzusa milyen mértékben van jelen a hazai neveléstudományi diskurzusban és a pedagógiai gyakorlatban. A kutatás első szakaszában (2024 ősz) a hazai neveléstudományi diskurzus nemzetközi lenyomatát tártam fel egy szisztematikus fókuszált szakirodalmi áttekintéssel (Kolnhofer-Derecskei et al., 2023) a PRISMA modell alapján (Page et al., 2021). Ennek keretén belül öt hazai folyóirat 2000 és 2024 között publikált tanulmányainak (n=114) manuális vizsgálatát végeztem el, majd a PRISMA szűrés eredményeiből relevánsnak vélt tanulmányok (n=18) tartalomelemzését. A tartalomelemzés három fő kategóriát rajzolt ki a hazai diskurzusban: a demokráciára és a demokratikus állampolgárságra nevelés (1), a környezeti nevelés és a fenntarthatóság pedagógiájának (2), valamint az iskolai erőszak, zaklatás és a konfliktuskezelés (3) hazai megközelítéseit. A feltáró kutatás eredményei rámutattak arra, hogy a hazai diskurzus csak részben kapcsolódik a nemzetközi rendszerszemlélethez. Az empirikus kutatáshoz a Bajaj (2015) által összeállított kulcskompetenciákat és a kooperatív paradigmát (Arató, 2014) alapul véve egy megfigyelési szempontrendszert és egy kérdéssort dolgoztam ki, amely a pedagógiai gyakorlat megfigyelését teszi lehetővé a kutatás folytatásaként (2025 tavasz).

BODNÁR DÁNIEL

bodnardaniel11@gmail.com

Angol nyelv és kultúra tanára; történelem és

állampolgári ismeretek tanára

Osztatlan, 7. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Csók Cintia

egyetemi tanársegéd, DE BTK

Tartozni valahova és együtt fejlődni:

A szakmai közösségek szerepe magyarországi tudományegyetemek tanárképzésében

Kulcsszavak: felsőoktatási beágyazottság; szakmai szocializáció; szakmai tanulóközösség; tanárképzés; tudományegyetem

A tanárhány hazánk neveléstudományában napjainkban is releváns téma. Az okok és a körülmények feltárása mellett a megoldási stratégiák keresése is jelentős (Kocsis, 2003; Mihály, 2010; Stéger, 2023). Ide kapcsolódik a tanári utánpótlás kérdése, melyet a rekrutációtól kezdve egészen a képzésben megvalósuló társas és szakmai szocializációig több tényező is árnyal (Tinto, 1975; Weidman et al., 2001; Kovács et al., 2019). A téma kontextusaként egyrészt a felsőoktatási expanzió, a nem-tradicionális hallgatók megjelenése szolgál (Pusztai, 2011), másrészt pedig a hazai tanárképzés szerkezeti változásai (Szabó, 2024). Maguk a tanár szakos hallgatók az intra- és intergenerációs kapcsolatépítés (Kovács & Bocsi, 2015), illetve a professzionális szocializáció (Kocsis, 2003; Kormos, 2020) terén szembesülnek kihívásokkal. Ezek egyik lehetséges megoldásaként vesszük szemügyre a szakmai tanulóközösségek alkalmazhatóságát a formális tanárképzésben. Ezen innovatív csoportok ugyanis ötvözik a tagok közösségérzet iránti igényének kielégítését, a dialógikus tanulást (Hakkarainen & Paavola, 2009), és a professzionális, célirányú fejlődés lehetőségét (Bolan et al., 2005; Hipp et al., 2008; Czető et al., 2024).

A kutatás során négy magyarországi tudományegyetemen (Polónyi, 2019) vagy ahhoz kapcsolódóan működő szakmai közösséget vizsgáltunk. 12 hallgatóval három fókuszcsoporthoz, 4 hallgatóval pedig egyéni interjút készítettünk, melyekben képzési tapasztalataikra, a közösségek működésére, illetve karrierterveikre fókuszáltunk. Társadalmi és tanulmányi háttérüket háttérkérdőívvel mértük fel. Rajtuk kívül a közösségek szakmai stábjával, azaz négy oktatóval és egy szakmai vezetővel készítettünk egyéni interjút, a szervezetek alapításakor megfogalmazott célkitűzésekre és a hozzáadott erőforrásokra koncentrálnak. Az interjúk elemzését kombinált logikai eljárással (Atlas.ti 7) hajtottuk végre. A hallgatók a szakirodalomban taglaltakhoz hasonló kihívásokkal szembesültek a formális képzésben, PLC-jellegű közösségeik az aktív és reflektív tanulás, illetve a társas kapcsolatok révén azonban megoldást jelentettek. Frissdiplomásként mindannyian az oktatás világában terveznek elhelyezkedni, melyet a professzionális identitás közösség általi erősítésének jeleként értelmezünk. Az oktatók és szakmai vezetők a világos cél- és értékrendszer lefektetésének fontosságát hangsúlyozták, valamint a sikeres szakmai szocializáció alapjának a közösségekben megvalósult kollegiális környezetet tartják.

FEKETE DOROTTYA

feketedorottya02@gmail.com

Angol nyelv és kultúra tanára - Történelemtanár

és állampolgári ismeretek tanára

Osztatlan, 7. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Ceglédi Tímea

egyetemi adjunktus, DE BTK

Reziliens pedagógusok értékrendje

Kulcsszavak: reziliencia; érték; értékrend

A kutatás a reziliens pedagógusok értékrendjébe, illetve értékátadási tevékenységébe kíván betekintést nyújtani. A téma jelentőségét az adja, hogy a reziliens pedagógusok értékrendjének vizsgálatából egyaránt profitálhatnak a már pályán lévő pedagógusok, illetve a tanárszakos hallgatók is, valamint a pályaválasztás előtt álló reziliens tanulók. A kutatás kérdése, hogy a reziliens pedagógusok a hátrányokkal való megküzdés eredményeképpen milyen értékrenddel rendelkeznek, s ezeknek milyen hatása van a tanítványaikkal való munkára.

A kutatás során 10 reziliens pedagógussal készült félig strukturált életútinterjú. Olyan alanyokat választottunk ki hólabda módszerrel Hajdú-Bihar vármegyéből, akik hátrányos helyzetből indultak, s ennek ellenére diplomát szereztek. Az interjúk szöveghű leiratait az Atlas.ti szoftver segítségével kódoltuk deduktív és induktív eljárás együttes alkalmazásával.

A kutatás eredményeképpen megtudtuk, hogy a reziliens pedagógusok rendelkeznek a tanulás, támogatás, munka tisztelete, tudatosság, kitartás, céltudatosság, elkötelezettség, következetesség értékével. Ezen értékeknek két forrása lehet: a család vagy a reziliens életút. A pedagógusként a diákoknak átadott értékek között megjelennek a családtól kapott értékek mellett a reziliens életút által szerzett értékek is.

HÉJJA MELINDA

hejja.melinda@gmail.com

II. szintű pszicho-pedagógiai képzés

MSc, 4. félév

Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem

Csíkszeredai Kar

Témavezetők:

Dr. Bálint Emese-Éva

egyetemi adjunktus, RO EMTE CSK

Dr. Tódor Imre

egyetemi adjunktus, RO EMTE CSK

**A család hatása a szakiskolás és szakközépiskolás diákok iskolához való hozzáállására
és iskolai viselkedésére**

Kulcsszavak: szakiskola; szakközépiskola; család

A rendszerváltást követően a felsőfokú intézmények magasfokú expanzióját követhetjük nyomon, valamint az európai felsőoktatási reformok – bolognai rendszer (Kozma-Rébay, 2009; Kozma és mtsai., 2014) – bevezetésével könnyebbé vált felvételt nyerni az egyetemekre, emiatt a diákok jelentős része a szakiskolák helyett inkább elméleti liceumban (gimnázium) folytatja középiskolai tanulmányait. Ennek következtében napjaink szakiskolái homogénekké váltak, inkább olyan diákok találhatóak ezekben az iskolákban, akik az elméleti gimnáziumokból „kiszorultak”, általában hátrányos helyzetűek, magatartási problémákkal küzdenek vagy állami gondozásban vannak (Bánfalvy, 2001). A diákok gyakran mutatnak agresszivitást, nemtörődömséget, és nem ritka az iskolakerülés és lemorzsolódás sem, sőt a diákok az iskola elvégzése után nagy számban külföldre mennek dolgozni, amely jelentősen hozzájárul hazánkban a szakember hiányhoz (Tódor, 2022).

Kutatásom célja feltérképezni azokat a tényezőket, amelyek a szakiskolás diákok iskolához és tanuláshoz való negatív hozzáállásához járulnak hozzá. Arra a kérdésre szeretnék választ találni, hogy milyen összefüggés tetelezhető a szülők és diákok között, a szülők iskolához való viszonyulása és a diákok iskoláról és tanulásról kialakított értékvilága között. A kutatás során nyolc szakiskola diákjait vontam be a kérdőíves vizsgálatba, így ismerve meg a háttérben meghúzódó látens és manifeszt okokat és problémákat, amelyek általánosságában véve nemtörődömséghez és lemorzsolódáshoz vezetnek.

KOCSIS NÓRA

kocsisnono2@gmail.com

Neveléstudomány

MA, 4. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Csók Cintia
tanársegéd, DE BTK*

Lehetőségek és akadályok a nevelőszülők és pedagógusok közötti együttműködésben

Kulcsszavak: nevelőszülő, nevelőszülői bevonódás, család-iskola partnerség

A szülői tevékenység sokrétű fogalomként értelmezhető, jellemzően a szülő-gyermek közötti kölcsönös viszonyra utal. A kutatók ezt a nevelői erőforrást főként a gyermek iskolai előrehaladásának nézőpontjából vizsgálják (Pusztai, 2020a).

Jelen kutatás a nevelőszülők és az iskola közötti együttműködés sajátos jellemzőire fókuszál. Megvizsgáljuk a gyermekvédelmi szakellátás és a köznevelési intézmények metszetében a nevelőszülői bevonódás jellemzőit, a nevelőszülők és a pedagógusok közötti partneri kapcsolat támogató és akadályozó tényezőit. Az utóbbi időben megnövekedett a nevelőszülői ellátással foglalkozó kutatások száma (Erdei, 2019; Rácz, 2021), ugyanakkor a nevelőszülők és a pedagógusok közötti kapcsolattartás kevésbé kutatott területnek számít Magyarországon. Kvalitatív kutatásunk újszerűsége abban rejlik, hogy a család-iskola relációja szempontjából egy speciális, ritkán vizsgált szülőcsoporttal foglalkozunk Hajdú-Bihar vármegyében, s az elemzés második szakaszában a pedagógusi narratívák is feltárássra kerülnek. Az alapvető kutatási kérdéseink: (1) Hogyan jellemezhető a nevelőszülő családok és az iskola kapcsolata? (2) Milyen formában valósul meg a nevelőszülők és pedagógusok közötti kapcsolattartás és együttműködés? (3) Milyen tényezők támogatják vagy gátolják a partneri kapcsolat kiépítését a nevelőszülők és a pedagógusok között? A fókuszcsoporthoz adatfelvételek félig strukturált interjúvázlatok alapján készültek. A kutatás résztvevői nevelőszülők (N=15) és pedagógusok (N=10). Az interjú kódolását és elemzését az Atlas.ti szoftver segítette.

Az eredményeink között szerepel, hogy összességében véve rendszeres, napi szintű, főként személyes jellegű a kapcsolattartás a nevelőszülők és a pedagógusok között. Támogató tényezőként megjelent a pedagógus toleráns, a speciális nevelési helyzetet figyelembe vevő attitűdje. Ám számos olyan esetről is beszámoltak a nevelőszülők, amikor a pedagógusok részéről negatív fogadtatásban részesültek. A felek közötti együttműködés elősegítése érdekében a pedagógusok igényt tartanak továbbképzésre (gyermekvédelmi gondoskodás, nevelőszülő-iskola kollaboráció, módszertani kérdések), s hasznosnak vélnék a folyamatos jellegű szupervízió alkalmazását.

KOSICZKY KATALIN

soti.kosiczky.kati@gmail.com

Romológia

BA, 6. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Andl Helga

egyetemi adjunktus, PTE BTK

**Vajdasági általános iskolák pedagógusainak nézetei a roma gyerekek oktatásáról –
Három általános iskolában végzett empirikus kutatás eredményei**

Kulcsszavak: pedagógus nézetek; roma tanulók; iskolai hátrány

A dolgozat célja a roma gyerekek iskoláztatására vonatkozó pedagógus nézetek feltárása három vajdasági, Zenta községi általános iskolában. A téma szakirodalmi kontextusba helyezésével az írás rávilágít a tágabb társadalmi, kulturális, pedagógiai szempontokra, melyek a roma gyerekek iskoláztatásának komplex értelmezése szempontjából kulcsfontosságúak. A kutatás félig-strukturált interjúk segítségével történik, annak érdekében, hogy az iskolai dolgozók a roma tanulók iskoláztatásáról alkotott nézeteit kellő mélységben lehessen szemlélni. A kutatási kérdések lefedik az általános iskoláztatásra vonatkozó legfontosabb szempontokat, a bemeneti kompetenciákat, az iskolai előmenetelt, a hátrányos helyzet megjelenését, az iskola és a roma család viszonyát, a hátrányos megkülönböztetés felmerülését és az interjúalanyok romákkal kapcsolatos tudásszintjét és annak eredetét. Az eredmények rávilágítanak a helyzet komplexitására, a különböző téren megjelenő hátrányok összefonódására és a vizsgált iskolák felkészületlenségére.

VARGA TÍMEA ESZTER

timea.varga0610@gmail.com

Csecsemő- és kisgyermeknevelő

BA, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Pedagógiai Kar

Témavezető:

Ackermanné Kelő Kamilla Viktória

mesteroktató, KRE PK

Nőkért, tudásért, jövőért. Veres Pálné életének tanulságai

Kulcsszavak: 19. századi női szerepkörök; női társadalmi szerepvállalás; Veres Pálné; Országos Nőképző Egyesület (ONE); dualizmus kori lánynevelés

Kutatásom fókuszában Veres Pálné (1815-1895) személyes útja és a nőnevelés ügyéért végzett tevékenysége állt. A munka elején áttekintettem a téma eddigi tudományos eredményeit, kiemelve a magyar nőnevelés ügyét (M. Bagossy, 1996; Sárai, 2001; Ráczkevi, 2009; Rébay, 2009, 2017; Kéri, 2018). Megvizsgáltam a reformkor és a dualizmus időszakának társadalmi jellemzőit, a női modellképeket, szerepköröket és tanulási lehetőségeket és kerestem, hogy mindezek hogyan befolyásolták Veres Pálné személyes életét és munkásságát, majd kitértem Veres Pálné karakterfejlődésének feltárására és leányiskolájának sajátosságaira. Kutatásom célja az volt, hogy új perspektívával bővítsem az eddigi kutatási eredményeket, új tartalmi elemekkel egészítsem ki az eddigi Veres Pálné kutatásokat. Kutatási kérdésként tettem fel, hogy kik és hogyan gyakoroltak hatást személyiségének kialakulására és ezek a hatások miként alakították karakterét? Fellelhető-e családjában a széles körű női társadalmi szerepvállalás generációkra vissza-, illetve előre tekintve? Milyen jellegű kapcsolatban állt Madách Imrével és ez a kapcsolat hogyan alakította társadalmi szerepvállalását? Milyen motívumok vezettek a leányiskola megalapításához?

A kutatás során a neveléstörténeti kutatás módszertana alapján haladtam (Kéri, 2001). Szinkrón megközelítés alapján dolgoztam, kvalitatív módon elemeztem a Veres Pálnéről szóló forrásokat, a családfa összeállítást Kollega Tarsoly (2015) módszertana alapján készítettem el. Veres Pálné karakterisztikáját életkor és külső-belső nevelői hatások alapján korszakoltam. E témarészben végső következtetésként megállapítottam, hogy szerepvállalása transzgenerációs folyamat része. Madách Imre és Veres Pálné kapcsolatát vizsgálva a kettejük közti romantikus szálról nem találtam bizonyítékot, ellenben új, eddig sehol nem publikált kutatási eredményként távoli rokoni kapcsolatot fedeztem fel köztük. Iskolaállítási törekvéseivel kapcsolatban elmondható, hogy olyan iskolát hozott létre, melyben a lányok nemcsak a hagyományos szerepekre készültek fel, hanem szakmát is szerezhettek. Az idén 210 éve született Veres Pálné szakított a hagyományos női jövőképpel, mely hangoztatta, hogy a nők egyetlen megélhetési lehetősége az előnyös házasságkötés, korát megelőzően vallotta, hogy a nők tanulással önálló egzisztenciát teremthetnek. Módszertani gyakorlatának egyes elemei máig érvényesek.

VICZINA ANDREA

viczinaandrea@gmail.com

Neveléstudomány

MA, 3. félév

Soproni Egyetem

Benedek Elek Pedagógiai Kar

Témavezető:

Dr. Major Zsolt Balázs
egyetemi docens, SOE BPK

**Implicit előítéletesség mérésére szolgáló kényszerválasztós kérdőív validációja:
pilot vizsgálat eredményei**

Kulcsszavak: rejtett előítéletesség; megbízhatóság vizsgálat; kényszerválasztós kérdőív; attitűd vizsgálat

Az implicit előítéletek mérése kiemelkedően fontos a modern társadalmi kutatásokban, mivel ezek a rejtett attitűdök alapvető hatással vannak a társadalmi egyenlőségre és a diszkrimináció csökkentésére. Kutatásunk célja egy olyan kényszerválasztós mérőeszköz fejlesztése volt, amely képes az implicit előítéletek felismerésére és mérésére. A kérdőív kidolgozása során a Thomas-Kilmann konfliktuskezelési kérdőív logikai struktúráját adaptáltuk, lehetővé téve, hogy a válaszadók tudattalanul hozzájáruljanak a rejtett előítéleteikhez. Az adaptált kérdőív 30 pozitív és 30 negatív jelzővel operáló állításpárt tartalmaz öt általunk kiválasztott társadalmi csoportra vonatkozóan (állami gondozottak, LMBTQ közösséghez tartozók, muszlim emberek, bevándorlók/migránsok, illetve roma/cigány származásúak). A válaszadóknak mindig két-két csoportra vonatkozó állításpár közül kell kiválasztania azt, amelyikkel inkább egyet tud érteni. A kutatási kérdésünk arra irányult, hogy a kutatás során általunk használt mérőeszköz mennyire képes megbízhatóan számszerűsíteni az implicit attitűdöket. Ennek megválaszolására belső és külső validitást vizsgáltunk. Belső validitásként tekintettük a pozitív és negatív jelzőkkel operáló állításpárokra adott választásokból származó eredmények együttjárását, külsőnek pedig ezen értékek együttjárását egy módosított Bogardus társadalmi távolság skálán kapott eredmények értékeivel, amelyet a módosított TK kérdőívvel együtt töltöttünk ki a minta válaszadóival.

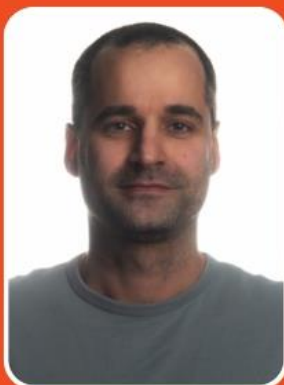
Az elemzés során szignifikáns korrelációkat találtunk a pozitív és negatív jelzőkkel operáló állításpárok között történő választások eredményei között, ami az eszköz konzisztens mérési képességére utal. Valamint szignifikáns összefüggéseket figyeltünk meg a társadalmi távolság mértéke és a validálni kívánt eszköz által mért előítéletesség mértéke között a muszlimok, az LMBTQ közösség, a roma/cigány és a bevándorló/migráns csoportok esetében, amely – külső validitásként tekintve – szintén az eszköz alkalmazhatóságát támasztja alá az implicit előítéletesség mérésére.

Eredményeink megerősítik, hogy a fejlesztett eszköz alkalmas az implicit előítéletek mérésére, és jövőbeli finomításokkal, valamint szélesebb mintán végzett vizsgálatokkal alátámasztva értékes hozzájárulást nyújthat a témáról folytatott tudományos diskurzushoz. Kutatásunk hozzájárul a rejtett attitűdök tudatosításához és a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentéséhez.

37. OTDK PPAK Szekció

Pedagógiai alszekció

Nevelés és oktatás szociológiai
kérdései 2.

Dr. habil. Széll Krisztián
Eötvös Loránd
Tudományegyetem

Dr. habil. K. Nagy Emese
Miskolci Egyetem

Dr. Jankó Krisztina
Pázmány Péter Katolikus
Egyetem

BIRÓ BARBARA

barbiro0803@gmail.com

Neveléstudomány

MA, 3. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Ceglédi Tímea

egyetemi adjunktus, DE BTK

Nyelvi szakadék a 21. században? Hátrányos helyzetű településen élő óvodások nyelvhasználatára Bernstein nyelvi kódok elmélete alapján

Kulcsszavak: nyelvhasználat; nyelvi kódok; hátrányos helyzet; óvodáztatás

Basil Bernstein elméletében a tanulók társadalmi helyzete és nyelvhasználatuk közötti összefüggésekre hívja fel a figyelmet, amely két eltérő nyelvi kód elsajátításából ered. Feltevése szerint az iskolai pályafutás során a korlátozott nyelvi kódot használók hátrányba kerülnek, sőt, eleve hátrányból indulnak, ugyanis az oktatási rendszer elsősorban a kidolgozott nyelvi kódra épít. Bernstein sokat hivatkozott munkássága fontos hazai kutatásokat alapozott meg, de kevés friss vizsgálat ismeretes.

Kutatásunkban nagycsoportos óvodások beszédének elemzésére vállalkoztunk Bernstein nyelvi kódok elméletére alapozva. Célunk volt megvizsgálni, hogy kiegyenlítik-e a lakóhelyi hátrányok mentén megfigyelhető nyelvi különbségeket a kötelező óvodáztatás, valamint az Óvodai nevelés országos alapprogramjában leírt beszédre irányuló elvárások és óvodai tevékenységek.

A lakóhelyi hátrányok megragadásához a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet szerinti településkategóriák és a hátrányos helyzetű óvodások arányára vonatkozó KSH adatok segítségével három terepen végeztük el az adatfelvételt: egy hátrányos helyzetű (HH), egy kevésbé hátrányos helyzetű (KHH) és egy nem hátrányos helyzetű (NHH) település egy-egy óvodájában (N=39). Három játékos feladat segítségével vizsgáltuk az óvodások beszédét. A gyerekek beszédproduktumaihoz skálarendszert alkotva pontokat rendeltünk. A mérőeszközök, dimenziók, mutatók és skálák kialakítását alapos és körültekintő munka előzte meg, amelynek során adaptáltuk Bernstein, valamint követői és kritikusai munkáit, továbbá – korunk óvodásai igényeinek figyelembevételére miatt – pilot terepmunkát is végeztünk.

Elemzésünk során a HH csoport alulmaradását tapasztalhattuk több skála esetében is, hol látványosan (melléknevek, szószám, mondat összefüggés az első feladatnál, főnév-ige kapcsolat), hol kisebb mértékben (kötőszók, bővített mondatok, személyes névmások használata). Eredményeink összességében alátámasztják, hogy a több évtizede alkotott elmélet és jellemzői a mai napig érvényesek: a lakóhelyi hátrányok mentén nyelvi különbségek figyelhetők meg. Eredményeink felhívják a figyelmet az óvodai anyanyelvi fejlesztés hatékonyságnövelésének szükségességére, ami az iskolai esélyegyenlőséget jobban tudná támogatni. Eredményeink alapján játékos anyanyelvi fejlesztési feladatbank összeállítását javasoljuk, amit a 3-6 évesekkel foglalkozó pedagógusok használhatnak a mindennapokban.

CSAJKOS BALÁZS JÁNOS

csajkos.balazsjanos@gmail.com

Matematikatanár; történelemtanár és

állampolgári ismeretek tanára

Osztatlan, 7. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kovács-Nagy Klára

egyetemi docens, DE BTK

**A szociokulturális és digitális háttértényezők szerepe a tanulmányi eredményességben.
Összehasonlító vizsgálat három ország tanulói körében a PISA 2022 mérés háttérkérdőíve
alapján**

Kulcsszavak: PISA-mérés; matematikai kompetenciaeredmény; szociokulturális tényezők; IKT-eszközhasználat

Dolgozatomban a PISA 2022 nemzetközi tanulói teljesítményfelmérés alapján feltártam, milyen szociokulturális és digitális háttértényezők (otthoni és iskolai térben való használatának elemzésével egyaránt) és milyen mértékben játszanak szerepet a tanulók matematika kompetenciáiban, mely a munkaerőpiacon való boldoguláshoz és versenyképességhez nélkülözhetetlen. Továbbá Ausztria, Észtország és Magyarország adatait vizsgálva összehasonlítottam a három ország eredményeit, háttértényezőit rávilágítva az „észt-csoda” hátterére, okaira.

A következő hipotézisekre szeretnék választ adni elemzésemben. A jobb szociokulturális és digitális háttérrel rendelkező tanulók magasabb kompetenciaeredményeket érnek el a rosszabb háttérrel jellemezhető tanulóknál mindhárom országban. A magasabb digitális kompetenciával jellemezhető tanulók jobb eredményeket érnek el mindhárom országban. Az iskolai digitális eszközhasználatához kapcsolódó pozitívabb attitűdök magasabb, míg az otthoni digitális eszközhasználatához kapcsolódó pozitív attitűdök alacsonyabb kompetenciaeredményekkel járnak együtt. A magasabb társadalmi státusz növeli a kompetenciaeredményeket mindhárom országban, az iskolai digitális eszközhasználat viszont csökkenti Ausztriában és Magyarországon, ugyanakkor növeli Észtországban. Elemzéseimhez a PISA 2022 tanulói háttérkérdőívének ausztriai, észt- és magyarországi adatbázisát használtam fel (N=18741).

Eredményeim alapján a kulturális tőkének, mint szociokulturális tényezőnek van a legerősebb szerepe a matematikai eredményességben mind a három országban. A digitális eszközhasználat esetében pedig nem a gyakoriság, hanem a hatékonyság és a használatuk megtanulása iránti nyitottság számít leginkább a tanulói eredményesség szempontjából. Az otthoni IKT-eszközhasználat pozitívabb befolyással bír a matematikai eredményességre az iskolai használatnál, így érdemes a tanulói otthoni eszközhasználati szokásokat felülvizsgálni, annak érdekében, hogy hatékonyabban és eredményesebben használjuk a digitális eszközöket az iskolában is.

CSÁK ZSOLT

csakzsolt66@gmail.com

Neveléstudomány

MA, 1. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Fényes Hajnalka

egyetemi docens, DE BTK

**Az apák és anyák iskolai bevonódása az iskola szerepét is figyelembe véve
egy nagymintás regionális kutatás tükrében**

Kulcsszavak: iskolai bevonódás; szülők neme; iskola nyitottsága; többváltozós regresszió

A szülői bevonódás témája számos aspektusból kutatott a nemzetközi szakirodalomban, és az utóbbi időben, hazánkban is születtek friss kutatások. A szülői – legyen az anya vagy apa – iskolai bevonódás pozitív hatással lehet a gyermek eredményességére. Ennek ellenére az apák és anyák bevonódásának különbségeit viszonylag kevesen helyezték a középpontba. Konkrétan az apák iskolai bevonódásáról Magyarországon rendelkezésre állnak kvalitatív interjúk kutatási eredmények, és a nemzetközi eredmények alapján az apák iskolai bevonódása potenciális erőforrást jelent a gyermek számára.

Dolgozatunkban az MTA-DE-CSATOKK kutatócsoport szülőkkel végzett kérdőíves vizsgálatának adatbázisán (N=1002) másodelemzést végzünk és megvizsgáljuk az apák és anyák iskolai bevonódása közötti különbségeit, de dolgozatunk további újdonsága az iskolai kezdeményező szerepének vizsgálata is. Regressziós elemzésünk függő változója az iskolai bevonódást mutató itemek mentén készült főkomponens, és a magyarázó változók között kiemelten vizsgáltuk a szülő neme (apa-anya), illetve az iskola szerepét mutató faktorok hatását. Eredményeink szerint – összhangban a fejlett országokban készült kutatási eredményekkel - az apák alacsonyabb iskolai bevonódása figyelhető meg a kontrollváltozók hatásának kiszűrését követően, továbbá az iskola kezdeményező szerepe a szülők iskolai bevonódásának lényegi tényezője volt. A szülők iskolai bevonódását jelentősen növeli, ha az iskola rendszeres, hasznos és jól értelmezhető információkkal látja el a szülőket, ha a formális eseményeken túl, informális eseményeket is rendez, kiemelt figyelembe helyezve a közösségformálást és a kötetlenebb kapcsolattartást.

Az elemzéseink alapján Magyarországon érdemes lenne nagyobb hangsúlyt fektetni a gyermekkel közös iskolai informális eseményekre, mint a farsang vagy sportnapok, melyeken mindkét szülő szívesen vesz részt, valamint biztosítani kellene az iskolai döntésekbe való nagyobb beleszólási lehetőséget a szülőknek, hogy jobb tanár-szülő kapcsolat alakulhasson ki.

CSETE MARGIT

margo0914@gmail.com

Gyógypedagógia

BA, 6. félév

Pécsi Tudományegyetem

Kultúratudományi, Pedagógusképző és

Vidékfejlesztési Kar

Témavezető:

Dr. Vámosiné Dr. Rovó Gyöngyvér

egyetemi adjunktus, PTE KPVK

Küzdelem az elfogadásért. Inkluzivitás megfigyelése egy sport club életében

Kulcsszavak: CATCH, Judo, SNI, inkluzivitás, attitűd

A dolgozatom háttérét, több éves versenyzői és edzői tevékenységem, illetve jelenlegi tanulmányaim szolgáltatták. A fogyatékossgal élők jelenléte hatást gyakorol-e környezetükre? Alkalmaz-e a mozgás alkalmazása az inkluzivitásban? A dolgozatomban kérdéseimre a válaszokat az attitűd kutatásában kerestem.

Munkám során a többségi tanulók attitűdjét vizsgáló CATHC attitűdmérő skálát használtam, amelyet két lépcsőben vettem fel. A felmérést egy középiskolai osztállyal érzékenyítő program előtt és után, illetve sportegyesületi gyermekekkel végeztem, akik hosszú ideje együtt sportolnak SNI-s társaikkal. A gyermekkel együtt dolgozó edző kollegák benyomásainak változásairól interjúkészítéssel győződtem meg, a sportegyesületbe járó gyermekek szüleivel saját kérdéseimből összeállított Google kérdőívet készítettem. A vizsgálati módszerek segítségével válaszokat kaptam a társadalmi változásokról, melyek egy közös ismereteket bővítő élmény, a mozgás hatására bekövetkeztek. A tartós, több éves együttnevelés eltérő eredményeiről, az egyszeri friss tapasztalatokkal rendelkezőkkel szemben. Hatást gyakorolt-e a sajátos nevelést igénylő gyermekek jelenléte, a sport szakemberek nézőpontjának változásaira, és választ kaptam a szülők véleménye alapján a sportegyesületben végzett nevelési munkáról.

A kutatás pozitív eredményei bebizonyították, hogy a befogadás, egymás megismerése pozitív irányba változtatják meg az előzetes hiányos ismereteket. Pozitívan változtathatják meg a személy és környezete attitűdjét.

GUPTA VEDANT

vedantbgupta@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Putz Ádám

egyetemi adjunktus, PTE BTK

„Inkább ráguglizom!” – A fiatalok idősekkel való kapcsolatainak és tájékozódási szokásainak hatása az ageizmusukra és a globális jóllétükre

Kulcsszavak: információkeresési szokások, információkeresési preferenciák, idősekkel való kapcsolat, ageizmus, globális jóllét

Jelen kutatás az információkeresési preferenciák, az idősekkel való kapcsolat, az ageizmus, valamint a globális jóllét között húzódó viszonyokat vizsgálta a Z-generáció felnőtt tagjainak életében. A 18-27 éves kitöltőket (N=103) kényelmi mintavétellel toboroztam (70 nő, 32 férfi, 1 egyéb). A kérdőívsomag a demográfiai kérdéseken túl a Fraboni Ageizmus Skálát (FSA), a Globális Jóllét Kérdőívet, illetve egy általam létrehozott, kényszerválasztásos kérdőívet tartalmazott, ami az információkeresési preferenciákat mérte fel. Ezen túlmenően rákérdeztem a kitöltők nagyszüleikkel és egyéb idősekkel való kapcsolatára is. Az adatokon korrelációs vizsgálatokat, illetve mediációanalízist futtattam.

Az eredmények feltárták, hogy azok a fiatalok, akiknek kevesebb és/vagy rosszabb kapcsolatuk van az idősekkel magasabb pontszámot értek el a FSA-n és a globális jóllétük is alacsonyabb volt. Továbbá a fiatalok, akik nagyobb előnyben részesítették az Internetről való tájékozódást, magasabb pontszámot értek el az ageizmus skálán, ami negatív hatással volt a globális jóllétükre is. A kutatás legnagyobb limitációja, hogy kérdőívem validitását nem állt módomban tesztelni, valamint megbízhatósága sem lett teljesen megfelelő ezen a mintán (McDonald's $\omega = 0,656$). Emellett a kapcsolat gyakorisága skála reliabilitása szintén alacsony volt ($\omega = 0,522$). A mediációanalízis megbízhatóbb eredményeket hoz nagyobb mintaelemszám esetén, így a jövőben érdemes volna szélesebb körben megismételni a vizsgálatot, esetleg a kérdőív validitását is tesztelve, valamint az egyes mérőeszközök alskáláit és azok kapcsolatát is figyelembe véve.

KAS DORKA

kasdorka2003@gmail.com

Hon- és népismeret - történelem osztatlan tanár

Osztatlan, 5. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Enterszné dr. Kocsis Zsófia
egyetemi tanársegéd, DE BTK

„Támogató vagy túlbuzgó szülők?!”

A helikopterszülői magatartás és a szülői bevonódás kérdéskörének vizsgálata

Kulcsszavak: helikopter szülők; helikopter szülői magatartás; szülői bevonódás; szisztematikus szakirodalomelemzés

Jelenlegi kutatásunk origójában a helikopterszülői magatartás áll, és ennek összefüggéseit tanulmányozzuk a szülői részvétellel. Helikopterszülőnek definiáljuk azon szülőket, akikre túlzott ellenőrzés és védelem jellemző (LeMoyne & Buchanan, 2011). A szakirodalomban ambivalens eredmények vannak a magatartás megítéléséről: míg egyes kutatások szerint bizonyos aspektusai, például a magas szintű szülői részvétel elősegítik a proszociálisabb magatartást (Day & Padilla-Walker, 2009), addig más kutatások arra hívják fel a figyelmet, hogy a túlzott bevonódás negatív hatást gyakorolhat a gyermek előmenetelére (Barber et al., 1994). Hazai viszonylatban limitált azon kutatások száma, amelyek a helikopterszülőket és a szülői bevonódás kérdéskörét vizsgálják, ezért kutatásunk célja, hogy a hiányosságot pótolva feltárjuk a helikopterszülői magatartás és tanulói sikeresség közötti összefüggéseket. Vizsgálatunk relevanciája abban áll, hogy a témát egy alulkutatott neveléstudományi kontextusból tanulmányozzuk, ezáltal hiánypótló munkával járulunk hozzá a szakirodalom bővítéséhez, hiszen a témát túlnyomórészt pszichológiai aspektusból vizsgálják.

Első lépéseként szisztematikus szakirodalom elemzést végeztünk a téma mélyebb feltárása érdekében. A kutatásunk során az EBSCO Discovery Service Search Engine-t használtuk. A PRISMA protokoll lépéseit követve 33 tanulmány felelt meg a beválasztási kritériumoknak. A feldolgozás után elmondható, hogy a tanulmányok többsége amerikai, ausztrál vagy ázsiai kontextusban készült, melyek legfőképp 2010 és 2022 között jelentek meg, tehát aktuális, európai kutatást nem találtunk a témában. A tanulmányok fele az egyetemistákra, a továbbiak az általános iskolás és középiskolás korosztályra fókuszálnak. A kutatások elsődlegesen a helikopterszülői magatartás összefüggését vizsgálják a fiatalok tanulmányi pályafutása és eredményessége között. Fő üzenetük, hogy szükséges foglalkozni a helikopterszülői magatartással, s még fontosabb az értékes partnerség kialakítása a szülőkkel a tanulói siker érdekében. A kutatások szerint aktuálissá vált, hogy az oktatási intézmények elgondolkodjanak azon, hogyan tudnák kiaknázni a helikopterszülők gyakran negatívnak vélt erőforrásait.

Jelenlegi szisztematikus szakirodalom feldolgozásunk alátámasztja, hogy nemcsak hazai, de európai viszonylatban is alulkutatott területről van szó, ebből kifolyólag szükséges a téma szélesebb körben való feltárása, kimondottan az oktatásra, s azon belül a közoktatásra fókuszálva.

KEREZSI BARBARA

kerezsi-barbara@partium.ro

Az óvodai és elemi oktatás pedagógiája

BA, 5. félév

Partiumi Keresztény Egyetem

Témavezető:

Dr. Bordás Andrea

egyetemi adjunktus, RO PKE

Rejtett hálózatok felderítése és összehasonlítása két második osztályban

Kulcsszavak: szociometria, alsó tagozat, osztályközösség, kortárs kapcsolatok, csoportkohézió

A kisiskolás életszakaszban meghatározóak a kialakuló személyes barátságok, ugyanakkor a csoporthoz tartozás érzése is, melyet ebben a korban tapasztalnak meg igazán. Úgy gondolom, egy tanító számára rendkívül fontos, hogy ismerje az osztályába járó gyerekeket, tisztában legyen a közöttük kialakuló rokonszenvi vagy épp ellenszenvi kapcsolatokkal, és észlelje az egyes személyek csoporton belül elfoglalt pozícióját, betöltött szerepét.

Kutatásom során Mérei (2006) több szempontú szociometriája segítségével tártam fel két nagyváradi iskola második osztályának társas kapcsolati hálóját. Megalkottam a közösségek szociogramját, értelmeztem a szerkezeti mutatókat, majd a gyakorisági táblázat alapján megállapítottam az osztályokban betöltött elsődleges, illetve másodlagos szerepeket. A két osztály összehasonlítása során megállapítható, hogy a 8-9 éves gyerekek körében a rokonszenvi választásoknál meghatározó szerepe van a tanulók nemének. Habár mindkét csoportban találunk peremre szorult gyereket, a magas szerkezeti mutatók jelzik, hogy jó úton járnak az összetartó közösséggé válás folyamatában.

MÁRKUS-ZALATNAY FRUzsina ÁGNES

fruzsina.markus.zalatnay@gmail.com

Gyógypedagógia

BA, 8. félév

Soproni Egyetem

Benedek Elek Pedagógiai Kar

Témavezető:

Mendéné Lajtai Krisztina

mesteroktató, SOE BPK

Alulszocializált gyermekek tanulási nehézségeinek vizsgálata a nyelvi hátrány összefüggésében – Esettanulmány Ukrajnából menekült gyermekekről

Kulcsszavak: nyelvi szocializáció; hátrányos nyelvi helyzet; szociális kompetencia; Ukrajnából menekült gyermekek; roma kisebbség

TDK dolgozatomban témaválasztásom a 2022-ben Ukrajnában kitört háború után Sopronba és környékére menekült családokkal való személyes élményből fakad. A körökben végzett karitatív munka indított arra, hogy pszichológus barátnőmmel hat hetes nyári iskolát szervezzünk, amelynek céljaként a gyermekek iskoláztatásának elősegítését tűztük ki készség- és képességfejlesztés által.

Dolgozatomban szerkezete tudatosan azt az intellektuális utat képezi le, amelyet én magam is végig jártam a nyári iskola tapasztalatától mint problémafelvetéstől kezdve, a szakirodalom feldolgozásán át, addig az esettanulmányig, amit egy, a táborban megismert testvérpárról készítettem. A nyári iskolában alulszocializált, többségükben magukat a roma etnikumhoz tartozónak való családokból jövő gyermekekkel foglalkoztunk. Megfigyeléseink és a velük végzett felmérések egyértelművé tették, hogy számos területen képességbeli elmaradást mutatnak. A szakirodalmi feldolgozásban erre a jelenségre keresek magyarázatot. A szociális, illetve nyelvi kompetencia és a szociális helyzet összefüggéseit, valamint a nyelvi hátrány jelenségét, és annak az iskolai sikertelenségre való hatását foglalom össze ebben a részben. Végül egy olyan testvérpár esetét elemzem három módszer – megfigyelés, dokumentumelemzés, interjú - segítségével, akiket a táborban ismertünk meg. Az idősebb fiúnál értelmi érintettséget diagnosztizáltak, azonban öccsénél a képességbeli elmaradás vélelmezhetően elsősorban a szociális háttérből fakad. Az ő konkrét példájukon keresztül mutatom be, hogy a szakirodalmi feldolgozásban ismertetett összefüggések hogyan mutatkoznak meg a valóságban.

Dolgozatomra elsősorban úgy tekintek, mint egy problémafelvetésre. Témájából kiindulva lehetőség lenne egy, a nyelvi hátrányból eredő tanulási nehézségre fókuszáló fejlesztő program kidolgozására, amely a hátrányos helyzetű tanulókkal foglalkozó pedagógusok számára jelenthetne segítséget a mindennapi munkájukban.

PLENTER KRISZTINA

plenter.krisztina@avkf.hu

Szociálpedagógia

MA, 3. félév

Apor Vilmos Katolikus Főiskola

Témavezető:

Dr. Harlov-Csortán Melinda

főiskolai docens, AVKF

Intézményi nevelési lehetőségek a 15-19 évesek apává válásában

Kulcsszavak: serdülőkor, apaszerepek, szakellátás, Budapest, családdá válás

A dolgozat a tinédzser apák egy csoportjának szülővé válását befolyásoló intézményi lehetőségeket és gyakorlatokat vizsgálja állami fenntartású, fővárosi szociális intézményekben (gyermekotthonok, utógondozók). A kutatás három olyan gyermekotthon vizsgálatára koncentrálódik, amelyekben a kiskorú édesanyák gyermekükkel szakellátásban tartózkodnak. Kérdés, hogy ezen intézmények szolgáltatásai által az arra motiváltságot mutató fiatal apák hogyan tudnak elsajátítani apai szerepet. Ez azért is fontos, mert a tinédzser édesapák esetében a serdülőkori válságnak és az apai szerepek elsajátításának életszakasza összeecsúszik.

A kutatás elméleti háttérét az apai szerepek változásának vizsgálatáról és az ifjúságkutatásról szóló szakirodalmak, valamint a jelenleg hatályos törvények és rendeletek, illetve az intézmények szakmai programjai, házirendjei képezik. Az empirikus kutatás során a bejárt, három budapesti intézmény igazgatóival és szakmai vezetőivel, valamint fiatal édesapákkal félig strukturált interjúk készültek. A szakellátók anonim, papíralapú, nyílt és zárt kérdéseket tartalmazó kérdőívet töltöttek ki. Az így összegyűjtött kvalitatív és kvantitatív adatok elemzése három fő szempont mentén történt: az intézménybe kerüléskor még jelenlévő tinédzser édesapák lemorzsolódásának vizsgálata; az intézmények térbeli adottságainak elemzése az apák kapcsolattartási lehetőségei szempontjából; valamint a kapcsolattartásra kijelölt idő és a közös programok vizsgálata a családdá válás szempontjából.

A kutatás eredményeként megállapítható, hogy a vizsgált intézmények fő funkciója az anya, aki maga is kiskorúként került a szakellátásba, és gyermekének védelme, valamint az anya gyermeknevelésben való támogatása; nem a családi szerepek elsajátításának elősegítése, vagy az apák bevonása. Az intézmények dolgozói szembesülnek az apák igényeivel (modern apai szerepek), de a merev struktúra, a humánerőforrási és finanszírozási hiány miatt nem tudnak érdemben lépni, csupán eseti kivételek voltak azonosíthatók. A dolgozat ezeknek a lehetőségeknek rendszerszintű fejlesztésére kívánja felhívni a figyelmet.

Pedagógiai, Pszichológiai,
Andragógiai és
Könyvtartudományi
Szekció

PSZICHOLÓGIA ALSZEKCIÓ

Alszekció elnök: Pergelné Dr. Remete Eszter

Alszekció koordinátor: Holecz Anita

Ágazati felelősök:

Alkalmazott pszichológia és Sport- és mozgás pszichológia tagozat: Dr. Aranyi Gábor

Általános lélektani tagozatok: Dr. Kemény Ferenc

Fejlődéslélektan és Pedagógiai pszichológia tagozat: Dr. Király Ildikó

Klinikai pszichológia, Egészségpszichológia és Reprodukív egészségpszichológia tagozatok: Dr. Nagy Beáta Magda

Személyiséglélektani tagozatok és Családi rendszerek pszichológiája tagozat: Dr. Gáspár Mihály

Szociálpszichológia tagozatok: Dr. Lantos Nóra Anna

37. OTDK PPAK Szekció

Pszichológiai alszekció
Alkalmazott pszichológia 1.

Dr. Tamás Borbála
Babeş-Bolyai
Tudományegyetem

Dr. habil. Révész György
Pécsi Tudományegyetem

Dr. Dobai Attila Marcellán
Eötvös Loránd
Tudományegyetem

**Az undorra, mint fenyegető ingerre irányuló figyelmi torzítás szerepe és
fiziológiai következményei az emetofóbiában**

Kulcsszavak: emetofóbia; undor; bőrellenállás (GSR); szívfrekvencia (HRV); arousal

Az emetofóbia specifikus fóbia, a hányingertől és a hányástól való intenzív félelem, kialakulása egy averzív kulcsélményhez köthető. Az emetofóbiás személyekre jellemző a fizikai tünetekkel kapcsolatos hipervigilancia és figyelmi torzítás. Vizsgálatunkban arra fókuszáltunk, hogy feltérképezzük a hányástól való intenzív félelemre potenciálisan érzékeny vizsgálati személyek averzív ingerek kapcsán mutatott figyelmi torzításait és fiziológiai reakcióit.

Korábbi kutatások szerint az undor központi tényező a specifikus fóbiák kialakulásában és fenntartásában, ezért vizsgálati modellünkben az undort alkalmaztuk averzív ingerként. A vizsgálati személyek (N=59) két emetofóbiát felmérő kérdőívet töltöttek ki, majd ezt követően megnézték egy 10 perc időtartamú, undort kiváltó ingereket tartalmazó videót montázst. Az ingeranyag megtekintését megelőzően és azt követően az átélt undor mértékét vizuál-analóg skálán értékelték. A videó megtekintése során rögzítettük a vizsgálati személyek bőrellenállás és szívfrekvencia értékeit az arousal szint emelkedésének detektálására, valamint szemkövetéses mérési módszert alkalmaztunk a figyelmi torzítás azonosítására.

Az eredmények alapján a bőrellenállás és a szívfrekvencia átlagos értékei szignifikáns mértékben magyarázzák a hányástól való intenzív félelmet: a videómontázs megtekintését követően az hányástól való intenzív félelemre potenciálisan hajlamos résztvevőknél emelkedett pulzusszámot és gyorsabb lefutású bőrellenállás válaszokat rögzítettünk. A szemkövetés mérés összes fixáció átlagértéke nem gyakorolt szignifikáns hatást a hányástól való intenzív félelemre, azonban a hatás erőssége és a β érték alapján valós hatásra következtethetünk. A vizsgálati manipuláció sikeresnek bizonyult: az averzív ingerek hatására a résztvevők nagyobb mértékű undort éltek át. Az eredmények alapján az undor értékelésében megjelenő különbségre egyik prediktor változó sem gyakorolt szignifikáns hatást. A hányástól való intenzív félelem kapcsán feltételezhető a figyelmi vonzás torzítás és az arousal szint emelkedése, amely az averzív inger szorongást kiváltó hatását erősítheti, és amely háttérben a szimpatikus idegrendszeri aktiváció mechanizmusát feltételezzük.

Összességében eredményeink arra mutatnak, hogy az undor egy releváns érzelem az emetofóbia kialakulásában és fenntartásában, azonban az emetofóbia komplex háttérmechanizmusainak megértéséhez további fiziológiai vizsgálatok szükségesek.

Az ima motivációs hátterét feltáró mérőeszköz faktorstruktúrájának és validitásának vizsgálata

Kulcsszavak: ima, motiváció, valláspszichológia, mentalizáció, szelfdifferenciáció

A vallásosság pszichológiájában idáig az ima motivációs háttere nem került a vizsgálódások fókuszába. 2021-től kutatásainkban ezt a hiányt betöltendő mérőeszközt kezdtünk fejleszteni, amely alkalmas arra, hogy az ima motivációs hátterének aspektusait differenciálja. Jelen dolgozatban a mérőeszközzel kapcsolatos kutatások utolsó szakaszának eredményeit mutatjuk be. A tételstruktúrát a korábbi vizsgálatainkhoz (Endrédi, 2022) képest módosítottuk, mert nyitott kérdés volt, a kérő ima önálló faktorként jelenik-e meg a másik négy dimenzió mellett (Önfelismerés Istenben: az imádkozó Istent szemléli, illetve az ima azt a tapasztalatot adja meg neki, hogy önmaga lehet; Elvárás: kötelességmotivumok; Közösség: a társakkal való kapcsolat megélése az imán keresztül; Istenkapcsolat: az Isten érzelmi megtapasztalása, tematikus imák, pl. bűnbánat), illetve a faktorok tételszámának kiegyenlítése érdekében új tételeket is a vizsgálatba vontunk. A feltáró faktorelemzésben azt láthatjuk, hogy a korábbi négyfaktoros modell marad meg, a kérő imával kapcsolatos tételek az Önfelismerés és az Istenkapcsolat skálákba kerültek. A minta másik felén megerősítő faktorelemzést végeztünk, melyben kiváló illeszkedést találtunk ($CFI = ,989$; $TLI = ,987$. Az $RMSEA = ,043$, az $SRMR = ,058$). A faktoraink belső konzisztenciája megfelelő, áttekintettük az egymással való viszonyukat is. A validálással kapcsolatos munkát is folytattuk, a boweni szelfdifferenciáció és a mentalizáció viszonyát vizsgáltuk az ima motivációs hátterével összefüggésben. Ezek határkonstruktumok az imával kapcsolatban, a talált összefüggések közepesek-gyengék, mégis alkalmasak egy interpretációs horizont megalkotására. Az Istenkapcsolat és az Elvárás faktor esetén találtunk több szignifikáns együttjárást a szelfdifferenciáció faktoraival. Az Elvárás kevésbé differenciált szelfnek megfelelő összefüggéseket mutat, míg az Istenkapcsolat összességében a jobb differenciáltságú szelffel járt együtt. A mentalizációval kapcsolatban a fontosabb eredményünk az, hogy az Elvárás kivételével az összes többi faktor pozitív összefüggést mutat a kapcsolati összehangolódással, mely a mentalizáció egyik meghatározó komponense. Összességében azt mondhatjuk, hogy az imamotivációs mérőeszköz megbízható kérdőív, kiváló illeszkedési mutatókkal, mely használható további kutatásokban ezen konstruktum megragadásához, ezáltal megteremtve annak lehetőségét, hogy új összefüggéseit értsük meg a vallásosságnak és az emberi tapasztalatnak.

GAÁL EMESE RÉKA
emese.reka.gaal@gmail.com
Pszichológia
BA, 6. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Kató Szabolcs
egyetemi tanársegéd, DE BTK*

**A pszichológusok öngyilkossággal kapcsolatos attitűdjei, ismeretei és tapasztalatai
a kényszeres segítséssel és a kiégéssel összefüggésben**

Kulcsszavak: pszichológusok; öngyilkosság; kiégés; helper szindróma

Jelen kutatómunka a pszichológusok öngyilkossági veszélyeztetettségének kérdéskörét vizsgálja. Tekintettel a pszichológus szakma és az öngyilkosság szempontjából különösen veszélyeztetett egészségügyi foglalkozások közötti párhuzamokra, a pszichológusok az átlagpopulációhoz képest ugyancsak nagyobb kockázatnak lehetnek kitéve az öngyilkosság szempontjából. A szuicidummal kapcsolatos elfogadó, normalizáló attitűd és az öngyilkossággal kapcsolatos élményeknek való fokozott kitettség a pszichológus szakma kézenfekvő következményei lehetnek, ugyanakkor az öngyilkossági rizikót növelhetik, akár csak a kiégéshez vezető kényszeres segítség jelenléte. Ennek okán a mintát alkotó pszichológusok öngyilkossággal kapcsolatos attitűdjeinek, ismereteinek és tapasztalatainak felmérésére és vizsgálatára került sor a kényszeres segítséssel és a kiégéssel összefüggésben.

Vizsgálatom az előzetes kutatási eredmények megerősítése, valamint a kényszeres segítség és a kiégés együttjárásának bizonyítása mellett igazolta a hipotézist, miszerint a kényszeres segítség növeli a kiégés mértékét a pszichológusok körében, ami hatással van az öngyilkossággal kapcsolatos dicsőítő attitűdökre. Ez az eredmény támogatja azt az elképzelést, hogy a helper szindróma potenciális rizikófaktor lehet a kiégés kialakulásában, ami pedig közrejátszik az öngyilkosságot dicsőítő és normalizáló attitűdök alakításában.

Fontos és új eredmény, hogy az öngyilkossággal kapcsolatos élménynek való kitettség mértéke befolyásolja a kényszeres segítségnek az öngyilkosság glorifikációjára gyakorolt hatását: ahogyan az öngyilkossággal kapcsolatos élménynek való kitettség szintje nő, úgy nő a kényszeres segítség pozitív (növelő) hatása az öngyilkosság glorifikációjára. Ez különösen a szuicid páciensekkel foglalkozó pszichológusok szempontjából érdekes. A kényszeres segítő terapeuta gyakori „találkozásai” a szuicidummal ugyanis eredményezhetik az öngyilkosságot dicsőítő attitűdök felerősödését, amik potenciális öngyilkossági rizikófaktorrá válhatnak.

Az eredmények, valamint az öngyilkossági gondolatokról beszámoló szakemberek nagy aránya a mintában felhívják a figyelmet arra, hogy mind a szuicidumra vonatkozó attitűdök és az öngyilkossági veszélyeztetettség pontos összefüggései, mind a pszichológusok jólléte több figyelmet érdemelne a tudományos életben, továbbá rámutatnak az öngyilkosság-megelőzést érintő kutatások fontosságára, és a kiégés pszichoanalitikus megközelítésű vizsgálatainak szükségességére.

KELLERWESSEL KLAUS

kellerwesselklaus@gmail.com

Pszichológia

MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

dr. Ujhelyi Adrienn

egyetemi docens, ELTE PPK

MI-művészet az énkép-mérésben

Kulcsszavak: Mi-művészet, depresszió, önkép, művészetterápia, gépi tanulás

A major depressziós zavar diagnosztizálása és kezelése komoly közegészségügyi kihívás világszerte, így Magyarországon is. Jelen pályamunka a mesterséges intelligenciaasszisztált önképkészítés művészetterápiás gyakorlatának lehetőségeit vizsgálja a depresszió egyéni megnyilvánulásainak mélyebb megértésében, és potenciális szűrő-algoritmusok kiépítésében.

A kutatás 230 résztvevője egy generatív művészeti szoftver (Midjourney) segítségével készített képeket magáról, természetes nyelvű képleírások (promptok) felhasználásával, ezt pedig egy félig-strukturált interjú követte a képkészítés élményéről és az elkészült képekről. Az adatok minél teljesebb explorációja érdekében szekvenciális vegyes módszertant alkalmaztam, ennek során pedig résztvevőkkel készített interjúk kvalitatív tartalomelemzése során megfogalmazott hipotéziseket kvantitatív eszközökkel is teszteltem.

A legmagasabb depresszió pontszámú résztvevők interjúinak tartalomelemzése során a klasszikus művészetterápiás gyakorlatokkal párhuzamba állítható élmény-mechanizmusokat találtam, a résztvevők többsége pedig pozitív és tartalmas önmegismerési tapasztalatként számolt be a képalkotásról. A 230 főre kiterjedő kvantitatív elemzések során több, közepes erősségű együttjárást találtam a depresszió pontszám és a résztvevők által használt promptok érzelmi tölteteinek különböző paraméterei között, a negatív átlag és pozitív maximum változókkal pedig egy általános lineáris modellt készítettem, ami a depresszió pontszám varianciájának 18.7%-t magyarázta. A depresszióra magas és alacsony kockázatot mutató résztvevők között több, szignifikáns csoportközi különbség mutatkozott a vizsgált paraméterek tekintetében, a negatív átlag és a pozitív maximum változókra épített véletlen erdő osztályozó pedig 68%-os pontosságot, és 0,78-as AUC értéket ért el. A pályamunka az MI-asszisztált önképkészítés művészetterápiás és segéddiagnosztikai lehetőségeire hívja fel a figyelmet, ugyanakkor eredményeit a témára irányuló kevés kutatás miatt érdemes óvatosan kezelni.

A kutatás megtervezésén, megszervezésén és kivitelezésén túl az MI-asszisztált önképkészítés művészetterápiás és segéddiagnosztikai felhasználásának alapötlete, és az adatelemzés során felhasznált python-kódok is tőlem származnak.

Jelen kutatás a kulturális és innovációs minisztérium ÚNKP-23-2 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

KÓRÓDI LUCA

lucakorodi@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

Kató Szabolcs

egyetemi tanársegéd, DE BTK

Kegyes Lilla

egyetemi tanársegéd, DE BTK

Férfiak nemi szerepekkel kapcsolatos vélekedésének összehasonlítása a stresszkezelésük, megküzdési stílusuk, segítségkérő viselkedésük és generációs csoporthoz tartozásuk mentén

Kulcsszavak: nemi szerep stressz; segítségkérő viselkedés; maszkulin ideológia; generáció; megküzdés

Háttér és célkitűzések: A merev nemi szerepek negatív mentális és egészségügyi hatását már több kutatásban is bizonyították. A férfiak segítségkérő viselkedése és megküzdése régóta a kutatások fókuszában áll. A társadalmi változások új nézőpontokat hoznak, ezért a téma időszakos újravizsgálata fontos. A férfiak próbálnak a maszkulin társadalmi elvárásoknak megfelelni, eközben nemi szerep stresszt élhetnek meg. Jelen kutatás célja annak vizsgálata, hogy a férfiak megküzdési módjai és segítségkérő viselkedése hogyan függ össze a nemi szerep attitűdjeikkel és az általuk megélt nemi szerep stresszel. Valamint generációs összehasonlításuk.

Módszer: Az adatgyűjtés kényelmi mintavétellel történt, online felületen. Szűrést követően 307 férfi adatával dolgoztunk tovább. A minta átlagéletkora: 34,7 év volt, szórása: 12,7. A vizsgálati eszközöket a segítségkérő hajlandóságra (GHSQ, 2005), a megküzdésre (Brief-COPE, 1997), a nemi szerep stresszre (MGRS, 2022), a nemi szerep attitűdökre (MMIS, 2019) és saját maszkulin/ feminin jellemzőikre (BSRI, 2009) vonatkozó kérdőívek alkották.

Eredmények: A kutatáshoz használt kérdőívek megbízhatóságai megfelelőnek bizonyultak, kivéve a Rövidített COPE-kérdőívben, esetében egy alternatív faktorszerkezettel dolgoztunk. K-középpontú klaszterelemzést végeztünk a maszkulin nemi szerep attitűdök mentén, mely három klasztert eredményezett. Az egyes klaszter tagjai képviselték a leghagyományosabb, a kettes klaszter tagjai egy közepes, a hármas klaszter tagjai a legmodernebb nézetet. Az egyes klaszter tagjai szignifikánsan kevésbé kérnek segítséget, valamint a segítségkérő, támaszkereső megküzdési mód is szignifikánsan kevésbé jellemző rájuk. A maladaptív megküzdési módok és a nemi szerep stressz is szignifikánsan magasabb értékeket mutatott náluk. A férfi nemi szerep attitűdökkel nem függ össze a kor, azonban minél idősebb valaki, annál kevésbé kér segítséget, különösen informális módon. Részleges mediáció áll fent a saját feminin jegyek észlelése és segítségkérési hajlandóság, valamint az érzelm kifejezés gátoltsága és a nemi szerep stressz között.

Következtetések: Akik a tradicionálisabb nemi szerepekkel értenek egyet: kevésbé kérnek segítséget, nagyobb nemi szerep stresszt élnek meg, nagyobb valószínűséggel alkalmaznak maladaptívabb megküzdési stratégiákat. A tradicionális férfi az kemény, nem mutatja ki érzelmeit és önálló, ezen jellemzők összeférhetetlenek az adaptív, segítségkérő mechanizmusokkal.

KOVORDÁNYI LUCA RITA

kovordanyiluca@gmail.com

Pszichológia

MA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Nyitrai Erika

egyetemi docens, KRE BTK

A menedékkereső és -nyújtó érintésviselkedés alakulása kötődési stílusok mentén a felnőtt párkapcsolatokban a Covid járvány után

Kulcsszavak: párkapcsolat, kötődés, érintési attitűdök, Covid-19

Célkitűzés: A kötődési stílusok és a párkapcsolatokra jellemző érintésformák közötti összefüggéseket számos tanulmány vizsgálta már. Kíváncsi voltam azonban, hogy kötődésükben eltérő összetételű pároknál hogy alakul kifejezetten a biztonságos menedéket jelentő érintés; mennyire változhat idővel az adott érintési attitűd, és mennyire csökken a párok tagjai között az érintés mint menedék érintésviselkedésben való különbség. Vizsgálom azt is, hogy egy retrospektív vizsgálatból kapott adatok alapján a kötődési stílusok és a menedéket jelentő érintések egy jelentős életesemény vagy stresszor hatására, mint a Covid időszak, elmozdulnak-e alap beállítódásukból.

Módszer: A kérdőíveket párkapcsolatban élő személyek töltötték ki az aktuális (2021 ősz), illetve korábbi, járványidőszak előtti megéléseik alapján. Az általam használt kérdőívek az ECR – Tapasztalatok a Közeli Kapcsolatokban, illetve az STS – Hét Érintés Skála voltak. Így 41 összetartozó, heteroszexuális pár szerepel a mintánkban (összesen 82 ember), akik a felvétel időpontjában minimum 6 hónapja együtt vannak.

Eredmények: Bár a leíró statisztikákból más rajzolódott ki elsőre, az elemzések alapján sem a kötődésük nem változott az egyéneknek a Covid előtti állapotukhoz képest, sem az, hogy mennyire volt jelen az életükben az érintés mint menedék. Ezután összehasonlítottam a négy csoportot, melyeket a partnerek egymáshoz hasonló vagy eltérő kötődése alapján hoztam létre. A különféle párokról az mondható el, hogy mind hasonlóan használják az érintést mint menedéket a Covid előtti időszakhoz képest, tehát a partnerek közötti különbségek az érintés mint menedék skálán nem változtak szignifikánsan a korábbi különbségeikhez képest. Egyedül az figyelhető meg, hogy azokhoz a párokhoz viszonyítva, ahol a pár egyik tagja sem biztonságos kötődésű, azok között növekedett a különbség az érintés biztonságos menedék funkciójában a Covid előtti megélésekhez képest, ahol csak a nő biztonságos kötődésű. Következtetések: A kötődés és a biztonságos menedéket jelentő érintésviselkedés is egy stabil jellemzőnek bizonyult, melyet magyarázhat a korábbi szakirodalmak alapján a két változó szoros együttjárása. Az érintés mint menedék attitűdben a partnerek közötti különbség a jelenben nem tér el szignifikánsan egyik csoportban sem a vizsgált érintési attitűdben való Covid előtti különbségüktől, csupán két csoport között volt tapasztalható kis eltérés. A jelenségek alaposabb vizsgálatára további kutatások ajánlottak.

MAGYARY ÁGNES KATALIN

my.agnes99@gmail.com

Pszichológia

MA, 4. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Szondy Máté

egyetemi docens, PPKE BTK

Dr. Zsedrovits Tamás

egyetemi docens, PPKE ITK

Elfogadás és elköteleződés terápia-alapú pszichológiai rugalmasság fejlesztő chatbot létrehozása

Kulcsszavak: chatbot; Elfogadás és Elköteleződés Terápia; mesterséges intelligencia; pszichológiai rugalmasság

Előzmények és elméleti háttér: Egyes becslések alapján az elmúlt 20 évben mintegy 48%-kal nőtt a mentális egészségügyi ellátásra szorulóknak száma. A Covid-19 pandémia, a szomszéd országban kitört háború és az annak következményeként létrejött gazdasági válság vélhetően csak tovább fokozta ezt a tendenciát és egy globális szintű mentális egészségügyi krízishez vezetett. A szakemberek száma nem nőtt meg annyira, hogy lefedje az igényeket. Egyes becslések szerint a kezelésre szorulóknak 50-70%-a nem jut ellátáshoz. Ezzel párhuzamosan 2022. októberében a Chat-GPT és az ahhoz hasonló mesterséges intelligencia (MI) alapú szoftverek robbanásszerű megjelenése átalakította az internetezési szokásokat. Az MI felhasználása a segítői gyakorlatban potenciálisan megoldhatja a "treatment gap" társadalmi problémát. Jelen projektmunka célja egy olyan chatbot fejlesztése, amely az elfogadás és elköteleződés terápia elméleti kerete alapján segíti a felhasználót a pszichológiai rugalmasság készségének fejlesztésében. A pszichológiai rugalmasság egy fejleszthető készség, amely a tudatos jelenlétre, az érzelmek és gondolatok tudatos megfigyelésére, valamint az érték-alapú viselkedésre irányul.

Alkalmazott módszertan: A projekt kivitelezéséhez az OpenAI Custom GPT funkciója került kiválasztásra, amely lehetővé teszi a Chat GPT személyre szabását és a pszichológiai rugalmasság fejlesztést megcélzó válaszokra való konfigurációt. Az instrukciók magukba foglaltak minden olyan feladatot, amire a chatbotot specifikáltam. A chatbot magyarul beszél, magázódik és semleges attitűddel, empatikus hangvételben beszélget a felhasználóval, úgy, mint egy pszichológus. A célja a felhasználó támogatása a pszichológiai rugalmasság fejlesztésében.

Eredmények értékelése: A tesztelés alapján jól látható, hogy a chatbot képes az ACT kivitelezésére és olyan gyakorlati tanácsok adására, amit a felhasználó akár azonnal implementálhat az életébe. Ugyanakkor a chatbot nem minden alkalommal adott megfelelő válaszokat, így további fejlesztésre van szükség.

Összefoglalás, a projektmunka gyakorlati implikációja: A chatbot egy lehetséges megoldás a "treatment gap" és a globális mentális egészségügyi krízis kezelésére. Továbbá a chatbot lehetőséget nyújt új kutatásokra is, amelyek a pszichológiai rugalmasságot vizsgáló szakirodalmat gazdagíthatják. Terveink szerint longitudinális, kontroll csoportos vizsgálati elrendezéssel vizsgáljuk a chatbot hatásosságát a pszichológiai rugalmasság fejlődésére.

MATOS SÁRA ANNA

msara0408@gmail.com

Pszichológia

MA, 1. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Makó Hajnalka

egyetemi adjunktus, PTE BTK

**A bűncselekményhez vezető út kevert (kvantitatív és kvalitatív) elemzése –
Életútban fellelhető sajátságok és rizikófaktorok az elkövetett bűncselekmény tükrében**

Kulcsszavak: női bűnelkövetés, bűncselekmény-kategóriák, rizikótényezők, bűnről való gondolkodás, életesemények

A kutatások, melyek a bűnelkövetés mögött rejlő okokat és rizikótényezőket vizsgálják, leginkább a férfi elkövetőkre fókuszálnak. De hogyan is alakul a női bűnelkövetés? Milyen életesemények és rizikótényezők vezethetnek egy nőt a bűncselekmény elkövetéséig? Jelen kutatásban ezen kérdéseket kívánom górcső alá venni, kiegészülve a bűnelkövetésről való gondolkodással, mindezt kvantitatív és kvalitatív módszerek alkalmazásával.

A kutatásban 19 nő vett részt a Kalocsai Fegyház és Börtön intézményén belül. A vizsgálódás alapjaként különböző bűncselekmény-kategóriákba tartozó női elkövetőkkel vettem fel nyitott kérdéseket tartalmazó interjúkat és kérdőíveket. Kutatói kérdésem középpontjában pedig az állt, hogy vajon fellelhető-e különbség a bűncselekmény-típusok által létrehozott csoportok között a vizsgálni kívántakat illetően, valamint feltételeztem, hogy összességében a női elkövetők magasabb átlaggal mutatnak negatív életeseményeket, és hogy életútjukban megjelennek a bántalmazással és viktimizációval kapcsolatos tapasztalatok. A felhasznált kérdőívek közé tartozott az általunk lefordított CRIME–PICS II, a Holmes-Rahe Életesemény Skála, valamint a Szülői Bánásmód Kérdőív (H-PBI).

Az eredményeket illetően, az életeseményekre és a bántalmazásra vonatkozó hipotéziseink beigazolódtak. A kérdőívekkel kapcsolatos eredmények viszont arra utalnak, hogy nincs szignifikáns különbség a csoportok között a bűnről való gondolkodásban, az életesemények alakulásában, valamint a szülői nevelési attitűdök tekintetében. Azonban a kvalitatív módszerekkel kiegészülve, jelen vizsgálat érdekes eredményeket vethet fel a női bűnelkövetés tekintetében, így további kutatásokat javasolunk ennek feltárására.

SÁNDOR ANNA VIOLA
annaviolasandor@gmail.com
Pszichológia
BA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:
Dr. Nagy Tamás
egyetemi adjunktus, ELTE PPK

Verbális agresszió értékelése mesterséges intelligenciával

Kulcsszavak: verbális agresszió, mesterséges intelligencia, nagy nyelvi modell

A verbális agresszió egy digitális terekben különösen gyakori jelenség, amely számos pszichológiai problémához vezethet. Ennek megfelelően detektálása az utóbbi időben egyre fontosabb lett.

Kutatásom célja annak vizsgálata volt, hogy az ismert és széles körben használt nagy nyelvi modellek (ChatGPT-4o, ChatGPT-4o mini, Claude 3.5 Sonnet, Claude 3.5 Haiku, Gemini 1.5 Flash, Gemini 1.5 Pro, Llama 3.2 3B, Llama 405B) képesek-e az emberekhez hasonlóan értékelni mondatok verbális agresszivitását. Azt feltételeztük, hogy az emberi és a nagy nyelvi modellek értékelései között 0,6 feletti erős korreláció lesz (H1), továbbá nem lesz szignifikáns különbség az emberi és nagy nyelvi modellek értékeléseinek mondatonkénti átlaga (H2) és szórása (H3) között.

A hipotéziseket egy három részből álló kutatásban vizsgáltuk, melynek első fázisában potenciálisan agresszív mondatokat gyűjtöttünk személyes részvétellel, majd ezeket értékeltettük egy online kérdőívben emberekkel, illetve APA híváson keresztül a vizsgált nagy nyelvi modellekkel. A hipotéziseket Pearson-korrelációval (H1) és generalizált kevert-hatású gamma regresszióval teszteltük (H2, H3).

A Llama 3.2 3B modell kivételével minden modell esetén erős, 0,6 feletti korrelációt találtunk az emberi értékelésekkel, a ChatGPT-4o mini ($\rho=0,81$), a Claude 3.5 Sonnet ($\rho=0,82$) és a Gemini 1.5 pro ($\rho=0,83$) esetén pedig a korreláció 0,8 feletti, nagyon erős volt. Az átlagra és szórásra vonatkozó hipotéziseket azonban csak korlátozottan sikerült igazolnunk. Minden vizsgált modell értékeléseinek mondatonkénti átlaga szignifikánsan különbözött az emberi értékelésektől, míg a szórások esetén csak a Llama 3.2 3B modell esetén nem volt szignifikáns a különbség (CI=0,91-0,94). A modellek ennek ellenére a magas korrelációs értékekből látható módon konzisztensen ítélték meg a vizsgált mondatokat, emiatt jól használhatóak lehetnek a verbális agresszió detektálására.

A kutatás az ELTE PPK Stressz és Érzelmek Kutatócsoportjának munkájaként valósult meg. Személyesen a kutatásban annak megtervezésétől kezdve közreműködtem. Részt vettem az agresszív mondatokat eredményező személyesen zajló adatgyűjtésben, én készítettem az emberi agresszióértékeléseket összegyűjtő kérdőívet, illetve írtam meg a modellek értékeléséhez szükséges Python kódot. Továbbá részt vettem az adatok elemzésében, a következtetések megfogalmazásában, illetve én írtam meg a dolgozatot.

SCHRÖTER PETRA

petraschroter@gmail.com

Pszichológia

MA, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

TAFFERNER ISTVÁN

tafferner@student.elte.hu

Pszichológia

MA, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezetők:

Dr. Nagy Beáta Magda

egyetemi adjunktus, ELTE PPK

Dr. Aranyi Gábor

egyetemi adjunktus, ELTE PPK

Tükrözött gondolatok: mesterséges intelligencián alapuló képalkotás és a szelfdiszkrepancia elmélet új perspektívái

Kulcsszavak: generatív mesterséges intelligencia, szelfdiszkrepancia elmélet, AI asszisztált interjúk

Mindennapjaink során számos mesterséges intelligencia alapú technológiával találkozhatunk, melyek sok esetben az ember funkcionális kiegészítéseként működnek. A generatív mesterséges intelligencia (AI) alapú technológiák használata alkotási folyamatok során is segítségünkre lehet. Vigotszkij konstruktivista elméleti keretében az AI-ember interakciók olyan mediált cselekvési folyamatként értelmezhetők, ahol a generatív AI asszisztív szerepben segíti az alkotást.

Exploratív jellegű kutatásunk célja annak feltárása volt, hogy a generatív AI egy ilyen alkotási folyamat során előmozdíthatja-e a komplex énkifejezést. A Midjourney AI alapú text-to-image képalkotó szoftverrel történő alkotást félig-strukturált interjúval ötvöztük. Az interjúk témája a higgins-i szelfdiszkrepancia elmélet éndimenziói, az aktuális, ideális és elvárt én voltak. Az éndimenziók kiemelt lélektani szerepe miatt komplex módon történő feltárásuk különösen fontos. Az interjúalanyokat éndimenzióik megjelenítésére kértük, majd a személyes jelentéstartalomról kérdeztük őket. Emellett egy kérdőívcsomagot is kitöltöttek, melyben az önértékelésre, szorongásra és feltételezhető depresszió felmérésére irányuló kérdőívek voltak. Összességében elmondható, hogy jól elaborált kognitív reprezentációkat tártunk fel és elkülönülő éndimenziók rajzolódtak ki az interjúk során. Az alanyok flow állapotról számoltak be, és sok esetben az AI saját asszociációi is megjelentek a képeken, ezáltal is bővítve az adott éndimenzió szimbolikáját. Az interjúk tematikus tartalomelemzése rávilágított, hogy mely témák relevánsak a fiatal felnőtt korosztály éndimenziói esetén. A kirajzolódó fő témák a szociabilitás, ágensség, melankólia – depresszió, önértékelés és a jövőkép voltak. Jellemzően az egyes altémák tűnnek csoportspecifikusnak. Továbbá kiemelendő, hogy a klinikailag releváns határérték feletti kérdőíveredmények az alkotások hangulatában, képi világában is tükröződtek.

A kutatási eredmények rávilágítottak, hogy a generatív AI hatékonyan segítheti a szelf-externalizációt, támogatja a nehezen verbalizálható tartalmak felszínre kerülésében, valamint saját asszociációival segítheti a komplex énkifejezést. Intervenciós folyamatok hatékony elindító módszere lehet, relatív rövid idő alatt segíthet az egyének lélektani folyamatainak feltárásában. Emellett az interjúk tematikus tartalomelemzése kutatások során segíthet egyes szubpopulációk higgins-i éndimenzióinak feltérképezésében.

SZATMÁRY ROZÁLIA HANNA

szatmary.rozalia0801@gmail.com

Középiskolai hallgató

Berzsenyi Dániel Gimnázium, Budapest

*Témavezető:
Dr. Szikora Péter
egyetemi docens, OE KGK*

Válhat-e társsá egy robot?

Kulcsszavak: társas támogatás; ember-robot kapcsolat; társas érintkezés; társas támogatási elvárások

Vajon válhat-e társsá egy robot? Kutatásom ezt a kérdést járja körül, különös tekintettel arra, hogyan befolyásolja az emberek társas támogatottsága, valamint demográfiai és attitűdinális tényezők a robotok társas lényként való elfogadását. A társas támogatás jelentősége alapvető: az emberi kapcsolatokból fakadó érzelmi és gyakorlati segítség nélkülözhetetlen a mentális jóléthez, ugyanakkor gyakran egyenlőtlenek és konfliktusokkal terheltek, ami alternatív megoldások keresését indokolja.

Kutatásom nagymintás, interpretatív megközelítést alkalmazott 494 fő válaszainak elemzésével. Az online kérdőív anonim válaszokat gyűjtött, főként fiatal felnőttektől, a kényelmi és hólabda mintavétel miatt bizonyos demográfiai torzításokkal. Az eredmények azt mutatták, hogy mindössze 40 válaszadó lenne hajlandó robotokat társként elfogadni, és ezt inkább a társas támogatás iránti igény, mint annak megléte befolyásolta. A férfiak kissé nyitottabbak voltak a robotok elfogadására, míg más demográfiai tényezők nem mutattak jelentős hatást. A családi kötelékek erősebb szerepet játszottak a robotok elfogadásának elutasításában, míg a formális kapcsolatokra támaszkodók nyitottabbak voltak.

Bár az eredmények korrelációi alacsonyak, rámutatnak a további kutatás szükségességére, különösen a kulturális különbségek, a technológiai hozzáférés és az emberi kapcsolatok minőségének vizsgálatára. A technológia fejlődése elősegítheti a robotok társas kapcsolatokban betöltött szerepének elfogadását, azonban az emberi-robot interakciók mélyebb megértése elengedhetetlen. Eredményeim hozzájárulnak ahhoz, hogy a robotok elfogadása ne csupán technológiai, hanem társadalmi és szociológiai kérdésként is értelmezhető legyen, új lehetőségeket teremtve az életminőség javítására és a társas támogatás iránti igények kielégítésére.

37. OTDK PPAK Szekció
Pszichológiai alszekció
Alkalmazott pszichológia 2.

Dr. Kondé Zoltán
Debreceni Egyetem

Dr. habil. Kiss Paszkál Bertalan
Pázmány Péter Katolikus
Egyetem

Dr. Tamás Viktória
Pécsi Tudományegyetem

BEDE MELINDA

bedemeli@student.elte.hu

Pszichológia

MA, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

*Dr. Pachner Orsolya Csilla
egyetemi adjunktus, ELTE PPK*

Lakóhelyi körülmények szerepének vizsgálata az időskor megélésében rehabilitációs ellátásban részesülő idősök körében

Kulcsszavak: időskor megélése; lakóhely; szociális környezet; társas támogatás; magányosság

A 21. század társadalmi átalakulása az időskorúak szerepére, megítélésére és lakóhelyi társas körülményeire is hatást gyakorol. Kérdés, hogy miképp alakul az időskor megélése e társadalmi változások kontextusában, illetve, hogy mely tényezők húzódnak meg háttérben – tekintve az egyéni és a társas aspektus szerepét.

Jelen kutatás célját olyan időskorú személyek vizsgálata adta, akik egy vármegyei kórház rehabilitációs osztályán részesülnek ellátásban, mivel a „kórházi lét” akcidentális krízise által megragadhatóbbá válnak azon megküzdést elősegítő tényezők, melyek a gyarapodó veszteségélmények következtében egyébként is meghatározók az idősök körében. A vizsgálat elrendezését tekintve keresztmetszeti, a résztvevők a WHO időskor definíciója értelmében 60. életévüket betöltött személyek (N=100). A mérőeszközök körébe egy szociodemográfiai kérdőív, saját szerkesztésű kérdések, egy demencia szűrő teszt, illetve standard kérdőívek tartoztak a társas támogatás, a reziliencia, a magányosság, az idősödéssel kapcsolatos attitűdök, az élet értelmessége, az időskori életminőség és a geriátriai depresszió tényezőjét felmérve. Eredményeink rámutatnak, hogy a szociális tényezők eltérő mértékben és különböző utakon fejtik ki hatásukat az időskor megélésére. Az életminőség, illetve az élet értelmessége háttérben alapvető a társas támogatás és a magányosság szerepe, ám az individuális tényezők befolyása sem vitatható. A depresszió esetén azonban kizárólagos egyéni meghatározottság mutatkozik, mely a minta sajátosságaival magyarázható: előfordul, hogy a depressziós tünetek háttérben csupán a kórházi ellátás akcidentális krízisének hatása azonosítható. A lakóhelyek szociális jellemzőinek vizsgálata az egyszemélyes háztartásban élők negatívabb helyzetére mutat rá, akik alacsonyabb támogatottsággal és magasabb magányosságérzéssel rendelkeznek, kevésbé tapasztalják meg az élet értelmességét, illetve magasabb szintű halálfélelem jellemzi őket.

Ezen eredmények tükrében jelen kutatás fő üzenetét a szociális környezet átható szerepe adja, mely a 21. századi idősöket érintő változások szempontjából jelentős átalakuláson megy keresztül. Úgy tűnik, hogy az egyedül élés kiemelt rizikó az időskor megélését tekintve, így előfordulhat, hogy a társadalmi előítéletek ellenére a szociális intézmények lesznek azok, melyek lehetőséget teremtenek ezen életszakasz pozitívabb megélésére az állandó társas közeg biztosítása által.

DIANOVICS DOMINIK
dianovicsdominik@gmail.com
Pszichológia
MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

VARGA MÁRTON
martonaronvarga@gmail.com
Matematika
BA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Természettudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Aczél Balázs
egyetemi tanár, ELTE PPK*

A tudományos cikkek elfogadási és publikációs késésének változása az elmúlt 8 évben

Kulcsszavak: tudományos publikációk, elfogadási késés, publikációs késés, tudománypszichológia, metatudomány

Amikor tudományról beszélünk, nemcsak az adott munkák tartalmára kell gondolnunk, hanem a tudományos kommunikációra és információmegosztásra is. Ennek egy szerves része a kéziratok folyóiratok által végzett értékelése és megjelenítése. Kutatásunk azt vizsgálta, hogy az elmúlt tíz évben hogyan változott a tudományos publikáció sebessége, annak különböző aspektusai. Megkülönböztetünk két periódust, az elfogadási késést, ami a beküldés és az elfogadás közötti időszak, valamint a publikálási késést, ami az elfogadás és az online publikáció napja között eltelt időtartam.

Eredményeink, amit több mint hatmillió cikk elemzésével hoztunk létre, megmutatják, hogy a tudomány hogyan működik különböző területeken, mint például az egészség- és társadalomtudomány, késései mennyire vannak befolyásolva a folyóiratok minősége és szokásai által és, hogy krízishelyzetben hogyan képes adaptálódni. A kutatás minden részét sajátkezűleg készítettük, inspirációt és eligazítást Bognár Miklós és Dr. Aczél Balázs témavezetőinktől kaptuk.

FÜREDI BARBARA

furedi.barbarad7@gmail.com

Pszichológia

MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Kovács Asztrik

egyetemi adjunktus, ELTE PPK

A kötelező önismeret hatása a pszichológus szakmai identitásra

Kulcsszavak: alkalmazott pszichológia; kvalitatív pszichológia; kötelező önismeret; szakmai identitás; szakmai fejlődés

A kutatás célja kvalitatív interjúk módszerrel felmérni, hogy a posztgraduális képzéseken előírt kötelező 150 óra önismeret milyen hatással van a pszichológusok szakmai fejlődésére. A kötelező önismeret szakirodalma számos pozitív hatást említ a kötelező önismerettel kapcsolatban, azonban gyakorlati és etikai kérdéseket is megfogalmaz.

A kutatás empirikus és saját adatokból dolgozik, a toborzást, az interjúk felvételét és az elemző munkát is a szakdolgozati kutatásom keretében végeztem. A jelenlegi tanulmányban öt olyan pszichológussal készítettünk félig strukturált interjúkat, akik a kötelező 150 óra önismeretet pszichodráma csoportban végezték el. Az eredményeket az interpretatív fenomenológiai analízis módszerével elemeztük. Az interjúk során a kötelező önismereti pszichodráma csoportban szerzett élmények, és azoknak a szakmai fejlődésre és szakmai identitásra gyakorolt hatása volt a középpontban. Az interjúk elemzése alapján az önismereti csoportban a pszichológusok élményére hatással lehet a segítői identitás, hogy a csoportban nehéz számukra kliensi szerepet felvenni és saját problémákra fókuszálni. Ez a segítő szerep megjelenhet például abban, ahogy a pszichológusok a csoportban a visszajelzéseikkel másoknak próbálnak segíteni. Az önismeretben a személyes tartalmak mellett a szakmaiság is megjelenik, például a vezetők modellálása, a segítői készségek gyakorlása vagy az önismereti csoport módszerének megfigyelése által.

Az elemzés eredményeiből arra következtetünk, hogy az önismeret kifejezés a pszichológusok fejlődésének kontextusában megtévesztő lehet, és nem írja le pontosan az élményeket, amelyeket a pszichológusok a kötelező önismeretben megtapasztalnak.

HARTA ZSÓFIA

zsofiharta@gmail.com

Pszichológia

MA, 3. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

STRANIGG MÁRK BENDEGÚZ

straniggbeni@gmail.com

Pszichológia

MA, 3. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

SZÉKELY KATA

szekely.kata.15f@gmail.com

Pszichológia

MA, 3. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Matuszka Balázs

egyetemi docens, PPKE BTK

Mentalizáció és érzelemszabályozás fejlesztése gimnazisták körében: Az ÉRTEM Projekt hatásvizsgálata

Kulcsszavak: iskolai mentális egészségfejlesztés; mentalizáció; érzelemszabályozás; pszichoedukáció

Háttér: A mentalizáció, érzelemszabályozás fejlesztése, valamint az énkép tisztaságának növelése kiemelt fontosságot képvisel a serdülő korosztályban a későbbi mentális egészség és pszichológiai jóllét szempontjából. Jelen kutatás egy 11 alkalmas mentális egészségfejlesztő foglalkozás (ÉRTEM Projekt) hatásvizsgálatát foglalja magába. A program a serdülők számára fejlődéslélektani szempontból releváns témák mentén a mentalizáció, érzelemszabályozás fejlesztését és az énkép egyértelműségének növelését tűzte ki céljául.

Cél: A kutatás célja az ÉRTEM Projekt hatásosságának vizsgálata volt a mentalizáció, az érzelemszabályozás, az önértékelés és az énkép egyértelműség fejlődése szempontjából, valamint azon szubjektív elemeinek vizsgálata, amelyek a diákok szerint pozitív, vagy negatív irányba hatottak a program hatásosságára.

Módszerek: A vizsgálati csoport (36 fő) és kontroll csoport (47 fő) tagjai egy pest megyei gimnázium 9-11.-es osztályaiból kerültek ki, ahol a vizsgálati csoport részesült a 11 alkalmas foglalkozássorozatban. A program megkezdése előtt és után (2024. február-június) egy tesztbattériát vettünk fel, majd a program befejeztével fókuszcsoportos interjút alkalmaztunk a vizsgálati csoport osztályaiból 10-10 emberrel.

Eredmények: A kevert mintás ANOVA és összefüggő mintás t-próbák alapján csak a vizsgálati csoportban találtunk szignifikáns változást ($p < 0.001$ - $p = 0.034$), a mentalizáció konstruktumai közül a reflektivitás és kapcsolati összehangolódás, a kognitív-érzelemszabályozás szempontjából tervezés, rumináció és önvád növekedésében. A rumináció növekedése a reflektivitás növekedésével, az önvád a rumináció növekedésével korrelált. A diákok az önmagukban való elmélyülés mértékében, a másokkal kapcsolatos kommunikációjuk minőségében és a viselkedés ok-okozati összefüggéseinek megértésében tapasztaltak változást. Megnevezték továbbá a program pozitív (pl. élményalapú technikák) és hátráltató elemeit (pl. nehezen érthető célok, túl sok téma).

Következtetések: A program hatására változás indult meg a saját és mások élményvilágának komplexebb értelmezésében, ám feltételezhetően a változás következtében megnövekedő distressz adaptív szabályozásához a program nem mutatkozott elég effektívnek, ami éretlenebb érzelemszabályozás megjelenéséhez vezethetett. A diákok visszajelzése a hatásossággal kapcsolatban validálhatják a kvantitatív eredményeket, továbbá fontos támpontot nyújthatnak a program revíziójának szempontjából.

KASSAY SÁRA

kassaysarii@gmail.com

Klinikai Pszichológia: felmérés és beavatkozás

BA, 5. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:

Dr. Tamás Borbála

adjunktus, RO BBTE

Nincs okozat ok nélkül – Illuzórikus korreláció, a divergens gondolkodás és az étellel való elégedettség összefüggései

Kulcsszavak: kreativitás; konspiráció; illuzórikus hiedelmek; mágikus gondolkodás; étellel való elégedettség

A mágikus gondolkodás téveszme, amely szerint az ember eszméi, gondolatai, cselekedetei, szavai vagy szimbólumai befolyásolhatják az anyagi világ eseményeit. Ez a gondolkodásmód ok-okozati kapcsolatot feltételez az egyén belső tapasztalatai és a külső fizikai világ között.

Kutatásunk célja feltárni a felnőttkori mágikus gondolkodás, illuzórikus hiedelmek, kreatív gondolkodás, étellel való elégedettség és konspirációs gondolkodás közötti kapcsolatokat. A vizsgálatban 143 személy (108 nő, 35 férfi) vett részt, korrelációs keresztmetszeti design alapján. A konspirációs hitet a Generic Conspiracist Beliefs Scale, az illuzórikus hiedelmeket az Illusory Beliefs Inventory, az étellel való elégedettséget a Satisfaction with Life Scale magyar verziója, a kreativitást pedig az Appendix Kaufman Domains of Creativity Scale mérte, amely a kreativitás 5 formáját vizsgálta (mindennapi, mechanikus, tudományos, művészi és teljesítmény).

Eredményeink szerint az étellel való elégedettség nem függ össze sem a konspirációs gondolkodással, sem az illuzórikus hiedelmekkel, sem a kreativitás globális formájával, kivéve a mindennapi kreativitás alszkálát. Megállapítottuk, hogy az illuzórikus hiedelmek és a konspirációs gondolkodás szorosan korrelálnak, az előbbi előrejelzi az utóbbit. Továbbá az illuzórikus hiedelmek és a kreativitás globális formája között is kapcsolat van, a tudományos kreativitást kivéve, amely nem mutat összefüggést más kreativitásformákkal.

KISS JÚLIA REGINA
kissjulia0118@gmail.com
Pszichológia
BA, 3. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
dr. Pohárnok Melinda
egyetemi docens, PTE BTK

**A klímaszorongás mintázatainak vizsgálata tizenévesek körében,
kiemelve a család és az iskola szerepét**

Kulcsszavak: klímaszorongás; serdülők; tematikus elemzés; család; iskola

Kutatásomban a klímaszorongás mintázatait vizsgálom tizenévesek körében, ahol fókuszban a család és az iskola témája áll. Módszer gyanánt félig strukturált interjúkat vettem fel kamaszokkal. Az interjúkérdések a klímaváltozással kapcsolatos gondolataikra, tapasztalataikra és félelmeikre kérdeztek rá. Az interjúk kódolása után három főtemát határoztam meg, melyek a felelősség kérdése, a cselekvés kérdése és a veszteségek kezelése. Az első főtémánál a távolodás a felelősségtől, a másik felelősségének az előre helyezése, a tagadás, a felelősség érzése, a család és az iskola altémákat állapítottam meg, a második főtéma esetében a félelem a cselekvéshez szükséges idő hiányától, a tehetetlenség, az aktív cselekvés, a család és az iskola altémák kerültek elő, a harmadik főtémánál pedig a felismerés, a büntudat, az iskola és a család altémák mentén szerveződtek az információk.

KOLOZSVÁRI MÁRTON

kolozsvarimarton@gmail.com

Pszichológia

MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

KOLUMBÁN PÁL

kolumbanpal99@gmail.com

Pszichológia

MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

dr. Szászi Barnabás Imre

egyetemi adjunktus, ELTE PPK

A korai kifizetés hatása a sportfogadási viselkedésre hipotetikus helyzetben

Kulcsszavak: korai kifizetés; online sportfogadás; kockázatvállalás; döntéshozás; játékosvédelem

A korai kifizetés (másnéven cash-out) egy olyan, gyakran használt funkció az online sportfogadási platformokon, amely lehetővé teszi a játékosok számára, hogy egy sportesemény vége előtt visszavonják megtett tétjüket és ezáltal kilépjenek a játékból. Míg az ezzel kapcsolatos korrelációs vizsgálatok arra utalnak, hogy ez kockázatot jelenthet egyes játékosok számára, jelenleg nincs kísérleti bizonyíték, amely közvetlenül becsülné meg ennek hatását a szerencsejáték-viselkedésre. Erre vonatkozó adatok hiányában pedig a játékosok kiszolgáltatottak az online szerencsejáték szervezők döntéseinek.

Tanulmányunkban a korai kifizetés funkció közvetlen hatását vizsgáltuk egy előre regisztrált, randomizált, kontrollált kísérlet keretében egyetemi hallgatói mintán ($N = 372$), ezzel bővítve a kísérleti bizonyítékokat és támogatva a szerencsejátékokkal kapcsolatos potenciális ártalmak megelőzését.

Online kérdőívünkben a résztvevők figyelmét 10 betűmásolásos próba- (captcha) feladattal ellenőriztük, kizárva a figyelmetlen egyéneket. Ezután mind a kísérleti, mind a kontrollcsoportnak 50 sporteseményt mutattunk be egy elterjedt szerencsejáték-oldalról kimásolva, a hozzájuk tartozó szorzókkal, és megkértük a résztvevőket, hogy döntsenek: fogadnak-e vagy sem, és amennyiben igen, mekkora tétet hajlandóak feltenni sportfogadásra. Minden résztvevő egy 1000 forintos hipotetikus összeget tehetett fel, amelyet a captcha-k helyes kitöltésével „kerestek meg”. A kísérleti csoportban a korai kifizetés használatának lehetőségével szembesítettük a résztvevőket.

Eredményeink szerint nem volt jelentős különbség a kísérleti és a kontrollcsoport között a fogadási hajlandóság, a szorzók kiválasztása és a megtett tét mértéke tekintetében. Ezen különbségek további moderátorváltozók bevonásával (demográfiai jellemzők, problémás játékhasználat, impulzivitás) sem jelentkeztek.

Eredményeink, bár korlátozottan értelmezhetőek, megkérdőjelezik a korábbi korrelációs eredményeket, és felvetik a kérdést, hogy a korai kifizetés funkció betiltása vagy korlátozása önmagában valóban hatékony eszköz lenne-e a káros szerencsejáték-használat kialakulásának csökkentésére.

NAGY ZSÓFIA

nagy.zsafia0114@gmail.com

Pszichológia

MA, 9. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Molnárné Prof. Dr. Kovács Judit

egyetemi tanár, DE BTK

A STEM pályákat érintő nemi sztereotípiák vizsgálata gimnazisták körében

Kulcsszavak: sztereotípiá-félelem; pályaválasztás, előítélet

Vizsgálatunkban egy társadalmilag igen fontos témát jártunk körül, a STEM (természettudomány, technológia, mérnöki tudomány és matematika) tudományokat jellemző nemi sztereotípiákat, miszerint ezek 'férfias' tudományok, a nők pedig alulreprezentáltak ezeken a területeken. Kutatásunk célja egy sztereotípiá csökkentő tréning megalkotása, és a tréning hatásosságának mérése volt.

A tréningünk egy tíz feladatból álló beavatkozási program, melynek lépései, illetve lépéseinek fantázia nevei a következők voltak: Én és a matek; Kártyás feladat; Reklámfilmek; Párbeszéd; Terület számítás; Lehúzó teher; Interjú vetítés; Irányított beszélgetés; Példaképek; Fejlődési mindset. A tréningek körülbelül 90 percet vettek igénybe. A beavatkozásunk hatásosságát egy, a korábban hasonló vizsgálatokban használt kérdőívek mintájára, saját magunk által összeállított 17 itemes kérdéssorral mértük. A tréningfeladatok, illetve a kérdőív itemeinek kidolgozása teamben történt, két egyetemi oktató és öt pszichológia mesterszakos hallgató részvételével, akik a tréningek levezetését is végezték. Személyes hozzájárulásom a projekthez az iskolákkal való kommunikációban, a feladatok kidolgozásában, a kidolgozás koordinálásában, a tréningfeladatokhoz szükséges eszközök előteremtésében, 4 tréning levezetésében, és a tréningekről összegyűjtött adatok kiértékelésében volt. A vizsgálatot a Nemzeti Tehetségprogram támogatta, így a kutatásunk fókuszában a lányok álltak, a tréning elsősorban őket hívatott buzdítani a STEM szakokra való jelentkezésre a sztereotípiák csökkentésével. A vizsgálati mintát öt, Szabolcs-Szatmár-Bereg, illetve Hajdú-Bihar vármegyei települések gimnáziumainak még nem végzős hallgatói adták.

Vizsgálatunk eredményeként elmondható, hogy a sztereotípiák áthatják a középiskolások gondolkodását, ezért fontosak az ezt csökkentő beavatkozások. Tréningünk hatásosnak bizonyult, hiszen a diákok effajta attitűdjei csökkentek, és nyitottabbak lettek az iránt a gondolat iránt, hogy a nőknek helyük van a STEM tudományokban. Talán több ilyesfajta beavatkozással növelni lehetne ezekben a tudományterületekben is a nemi diverzitást, és még több értékes tudóssal gazdagodhatna társadalmunk.

NGUYEN DANG QUY MINH

butthepm@student.elte.hu

Pszichológia

MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Fodor Szilvia

habilitált egyetemi docens, ELTE PPK

Development and Validation of the CSEP Measure of Student Wellbeing

Kulcsszavak: Student wellbeing, secondary school student, Vietnamese students, measure of student wellbeing

This abstract presents a study focused on exploring perceived wellbeing of secondary school students in Vietnam. A cross-sectional survey design was employed with the use of random sampling to select a sample of 10.065 students from Northern to Southern Vietnam attending lower secondary and higher secondary schools. A recently developed scale measuring student wellbeing was used. Exploratory factor analysis, confirmatory factor analysis were executed to investigate the psychometrics of scale. A four-factor structure was defined, including cognitive, social, emotional and physical wellbeing, abbreviated as CSEP with consistent goodness and badness of fit indexes and high reliability. Descriptive analyses were conducted to explore differences of dimensions of wellbeing across sex, and city levels. Overall, results offered preliminary support for a suitable measurement of wellbeing in secondary schools in Vietnam and complements existing literature about student wellbeing.

SARKADI LUCA LÍVIA

sarkadi.luca1@gmail.com

Pszichológia

MA, 3. félév

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi

Egyetem

Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Kiss Kitty

PhD hallgató, BME GTK

Felsőoktatásban tanulók mentális egészsége és kudarchoz mint erőforráshoz való viszonya

Kulcsszavak: fiatalok; egyetem; mentális jóllét; kihívások

A fiatal felnőttkor több kihívást is hordoz magában. Kutatási adatokból tudjuk azt is, hogy a felsőoktatási hallgatók közt nagy arányú a tanulmányi kiégés (Balogun et al., 1996). Ez nem csoda, hiszen a felnőttkor kezdete jelenti legtöbb esetben az önállósodást, szülőktől való leválást, szakmai, párkapcsolati elköteleződést (Szemán & Karner, 2017). Ezek a helyzetek már önmagukban is számos kudarclehetőséget rejtenek, de ezen életfeladatok mellett a felsőoktatásba bekerülve, a vizsgákon való teljesítés, sok esetben munkavégzés a tanulás mellett, mind erős mentális megterhelést jelenthetnek. A FETA 2021-es eredményei azt mutatták, hogy a hallgatók mentális állapota meghaladta a klinikai súlyosság szintjét, valamint a kitöltők nagyjából fele depressziós tünetekkel küzd. A számos megpróbáltatás közben elkerülhetetlen, hogy a fiatalok kudarcélményt szerezzenek. Kutatások (Ellis et al., 2006; Carmeli & Gittel, 2009) azt mutatják, hogy valamilyen sikertelen tapasztalat után egy szisztematikus visszajelzés hozzájárul a fejlődéshez. Tehát a kudarcokból való tanulás, erőforrásként való definiálása építőköve lehet a fejlődésnek.

Hosszútávú célunk egy intervenciós program kidolgozása, hiszen szakirodalmak áttekintése erősíti a saját megélésünket, miszerint a hallgatók mentálhigiénés státusza, kudarc-tűrése problémás. A kvantitatív és kvalitatív adatgyűjtésünk eredményei nagyban alátámasztják a korábbi eredményeket. Jelen mintán a hallgatók közel 40%-a depressziós, szorongásos tüneteket produkál, 18%-uknak volt öngyilkossági gondolata a kitöltés előtti két hét alatt, 28% párkapcsolati, családi gondokkal küzd és 38% a társadalmi szerepében él meg súlyos nehézségeket. Mentális állapotukban a nemek közt nem tapasztaltunk szignifikáns különbségeket. A nagyobb mentális erővel és/vagy jobb savoring képességekkel rendelkező hallgatók kudarcmegélése kedvezőbb. Valamint a mentálisan kemény hallgatók pszichés állapota kedvezőbb így ennek fejlesztése fontos terület lehet, hogy jobb mentális állapotra és kudarc-kezelésre segítsük a hallgatókat. A részletes eredmények a dolgozatban kerülnek bemutatásra.

SZOCSIVKO JELIZAVETA

sochivko.liza@gmail.com

Pszichológia

MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Volovik-Roszik Xénia

egyetemi tanársegéd, ELTE PPK

A tolmácsok helyzete és szerepe az Ukrajnából menekültek pszichológiai megsegítésének folyamataiban

Kulcsszavak: tolmácsok, menekültek támogatása, szupervízió, trauma

Kutatásunk célja, hogy feltárja az ukrán menekültek pszichológiai támogatásában részt vevő tolmácsok tapasztalatait. Továbbá javaslatokat is teszünk szupervíziós csoportok létrehozására, amelyek hatékony támogatást nyújthatnak számukra munkájuk során.

Módszertan: Félig strukturált interjúkat készítettünk, az így gyűjtött adatokat pedig az IPA (Interpretative Phenomenological Analysis) módszerével elemeztük.

Vizsgálati személyek: A kutatásban hat tolmács vett részt (öt nő és egy férfi), akik 1,5-2 éve dolgoznak egy olyan alapítványnál, amely pszichológiai és pszichiátriai segítséget nyújt ukrán menekültek számára.

Eredmények: az elemzés során öt főtéma körvonalazódott. Traumatikus tapasztalatok: a tolmácsok gyakran kerülnek szembe traumatizáló történetekkel, amelyek kockázati tényezőként jelentkeznek munkájuk során. Ami megtartja a tolmácsokat: a szervezeti támogatás, valamint a tapasztalatból származó szakmai tudás kulcsszerepet játszik abban, hogy a tolmácsok hosszú távon is folytatni tudják munkájukat. A keretek és szerepek homályossága: a terápiás helyzetekben a tolmácsok szerepei és határai kevésbé egyértelműek, mint például bírósági tolmácsolás során, ami bizonytalanságot eredményezhet. A segítségnyújtás, mint motiváció: a segítségnyújtás erőteljes motivációs tényezőként jelenik meg, amely egyben védelmet nyújthat a másodlagos stressz hatásai ellen. A tolmács szakmai hitvallása: a tolmácsok etikai és szakmai elveit a terápiás helyzetekben nem mindig lehet ugyanúgy alkalmazni, mint más munkakörnyezetekben, ami kihívásokat teremt a szerepük megítélésében és betöltésében.

Diszkusszió: az eredmények három átfogó témát emelnek ki. Állandó helykeresés a triádban: a tolmácsok folyamatosan újradefiniálják szerepüket és határaikat a terápiás munka hatékonyságának érdekében. Szakmai elvek és empátia összeütközése: az etikai kódexek és a tolmácsoknak szánt kézikönyvek által előírt irányelvek – különösen a semlegesség követelménye – gyakran nehezen összeegyeztethetők a terápiás helyzetekkel. Segítségnyújtás mint motiváció: a segítségnyújtás sokoldalú motivációs ereje kiemelkedő szerepet játszik a tolmácsok munkájában. Ez a motiváció egyfajta védelmi mechanizmusként működhet a kiégés ellen, és belső erőforrásként szolgálhat számukra a nehézségek kezelésében.

Az eredmények alapján javaslatot teszünk egy támogató szupervíziós csoport létrehozására, amely segíti a tolmácsokat szakmai tapasztalataik megosztásában és az érzelmileg megterhelő élmények feldolgozásában.

37. OTDK PPAK Szekció

Pszichológiai alszekció

Általános lélektan 1.

Dr. habil. Krajcsi Attila
Eötvös Loránd
Tudományegyetem

Dr. habil. Zimmer Márta
Budapesti Műszaki és
Gazdaságtudományi Egyetem

Bali Cintia
Pécsi Tudományegyetem

BALÁZS ARIKÁN

balazsarikan@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

Gergely Bence

egyetemi tanársegéd, KRE BTK

Takácsné Kárász Judit

tanársegéd, KRE BTK

Differenciált itemműködés diszlexiás tanulók matematikai kompetencia mérésében

Kulcsszavak: DIF, diszlexia, kompetencia

Jelen dolgozat az Országos Kompetenciamérés (OKM) 2016/17-es, tizedik évfolyamos tanulók teljesítményét felmérő, szöveges matematika feladatait vizsgálja. Célja megállapítani, hogy az OKM vizsgált évi tesztsora rendelkezik-e olyan feladatokkal, melyek megoldása a kitöltő diszlexiás diákok számára különös nehézséget okoz. Ez alapján az első hipotézis azt feltételezi, hogy a vizsgált kompetenciamérés rendelkezik olyan feladatokkal, melyek a kitöltő diszlexiás és normál olvasó diákok egyenlő képességszintje ellenére teljesítménybeli különbséget mutatnak. Ezt az R statisztikai szoftver használatával, Differenciált Itemműködés (DIF) futtatásával vizsgáltuk. Annak érdekében, hogy a teljesítménybeli különbség szinte kizárólag a diszlexia jelenlétével legyen magyarázható, a diákokat a szocioökonómiai háttérük alapján, Propensity Score Matching (PMS) módszerrel kapcsoltuk össze. Hat DIF-et vizsgáló módszert futtattunk a vizsgált OKM feladatsoron, melyből egy ún. 'DIF súlyossági pontszámot' kaptunk. A kapott érték mutatja, hogy a vizsgált eljárások közül mennyi jelzett DIF-et az egyes feladatok esetében. A diszlexiás tanulók szövegértést érintő nehézségeik magyarázhatóak részben az adott szöveg bonyolult nyelvezetével. Emiatt a feladatok esetében manuálisan, az előírt formula alapján került megállapításra a FRES (Flesch Reading-Ease Score) pontszám, mely egy szövegkomplexitást indikáló mutató. A második hipotézis azt állítja, hogy a DIF-es feladatok megfogalmazása komplexebb, azaz alacsonyabb FRES pontszámmal rendelkeznek, így a két faktor között negatív korreláció fedezhető fel. Az első hipotézist megerősítette, hogy a futtatott *dichoDif* funkció az OKM 56 vizsgált feladatából 25 esetén jelzett DIF-et. A második hipotézist azonban megcáfolta a JASP statisztikai szoftverben történő korrelációanalízis. Kendall-féle korrelációt futtattunk, mely statisztikailag nem szignifikáns értéket jelzett ($\tau_B = 0,127$; $p = 0,887$). Az eredmények alapján az első hipotézis beigazolódott, míg a másodikat elutasítottuk.

A dolgozat eredményei rávilágítanak a kompetenciamérés nagyobb esélyegyenlőség biztosításának szükségére, annak érdekében, hogy az oktatásban részt vevő diszlexiás tanulók teljesítménye is ugyanolyan pontossággal legyen felmérve, mint normál olvasó társaiknak. Mindazonáltal teret ad a jövőbeli kutatásoknak, hogy felmérjék a teljesítménybeli különbséget okozó faktort, a FRES-pontszám által mért szövegkomplexitás kizárásával.

BEZECZKI TÜNDE

bezeczkit@gmail.com

Számítógépes és kognitív idegtudomány

MSc, 3. félév

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi

Egyetem

Természettudományi Kar

Témavezetők:

Hann Flóra

PhD hallgató, ELTE PPK

Prof. Dr. Németh Dezső

egyetemi tanár, ELTE PPK

**Szükséges-e mentalizáció a statisztikai tanuláshoz?
Eredmények autizmusban és skizofréniában**

Kulcsszavak: implicit tanulás; szociokogníció; neurodevelopmentális zavar; predikciós folyamatok; elmeállapot-tulajdonítás

Az autizmus spektrumzavar (ASD) egy idegrendszeri fejlődési zavar, amely a társas helyzetekben, a kommunikációban megjelenő nehézségekkel jellemezhető, ahol gyakori a rugalmatlan viselkedésszervezés, szokatlan vagy ismétlődő viselkedés. A szkizofrénia (SCH) a személyiség megváltozását okozó zavar, mely során torzul a valóságérzékelés, hallucinációk, téveszmék jelenhetnek meg. Kutatásomban a statisztikai tanulás és a mentalizáció kapcsolatát vizsgáltam 3 csoportot; ASD és SCH diagnózissal rendelkező és neurotipikus kontrollszemélyeket összehasonlítva. A mentalizáció célja, hogy felismerjük saját és mások érzéseit, vélekedéseit, melyek tetteik mögött állnak. Ez létfontosságú a szociális interakciók során: a jó mentalizáció teszi lehetővé a kötődést és társaink megértését. Ismert e két klinikai csoport mentalizációs nehézsége. A statisztikai tanulás lényege, hogy az időben ismétlődő mintázatok, szabályszerűségek nem-tudatos megfigyelésével predikciókat tegyünk a jövőbeli eseményekre. Ehhez frissíteni kell a világról alkotott belső modellünket. Sok tanulmány vizsgálta az implicit tanulási teljesítményt ASD-ben és SCH-ban, de az eredmények inkonzisztensek. A statisztikai tanulásban és a mentalizációban közös, hogy az egyén nem lehet egészen biztos elképzelése helyességében, és mindkét csoport eltérést mutat ezekben a képességekben.

A kutatási kérdésem (melyre az adatelemzéssel együtt sajátomként tekintek) tehát az volt, hogy a statisztikai tanuláshoz szükség van-e mentalizációra, vagyis a két csoportban eltér-e a két konstruktum kapcsolata egymáshoz és az NTP-személyekhez képest. A hipotézist 37 fő ASD-, 34 fő SCH-, 40 fő NTP-résztvevő statisztikai tanulási teljesítménye és a Mentalizációs Kérdőív válaszai alapján vizsgáltam. A statisztikai tanulást egy probabilsztikus szekvenciatanulási paradigmával, ASRT (Alternating Serial Reaction Time) feladattal mértem. Az eredmények alapján nincs összefüggés a statisztikai tanulás és mentalizáció között. A csoportok között nem találtam eltérést a statisztikai tanulásban, de a mentalizációs készségek szignifikánsan gyengébbek a klinikai csoportokban.

Jelen kutatás rámutat az ép statisztikai tanulás jelentőségére, de ennek, és a társas környezetben megjelenő szokatlan viselkedés kapcsolatának bizonytalanságára is. A társas helyzetekben elengedhetetlen a mentalizáció, ám ha ez nem függ össze a statisztikai tanulóssal, akkor ez óvatosságra int a statisztikai tanulás és a szokatlan szociális viselkedés összekapcsolásakor.

CZINGRÁBER PÉTER

cpeti73@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

KRAFT ALEXIA

kraft.alexia@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezetők:

Bognár Miklós

egyetemi tanársegéd, ELTE PPK

Dr. Aczél Balázs

egyetemi tanár, ELTE PPK

Affektív moduláció vizsgálata a konfliktus adaptációban

Kulcsszavak: kognitív kontroll, konfliktus-adaptáció, affektív-szignál hipotézis

A kognitív kontroll lehetővé teszi számunkra, hogy figyelmünket céljainknak megfelelően irányítsuk, különösen, hogy zavaró körülmények között is rugalmasan tudjunk reagálni a felmerülő kihívásokra. A konfliktus-monitorozás elmélete szerint az agy konfliktusos ingerek nyomán fokozza a kognitív kontrollt, amely gyorsabb válaszokat eredményez ismétlődő konfliktusos helyzetekben. A kongruencia-szekvencia hatás (CSE) jelensége jól illusztrálja ezt a dinamikát: az inkongruens próbák általában gyorsabb reakciókat eredményeznek, ha azok egy másik inkongruens próbát követnek. Az érzelmi kontextus, különösen a fázisos negatív érzelmi állapotok, befolyásolhatják a folyamat hatékonyságát, ahogy azt az affektív-szignál elmélet is sugallja. Az érzelmek különböző paraméterei – például az arousal és a valencia – különbözőképpen hatnak a kognitív kontroll folyamatokra.

Jelen kutatás célja, hogy feltárja, hogyan modulálják a fázisos negatív érzelmek a kontroll-adaptációt egy magyar nyelvű, color-flanker teszt alkalmazásával. Kevert hatású lineáris regressziós modellt alkottunk annak érdekében, hogy megvizsgáljuk a kongruencia, az adott próbát megelőző kongruencia és az érzelmi kondíció hatását a reakcióidőre. A hármas interakciót vizsgáló modell nem bizonyult szignifikánsnak, így a kongruencia-szekvencia hatás (CSE) affektív modulációját nem sikerült szignifikánsan kimutatni. A frekventista statisztikai eredményeket bayes-faktorok számításával egészítettük ki, melyek szintén inkonklúzív eredménnyel zárultak.

Összefoglalásként elmondható, hogy kutatásunkban nem találtunk bizonyítékot amellet, hogy a negatív érzelmet kiváltó ingerek megnövelték volna konfliktus adaptációt, erősebb CSE hatást kiváltva ezáltal. Könnyen elképzelhetőnek tartjuk, hogy még, ha a konfliktus által kiváltott negatív érzelmek szerepet is játszik a konfliktus adaptációban és a kognitív kontroll növekedésében, ez a moduláló befolyás kifejezetten gyenge. A jövőbeni kutatásoknál érdemes lehet precízebb kísérleti elrendezéseket kidolgozni az érzelmi állapotok és a kognitív kontroll közötti komplex kapcsolat feltárása érdekében.

KOCSIS ANNA BOGLÁRKA

annakocsis19@gmail.com

Pszichológia

MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezetők:

Tóth-Fáber Eszter

tudományos munkatárs, HUN-REN TTK KPI

Prof. Dr. Németh Dezső

egyetemi tanár, ELTE PPK

A statisztikai és szekvenciatanulás vizsgálata Tourette-szindrómával élő felnőtteknél

Kulcsszavak: Tourette-szindróma; procedurális tanulás; statisztikai tanulás; szekvenciatanulás

A Tourette-szindróma (TS) olyan idegrendszeri fejlődési zavar, amelyet minimum 1 éve fennálló motoros és vokális tikek jellemeznek. Korábbi kutatások arra utalnak, hogy a zavarban nem csak deficitek jelenhetnek meg, hanem bizonyos funkciók akár jobban is működhetnek a neurotipikus populációhoz képest.

Jelen kutatás a procedurális tanulás két aspektusát – a gyakoriság-alapú statisztikai és a sorrendiség-alapú szekvenciatanulást – vizsgálja Tourette-szindrómával élők körében. Korábbi eredményekre alapozva az a hipotézisem, hogy a Tourette-szindrómával élő felnőttek a statisztikai tanulás terén jobb teljesítményt nyújtanak a neurotipikus kontrollcsoporthoz képest, míg a szekvenciatanulásban mutatott teljesítményük nem éri el a neurotipikus kontrollcsoportét. A statisztikai és szekvenciatanulást az Alternáló Szeriális Reakcióidő (ASRT) feladat cued változatával vizsgáltam Tourette-szindrómával élő felnőttek (N = 25) és korban illesztett neurotipikus kontrollcsoport (N = 25) mintáján. Az ASRT feladat lehetővé teszi a két tanulási folyamat egyidejű mérését. A TS csoport jobb statisztikai tanulást mutatott, mint a neurotipikus kontrollcsoport, míg a szekvenciatanulásban nem találtam különbséget a két csoport között. A Tourette-szindrómával élő felnőttek statisztikai tanulási előnyt mutattak a procedurális tanulási feladat során, ami arra utal, hogy fejlődési zavarok esetén nemcsak a diszfunkciókról, hanem a funkciók esetleges jobb működéséről is érdemes beszélni. Ezen erősségek felismerése elősegítheti új, egyénre szabott terápiák és kognitív tréningek kidolgozását, valamint csökkentheti a stigmákat és segítheti a fejlődési zavarok árnyaltabb megértését.

A kutatás során aktívan részt vettem a vizsgálati alkalmak előkészítésében és levezénylésében. Az adatgyűjtést követően önállóan végeztem az elemzést, amely lehetőséget biztosított számomra, hogy alaposan megértsem az eredményeket, így közvetlenül hozzájárultam a kutatás során feltárt mintázatok és összefüggések értelmezéséhez.

MAYER ZSOLT

zsoltmayer01@gmail.com

Pszichológia

MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Forgács Bálint

habilitált egyetemi docens, ELTE PPK

A kontrasztív utalások megértése felnőtteknél

Kulcsszavak: kontrasztív utalás; utalás feloldás; nyelvfeldolgozás; nyelvfejlődés; pragmatika

A kontrasztív utalások és megállapítások irodalmában a gyermekek fejlődésének tanulmányozása rendszerint az erre vonatkozó implicit képesség vizsgálatával történik. A szakirodalom alapján már 3-5 éves korban kisebb segítséggel vagy anélkül képesek a gyermekek arra, hogy kontrasztív megállapításokat vonjanak le utalások hallatán, amikor szemmozgáskövető berendezéssel mérik a nézési viselkedésüket. Amikor viszont egy kártyajáték során akarták megerősíteni ezeket az eredményeket, ahol a gyermekek explicit viselkedését mérték, akkor még 7 éves korban sem voltak képesek a gyermekek úgy viselkedni, amiből arra a következtetésre juthatnánk, hogy le tudnak vonni kontrasztív megállapításokat az utalások és a kontextus értelmezésével. A szakirodalomban egy kutatási rést fedeztem fel, és az a kérdés merült fel bennem, hogy miért nem képesek még 7 évesek sem annak megfelelően viselkedni, amit elvileg már 3-5 éves korban tudniuk kellene? Mi korlátozhatja ennek a képességnek az explicit megjelenését? A szakirodalomban többször felmerül, hogy a gyermekek nyelvi képességeinek megnyilvánulását akadályozhatja a még fejlődésben lévő nyelvi feldolgozási kapacitásuk és az emlékezeti képességeik. Ezen az úton indultam el, hogy egy meglévő paradigma módosításával el tudjam érni azt, hogy egy olyan könnyített feladatot hozzak létre, ahol a résztvevők ugyanúgy meg tudják mutatni a kontrasztív utalások megértésére vonatkozó képességüket az emlékezeti képességek és végrehajtó funkciók korlátozó hatása nélkül.

Saját magamnak tulajdonított eredmények

A jelenlegi, felnőtteken végzett kutatás eredményei megalapoznak egy kutatást, ahol 7 éves gyermekekkel is ki lehet próbálni az általam bemutatott módosítást a paradigmában annak reményében, hogy így már kevésbé fogják az emlékezeti és végrehajtó funkciók korlátozni a gyermekek teljesítményét, és explicit módon is megjelenhetnek náluk a kontrasztív megállapítások. A kutatás továbbá erősíti a szakirodalmat egy olyan kutatással, ahol felnőttek nyelvi képességeit a viselkedésük tükrében vizsgáljuk.

NAGY CINTIA ANNA

nagy.cintia.anna@gmail.com

Pszichológia

MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Pesthy Orsolya

tudományos segédmunkatárs, HUN-REN Természettudományi Kutatóközpont

A statisztikai tudás transzferjének lehetősége eltérő inger-válasz asszociációk esetén

Kulcsszavak: transzfer; statisztikai tanulás; motoros tanulás; szabálytanulás; struktúratanulás

Környezetünkben számos formában jelennek meg a valószínűségi információk, például beszélgetés közben kitaláljuk barátunk következő szavát vagy korábbi tapasztalataink alapján megjósoljuk az aznapi időjárást. A valószínűségek elsajátítása és szituációkon átívelő sikeres alkalmazása a viselkedés hatékonyságát eredményezi. Kutatások számos paraméter megváltozása esetén vizsgálták a transzfer, azaz a tudásátvitel jelenségét, zömében sikeres transzfert mutatva ki. Ugyanakkor az még nem feltárt, hogy a gazdag információkból mit sajátítunk el: a konkrét szabályt vagy pedig az azt létrehozó struktúrát, és ez átvihető-e egy másik, felszíni paramétereiben eltérő feladatra.

Kutatásomban a résztvevők egy kétalkalmas kísérletben vettek részt, amely során egy statisztikai tanulási feladat két típusát végezték. A szabálytranszfer-csoport mindkét alkalommal ugyanazt a rejtett szekvenciát tanulta, míg a struktúratranszfer-csoport eltérő szekvenciát. A kontrollcsoport csak a második alkalommal tanult szekvenciát, az első során nem. A szabály, valamint a struktúra ismerete nem eredményezett szignifikánsan nagyobb mértékű tanulást, ugyanakkor nagyobb mértékű gyorsulást (amely a statisztikai tudástól független) a kontrollcsoportéhoz képest igen. Ebből azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a szabály újratanulása megy végbe, viszont a motoros készségek generalizálhatók.

Jelen pályamunka az Emlékezet, Nyelv és Idegtudomány kutatócsoporttal együttműködve készült. A kutatási téma alapján áttekintettem a szakirodalmat, megfogalmaztam a hipotéziseket, kidolgoztam a kutatási elrendezést. A kísérlet scriptjét az igényekhez igazítottam. Az adatfelvételek 20%-át én végeztem, a többit alapszakos hallgatók, akiket én tanítottam be és koordináltam. A kutatásszervezési teendőket is elláttam. Elemző scripteket írtam, értelmeztem az eredményeket és megírtam a dolgozatot.

NAGY ZITA OLÍVIA

zita1231@gmail.com

Pszichológia

MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezetők:

Hann Flóra

PhD hallgató, ELTE PPK

Pesthy Orsolya

tudományos segédmunkatárs, ELTE PPK

Prediktív feldolgozás autizmus spektrumon bizonytalan körülmények közt

Kulcsszavak: autizmus spektrum, prediktív feldolgozás

Az autizmus spektrumzavar (ASD) rendkívül heterogén jellemzőire átfogó kognitív magyarázatot adhat a prediktív feldolgozás eltérése. Az ASD heterogenitása miatt megfelelő kutatási megközelítés lehet a spektrumszemlélet, amelyben a teljes populáció (jelen esetben ép értelmű felnőtt) vizsgálható az autisztikus vonások mértéke mentén (pl. Autizmus Kvóciens [AQ] kérdőívvel mérve). A prediktív feldolgozás automatikus kognitív folyamat, amely során az új ingerek és a meglévő tudás alapján folyamatosan formáljuk elképzeléseinket a jövő történéseiről. Ennek az elképzelésnek a valóságtól való eltérése a predikciós hiba, amelynek minimalizálására törekszünk különböző módokon. Markánsan eltérő elméleteket is érvényesnek találtak korábbi kutatásokban a prediktív feldolgozás autisztikus sajátosságaira: ilyen a lassú frissítés és a rugalmatlanul magas predikciós hibasúlyozás elmélete. Az implicit predikciós feldolgozási képesség mérésére az Alternáló Szeriális Reakcióidő (ASRT) feladat megfelelő, amelyben magas és alacsony valószínűségű (zajt jelentő) elemek jelennek meg egy rejtett szabály alapján. Az először megtanult szabályt egy második szakaszban megváltoztattuk.

Dolgozatomban korábbi elméletekből kiindulva a prediktív feldolgozást vizsgáltam az autisztikus vonások erőssége mentén, többszörös bizonytalanságot (zajt és szabályváltozást) adó ASRT feladatban, szemmozgáskövető eszközzel.

Három hipotézisem röviden és főbb eredményeim a következők: 1. A tanulás megtörténik az ASRT feladatban: függetlenül az autisztikus vonások erősségétől, a magas valószínűségű elemekre gyorsabban reagálnak. Lineáris modellemben az elemek valószínűségének volt hatása a reakcióidőre, míg az AQ pontszámnak nem. 2. A korábbi szakaszban megtanult szabályt szabályváltozás után autisztikus vonások erősségétől függően másképpen alkalmazzák a vizsgálati személyek. A lassú frissítés elmélete igazolódott, miszerint a korábbi szabályt tovább alkalmazzák a magas AQ pontszámú személyek, bár a hatás gyenge. 3. A frissítések gyakorisága a predikciós hiba alapján összefügg az autisztikus vonások erősségével. Eredményem egyik korábbi elméletet sem igazolta, nem volt összefüggés az AQ pontszám és a frissítés gyakorisága között.

Vizsgálatom eredményei a lassú frissítés elméletét támogatják, azonban további kutatások szükségesek a prediktív feldolgozás autisztikus jellemzőinek megbízhatóbb megállapítására. A jövőben ezen eredmények hozzájárulhatnak a diagnosztikus és terápiás folyamatok hatékonyabbá tételéhez.

PESTHY ZSUZSANNA VIKTÓRIA

zsusztty@gmail.com

Pszichológia

MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezetők:

Dr. Kun Bernadette

habilitált egyetemi docens, ELTE PPK

Prof. Dr. Németh Dezső

egyetemi tanár, ELTE PPK

**Statisztikai tanulás viselkedési függőségek esetén –
a munkafüggőség és a videójáték használati zavar összehasonlítása**

Kulcsszavak: munkafüggőség, videójáték-használati zavar, viselkedési függőségek, statisztikai tanulás, kognitív folyamatok

A videójáték-használati zavarban (VHZ) és a munkafüggőségben (MF) érintett személyek is kényszeresen folytatják a függőség központjában álló viselkedést annak ellenére, hogy ez életük számos területét háttérbe szorítja. Ahhoz, hogy megértsük, hogyan maradnak fenn ezek a viselkedési függőségek a negatív következmények ellenére is, fontos figyelembe venni a habituális folyamatokat. Egyes elméletek szerint a függőséghez kapcsolódó kényszeres automatizmusok ezeknek a habituális folyamatoknak a túlzott működésével függhetnek össze, azonban viselkedési addikciók esetében eddig csak kevés kutatás foglalkozott ezzel a témával, MF esetén pedig jelen kutatás az első, amely ezt a kérdést vizsgálja.

A kutatás során a habituális egy alapvető mechanizmusát, a statisztikai tanulást hasonlítottam össze VHZ és a MF magas kockázata esetén és azt vártam, hogy ezekben a csoportokban egymáshoz hasonlóan fokozott statisztikai tanulás lesz megfigyelhető a kontrollcsoporthoz képest.

A kutatásban 140 résztvevő adatait elemeztem ($M_{\text{életkor}} = 37,48$; $SD_{\text{életkor}} = 9,82$, 47,86% nő), akiket három csoportba osztottam: a MF-re magas kockázatot mutató csoportba ($n = 38$), a VHZ-ban érintett csoportba ($n = 42$) és 60 a kontrollcsoportba ($n = 60$). Az Alternáló Szeriális Reakcióidő Feladatot (ASRT) használtam a statisztikai tanulás mérésére, amely implicit módon méri a szekvenciális mintázatokra való rátanulást. Az elemzéshez lineáris kevert modelleket használtam.

Az eredmények alapján mindhárom csoport esetében megfigyelhető volt a statisztikai tanulás. Azonban a VHZ csoport gyorsabb reakcióidőt mutatott mind a kontrollcsoporthoz, mind a MF csoporthoz képest, ami fokozott általános készségtanulásra utal, de a statisztikait tanulástól független. Ez alapján a statisztikai tanulás intakt lehet VHZ és MF esetén, ami szemben áll a korábbi kutatásokkal, amelyek szerfüggőségeknél a habituális rendszer túlműködését mutatták ki, így felmerülhet, hogy viselkedési függőségek esetén kevésbé érintett ez a funkció. Azonban lehetséges, hogy nem a statisztikai tanulásban jelenik meg a habituális rendszer érintettsége. További kutatások szükségesek a habituális és célvezérelt rendszerek közötti egyensúly eltolódásának megértéséhez viselkedési függőségek esetén.

A kutatásban, melynek dolgozatom részeredményeit mutatja be, három és fél éve aktívan részt veszek, az adatfelvételben, adminisztrációban, elemzésben és értelmezésben. A dolgozat önálló munkám, a szakdolgozatomat is ebből a munkából készítettem.

RÓKA ZITA LILLA

zitalilla@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

dr. Simor Péter Dániel

egyetemi docens, ELTE PPK

Az interoceptív feldolgozás idegrendszeri mechanizmusai: szívritmushoz köthető idegi válaszok a talamusz elülső magjában REM fázis során

Kulcsszavak: szívritmus; jelfeldolgozás; interocepció; talamusz

A REM alvás alapvető alvási állapot, amely az elemi fiziológiai folyamatoktól a magasabb rendű neurokognitív működésekig, sokféle funkciókhoz kapcsolódik. Egyre több kutatás jelzi, hogy a szemmozgásokkal járó REM alvás (fázisos REM) a spontán és a kiváltott idegi válaszok tekintetében különbözik a szemmozgások nélküli (tónusos) REM-periódusoktól. A REM-alvás fázisos és tónusos mikrofázisai közötti különbségek jól dokumentáltak az exteroceptív folyamatok tekintetében, azonban az interocepció (a testi jelek feldolgozása) alig vizsgált, és fejbőr elektroencefalográfiás felvételekre korlátozódik.

E tanulmány célja az interoceptív feldolgozás neurális mechanizmusainak vizsgálata a REM alvás során, a szívverés által kiváltott neurális aktivitásra összpontosítva a talamusz elülső magjában (ANT), a limbikus rendszer kulcsfontosságú területén, amely potenciálisan részt vesz az affektív és mnemotechnikai funkciókban a REM alvás során. A vizsgálatunk epilepsziás betegek egy csoportjától (N = 11) származó felvételeken zajlott, a fázisos és tónusos REM alvásra és a nyugalmi ébrenlétre fókuszálva.

A szívveréshez kötött potenciálok és az alacsony-béta, valamint a gamma tevékenység szignifikánsan különbözött a fázisos REM-ben a tónusos REM-hez és az ébrenléthez képest. A szívveréshez kapcsolódó neurális jelek minden vizsgált állapotban erős fázisszinkronizációt mutattak az alacsonyabb (7-20 Hz) oszcillációs aktivitásban, de a későbbi időpontokban csak a fázisos REM-ben mutattak csökkent gamma-szinkronizációt. A tónusos REM és az ébrenlét között nem mutatkozott szignifikáns különbség.

Eredményeink azt mutatják, hogy a szívveréssel kapcsolatos neurális aktivitás kimutatható az ANT szintjén, és itt az interoceptív feldolgozásnak eltérő jelei mutatkoznak a fázisos REM-ben a tónusos REM-hez és az ébrenléthez képest.

SÁNDOR ANNA VIOLA
annaviolasandor@gmail.com
Pszichológia
BA, 2. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:
Dr. Nagy Tamás
egyetemi adjunktus, ELTE PPK

A fiziológiai arousal hatása a verbális agresszióra

Kulcsszavak: fiziológiai arousal; verbális agresszió

Kutatásomban a fiziológiai arousal verbális agresszióra kifejtett hatását vizsgáltam. Kísérletünkben a fiziológiai arousalt koffeintablettával manipuláltuk, majd mértük a résztvevők verbális agressziószintjét. Feltételeztük, hogy a magasabb arousal szintű csoport (H1), továbbá az arousalt kapó férfiak agresszívebbek lesznek, mint a többiek (H2), míg a harmonikus együttélést elősegítő személyiségjegyekkel rendelkezők kevésbé lesznek azok (H3). Az első két hipotézist nem sikerült igazolni ($p=.538$, $p=.650$), ám a személyiségjegyekkel kapcsolatos hipotézisünket igen ($p=.021$ és $p<0.001$). Továbbá új eredményként kaptuk, hogy magas arousal szint mellett az extraverzió szignifikánsan növeli a verbális agresszió szintjét ($p=0.025$).

A kutatásban a kísérlet lebonyolításától kezdve részt vettem asszisztensként, majd én végeztem el az adatok elemzését, a következtetések levonását és a dolgozat megírását.

37. OTDK PPAK Szekció
Pszichológiai alszekció
Általános lélektan 2.

Dr. Gerván Patrícia
Eötvös Loránd
Tudományegyetem

Dr. Szabó Pál
Debreceni Egyetem

Dr. habil. Deák Anita
Pécsi Tudományegyetem

ASCHENBRENNER DORKA
aschenbrenner.dorka@gmail.com
Pszichológia MA
BA, 10. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

SZÉKELY SZABOLCS
nflszabi@gmail.com
Biológia BSc
BA, 4. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Veres-Székely Anna
egyetemi tanár, ELTE PPK*

Álomjelenségek lenyomata a nappali arousal változásaiban

Kulcsszavak: elektrodermális aktivitás; álom; pszichofiziológia; érzelemszabályozás, habituáció

Az álmotvékenység adaptív szerepét az idegrendszeri szabályozó folyamatokban a modern álmokutatás egyik központi témájaként tartják számon. Az álmodás funkcionális jelentőségéről szóló elméletek szerint a normál álmodás hozzájárul az érzelmi memória konszolidációjához, a félelemkioltáshoz, valamint a nappali érzelmi töltetű emlékek intenzitásának csökkentéséhez. Ha az álmodási folyamatok zavart szenvednek, ezek a mechanizmusok akadályozottá válhatnak, ami az érzelmi és kognitív egyensúly megbomlásához vezethet. Az alvás és az érzelmi folyamatok közötti kapcsolatot széles körben vizsgálják idegtudományi kutatások, ám az elektrodermális aktivitás (EDA) – az érzelmi és kognitív reakciók objektív mutatója – és az álmok minősége közötti összefüggések kevésbé ismertek. Az EDA változásai jól tükrözik a szimpatikus idegrendszeri aktivitást, különböző izgalmi állapotokat és a környezet ingereire adott reakciókat.

Vizsgálatunkban azt feltételeztük, hogy a zavart álmodók – akik rémálmokról, visszatérő álmokról és éjjeli felriadásokról számolnak be – elektrodermális aktivitása eltér a zavartalan álmodókéétól. 93 személy kérdőíves és EDA-adatait elemeztük. Az Álomminőség Kérdőív (Bódizs és mtsai., 2008) három tétele alapján két csoportot alakítottunk ki: zavart álmodók (N=50) és zavartalan álmodók (N=43). Az EDA-t nyugalmi állapotban, habituációs feladat során és egy zavaró hangillúzió (Shepard-hang) hatására mértük.

A függetlenmintás t-próba eredményeink szerint a zavart álmodók nyugalmi állapotban tendenciózusan magasabb szimpatikus aktivitációval rendelkeztek ($p = .087$, Cohen's $d = -0.372$). Habituációs és zavaró ingerek esetén a kevert ANOVA vizsgálatok nem mutattak szignifikáns eltéréseket.

Az eredmények értelmezésekor figyelembe kell venni az álmodás funkcionális szerepével kapcsolatos elméletek sokféleségét és a módszertani kihívásokat, különösen az álomminőség szubjektív és kvalitatív jellemzőinek mérésében. Bár az eltérések nem minden esetben szignifikánsak, eredményeink felvetik a zavart álmodás pszichofiziológiai következményeinek vizsgálati jelentőségét, különösen olyan pszichopatológiai állapotok esetében, amelyek az alvás és álmodás folyamatait érintik.

A vizsgálatot az Adaptáció Kutatócsoport tervezte, és az adatgyűjtést hallgatótársainkkal közösen végeztük. Az EDA-adatok szinkronizálását és előkészítését Székely Szabolcs végezte, míg az adatok statisztikai elemzése Aschenbrenner Dorka munkája volt. Az elemzés során irányítást és szakmai segítséget kaptunk.

BROSIG BORBÁLA MÓNKA

bori.brosig@gmail.com

Pszichológia

MA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Ilyés Alex Roland

tanársegéd, ELTE PPK

A konkrétság és modalitás hatásának vizsgálata a fogalmi szerveződésre

Kulcsszavak: konkrétság; fMRI; anterior temporális lebeny

A TDK dolgozat arra keresi a választ, hogy az anterior temporális lebeny (ATL) – amely a „hub and spokes” [magyarul: csomópont és küllők] modell szerint a jelentés integrációjáért felelős – képes-e azonos mértékben integrálni az eltérő modalitású információval kódolt absztrakt, illetve konkrét fogalmakat. A konkrét fogalmaknál az érzékleti, szenzorimotoros, míg az absztrakt fogalmaknál a verbális, auditoros információ és kód domináns, azonban integrált reprezentációval egyaránt rendelkeznek. Ennek mentén azt feltételeztük, hogy azonos módon heterogén reprezentációkkal rendelkeznek az ATL-ben, vagyis ezen a területen a fogalmak közti különbségek az agyi aktivitás mintázataiban arányos módon és differenciáltan jelennek meg.

A kísérletben a résztvevők (n=22, 12 nő, átlagéletkor=21, szórás=1,69) funkcionális mágneses rezonancia (fMRI) felvétel közben konkrét és absztrakt jelzős szerkezetekről hoztak szemantikai döntést. A funkcionális felvételek elemzéséhez reprezentációs hasonlósági elemzést (RSA) végeztünk, amely a konkrét és absztrakt fogalmak jelentésbeli távolságait az ATL területén mutatott agyi aktivitás mintázatainak távolságaival vetette össze. Az RSA eredményeként kapott alacsony, de szignifikáns korrelációs együtthatók a fogalmak heterogenitását támogatták, a konkrét és absztrakt feltételek között nem találtunk szignifikáns eltérést.

Eredményeink megerősítik az ATL szerepét a fogalmak integrációjában. További vizsgálatok szükségesek az ATL alrégióinak és a „spoke”-ok differenciált funkcióinak feltárása érdekében, azaz hogy azonosítsuk azokat a modalitás-specifikus agyterületeket, amelyeken a konkrét és absztrakt fogalmak mintázatai eltérő mértékben mutatnak korrelációt az agyi aktivitásmintázattal.

A TDK dolgozat egy nagyobb kutatás részeként valósult meg. Részt vettem az fMRI kísérletfelvételben 2023 őszi félévében, illetve a hipotézisek kialakítása, az fMRI előfeldolgozás, az általános lineáris modellezés, a ROI meghatározása, az RDM-ek kialakítása, illetve az RSA elemzés a saját munkám, de sok szakmai iránymutatást és visszajelzést kaptam a témavezetőimtől és a HCCCL kutatócsoport tagjaitól.

CSÚRI DÁVID

csuri.david2004@gmail.com

Pszichológia

BA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Krajcsi Attila

habilitált egyetemi docens, ELTE PPK

A SNARC-hatás hatásnagyságának befolyásolása a feladat instrukciójával

Kulcsszavak: SNARC-hatás; numerikus kogníció; numerikus interferencia; paradigmahatás; asszociáció

A SNARC-hatás vagy szám-válaszhely asszociáció egy numerikus interferencia. Interferenciákról akkor beszélünk, amikor egy releváns ingerinformációt befolyásol valamilyen irreleváns tényező. Numerikus interferenciák esetében a releváns információ a számok mentális reprezentációja, a SNARC-hatás esetében az irreleváns tulajdonság a téri oldal. A SNARC-hatás tehát azt jelenti, hogy a jobb válaszhellyel gyorsabban válaszolunk nagyobb, míg a bal válaszhellyel kisebb számokra bináris döntési paradigmákban, mint például az alapértelmezett párossági döntési feladatban. Korábbi eredmények bizonyítékkal szolgálhatnak azokra a feltevésekre, hogy a hatás hatásnagysága annál nagyobb, minél lassabban adnak választ a kísérleti személyek a feladatok megoldása során, illetve, hogy a SNARC-hatás a válaszadás késői szakaszára specifikus. Az utóbbi két feltevésből következik az a kérdésünk, miszerint a SNARC-hatás hatásnagysága növelhető-e azzal, ha a résztvevőket arra kérjük, hogy válaszoljanak minél pontosabban, azaz feltehetőleg lassabban az egyes próbák során, szemben azzal, hogy a résztvevőket gyors válaszra kérjük. Az alapértelmezett párossági döntési paradigmát a gyorsaság és pontosság instrukciókkal manipuláltuk.

A SNARC-hatást sikerült replikálnunk, azonban további eredményeink alapján annak hatásnagysága nem befolyásolható a feladat instrukciójának segítségével. Ennek az lehet az oka, hogy az instrukciók által történő reakcióidő növeléssel a SNARC-hatás más paramétereit változtattuk, mint amikor a reakcióidő az egyéni variancia és a laborhelyzet hatására gyorsul vagy lassul.

Önálló eredményeimnek tekintem a releváns szakirodalom felkutatását, a statisztikai elemzést és az elméleti következtetéseket.

FERENCZ BORÓKA

bokaferencz17@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:

Dr. Tamás Borbála
adjunktus, RO BBTE

Képes vagy elmenekülni a fájdalom elől, ha élénk a képzeleted? A képzelet élénkségének és a vizualizációnak a hatása a fájdalomészlelésre, jeges vizes teszt alkalmazásánál

Kulcsszavak: vezetett imagináció; képzelet élénksége; fájdalomészlelés; jeges vizes teszt; fiziológiai distressz

A különböző vezetett imaginációk, vizualizációs technikák az eddigi szakirodalom alapján hatásos beavatkozásnak bizonyultak a fájdalom csökkentésére. Ennek ellenére nem találtunk bizonyítékot arra, hogy milyen hatása van a vizualizációnak a fájdalomra, ha valakinek a képzeletének az élénksége alacsony. Jelen kutatásban megvizsgáltuk a vizualizációs technika és a vizuális imagisztika élénkségének a hatását az észlelt fájdalomra, fájdalomtoleranciára. Továbbá kíváncsiak voltunk arra, hogyan változnak a fiziológiai mutatók a kísérlet alatt, és még olyan változók hatását is megvizsgáltuk, mint a rendszeres sport, a koffein- és nikotinfogyasztás. Az észlelt fájdalmat a McGill Pain Questionnaire rövid változatával, míg az élénkséget a Vividness of Visual Imagery Questionnaire-rel mértük fel. A kísérletben 53 egyetemista vett részt, akiket kísérleti (N = 27) és kontroll (N = 26) csoportokba soroltunk. Mindkét csoportban a résztvevők maximum 5 perc 32 másodpercig tarthatták a kezüket csuklóig a 2-6 °C hőmérsékletű, jeges vízben. A kísérleti csoportban a jeges vízben való kéztartás közben egy erdő vizualizációs hanganyagát kapták meg. Az eredmények alapján a vizualizáció nem volt hatással az észlelt fájdalomra, viszont a toleranciát növelte átlagosan 85.53 másodperccel, viszont csak azoknál a személyeknél, akiknek a vizuális imagisztikája élénk. A fiziológiai distressz nem volt kimutatható egyik csoportban sem. Továbbá nem volt különbség az észlelt fájdalom vagy fájdalomtolerancia szintjén a sportolást, nikotin- vagy koffeinfogyasztást tekintve. Összességében a vizualizáció technikája képes módosítani a fájdalom élményét, ha valaki képes élénk képeket előhívni a mentális terében, viszont a fájdalmat nem csökkenti az a hanganyag, amelyet használtunk, a fájdalomra pedig a koffein, nikotin és sport sincs hatással. Következtetesként elmondhatjuk, hogy a vizualizáció során fontos figyelembe venni a vizuális imagisztika élénkségét, hiszen ha valakinek alacsony ez az értéke, érdemes egy más fájdalomcsökkentő beavatkozást alkalmazni.

A kutatási téma kitalálásától, hipotézisek megalkotásán, tervezésén, adatfelvételen, adatfeldolgozásán át egészen az eredmények feldolgozásáig minden lépés saját munkám eredménye, amelyet témavezetőm koordinálásnak segítségével végeztem el.

FERENCZ BORÓKA

bokaferencz17@gmail.com

Pszichológia

MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Keresztes Attila

egyetemi adjunktus, ELTE PPK

Kisebb hippocampusz, több hamis emlék?

A hippocampusz térfogatának és a hamis emlékeknek a kapcsolata 4 éves gyerekeknél

Kulcsszavak: hippocampusz térfogata; hamis emlékek; 4 éves gyerekek; emlékezeti specificitás; generalizáció

Emlékezeti rendszerünk gyakran megbízhatatlan. Ez különösen igaz óvodás korú gyerekekre, akiknél a generalizáció dominál. Ez a folyamat hasonló tapasztalatokból általánosítva alkot tudást, de emlékeik nem elég specifikusak. A hippocampusz kulcsszerepet játszik az emlékezésben, többek között a specificitás és generalizáció folyamataiban. E korban még nem elég fejlett a gyrus dentatus, a specificitásért felelős régió, amely 4 éves kor után is jelentős fejlődésen megy át. Vajon a kisebb hippocampusz több hamis emléket eredményez? Egyelőre még nem világos, hogy 4 éves korban is mutat-e szignifikáns összefüggést a hippocampusz mérete és a hamis emlékek mennyisége. Illetve az is kérdéses, hogy a hamis emlékek csak a specificitás hiányának következményei, vagy esetleg a generalizáció folyamatának dominanciája is hozzájárul a létrejöttükhöz. Egy eseményemlékezet-feladatban vizsgáltuk a hamis emlékek mennyiségének és a hippocampusz térfogatának kapcsolatát 4 éves gyerekeknél ($N=25$, $M=4,52$ év, $SD=0,26$ év, 10 lány). Elemeztük az azonnali és késleltetett hamis emlékek kapcsolatát a DG-CA3 és CA1-CA2 alrégiók térfogatával, valamint a generalizáció révén létrejött hamis emlékek összefüggéseit. A térfogatokat nagy-felbontású MR-felvételek feldolgozásával és félig-automatikus szegmentációval kaptuk meg. Előzetes eredményeink egyik hipotézist sem támasztották alá. Számos limitációt azonosítottunk, ezért a teljes minta elemzése előtt erős következtetéseket még nem vonhatunk le, de a hatáshiány okait spekulatíván tárgyaljuk.

A TDK dolgozatban leírt kutatás adatainak a felvételében részt vettem 2023 és 2024 folyamán. A hipotézisek kidolgozása, illetve az esemény emlékezetet vizsgáló feladat pontozásának kialakítása, a strukturális MR és viselkedéses adatok feldolgozása mind saját munkám, amely témavezetőm irányításával és a HCCCL kutatólabor munkatársainak segítségével történt.

MAJOR MIRTILL

major1mirtill@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezetők:

Brezóczki Bianka

PhD hallgató, ELTE PPK

Prof. Dr. Németh Dezső

egyetemi tanár, ELTE PPK

Statisztikai tanulás szubklinikai depresszív tünetek függvényében

Kulcsszavak: depresszió; szubklinikai tünetek; statisztikai tanulás; pszichomotoros sebesség; spektrumszemlélet

A statisztikai tanulás során tudatos erőfeszítés nélkül tanuljuk meg környezetünk szabályszerűségeit. Hátterében a fronto-striatális agyterületek, illetve bazális ganglionok állnak, melyek az általános készségtanulásban is részt vesznek. Ezek az agyterületek klinikai depresszióban elváltozásokat mutatnak. A klinikai depressziót ezenkívül a tartós depresszív hangulat, gyengébb kognitív működés és pszichomotoros lassultság jellemzi. Korábbi eredmények alapján klinikai mintán a statisztikai tanulás gyengébb, mint a kontrollcsoporté. Az általános készségtanulás intakt, azonban a pszichomotoros lassultságot több kutatás is alátámasztotta. Ezt a három teljesítménymutatót – statisztikai tanulást, általános készségtanulást és a pszichomotoros sebességet – szubklinikai depresszív tünetek függvényében is érdemes feltérképezni, hiszen a felelős agyterületek elváltozásait ezen a szinten is leírták. A korábbi kutatások nem szálazták szét a három kognitív képességet szubklinikai mintán és nem vizsgálták ennek egyéni különbségeit. Utóbbi vizsgálatához elengedhetetlen a spektrumszemlélet alkalmazása. Ugyanis szubklinikai depresszióban is hasonló tünetek jelennek meg, mint klinikai depresszióban, de variabilitásuk nem éri el a diagnózishoz szükséges szintet. Ezen tünetek széles körben jelennek meg az átlagpopulációban.

A jelen spektrumszemléletet alkalmazó kutatásba való becsatlakozásomkor az adatfelvétel már véget ért. Emiatt az adatok előzetes feldolgozásában, adatelemzésben, az eredmények interpretációjában vettem részt. A kutatásban a résztvevők egy probabilisztikus szekvenciatanulási feladatot végeztek el. Ennek különlegessége, hogy képes mérni a statisztikai tanulást, általános készségtanulást és a pszichomotoros sebességet egy kísérleti elrendezésben. A depresszív tüneteket a Beck Depresszió Kérdőív 9 tételes változatával mértük fel. Az eredmények azt mutatják, hogy a szubklinikai depresszív tünetek ellenére a statisztikai tanulás és az általános készségtanulás ép.

A kutatás egyik fő eredménye, hogy a pszichomotoros sebességet tekintve gyorsabbak voltak a több szubklinikai tünetet tapasztaló személyek. Ez felveti a lehetőséget annak, hogy a spektrumon előrehaladva a pszichomotoros sebesség nem lineáris lefolyású, felmerül a szubklinikai depresszív tünetek adaptív értéke. Az adaptív érték kihangsúlyozása a depresszív tüneteket tapasztalóknak jelentős szerepet játszhat a felelősségvállalásban, a stigma csökkenésében, és ezek által a tünetek enyhülésében.

RÁPLI KATALIN

kata.rapli@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

TÁPAI ANNA

tapaianna1342@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Deák Anita

egyetemi docens, PTE BTK

Siegler Anna

egyetemi tanársegéd, PTE BTK

Belső beszéd technikák alkalmazásának hatása a munkamemória teljesítményre

Kulcsszavak: belső beszéd; inner speech; private speech; munkamemória; teljesítmény

Belső beszédnek nevezzük azt a jelenséget, amikor az egyén tartalmilag önmagának szánt gondolatokat verbálisan fejez ki. Amennyiben ez teljesen néma és internális, inner speech-ről, ha pedig hangos és externális, private speech-ről beszélünk.

Mivel a belső beszéd szoros kapcsolatban van egyes kognitív képességekkel, az alábbi kutatásban arra a kérdésre keresünk választ, hogy vajon a munkamemória kapacitás fokozható-e a módszer tudatos használatával. A vonatkozó szakirodalmak arra utalnak, hogy a belső beszéd pozitív hatásainak érvényesülnie kellene több szintén is, többek között a koncentráció, a feladatfókusz, az információk kódolása esetében, illetve az önszabályozás, önmotiváció és önreflexió terén is. A kísérletben, amelynek módszerét saját ötleteink és terveink mentén dolgoztuk ki, összesen 52 fő vett részt, 37 nő és 17 férfi, átlagéletkoruk 23 év. A kísérleti személyeket véletlenszerűen 3 csoportba osztottuk, ezek a kontroll, inner speech és private speech csoportok. A résztvevőknek felváltva kellett egy memória játékot és egy kognitív feladatot végezniük, amelyek idejét és hibaszámát mértük. Az eredményeink szerint az inner speech-et alkalmazó csoport teljesítménye kis mértékben jobbnak látszik, mint a kontroll csoporté, azonban a különbség nem szignifikáns. A private speech csoport esetén az eredményeket torzító adatok szűrését követően azonban szignifikáns különbség mutatható ki a kontroll csoporthoz képest. Ez alapján a private speech technika hatékony módszer lehet a munkamemória teljesítmény javítására.

REISZ ÁKOS MÁRTON

akos.reisz@gmail.com

Pszichológia

MA, 1. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. habil. Révész György Béla
címzetes egyetemi tanár, PTE BTK

Jelentés és esztétikai ítélet a vizuális művészetekben a mentalizáció tükrében

Kulcsszavak: mentalizáció; esztétikai élmény; jelentés; művészet; asszociációk

Kutatási célkitűzésünk annak vizsgálata volt, hogy az egyének mentalizációs képessége hogyan hat egy vizuális alkotás befogadása során fellépő jelentésadási folyamatra, illetve az ennek hatására kialakuló esztétikai élményre. Ugyanis több, az esztétikai élmény kialakulását leíró modell (főképp a közelmúltban leírtak) egyre nagyobb hangsúlyt fektetett az ún. top-down folyamatok szerepére, a perceptuális elemek mellett, melyben a jelentésadás is már egy kitüntetett pozíciót kapott. Mivel a vizuális alkotások, lévén, hogy emberi művek, intencionális tartalmakkal rendelkeznek, ezért feltételezhető, hogy az egyének mentalizációs képessége szerepet kap akkor, amikor egy műnek jelentést tulajdonítanak. Feltételeztük, hogy ugyanazon folyamatok kapnak itt is szerepet, melyek interszónális helyzetekben embertársunk pszichés működésének interpretációjakor aktiválódnak. Ennek vizsgálatához az egyetem Művészeti Karán (N = 24) és pszichológia szakán (N = 21) tanuló hallgatókat kértünk arra, hogy hat bemutatott vizuális alkotásra (három reprezentációs és három absztrakt) írják le az első 10 szót, ami a képről az eszükbe jut, majd adjanak Likert-skálás választ az egyes képekhez tartozó esztétikai élményt mérő hat kérdésre. A vizsgálat végén a résztvevők kitöltötték még a Mentalizáció Multidimenzionális Kérdőívét. Eredményeinkben azt találtuk, hogy a mentalizáció negatívan korrelál az egyes képekre adott válaszok originalitásával (frekvencia alapján), pozitívan az intencionális tartalommal rendelkező szavak számával és kialakuló esztétikai élménnyel, illetve, hogy az originalitás nincs hatással ugyanezen élményekre. Feltételezhető, hogy akik jobban mentalizálnak, azok a jelentéseliminálás miatt kevésbé „eredetiek”, illetve implicit folyamatokon keresztül egy alkotással jobban azonosulnak. Maga a jelentésadás pedig önmagában nem elég erős ahhoz, hogy az esztétikai élményen nyomot hagyjon.

A pályamunka eredményei teljes mértékben a szerző eredményeinek tekinthetők, ugyanis jelen kutatást önállóan, azaz nem kutatócsoportban való részvétellel végezte.

REUSZ ANNA ZORKA

pankireusz@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Takács Szabolcs

egyetemi docens, KRE BTK

Technológiával támogatott hazugságvizsgálati módszerek szisztematikus áttekintése

Kulcsszavak: szisztematikus áttekintés, metaanalízis, hazugságvizsgálat, technológia

Jelen kutatás egy olyan szisztematikus áttekintés, amelynek célja az elmúlt tíz év technológiai fejlődése nyomán a hazugság vizsgálatánál applikálható eljárások hatékonyságának összegzése volt. Ehhez először a hazugság, majd a hazugságvizsgálat munkadefinícióját tisztáztuk, majd a „lie detection”, „deception detection” és „technology” kulcsszavakkal hat adatbázisban keresést hajtottunk végre. Az adatokat a PRISMA protokoll mentén, saját kritériumaink alapján kiválogattuk, amely folyamat végére 18 cikket választottunk be. Olyan kutatásokat tartottunk meg, melyeket 2014-ben vagy utána publikáltak, ötnél több a citáltságuk, illetve mintaelemszámuk meghaladta a kilencvenet. A cikkeket négy, általunk kijelölt kategóriába osztottuk, melyeket az információ feldolgozásának ideje, illetve a célváltozó jellege határozott meg. A metaanalízis alapján a beválasztott cikkek átlagos teljesítménye 69,9% volt; illetve a négy kategória között nem tudtunk szignifikáns eltérést kimutatni. A különböző eljárások hasonló teljesítményét a technológiát alkalmazó módszerek gyorsasága okozhatja, tehát nem számít az információ feldolgozásának ideje.

Kutatási eredményeink azt sugallják, hogy az egyszerűbb, olcsóbb, kevesebb eszközt igénylő eljárások jelenthetik a jövőt, azonban jelenleg a technológiával támogatott hazugságvizsgálatok sokkal feszebb keretek között tudnak csak operálni.

SCHÜTZ BRÚNÓ

schutzbruno@gmail.com

Pszichológia

MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Forgács Bálint

habilitált egyetemi docens, ELTE PPK

**Mentális nyelvtani műveletek és rendhagyó névszói ragozás
átfogó kísérleti vizsgálata a magyarban**

Kulcsszavak: nyelvfeldolgozás; rendhagyó ragozás; kettős modell; egészsleges tárolás; nyelvi szabályalkalmazás

A pszicholingvisztika egyik központi kérdésfelvetése arra irányul, hogyan vagyunk képesek ragozni. A kérdést megközelíthetjük a szabályos (pl. asztal → asztalok) és rendhagyó (pl. ló → lovak) ragozás vizsgálatán keresztül. Ugyanis számos nyelvben kimutatták, hogy a rendhagyó ragozás eltérően, lassabb reakcióidővel és több hibával történik felismerési és produkciós feladatokban egyaránt. Ezért az eltérés magyarázatára számos elmélet született, amelyek közül Pinker kettős modellje ma is meghatározó. Eszerint két elkülönülő nyelvfeldolgozási rendszer van, és a szabályos ragozott alakokat absztrakt szabályalkalmazás révén generáljuk, míg a rendhagyó szótövek ragozott alakja egészslegesen tárolódik a memóriánkban. A magyar nyelvben azonban sajátosan gazdag és bejósolható toldalékolási mintázatok figyelhetők meg, amelyek kérdéssé teszik a korábbi modellek alkalmazását.

A jelen vizsgálatban egy új elképzelést tesztelve összegyűjtöttünk minden rendhagyó ragozású névszótövet a magyarban, és azokat nem egyben hasonlítottuk a szabályos alakokhoz, hanem feltételezett kognitív műveletek mentén típusokra osztottuk őket. Azt feltételeztük, hogy a magyarban nem egységes ezeknek a feldolgozása, hanem több szabály is létezhet. Lineáris kevert hatású modellezéssel vizsgáltuk a szótövek ragozási feladatban mért válaszpontosságát és verbális reakcióidejét, és a rendhagyó szótövek ragozásából származó adatokat egymással hasonlítottuk össze. Az eredmények arra utalnak, hogy szabályos-rendhagyó ragozás szempontjából a magyar nyelvre nem a szigorú kettős elkülönülés, hanem inkább egy átmenetes elképzelés alkalmazható.

A vizsgálat a saját hipotézisemen alapul. A kidolgozására a konzulensem, Forgács Bálint által nyílt lehetőség, aki szakirodalmi javaslatokkal és módszertani ellenőrzéssel támogatott. A kutatási kérdés mentén önállóan megterveztem a kísérleti paradigmát, és véghez vittem a szótári kutatást és az ingeranyag-gyártást. A megbeszélések alapján létrehoztam a verbális reakcióidő-mérési feladatot, majd megszerveztem a toborzást, és felvettem az adatokat. Végül elvégeztem az elemzést, amely pontos értelmezésében a konzulensem segített.

TAFFERNER ISTVÁN

tafferner@student.elte.hu

pszichológia

MA, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Kemény Ferenc

egyetemi docens, ELTE PPK

**Az aritmetikai, olvasási és helyesírási képességek összefüggései
a procedurális és deklaratív emlékezeti rendszerekkel**

Kulcsszavak: procedurális memória; deklaratív memória; olvasás; helyesírás; aritmetika

Az akadémiai kompetenciák már korán együttjárást mutatnak és hasonló kognitív háttérrel rendelkeznek. A procedurális-deklaratív modell (Ullman, 2001) a nyelvi működés memóriarendszeri háttérét fogalmazza, mely különböző alrendszereket különböző kompetenciákhoz köt. A procedurális deficit hipotézis a diszlexiás gyermekek olvasási és helyesírási teljesítménye mögött ennek a rendszernek a rossz működését feltételezi, melyet meta-analízis is támogat (Lum és mtsai., 2013). A procedurális deficit hipotézis aritmetikai teljesítményre való általánosíthatósága felderítetlen (Evans & Ullman, 2016).

Célkitűzés: célunk volt az elmélet tesztelése, tipikus fejlődésű gyermekek esetén. Feltételeztük, hogy az olvasási sebességgel mind a procedurális, mind a deklaratív emlékezeti rendszer összefügg. Feltételeztük, hogy a deklaratív emlékezeti rendszer meghatározza a helyesírást és az aritmetikát. Emellett feltételeztük, hogy az aritmetikát meghatározó számösszehasonlítási képességet meghatározza a procedurális rendszer.

Módszer: kutatásunkban 115 (61 fiú, 54 lány; $M_{\text{életkor}} = 9,33$ $SD_{\text{életkor}} = 0,72$) 3. osztályos gyermek vett részt. A gyermekek fonológiai képességeit gyors megnevezési feladattal és fonológiai tudatossággal mértük. Deklaratív memóriájuk mérésére szólista tanulási feladatot alkalmaztunk. A procedurális memóriát szekvencia tanulási és időjós feladattal mértük. Olvasási sebességük mérésére a Vasi Olvasási Tesztet használtuk, helyesírásukat hallás utáni helyesírási feladattal, aritmetikai képességeiket kivonási és szorzási feladatsorral mértük. Emellett számösszehasonlítási feladatokat is kitöltöttek a gyermekek.

Eredmények: A procedurális tanulás olvasási sebességben betöltött szerepét nem tudtuk igazolni, viszont a deklaratív memória a szó- és mondatolvasási, illetve helyesírási teljesítménnyel szignifikáns, gyenge korrelációt mutat. Se a procedurális, se pedig a deklaratív memória összefüggését az aritmetikai és számösszehasonlítási teljesítménnyel nem tudtuk igazolni.

Következtetések: Bár a procedurális deficit hipotézis a diszlexiás egyének esetében támogatott elmélet, mely a nyelvi kompetenciák mögött húzódó deficitet magyarázni tudja (Evans & Ullman, 2016; Lum és mtsai., 2013), a rendelkezésünkre álló adatok alapján tipikus fejlődésű egyénekre nem általánosítható az elmélet több pontja.

TÓTHMÁTYÁS ZSÓFIA JÚLIA

tothmatyaszsofi@gmail.com

Pszichológia

BA, 4. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Fóris Alexandra

óraadó oktató, PPKE BTK

A koffein és a rövid távú memória összefüggése

Kulcsszavak: koffein, rövid távú memória, kávé, koffeinfogyasztás, koffeinfogyasztási motiváció

Dolgozatom célja a koffein és a rövid távú memória kapcsolatának feltárása volt. Mivel a koffein a világ legnépszerűbb, legelterjedtebb pszichoaktív szere, így ez egy sokakat érintő kérdés. A témával kapcsolatban kevés eredmény van, melyek ellentmondásosak, illetve hazai mintán még nem volt vizsgálva. A kutatás továbbá kiterjedt a koffeinfogyasztási szokások, motivációs tényezők, valamint fogyasztási tudatosság felmérésére is.

Vizsgálati személyek: A kutatásban 30 egyetemista személy vett részt, hiszen az egyetemi életmód az átlagosnál magasabb koffeinbevitelre ad lehetőséget.

Módszer: A vizsgálati személyeknek három különböző rövid távú memóriát mérő feladatot kellett elvégezniük (verbális szó-, és számemlékezet, vizuális-téri memória), valamint egy kérdőívet kitölteniük, amely a koffeinfogyasztásuk motivációs tényezőire, fogyasztási szokásaikra és tudatosságukra fókuszált.

Eredmények: Az eredmények alapján a koffein és a rövid távú emlékezet között nincs összefüggés. A rövid távú memóriateljesítmény csekély mértékű serkentéséhez elegendő lehet a koffeinbevitel hite, nem szükséges a tényleges fogyasztás. A koffein fogyasztása minimális mértékű romlást eredményezett a rövid távú memóriateljesítményben. Az egyetemisták átlagosan napi rendszerességgel fogyasztottak koffeint, leggyakrabban kávé formájában. A legfőbb motivációs tényező a koffein serkentő hatása volt. Mellőzésének hátterében elsősorban a szervezet túlingerlése állt. Fogyasztásukat tudatosság jellemezte, tisztában voltak a koffein mind a negatív, mind a pozitív hatásaival. A kártékony hatásokkal kapcsolatban szélesebb körű tájékozottság volt megfigyelhető.

37. OTDK PPAK Szekció

Pszichológiai alszekció

Általános lélektan 3.

Dr. Hajdú Nándor
Eötvös Loránd
Tudományegyetem

Dr. habil. Deák Anita
Pécsi Tudományegyetem

Dr. Takács Szabolcs
Károli Gáspár
Református Egyetem

BODNÁR ÉVA

bodnareva25@gmail.com

Pszichológia

BA, 6. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Polonyi Tünde

egyetemi docens, DE BTK

**Idősek számára készült digitális tananyagok összehasonlítása a megélt érzelmek
függvényében, retrospektív érzelemegítelési folyamat segítségével**

Kulcsszavak: e-learning; digitális tananyag; idősek; flow; metakognitív érzelmek

A napjaink modern társadalmaira nagy mértékben jellemző előregedés gazdasági, szociális és társadalmi kihívásai közül az egyik legsúlyosabb probléma a kognitív hanyatlás. Megjelenésére az életkor előrehaladtával egyre nagyobb az esély, de súlyosságának, lefolyásának mérséklésére van hatékony megoldás. A szellemi frissesség megőrzésének egyik legfontosabb alappillére a kognitív tréning és élethosszig tartó tanulás. Napjainkban ebben segíthetnek az információszerzés legalkalmasabb eszközei, az IKT-eszközök és az e-learning azáltal, hogy bárhol, bárki számára elérhetőek, sokszor ingyenes formában is. Fontosnak tartom, hogy ezek az egyre szélesebb körben elérhető digitális interaktív tananyagok ne csak hasznosak legyenek, de illeszkedjenek az idősek igényeihez, korlátaihoz, érdeklődési köreihez, valamint tegyék lehetővé a megszerzett és meglévő tudás beépülésének ellenőrzését. Adjanak visszajelzést a tanulás hatékonyságáról és tegyék lehetővé az ismeretszerzési folyamatba való teljes bevonódást, a flow állapot megélését is, hiszen ezáltal válhat önmagában is jutalmazóvá a végzett tevékenység.

Vizsgálatom célja annak feltérképezése, milyen érzelmek jelennek meg és milyen intenzitással az időződő (60-74 éves) korosztály tanulási folyamata során, illetve, hogy melyik formátumú tananyag ideálisabb, élvezetesebb ezen korosztály számára. Erre a célra egy, a Veszprémi Egyetem által, 50 év fölöttiek számára készített interaktív tananyagot és annak egyszerű PDF változatát használtam. A vizsgálatban az affektív tényezőkre fókuszáltam, célom volt megvizsgálni, hogy melyik tananyag váltott ki intenzívebb érzelmeket és melyek azok, amik megjelennek egyáltalán. Hagyományos papírceruza teszt kitöltése mellett egy videó alapú retrospektív érzelemértékelési folyamatra is megkértem a vizsgálati személyeket. Ennek során a tananyag teljesítésekor saját arcukról és a képernyőről készült videót szinkronizáltan, egyidejűleg látva kellett bizonyos időközönként a saját arcukon látott érzelmet beazonosítani egy adott lista segítségével.

A vizsgálat eredményei többnyire igazolták predikcióimat, a tendenciák biztató irányba mutatnak. Összességében az interaktív tananyag alkalmasabbnak tűnt arra, hogy jobban bevonja az időződő embereket a tanulási folyamatba, továbbá kevésbé untatta őket a hagyományos tananyaghoz képest. Valamint az interaktív tananyag inkább tűnik alkalmasnak egyáltalán érzelmek kiváltására is.

ENGEL VIVIEN

engelvivi04@gmail.com

Pszichológia

BA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

SIMONFFY PÉTER

petersimonffy13@gmail.com

Pszichológia

BA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Szemerszky Renáta
egyetemi docens, KRE BTK*

Pozitív testi intervenciók hatása a testi jóllét objektív és szubjektív mutatóira

Kulcsszavak: autogén tréning; affektív érintés; testmozgás; testi jóllét; testi tudatosság

A dolgozatunk témája a pozitív testi kondíciók hatása a testi jóllét mutatóira. A testi érzetek szerepet játszanak a pszichológiai működésünkben, meghatározzák jóllétünket. Kellemes testi érzetek keletkeznek többek között affektív érintés, moderált fizikai aktivitás, vagy fájdalom csökkenése hatására. A kutatásunkban szerepet játszik a testi tudatosság, valamint a testi válaszkészség, azaz a testi jelzések tudatosítása. Célunk a semleges testi jelzések tudatos észlelése tendenciájának, illetve a testtel, a testi történésekkel, érzetekkel kapcsolatos negatív (testi tünet distressz) és pozitív beállítódás (testi válaszkészség) vizsgálata.

A kísérletben 54 résztvevő volt, akik az alapkondíción túl 3 pozitív testérzeti intervenciónak voltak kitéve: affektív érintés, kellemes tempójú testmozgás és autogén tréning instrukcióval vezetett izomrelaxáció. A kutatás során objektív(szívfrekvencia), és szubjektív mutatókat (önjellemző Manikin-skála) mértünk. A testi állapot valencia és arousal kísérleti kondíciók közti változásainak megállapítására, valamint a szívfrekvencia értékeléséhez ismételt méréses varianciaanalízist alkalmaztunk. A nem parametrikus Friedman-teszt a testi valencia esetében szignifikáns különbség nem adódott ($\chi^2(3) = 4,114$, $p = 0,249$). A testi arousal esetében viszont szignifikáns különbséget fedeztünk fel az ismétlődő mérések között ($\chi^2(3) = 18,995$, $p < 0,001$). A szívfrekvenciát illetően az ANOVA szignifikáns különbséget mutatott ($F(1,681) = 258,601$; $p < 0,001$). Az affektív érintés nagy mértékben csökkentette pulzus értékét. Kendall-féle korrelációs elemzést alkalmaztunk a vonás típusú változók (testi tudatosság, testi válaszkészség, testi tünet distressz) és az intervenciók által kiváltott testi állapot változás kapcsolatának vizsgálatára. Egy esetben találtunk szignifikáns kapcsolatot: az affektív érintés során bekövetkező szív-frekvencia csökkenés gyenge, fordított kapcsolatot mutat a testi tudatossággal ($\text{Tau B} = -0,188$; $p = 0,049$). Az affektív érintés nem bírt kellemes hatással a résztvevőkre, viszont testileg relaxálólag hatott. Az alapértékhez képest a kísérleti kondíciók nem voltak hatással a valenciára. Az arousal a testmozgás növelte, az affektív érintés marginálisan csökkentette. Az affektív érintés szignifikánsan csökkentette a pulzust.

ERDÉLYI VERONIKA

erdelyiveronika15@gmail.com

Pszichológia

MA, 4. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

Prof. Dr. Köteles Ferenc
egyetemi tanár, KRE BTK

Dr. Szemerszky Renáta
egyetemi docens, KRE BTK

A simogatás (affektív érintés) akut pszichológiai és élettani hatásai

Kulcsszavak: affektív érintés; C-taktilis afferens; valencia; arousal; szívfrekvencia

Dolgozatom középpontjában a simogatás, mint affektív érintési forma áll, melynek akut pszichológiai és élettani hatásait vizsgáltuk meg.

A kutatás 2 részből állt, egy online kérdőív csomag kitöltéséből és egy laboratóriumi kísérletben való részvételből. A dolgozatban a kísérlet során mért élettani adatok (szívfrekvencia, szívfrekvencia-variabilitás, légzési frekvencia, tónusos bőrválasz), valamint az érintés kellemességének (valencia) és intenzitásának (arousal) összefüggései kerültek bemutatásra. A kísérletben három kondíciót (bőrre irányuló figyelem, ritmikus érintgetés, simogatás) hasonlítottunk össze, a hiányzó adatok ellenére 85 fős bázissal tudtunk dolgozni a statisztikai elemzések során. Egyrészt arra jutottunk, hogy az affektív érintés szignifikáns pozitív hatással bír mind a bőrérzet kellemessége, mind annak intenzitása vonatkozásában. A bőrfelület simogatása és ritmikus érintgetése egyaránt csökkentette a szívfrekvenciát, valamint növelte a szívfrekvencia-variabilitást és a légzési frekvenciát a figyelmi kondícióhoz képest. A bőrválasz esetében nem kaptunk szignifikáns különbséget a kondíciók között. A mért pszichológiai és élettani változók nem mutattak szignifikáns együttjárást.

Eredményeink jórészt megfelelnek az irodalomban korábban kapott eredményeknek, néhány pontban (szívfrekvencia-variabilitás, légzési frekvencia) újdonságnak számítanak. A változások zöme összhangban áll a simogatás stresszoldó, nyugtató hatását feltételező elmélettel.

FODOR LÁSZLÓ

f.laszlo9012@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Radnóti István

egyetemi adjunktus, KRE BTK

Mindfulness egy fenntarthatóbb világért? A tudatos jelenlét, a természettel való viszony, az öko-szorongás és a környezettudatos cselekvés kapcsolata

Kulcsszavak: tudatos jelenlét; mindfulness; természettel való viszony; öko-szorongás; környezettudatos cselekvés

Célkitűzések: Jelen kutatás célja, hogy a tudatos jelenlét, az öko-szorongás, a természettel való viszony és a környezettudatos cselekvés kapcsolatát feltárja saját mintán.

Módszer: A kutatásom során 144 fő töltötte ki a tudatos jelenlét FFMQ-24 kérdőívét, a Természettel való viszony skála NR-6, az öko-szorongás EAQ-22 és a környezettudatos cselekvés PEB skála kérdéseit. Közülük 46-an férfiak (31,94%), 98-an nők (68,06%), az életkoruk átlaga 37,68 év (szórása 10,72 év). Meditációs gyakorlatot 80-an végeznek rendszeresen (55,56%), a maradék 64 nem végez (44,44%).

Eredmények: Azon kitöltők, akik végeznek valamilyen meditációs gyakorlatot, magasabb értéket értek el a tudatosságot mérő FFMQ skálán, ezen belül is az Észlelés és a Reagálásmentesség alskála mutatott szignifikáns eltérést, azokkal szemben, akik nem végeznek meditációs gyakorlatot. Az FFMQ Ítéletmentesség jelzi előre az öko-aggodalmat, negatív együttthatóval. Az FFMQ-Észlelés skála jelezte előre a természettel való viszonyt, pozitív együttthatóval. Az FFMQ-Ítéletmentesség negatívan (de szakmailag alig értékelhető mértékben) jelzi előre a környezettudatos viselkedést az öko-aggodalom közvetítésével, az FFMQ-Észlelés viszont pozitívan, de gyengén jelzi előre közvetlen módon, valamint a természettel való kapcsolat által közvetítve, és már szakmailag releváns mértékben a környezettudatos viselkedést.

Következtetések: A tudatos jelenlét ítéletmentesség alszála esetén negatív kapcsolat mutatkozik a környezettudatos cselekedetekkel az öko-aggodalom közvetítésén keresztül. Az észlelés alszála esetén pozitív kapcsolatot láthatunk a környezettudatos cselekedettel a természettel való viszony mediáló szerepén keresztül. A kérdés, ami további vizsgálatot igényel, hogy a meditáció olyan eszköz-e, ami segít elérni az önmegvalósítás magasabb szintjeit azáltal, hogy az aggodalom és félelem alapú döntéseinket csökkenti, és növeli az együttérzés és szeretet alapú viselkedésünket.

GERGELY ANNA

gergelyanna7@gmail.com

Pszichológia

BA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

OSTORICS LÚCIA TEODÓRA

luciaostorics@gmail.com

Pszichológia

BA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Szemerszky Renáta
egyetemi docens, KRE BTK*

Pozitív testi intervenciók hatása az affektív állapotra

Kulcsszavak: testi tudatosság; pozitív és negatív affektivitás; affektív érintés; autogén tréning; fizikai aktivitás

Dolgozatunk témája a pozitív testérzetek hangulatra gyakorolt hatásainak vizsgálata. Jelen kutatásunk esetében három pozitív testérzeti kondíciót vetettünk be a vizsgálat során: az affektív érintést, az autogén tréninget, illetve a fizikai aktivitást. Kutatásunk célja ezen intervenciók pszichológiai és élettani hatásainak mérése és összehasonlítása volt, kiemelt figyelmet fordítva a testi tudatosságra, illetve a pozitív és negatív affektivitásra.

Kísérletünkben 54 személlyel végeztünk vizsgálatot. A résztvevőkkel először egy 3 perces alapkondíció mérést vettünk fel, majd randomizált sorrendben követték egymást a fent említett intervenciók. A kutatás során az objektív változót a szívfrekvencia mérés eredményei szolgáltatták, a szubjektív változót pedig kérdőíves módszerekkel (PANAS-kérdőív) vettük fel. A hangulat valenciájában (kellemesség) és az affektív arousal (intenzitás) esetében a különböző kísérleti kondíciók közötti különbség megállapítására ismételt méréses varianciaanalízist alkalmaztunk. A Friedmann-teszt eredményei szerint a hangulati valencia esetében szignifikáns különbség volt az ismétlődő mérések között ($\chi^2(3) = 8,687$, $p = 0,034$), illetve a hangulati arousal esetében is helytálló ez a megállapítás ($\chi^2(3) = 13,950$, $p = 0,003$). A valencia esetében az alapméréshez képest az izomrelaxáció szignifikánsan javította a hangulati állapotot, ellentétben a másik két kísérleti intervencióval. Az arousal esetében pedig a testmozgás az affektív érintéssel összehasonlítva növelte meg szignifikánsan a hangulati arousal értékét. A vizsgálat során tehát a hangulat javult, a szubjektív arousal érzet pedig mindhárom kondíció esetében a vártnak megfelelően változott.

Kiemelendő eredményeink a kondíciókkal kapcsolatban: Az affektív érintés egyetlen, jelen kutatásunkban vizsgált más tényezővel sincs kimutatható kapcsolatban. A relaxáció jobban hatott arra, akinek nagyobb a testi tudatossága vagy a negatív affektivitása. Végül pedig: minél kevesebb testi tünete van valakinek, annál pozitívabban hat rá a fizikai aktivitás, illetve ennek fordítottja is igaz.

ILLYÉS GYÖRFI BARBARA

illyesbarbi@gmail.com

Emberi erőforrás tanácsadó

MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Gazdaságtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Honbolygó Ferenc

habilitált egyetemi docens, ELTE PPK

A rekeszizom légzés hatása a figyelem fenntartási kapacitásra, stresszkezelésre és általános jóllétre egészséges felnőtt populációban

Kulcsszavak: meditáció, mindfulness, tréning, stressz, figyelem

A meditáció bizonyos formái, többek között a légzési tréning is, pozitív kapcsolatot mutatnak a mindfulness komponenseivel, mint az érzelmi stabilitás, tudatos jelenlét, figyelem fenntartásának képessége, elkalandozásról való leválasztás (Ma et al., 2017b), a stressz, szorongásos tünetek és depresszió csökkenésével (Creswell & Lindsay, 2014), illetve hozzájárulhat az általános jólléti állapothoz is (Sharma, 2015).

Jelen kutatásban egy sajátos, erre a célra kidolgozott rekeszizom légzés tréning hatásait vizsgáltam egészséges felnőtt populációban, melynek idői lefutása 10 nap volt. Méréseinket 6 kérdőívvel és egy kognitív feladattal folytattuk. Jelen tanulmányban az említett konstruktumok összevetett vizsgálata a cél, kapcsolatot teremtve a potenciális jótékony hatások között. A kutatás célja, hogy megvizsgálja egészséges felnőtt populációban a kontrollálatlan környezetben történő, rövid távú rekeszizom légzés hatásait a figyelemre, a stresszkezelésre és az általános jóllétre, ugyanis a technika egy potenciális terápiás lehetőséget biztosít szocio-ökonómiai státusztól függetlenül, mellékhatásoktól mentesen. Az eredmények mutatnak szignifikanciát a depresszió mutatójának csökkenésében, a mindfulness-szint növekedésében és a figyelem fenntartásának potenciális kiterjesztésében.

Kutatásom fontos hozadéka, hogy magyar mintán még nem vizsgált konstruktumokat mér, ezeket összefüggésbe hozva, illetve feltárja a rövid távú, önálló meditációs tréning hatásait egészséges populációban.

NAGY DÓRA

nagydori70@gmail.com

Pszichológia

BA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

*Prof. Dr. Köteles Ferenc
egyetemi tanár, KRE BTK*

**Az elvárások kapcsolata a simogatás (affektív érintés) kellemességével és
a hangulat állapot változásával**

Kulcsszavak: affektív érintés; hangulati állapot; elvárások; simogatás

Az affektív érintés, amely a bőr lassú és gyengéd simogatásával jellemezhető, alapvető szerepet játszik a szociális biztonság, a kellemes érzetek és a jólét fenntartásában. Evolúciós szempontból az affektív érintés hozzájárul a társas kapcsolatok erősítéséhez és a fájdalom csökkentéséhez, emellett fokozza a testi önérzékelést és javítja a hangulati állapotot. Az elvárások, mint top-down folyamatok, képesek módosítani az érintés hedonikus értékének észlelését, befolyásolva ezzel a testi érzeteket és a hangulati állapotokat.

Kutatásunk célja az affektív érintés és az elvárások közötti kapcsolat vizsgálata volt. A vizsgálatban 71 fő vett részt, amely során kérdőíves adatgyűjtés és laboratóriumi kísérlet kombinációját alkalmaztuk. A kísérlet során az érintés kellemességét (valencia), intenzitását (arousal), valamint a hangulati állapot változását három különböző kondícióban vizsgáltuk: gyors simogatás, lassú simogatás és bőrre irányuló figyelem.

Az eredmények szerint az alkar szőrös bőrfelületének lassú simogatása kellemesebb bőrérzetet váltott ki, mint a gyors simogatás vagy a bőrfelületre irányuló figyelem. Emellett a lassú simogatás pozitívan befolyásolta a résztvevők hangulati állapotát. A bőrérzet kellemességével, illetve a hangulati állapot változásával kapcsolatos elvárások előre jelezték a változásokat a gyors és a lassú simogatás kondícióban, miközben a figyelmi kondícióban nem volt ilyen kapcsolat.

Eredményeink alátámasztják az affektív érintés szociális és érzelmi jelentőségét, valamint rávilágítanak az elvárások szerepére az érintéssel kapcsolatos észlelések és hangulati állapotok alakulásában.

Az eredményeim a kutatás tervezésében és kivitelezésében végzett önálló munkámat tükrözik, valamint a tudományos közösség számára releváns új ismeretek megfogalmazásához is igyekeztem hozzájárulni.

THURÓCZY RÉKA

reka.thu@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Radnóti István

egyetemi adjunktus, KRE BTK

Klímaszorongás a nem, lakóhely, világnézet és általános szorongás tükrében

Kulcsszavak: klímaszorongás; természetközpontú világnézet; szorongás; klímaváltozás

Jelen dolgozat a klímaszorongás kapcsolatát kívánja feltérképezni különféle demográfiai mutatókkal, a természetközpontú világnézettel és az általános szorongással, kvantitatív eszközökkel, magyar fiatalokból (17-24 éves korosztály) álló, nemi és lakóhelyi eloszlást tekintve kvótás mintán (N = 670).

Az elemzés során feltártak célja, hogy hozzájáruljanak a klímaszorongással (ökoszorongással) kapcsolatos hazai vizsgálódáshoz, mely az utóbbi pár évben vette kezdetét. A statisztikai elemzésekből az rajzolódott ki, hogy a klímaszorongás jobban jellemző a nőkre, kapcsolatban áll a természetközpontú világnézettel, valamint az általános szorongással. A részletesebb elemzések azonban rávilágítottak arra, hogy ezen összefüggések alskálánként eltérő mintázatot mutatnak. Az általános szorongás az Öko-szorongás kérdőívén (ÖSZK) belül A szorongás negatív következményei alskálával mutat csak szignifikáns kapcsolatot, a természetközpontú világnézet (NEPS) esetében pedig az Öko-krízis alskála és az ÖSZK Ökológiai aggodalom alskálája kapcsolódik össze. Ezen felül a nőkre magasabb általános szorongás és magasabb klímaszorongás jellemző, mint a férfiakra.

Az eredményekből arra lehet következtetni, hogy aki eleve hajlamos szorongásra, az reagál a klímaváltozásra is szorongásos tünetekkel, akire pedig ez nem jellemző, annál egyfajta adaptív és jogos aggodalom jelenik meg, ami pozitív, konstruktív hatású. Ezen felül pedig egy természetközeli világnézet csak akkor vált ki aggodalmat, ha tisztában vagyunk az emberi tevékenység természetre gyakorolt negatív hatásaival, és azt gondoljuk, hogy válság van közeledőben.

TÖKÉS BERNADETT
tokesberni03@gmail.com
Pszichológia
BA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Köteles Ferenc
egyetemi tanár, KRE BTK*

Az affektív érintés fiziológiai hatásai

Kulcsszavak: affektív érintés; elvárások; fiziológiai változások; észlelt és tényleges változások

Az érintés az emberi fejlődés elsőként kialakuló érzéke, amely egész életünk során kiemelt szerepet játszik az érzelmi jólétben, a stressz csökkentésében és a társas kapcsolatok kialakításában. A tanulmány célja az elvárások és az érintés által kiváltott észlelt, illetve tényleges fiziológiai változások közötti kapcsolat vizsgálata volt. A kísérlet során 71 résztvevő szívritmusa, légzésszáma és ujjhőmérséklete került mérésre három különböző kísérleti kondícióban: gyors simogatás, lassú simogatás és figyelem. Az eredmények azt mutatták, hogy az elvárások előre jelezték az észlelt változásokat, de nem álltak összhangban a tényleges fiziológiai mérésekkel. Továbbá, az észlelt és a tényleges változások között nem volt szignifikáns kapcsolat. Ez arra utal, hogy a kognitív folyamatok, például az anticipáció, jelentős szerepet játszanak a szubjektív élmények kialakulásában, és az elvárások jelentősen befolyásolhatják a testi érzékeléseink értelmezését, még akkor is, ha nincs tényleges fiziológiai változás.

Touch is the first sense to develop in humans and plays a pivotal role throughout life in emotional well-being, stress reduction, and the formation of social relationships. The aim of this study was to investigate the relationship between expectations and the perceived and actual physiological changes triggered by affective touch. In the experiment, the heart rate, respiratory rate, and fingertip temperature of 71 participants were measured across three different experimental conditions: fast stroking, slow stroking, and attention. The results showed that expectations predicted the perceived changes, but they did not align with the actual physiological measurements. Additionally, there was no significant correlation between the perceived and actual changes. This suggests that cognitive processes, such as anticipation, play a significant role in shaping subjective experiences, and that expectations can greatly influence the interpretation of bodily sensations, even when no actual physiological change occurs.

VARRÓ LETÍCIA

lettivarro@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Ungvári Brigitta

PhD hallgató, PPKE ITK

**Az elsődleges érzelmi rendszerek dominanciájának összefüggése
az alkoholhatás alatti viselkedéssel és az alkoholfogyasztási motivációkkal**

Kulcsszavak: affektív idegtudomány; érzelmi rendszerek; alkohol; alkoholmotiváció

A Jaak Panksepp nevéhez köthető affektív idegtudomány hét olyan elsődleges érzelmi rendszer létezését tárja fel, melyek ősi agyi régiókhoz köthetők és melyek vizsgálatával feltárhatók a személyiség egyéni különbségei. Ezen rendszerek a keresés, düh, félelem, szexuális vágy, gondoskodás, szomorúság, valamint játékoság rendszerei.

Kutatásom során az alkoholhatás alatt mutatott viselkedés, valamint az alkoholfogyasztási motivációk ezen rendszerekkel való összefüggéseit vizsgálom. Ennek alapja az alkohol agyi funkciókra gyakorolt hatása és gátlásoldó képessége, mely ezen alapvetően szabályozott rendszerek viselkedésben való fokozott megjelenéséhez vezethet. A kutatásban 439 személy vett részt, egy online kérdőívcsomag kitöltésével, melynek elemei az AUDIT-10, ANPS, CEOA és a DMQ-R-SF-HU kérdőív és az SSFS hiperaktiváció alskálája. A felsorolt kérdőívek közül az Alkoholhatások átfogó kérdőíve (CEOA) nem állt rendelkezésre magyar nyelven, így a kutatás megvalósításához ennek magyar adaptációját én végeztem. Az érzelmi rendszerek és a hatás alatti viselkedés, valamint az érzelmi rendszerek és motivációk klaszterelemzése során kapott csoportok nagyon hasonlóan bizonyultak egymáshoz, egy normál populációt, negatív affektus dominálta, pozitív affektus dominálta és egy vegyes affektusú csoportot alkottak. A hatás alatti viselkedés és motivációk összevetése során szintén négy klaszter jött létre: egy gátlásosabb, társaságkedvelőbb csoport, egy szorongóbb csoport, egy mértékletesen fogyasztó, alacsony motivációs értékekkel rendelkező és egy mértékletes, inkább testi hatásokat mutató csoport.

Összességében mind az alkohol hatása alatti viselkedés, mind pedig az alkoholfogyasztási motiváció összefüggést mutatott az elsődleges érzelmi rendszerekkel, az olyan érzelmi rendszerek dominanciája, pedig, mint a düh, szomorúság vagy félelem összefüggésben állnak a maladaptív alkoholfogyasztási motivációkkal és alkohol hatása alatti viselkedéssel. Ugyanakkor a kutatás limitáció közé tartozik a nemi diverzitás hiánya, valamint a válaszadásban megjelenő megfelelési torzítás, melyek miatt javasolt a kutatás későbbi megismétlése nemileg diverzebb mintán több fogyasztást befolyásoló tényező figyelembevételével.

37. OTDK PPAK Szekció
Pszichológiai alszekció
Családi rendszerek pszichológiája

Dr. Happ Zsuzsa
Pécsi Tudományegyetem

Dr. Kádár Annamária
Babeş–Bolyai
Tudományegyetem

Dr. András Krisztina
Eötvös Loránd
Tudományegyetem

BÓCSI LEA
b.llea000@gmail.com

Középiskolai hallgató

Nyíregyházi Szakképzési Centrum Zay Anna
Technikum és Kollégium

Témavezető:
Dr. Balázsné Bódi Mária
középiskolai tanár, NYSZC Zay Anna Technikum és Kollégium

Családban marad – titkok és traumák hatása az utódokra

Kulcsszavak: titkok; család; trauma; utódok; hatások

Dolgozatom célja az volt, hogy minél több perspektívából vehessem szemügyre az emberek kapcsolatát a titkokkal, s traumákkal. Képet kaptam arról, hogy a dolgozatom elkészítésében közreműködő kérdőívet kitöltők mennyire másként gondolnak vissza az átélt, megtapasztalt negatívumokra. Egyes emberek mindennapjaiban domináns szerepet játszanak, más emberek viszont nyugodtan tudják élni mindennapjaikat, hiszen már nem foglalkoztatják őket ezek a dolgok. Úgy vélem, témám rendkívül fontos, mivel tudom, hogy a korombéli fiatalok nagy része nehezen tudja feldolgozni a családból hozott traumákat, titkokat. Kutatásom során rájöttem arra, hogy a felnőtteknek általában többféle megküzdési stratégiájuk van, ám ők is ugyanúgy küzdhetnek ezekkel a múltbéli rossz dolgokkal. Ha a tinédzsereket nézzük, akkor tudhatjuk, hogy az értelmi és érzelmi fejlődésük alakulásában meghatározó ez az időszak a megélt élményekkel. Ha ebben a korban a gyermeknek nincs kivel megbeszélnie problémáit, az a felnőtt életben a társas kapcsolataira is kihatással lehet. Meglátásom szerint nélkülözhetetlen az, hogy az emberek megbeszéljék egymással a mindennapi dolgokat, legyen az pozitív vagy akár negatív eredetű. Azt gondolom, hogy a feldolgozatlan, esetleg ki nem mondott traumák, a családi titkok gátolhatják az egészséges felnőtté válási folyamatot. Ha foglalkozunk a témával, felhívhatjuk az emberek figyelmét, hogy milyen sokat tudnak tenni egymásért egy beszélgetéssel, meghallgatással, ami olyan sokat jelenthet a másiknak, amit el sem tudunk képzelni.

FEKETE EDINA

feketeedina01@gmail.com

Pszichológia

BA, 6. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Ináncsy-Pap Judit

egyetemi adjunktus, DE BTK

**A szülő-gyermek kapcsolat mentális reprezentációjának alakulása
transzgenerációs hatások összefüggéseiben**

Kulcsszavak: szülői bánásmód; korlátozás; túlvédés; szülési komplikáció; gondoskodás

A kutatás célja megvizsgálni, hogy a nulla és három év közötti gyermekek édesapjának/nevelőapjának és édesanyjának/nevelőanyjának milyen benyomásai vannak saját gyermekéről a tulajdon szüleitől megtapasztalt bánásmód függvényében. További vizsgálati kérdés volt, hogy a szülőpárok mennyiben számolnak be hasonló, gyermekkorukban észlelt szülői bánásmódról, illetve van-e összefüggés a megtapasztalt szülői bánásmód és a szülés körüli komplikációk között, továbbá, hogy a posztnatális időszakban miként alakul az apai és anyai szerepvállalás a gondoskodási feladatokban.

Módszer: A vizsgálatban 360 felnőtt személy vett részt (108 összetartozó szülőpár, pár nélkül 127 anya, 17 apa), akik kitöltöttek egy demográfiai és háttérkérdéseket tartalmazó kérdéssort, a Szülői Bánásmód Kérdőívet (H-PBI), valamint az Én kisbabám/Szülő-csecsemő kapcsolat (H-MORS-SF) skálát.

Eredmények: A megtapasztalt szülői bánásmód és a gyermekről alkotott percepció összefüggenek: ha túlvédő és korlátozó bánásmódot érzékelt a szülő saját szülei részéről, inkább érzékeli dominánsnak a gyermekét, ha szeretetteljes szülői bánásmód élményeit kapta szüleitől, kevésbé érzi dominánsnak a gyermekét. A túlvédés és a szülés közbeni komplikációk előfordulási aránya kapcsolatot mutat, azok az apák, akik jelentősebben kiveszik a részüket a pelenkázásban, kimutathatóan olyan apai bánásmódot kaptak, melyben a szeretet-törődés magas fokon volt megtapasztalható.

GÁNC S ADRIENN

gancsadrienn@student.elte.hu

Pszichológia

MA, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

HORVÁTH-VARGA FANNI

fannivrg@student.elte.hu

Pszichológia

MA, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Pachner Orsolya Csilla

egyetemi adjunktus, ELTE PPK

Autizmus spektrumzavarral élő gyermekek szüleinek stressz szintjét befolyásoló tényezők és hatásai

Kulcsszavak: autizmus spektrumzavar; szülői-stressz; reziliencia; rizikófaktor; szülői bánásmód

A dolgozat fő célja az autizmussal élő gyermekek szülei stressz-szintjének, illetve az ezt befolyásoló védő- és rizikótényezőknek a feltárása. Vizsgálatunk során 5-18 éves autizmus spektrumzavarral élő gyermekek elsődleges gondozóit vontuk be egy online kérdőívsomag kitöltésébe. Legfőbb kutatási kérdésünk, hogy mely tényezők befolyásolják a szülői stresszt ASD gyermekek szülei esetében. A kérdőívsomag az alábbi mérőeszközöket tartalmazta: saját szerkesztésű kérdések a demográfiai adatokra, illetve a gyermekre vonatkozóan, Autista gyermekeket nevelő szülők stressz indexe, Szülői Reziliencia Kérdőív 16 itemes változata (PREQ16), Gyermekgondozási/gyermeknevelési kérdőív (BMBI/CMBI). A résztvevők toborzása hozzáférhetőségi alapon valósult meg. Mintánkat 105 szülő alkotta ($N_{\text{nő}} = 101$, $N_{\text{férfi}} = 4$).

Összességében az eredmények azt sugallják, hogy az ASD gyermek tüneteinek mértéke és komorbiditásai jelentős mértékben növelik a stressz-szintet, mely eredmények összhangban vannak korábbi kutatási eredményekkel (Baker-Ericzén et al., 2005). A szülők rezilienciája, társas támogatása és a szülői melegség védő tényezőként hat a stressz ellen, mely eredmények egy része újdonság az eddigiekhez képest. Vizsgálatunkban független volt a stressz szintje a gyermek nemétől, életkorától, önállóságának mértékétől és a diagnózis óta eltelt időtől is, mely eredmények a nem minden esetben egyeznek a korábbi kutatások eredményeivel (Rivard et al., 2014, Baker-Ericzén et al., 2005, Zamora et al., 2014).

Az eredmények további vizsgálatok lehetőségét vetik fel. A jövőbeli kutatások során érdemes lenne megvizsgálni longitudinális vizsgálattal a szülői stressz és az azt befolyásoló tényezők időbeli változását a mélyebb megértéshez, a szülői stressz időbeli változásait és a változók közötti komplex kapcsolatokat. A különböző komorbid zavarok specifikus hatását szintén érdemes lenne részletesebben elemezni, mivel ezek különböző mértékben terhelhetik a szülőket. Intervenciós szempontból fontos lenne azt is felmérni, hogy az egyes védőfaktorok, mint a reziliencia és a társas támogatás, milyen típusú beavatkozásokkal növelhetők hatékonyan.

KÁLMÁN KATA

katakalman05@gmail.com

Középiskolai hallgató

Szentendrei Református Gimnázium

Témavezető:

Dr. Gázó Dániel

tudományos munkatárs, NKE ÁNTK

**A mai fiatalok párkapcsolatainak jellege és gyerekvállalási motivációja
a feldolgozatlan szülő-gyerek traumák és családi háttérük fényében**

Kulcsszavak: gyermekvállalás; családszociológia; szociálpszichológia; válás; családalapítás

A mai magyar fiatalok gyermekvállalási attitűdje a családszociológiai okok fényében

A tanulmány célja annak a teljesség nélküli vizsgálata, hogy a magyar fiatalok gyermekvállalással kapcsolatos attitűdjeit hogyan befolyásolja a családi háttérük, kiemelt figyelmet fektetve a válások hatására. Korábbi kutatásokból kiderült, hogy Magyarországon csökkenő tendenciát mutat a gyermekvállalási kedv, és ennek számos közvetlen okát vizsgálták, például a szakmai kiteljesedés. Ugyanakkor kevés empirikus adat áll rendelkezésre a gyermekvállalási kedvet befolyásoló közvetett tényezőkről, különösen a családi háttér és a gyermekvállalási attitűdök között lévő összefüggésekről.

A kutatás során nyolc, 18-29 év közötti fiatallal készítettem interjút, amely a családi háttérükre, illetve a saját gyermekvállalással és családalapítással kapcsolatos terveikre irányult. A kvalitatív adatgyűjtést korábbi, kvantitatív nagymintás kutatások eredményeivel egészítettem ki. A kutatás során az alábbi kérdéseket vizsgáltam: Demotiváló hatással lehet-e a gyermekvállalás kérdésében egy fiatalra, ha elváltak a szülei? Amennyiben egy fiatal nukleáris családban nőtt fel, lehetnek-e más, családdal kapcsolatos tényezők, például a szülőkkel való kapcsolat, ami demotivációt jelent a gyermekvállalás tekintetében? Milyen egyéb családszociológiai és társadalmi okok játszhatnak szerepet a fiatalok gyermekvállalási kedvének csökkenésében?

A kutatás megerősítette, hogy a családi háttér valóban szerepet játszik a fiatalok csökkenő gyermekvállalási motiváltságában. Ez megnyilvánulhat közvetlen módon, például jelentősen felerősödhetnek a válás okozta félelmek azoknál a fiataloknál, akik átérték szüleik kapcsolatának felbomlását, illetve közvetett módon is olyan fiataloknál, akik nukleáris családban nevelkedtek. Jelentős a különbség a nukleáris családból jövő és az elvált szülők nevelte gyermekek családra és gyermekvállalásra vonatkozó félelmei között is. Az előbbi csoportnál a félelmek inkább külső tényezőkre irányultak, míg az utóbbiaknál nagyobb hangsúly került a párkapcsolatra és a szülő-gyermek kapcsolatra.

A családi háttér hatásának vizsgálata kulcsfontosságú a jövőbeni családalapítási motivációk szempontjából, különös tekintettel a jelenlegi, Magyarországon megfigyelhető csökkenő gyerekszám fényében. Annak érdekében, hogy a fiatalokat az anyagi és a munkahelyi segítségnyújtáson túlmutatva tudjuk támogatni a családalapítás kérdésében, elengedhetetlen, hogy feltárjuk a jelenség mögött meghúzódó lelki okokat.

KOCSIS MÁRTA-LIDIA
kocsismartalidia@gmail.com
Gyógypedagógia
BA, 5. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
dr. Kálcza Jánosi Kinga
docens, RO BBTE

Testvérrel vagy nélküle? Navigálás a testvéri dinamikában: egyedül, neurotipikus vagy speciális szükségletű testvérrel

Kulcsszavak: empátia; sérültekkel szembeni attitűd; magány; sérültek neurotipikus testvérei; kísérleti manipuláció

A kutatás a család perspektívájából közelíti meg a sajátos nevelési igényűek családdinamikájának változásait és kihatásait, azon belül felfedni szándékszik a sérültek neurotipikus testvéreinek helyzetét és megéléseit. A sérültek neurotipikus testvéreinek empátiája, a sérültekkel szembeni attitűdje és a magányossága (a szülő-gyermek kapcsolat, a kortársakkal való interakció) mentén heterogén kutatási eredményeket azonosítottak. Rendszerint idősebb korcsoport vizsgálata történik vagy kisebbek esetén szülői, illetve tanári bevallás alapján közelítik meg a testvéreket, ami viszont nem ad elegendő rálátást.

A kísérleti design kombinált típusú- csoportok közötti és csoporton belüli elrendezésű. A három csoport összesen 30 pubertás korú egyént vont be. Minden csoport 10 személyből áll, 12-16 éves neurotipikus testvérek, nemi eloszlás szempontjából homogének. Az egyének a testvéri minőség kritériuma mentén voltak beválogatva a csoportokba: neurotipikus testvérek csoportja, sérültek neurotipikus testvéreinek csoportja és az egykék csoportja. A három eszköz (empátia CAES/ C-A, sérültekkel szembeni attitűd CATCH és magány LACA) papír-ceruza formában volt alkalmazva. Kísérleti manipulációként animációt alkalmazunk, ami három szituációt jelenít meg: lopás/ eltulajdonítás, bolti helyzet, nagyszülő halála.

Megcáfolódott a feltételezés, hogy a sérültek neurotipikus testvérei magasabb empátiával rendelkeznek és ez kapcsolatban áll a sérültekkel szembeni attitűddel, mivel ez nem teljesült, nem vonható le a következtetés, hogy azok az egyének, akiknek sérült testvéreik vannak, azok nem csak a sajátos nevelési igényű testvérükkel szemben, hanem a sérültekkel általánosan azaz a mássággal szemben adaptívabb attitűdöt tanúsítanak. Másrészt a sérültek neurotipikus testvéreinek csoportja nem minősült vulnérabilisabb csoportnak a magányosságra nézve, ami kedvező eredményt jelent.

LEÉB FRUZZSINA

fruzzsinaleeb@student.elte.hu

Pszichológia

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

MILKOVITS EMMA

memma4@student.elte.hu

Pszichológia

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

*Pergelné Dr. Remete Eszter
egyetemi adjunktus, ELTE PPK*

A 21. század fapofa helyzete?! Okostelefonnal módosított anya-csecsemő interakciók vizsgálata

Kulcsszavak: fapofa paradigma; fapofa hatás; csecsemő temperamentum; technoferencia; anyai okoseszköz használat

Az okoseszközök már az élet minden területére hatással vannak, így a személyközi interakcióinkra és ezáltal a kisgyermek fejlődésére is. Számos kutatás foglalkozott a technológia jelentőségével a gyermekkori fejlődés szempontjából. Vizsgálatunk fókuszában anya-csecsemő interakciók szerepeltek, melyeket egy klasszikus kísérleti paradigma (fapofa helyzet) okostelefonnal módosított változatával figyeltünk meg.

A klasszikus fapofa helyzetet Tronick és munkatársai fejlesztették ki a '70-es évek során (Stockdale és mtsai., 2020). Feltételezésünk szerint a klasszikus fapofa helyzet során tapasztalt, úgynevezett fapofa hatás telefonnal módosított kísérleti elrendezés során is megfigyelhető. Vizsgálatunk középpontjába kerültek továbbá a csecsemők alkati sajátosságai, az őket körülvevő digitális környezet jellemzői és ezek szerepe a megzavart interakció következtében megjelenő viselkedésben.

A kísérleti helyzetben 14 anya-csecsemő pár vett részt, a csecsemők kora 6-9 hónap közé kellett eszen a vizsgálat időpontjában. A létrehozott interakciós helyzet 2 perc normál interakciós, 1 perc telefonnal megzavart, majd 2 perces helyreállító szakaszokból állt. A csecsemők temperamentumát a Csecsemő Viselkedés Kérdőív Nagyon Rövid változatával (IBQ-R VSF) (Putnam és mtsai., 2014), a szülői digitális környezet jellemzőit saját szerkesztésű okoseszköz használat gyakoriságára vonatkozó kérdőív segítségével mértük. Az elemzéshez egymást kizáró viselkedés kategóriákat leíró kódrendszert használtunk.

Eredményeink alapján a fapofa hatás megjelenik az okostelefonnal módosított interakciós helyzet során is. Emellett az alkati és a környezeti sajátosságok szerepének vizsgálatánál kaptuk fő eredményünket, miszerint a csecsemői erős vokalizáció összefüggést mutatott egyes temperamentumjegyekkel és az anyai okoseszköz használat gyakoriságával.

MARKSZ PATRIK

patrikmarksz@gmail.com

Pszichológia

BA, 6. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Orbán Rebeka

egyetemi tanársegéd, PTE BTK

Óvodáskori proszocialitás a szülői érzelmi viszonyulás tükrében

Kulcsszavak: nemi különbségek; óvodáskori proszocialitás; szülői érzelmi viszonyulás

Az óvodáskorú gyermekek proszocialitásának vizsgálata egy kevésbé kutatott terület Magyarországon. A gyermekek proszociális viselkedését számos tényező befolyásolja, többek között a különböző környezeti tényezők vagy az egyéni képességek.

Jelen kutatás célja annak feltérképezése, hogy az óvodáskori proszocialitás mennyire függ össze a szülői érzelmi viszonyulással, valamint a gyermekek proszocialitásában megfigyelhetők-e nemi különbségek. A dolgozat első vizsgálatában összesen 15 gyermek-szülő páros és a gyermekek óvónői vettek részt, a második adatgyűjtési hullámban ezt az elemszámot még 12-vel bővítettük ($N = 27$). Az óvodások proszocialitásának mértékét háromféle módon vizsgáltuk: megfigyeléssel módszerrel játékos feladatokon keresztül (instrumentális segítség, vigasztalás), továbbá szülői és óvónői beszámolók segítségével. A vizsgálatához a Képességek és Nehézségek Kérdőívet (SDQ) és a Child-Parent Relationship Scale (C-PRS) kérdőívet használtuk, melyek a gyermekek társas viselkedését és a szülők érzelmi viszonyulását vizsgálják. Az első adatfelvétel eredményei alapján nemi különbséget véltünk felfedezni a proszocialításban, a fiúk javára, ennek oka a nemi azonulásban rejlik. A gyermekek proszocialitásának mértéke és a szülők érzelmi viszonyulása között nem találtunk szignifikáns összefüggést. A minta bővülése új eredményeket hozott. Habár itt a nemi különbségekben csak a segítő feladatok különválasztásánál találtunk szignifikáns eredményt, összefüggés mutatkozott a szülői melegség és a szülő által észlelt gyermeki proszocialitás között a 27 óvodás esetében. Ennek oka lehet, hogy a szülő által észlelt meleg, bensőséges szülő-gyermek kapcsolat következtében a szülők a gyermekek proszocialitását pozitívabban értékelik.

MÁRMAROSI LAURA
mlau0621@student.elte.hu
Pszichológia
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezetők:
Dr. Pachner Orsolya Csilla
egyetemi adjunktus, ELTE PPK
Magyar Veronika
egyetemi tanársegéd, ELTE PPK

Testvérkapcsolatok hatása a párkapcsolat minőségére

Kulcsszavak: testvérkapcsolat; jóllét; önértékelés; párkapcsolat

A személyen belüli folyamatok tanulmányozása széles körben elterjedt terület. A legtöbb kutatás tartalmaz az egyénre vonatkozóan általános mentális egészség vagy önértékelés felmérésére szolgáló mérőeszközt. Azonban a mentális jóllét és az önértékelés mértéke és hatásai az interperszonális kapcsolatok közül a testvérkapcsolatok tekintetében, más személyes kapcsolatainkhoz képest kevésbé kutatott a pszichológia tudományán belül. A korai kötődés vizsgálatának fókuszában az elsődleges gondozó áll, ennek késői hatásait pedig elsősorban a párkapcsolati sajátosságokban vizsgálják. Arra vonatkozóan kevés és ellentmondásos eredmény van, hogy a testvérkapcsolatoknak milyen hatása van a személy általános jóllétére, önértékelésére és párkapcsolati elégedettségére. Emellett érdemes megvizsgálni a személyek szexuális attitűdjét, mivel hatásuk a családi állapot mentén eltérhet, ezáltal befolyásuk lehet a testvérrel élő személyek esetében, a jóllétre és az önértékelésre egyaránt.

A kutatási kérdésem, hogy a testvérkapcsolatok minőségének milyen hatása van a személy párkapcsolati elégedettségére és páros megküzdésére? A kutatás 182 fő bevonásával zajlott, akik online, kényelmi mintavétel során töltötték ki a kérdőívcsomagot, mely a Mentális Egészség Tesztet, a Rosenberg Önértékelés Skálát és a Rövid Szexuális Attitűdök Skálát tartalmazta minden személynél. Továbbá kértem a párkapcsolatban, élettársi vagy házassági kapcsolatban élők részéről a Kapcsolati Elégedettség Skála és a Páros Megküzdés Kérdőív kitöltését is. Testvérrel rendelkező személyekkel pedig a Testvérkapcsolati Kérdőívet vettem fel.

Az eredmények alapján az egyedülálló személyek testvéri közelsége és jólléte, valamint önértékelése között pozitív, szignifikáns kapcsolatot azonosítottam. Továbbá a testvéri közelségnek jóllétre és önértékelésre a direkt és indirekt hatását is ki tudtam mutatni. Kapcsolatban élők esetében magasabb jóllét és önértékelés közötti kapcsolatot találtam, emellett a Bensőséges szexuális attitűd mediáló hatását a jóllétre és önértékelésre tanulmányoztam. A testvérek neme alapján lánytestvérek közelsége és párkapcsolati vonatkozásban találtam összefüggést.

A kutatásom kiemeli a testvérkapcsolatok összetett szerepét, mely egyéni és társas kontextusban is szerepet játszik. Munkám eredményeim arra utalnak, hogy a testvérkapcsolatok párkapcsolati kontextusban és sajátosságainak megértésben is kulcsfontosságúak, ezért a jövőbeli kutatásokban hangsúlyosabb szerepet érdemelnének.

MESICS FLÓRA ANNA

mesics.flora@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Ungvári Brigitta

PhD hallgató, PPKE ITK

Parentifikáció és párkapcsolat: összefüggések az érzelemszabályozás, az elégedettség és az asszociációk tükrében

Kulcsszavak: parentifikáció; érzelmi gátoltság; kapcsolati elégedettség; asszociációk

A parentifikáció jelensége igen elterjedt, hatásai az élet számos területén megmutatkoznak, ennek ellenére nem sok kutatás foglalkozik vele, főként hazánkban nem.

Jelen kutatás célja, hogy megvizsgálja, van-e kapcsolat a gyermekkorban átélt parentifikáció és az érzelmek kifejezésének képessége között, továbbá, hogy mindezek milyen összefüggésben állnak a párkapcsolati intimitással és a kapcsolati elégedettséggel, valamint, hogy mutatkozik-e különbség a parentifikált és nem parentifikált személyek párkapcsolatokra vonatkozó fogalmi és érzelmi asszociációi között. A kutatás online kérdőíves módszerrel zajlott, melyben bemutatásra került a Parentifikáció Kérdőív (PQ), a Young-féle Séma Kérdőív Érzelmi Gátoltság alszála, a PAIR-H Párkapcsolati Kérdőív, a Páros Megküzdés Kérdőív, továbbá néhány önismeretre vonatkozó kérdés és négy asszociáció, amelyek egy párkapcsolat különböző aspektusait jelenítették meg. A kutatásban való részvétel önkéntes volt, a részt vevő személyek (N=170) 18 éven felüliek voltak. Az eredmények elemzésére korrelációs vizsgálatokkal került sor, valamint mediációs és moderációs elemzésekkel. Az asszociációs technikával gyűjtött adatok értelmezéséhez kvalitatív tartalomelemzést végeztem induktív kategóriaállítással, majd összehasonlítottam a különböző kategóriák megjelenési gyakoriságát a parentifikált és a nem parentifikált csoport esetében.

Eredményeim pozitív kapcsolatot mutattak a parentifikáció és az érzelmi gátoltság között, míg negatív a parentifikáció és a párkapcsolati intimitás, valamint az érzelmi gátoltság és a párkapcsolati intimitás között. Megállapítható volt továbbá, hogy a parentifikált személyek a párkapcsolatokról gyakrabban asszociálnak a kiszámíthatatlanságra, a szexualitásra a közös élményre, a családról a hiányra, illetve, hogy a párkapcsolatokhoz kisebb gyakorisággal társítanak tárgyilagos kifejezéseket.

NAGY ALEXANDRA
nagy.alexandra129@gmail.com
Pszichológia
MA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Nyitrai Erika
egyetemi docens, KRE BTK

A párkapcsolati stressz, az érintéstől való idegenkedés és az elkerülő kötődés összefüggései

Kulcsszavak: diádikus stressz; affektív érintés; kötődés

A kutatás célja az érintéstől való idegenkedés, az elkerülő kötődés és a krónikus intradiádikus stressz között fennálló kapcsolat vizsgálata volt. Arra a kutatási kérdésre kerestem a választ, hogy az érintéstől való idegenkedés összefüggése a hosszú távú krónikus stresszel részben az elkerülő kötődés mediátor változón keresztül érvényesül-e, illetve amennyiben igen, az elkerülő kötődés szintjének kontroll alatt tartásával is megtalálható-e ez a kapcsolat.

A vizsgálat keresztmetszeti felépítésű, az adatgyűjtés kényelmi mintavétellel, online zajlott. A jelen tanulmány alapjául szolgáló kutatás adatfelvételében nem vettem részt, így az adatgyűjtés folyamatára és a minta kialakítására nem volt közvetlen ráhatásom. Ugyanakkor egy másik, szintén az érintés témakörét vizsgáló kutatás adatfelvételében közreműködöm, mely mélyíti a téma iránti érdeklődésemet és az ehhez kapcsolódó tudásomat.

Az érintéstől való idegenkedés változót a Hét Érintés Kérdőív, az elkerülő kötődést az ECR-R-H, a krónikus intradiádikus stresszt pedig az MSQ-C-HU validált mérőeszközök segítségével mértem. A változók közötti összefüggések vizsgálatára mediációs elemzést és parciális korrelációt végeztem. A kérdőívcsomag kitöltésében 791 fő vett részt. A mediációs eredmények alátámasztották azt a kutatási kérdést, miszerint az érintéstől való idegenkedés összefüggése a hosszú távú krónikus stresszel részben az elkerülő kötődés mediátor változón keresztül érvényesül, azonban a parciális korreláció szerint az érintéstől való idegenkedés és az intradiádikus krónikus stressz között abban az esetben is pozitív irányú, gyenge mértékű összefüggés található, amennyiben az elkerülő kötődés szintjét kontrolláljuk.

A kutatási eredmények rámutatnak arra, hogy az érintéstől való idegenkedés fontos tényező a párkapcsolati stressz vonatkozásában, melyet az elkerülő kötődés felerősíthet.

TÓTH BEATRIX

tthbeatrice8@gmail.com

Pszichológia

BA, 6. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Kató Szabolcs

egyetemi tanársegéd, DE BTK

Szüleink álmainkban is kísértenek?

Az alvás, a megtapasztalt szülői bánásmód és a kötődés kapcsolata

Kulcsszavak: alvás, szülői bánásmód, kötődés, serdülőkor

A vizsgálat célja annak feltérképezése volt, hogy az alvásra a különböző kötődési és megtapasztalt szülői nevelési stílusok milyen hatással lehetnek. Az alvást számos tényező befolyásolhatja, és hasonlóan, az alvás is kihathat az életünk számos területére. Az alváshigiéné és az alvásminőség mondhatni "kéz a kézben" járnak, amennyiben az egyik nem megfelelő, az negatív hatással lehet a másikra. Az alváshigiéné több aspektusát a serdülők esetében még a szülők szabályozzák, ezáltal befolyásolhatják a gyermekük alvását, közvetve az alvásminőséget is. Emellett a kötődés és a megtapasztalt szülői nevelési stílus hasonlóan hatnak a gyermekek életére abból a szempontból, hogy mindkettő egy olyan belső munkamodellt alakít ki, amely szerint értékeli fogja magát például a társas kapcsolataiban.

A 14-19 éves korosztályban végzett vizsgálatban egy öt kérdőívből álló kérdőívesomagot (Demográfiai Kérdőív, ASHS, PSQI-HUN, ECR-RS, H-PBI) töltötték ki a résztvevők papír alapon, melyek alapján történt a hipotézisek vizsgálata. Az eredmények alapján elmondható, hogy a jelen vizsgálatban az alváshigiéné és az alvásminőség között szignifikáns kapcsolat volt található ($r=-0,59$, $p>0,001$), illetve a minél jobb alváshigiénével rendelkezőknél szignifikánsan kevesebb nappali diszfunkciós tünet jelent meg ($r=-0,366$, $p>0,001$). Emellett az alvás és a kötődés tekintetében nem minden változó volt szignifikáns hatással az alvásminőségre, csak az anya iránt érzett szorongás ($t=3,32$; $p=0,001$), és az apa iránt érzett elkerülés ($t=4,38$; $p<0,001$). Az alváshigiéné esetében ugyanígy, csak az anya iránt érzett szorongás ($t=-2,02$; $p=0,045$), és az apa iránt érzett elkerülés ($t=-2,36$; $p<0,019$) befolyásolta az alváshigiénét.

Általánosan vizsgálva a kötődést, a legnagyobb mértékű elkerülést és szorongást is a lányok érezték az édesapjukkal szemben, ezzel szemben a legkisebb elkerülést és szorongást a fiúk az édesanyjukkal szemben. A megtapasztalt szülői bánásmód eredményeit tekintve pedig mindkét szülő esetében nagyobb mértékű szerető-törődő viselkedésről számoltak be a fiúk, és gyakoribb korlátozó, illetve túlvédő attitűdről a lányok.

37. OTDK PPAK Szekció
Pszichológiai alszekció
Egészségpszichológia 1.

Dr. Kövesdi Andrea
Károli Gáspár
Református Egyetem

**Pigniczkiné Dr. habil.
Rigó Adrien**
Eötvös Loránd
Tudományegyetem

Dr. Matuszka Balázs
Pázmány Péter
Katolikus Egyetem

BUCSAI BÉLA

bucsaibelastudy@gmail.com

Pszichológia

MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Köteles Ferenc
egyetemi tanár, KRE BTK

A szubjektív fájdalomélmény és a propriocepció kapcsolata a peripersonális térben

Kulcsszavak: fájdalom, peripersonális tér, távolság, nocicepció, katasztrofizáció

A figyelmi folyamatok és a fájdalom összefüggése a peripersonális térben elméletileg megalapozott, azonban a témában még nem született kellő mennyiségű empirikus kutatás a tudományos konszenzus kialakításához. Egy friss kísérletben összefüggést a fájdalomintenzitás és a nociceptív inger peripersonális térben való elhelyezkedése között. Ezt a kísérletet korábbi munkám során replikáltam, azonban nem sikerült megerősítenem az eredeti vizsgálat eredményeit. Jelen munkában újra a jelenség vizsgálatát tűztem ki célul, a fájdalompercepcióra szintén hatással lévő top-down folyamatokat mérő konstruktumok, valamint a téri reprezentáció kialakításában szerepet betöltő proprioceptív pontosság beemelésével.

Az eredeti kísérletet alapul véve alkottam egy olyan kísérletet, amely során a résztvevőknek fájdalmas hőingereket mutatok be az alkarjuk 4 pontján, 5 különböző karpozícióban, a törzstől egyenletesen távolodva. A kísérletet megelőzően a résztvevők top-down folyamatokat mérő kérdőíveket töltenek ki a kísérlet helyszínén, valamint proprioceptív pontosság mérésen vettek részt.

A kutatásomban nem sikerült a vizsgálat alapjául szolgáló kísérlet eredményeit megerősítenem, a távolságnak nem volt szignifikáns hatása a fájdalomintenzitásra. A stimulációs hely esetében találtam ugyan hatást, de ez a hatás nem állt összhangban a korábbi eredményekkel.

A kísérletnek számos limitációja volt, ezek közé tartozik adatvesztés következtében az alacsony elemszám, valamint hőstimulációs mérés esetén az egyéni kalibráció hiánya. Mivel az eredeti eredményeket nem sikerült megerősítenem, a témában további kísérletek elkészítését javaslom egyéni kalibrációval és magasabb elemszámmal.

FODOR BARNABÁS

fodorbarni@student.elte.hu

Pszichológia

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

KONRÁD VIKTÓRIA

vikikonrad01@student.elte.hu

Pszichológia

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezetők:

Bogdány Tamás

egyetemi tanársegéd, ELTE PPK

Dr. Pachner Orsolya Csilla

egyetemi adjunktus, ELTE PPK

Kognitív terhelés és alvásminőség: a kronotípus és a megismerési szükséglet szerepe

Kulcsszavak: alvás, sudoku, PSQI, AIS, rMEQ

Az alváskutatáshoz kapcsolódó szakirodalom szerint a homeosztatikus alvásnyomás növelésével az alvásminőség javul (Feinberg, 1974), ezért sudoku rejtvényfejtéssel biztosítottunk kognitív terhelést az elalvás előtt. Az aktivitási és alvásidő alapján lehetünk reggeli pacsirta, esti bagoly vagy köztes típusúak (Rigó, 2017). A magas megismerési szükségletűek keresik a szellemi erőfeszítést igénylő feladatokat, és közben pozitív érzelmeket élnek át (Cacioppo és Petty, 1982).

Hipotéziseink: az elalvás előtti kognitív terhelés javítja a szubjektív alvásminőséget (H1), míg a kronotípus (H2) és a megismerési szükséglet (H3) befolyásolja ezt a hatást. A kereszt-kísérleti elrendezésű kutatásban mértük az alvásminőséget (Pittsburgh Alvásminőség Mutató, Pittsburgh Sleep Quality Indexet, PSQI; Athén Inszomnia Skála, Athens Insomnia Scale, AIS), a kronotípust (rövidített Reggeliség-Estiség Kérdőív, reduced MorningnessEveningness Questionnaire, rMEQ) és a megismerési szükségletet (Megismerési Szükséglet Skála, Need for Cognition Scale, NCS). Az elalvás előtti kognitív terhelés szignifikáns javulást mutatott az AIS pontszámokban, míg a PSQI esetén 20 fő adatait alapul véve trend szinten mutatott kapcsolatot. H1 részben alátámasztott. A pacsirta típusúak körében az alvásminőség romlott vagy nem változott. A kronotípus és a PSQI pontszámváltozások között statisztikai kapcsolat mutatható ki 20 fős mintán. Ennek megfelelően H2 részben alátámasztott. A megismerési szükséglet nem szignifikáns prediktora sem a PSQI, sem az AIS pontszámok változásának. H3 nem nyert igazolást.

A lefekvés előtti kognitív terhelés hozzájárulhat a mélyebb alváshoz, melyet a kronotípus moderálhat.

HASZNOS PETRA

hasznos.petra2003@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Szegedi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Szél Erzsébet

egyetemi adjunktus, SZTE BTK

A reziliencia és a pszichológiai distressz összefüggése az allergiákkal és a szomatikus tünetekkel küzdő serdülőknél

Kulcsszavak: reziliencia; pszichológiai distressz; allergia; szomatikus tünetek; serdülők

A kutatás célja a reziliencia és a pszichológiai distressz összefüggésének feltárása az allergiás és szomatikus tünetekkel küzdő serdülőknél, azokkal az egyénnel szemben, akiknek nincsenek ilyen tüneteik. A kutatásban 181 serdülő vett részt (112 nő, 69 férfi), akik átlagéletkora 16 év. A résztvevők kérdőíves felmérés keretében töltötték ki a Serdülő Reziliencia Kérdőívet, a Penn State Aggodalmaskodás Kérdőívet, a Gyermek Szomatizáció Kérdőívet, valamint az Észlelt Stressz Kérdőívet.

Az eredmények alapján szignifikáns összefüggés mutatkozott a reziliencia dimenziói, valamint a szomatikus tünetek között. A magasabb rezilienciával rendelkező serdülőknél alacsonyabb mértékben jelentkeztek a szorongással és stresszel összefüggő testi tünetek, mint az izomfájdalom vagy gasztrointesztinális problémák. Vizsgálatom kiemeli a családi összetartás és a társas támogatás jelentőségét az allergiás, a szomatikus és szorongásos tünetek kezelésében.

NÉMETH ZSÓFIA

nemethzsofi.mail@gmail.com

Pszichológia

MA, 10. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Nagy Beáta Magda

egyetemi adjunktus, ELTE PPK

**A problematikus evési magatartás és az elhízás reziliencia fókuszú vizsgálata
szív- és érrendszeri betegek körében**

Kulcsszavak: szív- és érrendszeri betegségek, elhízás, evési magatartás, evészavartünetek, reziliencia

Kutatásunk központi témája a kardiológiai betegek evési magatartásának vizsgálata, melyhez pozitív pszichológiai megközelítést választottunk. A negatív érzelmek egészségre gyakorolt hatását már számos kutatásban vizsgálták, azonban a pozitív pszichológiai tényezők – mint például a reziliencia – egészségügyi hatásainak vizsgálata eddig kevésbé került a kutatások fókuszába. Mivel a kardiológiai beteg számára elengedhetetlen a táplálkozás iránti fokozott figyelem (például testsúlycsökkentési törekvés, szívbarát étkezés), így az evési magatartás vizsgálata fontos kutatási terület.

Kérdőíves eljárás során, papír-ceruza módszerrel 74 fő kardiológiai rehabilitációs programban résztvevő beteget vizsgáltunk a Balatonfüredi Állami Szívkórházban. Arra kerestük a választ, hogy az egyén reziliencia szintje hogyan függ össze az evési magatartással és a testtömeggel.

Az eredmények arra engednek következtetni, hogy az egyének számára erőforrást jelenthet a reziliencia, továbbá a testképpel való elégedettség protektív tényezői a kontrollálatlan evési magatartásnak és az érzelmi evésnek. Mivel a kontrollálatlan evési magatartás mértéke összefüggésben áll az egyén testtömegindexével, ezért arra következtethetünk, hogy a reziliencia – közvetett módon – protektív tényezőnek tekinthető. Kutatási eredményeink felhívják a figyelmet a reziliencia mint kardioprotektív tényező szerepére.

SZÉNÁSI ANNAMÁRIA

ancsi.szenasi@gmail.com

Pszichológia

MA, 1. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Rózsa Sándor

egyetemi docens, KRE BTK

Arató Judit

egyetemi tanársegéd, KRE BTK

Az aktív idősödés testi és pszichológiai dimenzióinak vizsgálata

Kulcsszavak: aktív idősödés, krónikus betegségek, depresszió, optimizmus, mentális egészség

Jó hír, hogy hazánkban is egyre növekszik a születéskor várható élettartam (KSH, 2023). Ugyanakkor az időskori jóllét megteremtése és fenntartása komoly társadalmi felelősségvállalást és kihívást ró mindannyiunkra. Ennek megfelelően az aktív idősödés (Active Ageing) elve a romló fizikai és mentális egészséggel szemben hirdeti az életminőség fenntartásának lehetőségeit. A WHO pozitív idősödés koncepciója öt tényező köré rendezi a jó életminőség bejósolói, ezek közül kiemelkedő a testi egészség megőrzése és a jó mentális egészség.

Kutatásunk célja az aktív idősödés testi és mentális dimenzióinak vizsgálata krónikus betegek körében, valamint multimorbid betegség-mintázatok feltárása magyarországi 55 éves kor feletti idősök körében. A teljes vizsgálati mintánk (n=832), 60,1%-ának (n=500) volt valamilyen krónikus betegsége, amely köztudottan befolyásolja az életminőséget. A vizsgálatunkban a krónikus betegségeket 16 tételből álló, önjellemzős listával mértük fel, valamint az egészségi állapot szubjektív megítélése mellett az alkalmazott mérőeszközök a következők voltak: EQ-5D-5L (EuroQol Group, 1990), MHC-SF (Mental Health Continuum), GDS (Geriatric Depression Scale), LOT-R (Life Orientation Test).

Az autonómiában (mozgékonyosság, önellátás, szokásos tevékenységek elvégzése) való akadályozottsággal romlik a mentális egészség, az egészségi állapot szubjektív megítélése és az optimizmus ugyanakkor a depresszió előfordulási aránya emelkedik. Eredményeink szerint a depresszió közvetlenül és az optimizmus által közvetve befolyásolja a krónikus betegek mentális egészségét. A mintában négy nagyobb betegségecsoportot azonosítottunk: (1) szív és érrendszeri, mozgásszervi betegségek, (2) endokrinológiai betegségek, (3) metabolikus szindróma, (4) autoimmun betegségek. Az egyszerre fennálló krónikus betegségek számának növekedésével (multimorbiditás) romlik a mentális egészség.

Az aktív idősödést meghatározza a testi betegségekkel való megküzdés, amelyet befolyásol az optimista szemléletmód. Lényeges továbbá az autonómiájukban korlátozott idősök mentális egészségének fejlesztése, mert körükben fokozottabb a depresszió kialakulásának rizikója, különösen, ha több krónikus betegségben is szenvednek. Kiemelt megoldás lehet a személyre szabott intervenciók alkalmazása, amely a betegségteher mérséklésében segítheti az időseket, ezzel is a pozitív idősödésüket támogatva.

SZILÁGYI ZSÓFIA

szilagyzsofi6@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Szegedi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Csábi Eszter

egyetemi adjunktus, SZTE BTK

Szentkereszty Kinga

PhD hallgató, SZTE BTK

Az objektív és szubjektív memória, a napközbeni alvaskésztetés és a jóllét vizsgálata időseknél

Kulcsszavak: aluszékonyság; enyhe kognitív zavar; jóllét; objektív memória; szubjektív memória

A kutatásom célja, hogy feltárjam az időskori nappali álmoság, az objektív kognitív funkciók, a szubjektív memória és a pszichológiai jóllét közötti összefüggéseket. A vizsgálatban összesen 109 fő vett részt 60 és 94 éves kor között (átlag életkor: 79,99 év, (SD = 6,87), 82 nő, 27 férfi). A kutatás során a Montreal Kognitív Felmérést, a Kognitív Hibázás Kérdőívet, a Többfaktoros Emlékezeti Kérdőívet, az Epworth Napközbeni Alvaskésztetés Kérdőívet és az 5 tételes WHO Jól-lét Kérdőívet alkalmaztam. Az adatfelvétel személyes, papíralapú felmérés volt, az adatokat idősek otthonában és idősek klubjában vettem fel.

Eredményeim alapján, az Epworth Napközbeni Alvaskésztetés Kérdőív és a Kognitív Hibázás Kérdőív között pozitív irányú együttjárást találtam ($r_s(107) = 0,223$, $p = 0,010$), illetve szignifikáns összefüggés mutatkozott az életkor és a Montreal Kognitív Felmérés között is ($r_s(107) = -0,259$, $p = 0,007$). Ugyanakkor, az Epworth Napközbeni Alvaskésztetés Kérdőív és az életkor nem mutattak szignifikáns összefüggést ($r_s(107) = -0,042$, $p = 0,666$). Nem találtam szignifikáns kapcsolatot a Montreal Kognitív Felmérés és a Többfaktoros Memória Kérdőív alszála között (elégedettség: $r_s(107) = -0,016$, $p = 0,566$; emlékezeti hibák: $r_s(107) = -0,018$, $p = 0,850$; belső emlékezeti stratégiák: $r_s(107) = 0,098$, $p = 0,313$; külső emlékezeti stratégiák: $r_s(107) = -0,065$, $p = 0,501$), illetve a Többfaktoros Memória Kérdőív összpontszámával sem ($r_s(107) = -0,065$, $p = 0,501$). A Montreal Kognitív Felmérés és a Kognitív Hibázás Kérdőív között sem mutatkozott szignifikáns eredmény ($r_s(107) = 0,014$, $p = 0,887$), emellett az 5 tételes WHO Jól-lét Kérdőív és a Montreal Kognitív Felmérés között sem találtam szignifikáns összefüggést ($r_s(107) = 0,068$, $p = 0,486$). Az életkornak ($p = 0,381$) és a Montreal Kognitív Felmérésnek ($p = 0,827$) nincs önállóan szignifikáns hatása a Kognitív Hibázás Kérdőívre, de az interakciós tag szignifikáns ($p = 0,013$), ami az életkor moderáló hatását jelzi a két kérdőív kapcsolata között.

Összességében, eredményeim alapján, időskorban csökkenhet az objektív kognitív teljesítmény, azonban ezt nem tükrözi az egyén saját megítélése a saját emlékezeti működéséről. Emellett, a fokozott nappali álmoság gyakoribb kognitív hibázással járhat együtt.

TÓTH DORIÁN

toth.dorian46@gmail.com

Pszichológia

MA, 1. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Csabai Márta

egyetemi tanár, KRE BTK

Pozitív pszichológiai tényezők hatása a kardiovaszkuláris rizikóészlelésre

Kulcsszavak: kardiovaszkuláris betegségek; CVD; pozitív pszichológia; rizikóészlelés

A kardiovaszkuláris megbetegedések jelentős népegészségügyi terhet jelentenek, annak ellenére, hogy megfelelő primer és szekunder prevenció mellett ez a teher nagymértékben csökkenthető lehetne. A Semmelweis Egyetem Városmajori Szív- és Érgyógyászati Klinika TKP2021-NKTA-46 projekt (Egészséges Nemzet: Biztonság és eredményesség a verseny- és szabadidő sportban) egészségpszichológiai kutatásába bekapcsolódva saját kutatási modellt építettem azt vizsgálva, hogy az egyén mennyire észleli a kardiovaszkuláris megbetegedések kockázatát, és ez milyen összefüggésben van az életében feltételezhetően jelenlévő rizikótényezőkkel. Az észlelt kockázat mint kimeneti változó és a valószínűsíthető rizikó mint prediktor változó között mind moderátor, mind mediátor szerepben vizsgáltam olyan pozitív pszichológiai konstruktumokat, mint az étellel való elégedettség, a társas támogatás, az egészségértés és a health empowerment (felhatalmazottság érzés). Azt feltételeztem, hogy ezeknek a pozitív pszichológiai konstruktumoknak van közvetítő hatása, de nincs interakciós hatása a feltételezhető és az észlelt rizikó között. Mindezt 121 fős, 45-65 év közötti, nem kórházi ellátásban lévő, alacsony kockázatú, hólabda mintavétellel gyűjtött, önkéntes kérdőívkitöltőkön vizsgáltam, akik nagyrésze női kitöltő volt (79,3%). Mérőeszközként az online kitölthető TKP2021-NKTA-46 projekt Kontrollcsoport Kérdőívét használtam.

Eredményeim között nem találtam interakciós hatást, de az étellel való elégedettség és a health empowerment részleges mediáló hatását a valószínűségi és az észlelt rizikó között sikerült kimutatnom. Mindebből az látható, hogy a kockázatészlelési folyamatok esetében nem elegendő a negatív pszichológiai faktorokra, mint például a szorongásra vagy a depresszióra koncentrálni, hanem a pozitív pszichológiai faktorokat is vizsgálni szükséges ahhoz, hogy a kockázatészlelést befolyásó tényezőket komplexebben megértsük.

VARGA JOLÁN MÁRIA

jmvarga02@yahoo.com

Pszichológia

BA, 6. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Zsila Ágnes

egyetemi adjunktus, PPKE BTK

Az életminőség, a stigmatizáció és a negatív megítéléstől való félelem vizsgálata cöliákiával élők körében

Kulcsszavak: cöliákia; életminőség; negatív megítéléstől való félelem; stigmatizáció

Háttér: A cöliákia napjaink egyik leggyakoribb autoimmun megbetegedése, amely hazánkban a népesség 1,5-2%-át érinti. A glutén fogyasztására a bélrendszerben kialakuló gyulladás és sejtpusztulás kezelésének egyetlen gyógymódja a szigorú gluténmentes diéta betartása, mely jelentős terhet ró a cöliákiával élőkre. Számos kutatás megállapította, hogy a cöliákiával rendelkezők az életminőség romlásáról számolnak be a diagnózist és a diéta elkezdését követően, mert a speciális étrend jelentősen korlátozza a különböző, főként étkezéssel egybekötött társasági eseményeken való részvételüket. A szakirodalomban több tanulmányt is találunk, melyek arról számolnak be, hogy a cöliákiával élőknel magasabb bizonyos szorongásos zavarok előfordulása, mint például a társas helyzetekben jelentkező szorongás. Az alacsonyabb életminőséget magyarázhatja a betegséggel járó stigmatizáció is, mely többek között a betegség meg nem értettségéből fakad.

Kutatási kérdések és célkitűzések: Jelen kutatásban az életminőséget és a negatív megítéléstől való félelmet és ezek összefüggéseit, illetve a stigmatizáció mediáló szerepét vizsgáljuk a két konstruktum kapcsolatában. További célunk, hogy megállapítsuk, van-e különbség a mediációs útvonalak erősségében a cöliákia mellett más társbetegséggel rendelkező, valamint nem rendelkező személyek csoportja között.

Módszer: A kutatásban 583, 18 éven felüli cöliákiával élő személy vett részt (96% nő, 4% férfi). Kérdőívcsomagunkban az életminőség mérésére a CDQ, a stigmatizáció mérésére az SSCI-8, a társas szorongás vizsgálatára pedig a FÉLNE-8 kérdőívet alkalmaztuk.

Eredmények: Kutatásunkban megállapítottuk, hogy az egyéb társbetegséggel rendelkezők alacsonyabb életminőségről számoltak be ($U=46916,00$, $p=0,002$), valamint az alacsonyabb életminőség negatív megítéléstől való félelem magasabb mértékével mutatott együttjárást ($r_s=-0,433$, $p<0,001$). A mediációs elemzés során megállapítottuk, hogy az alacsonyabb életminőség részben közvetlenül, részben indirekt módon a magasabb stigmatizáción keresztül mutat összefüggést a magasabb mértékű negatív megítéléstől való félelemmel. A társbetegséggel rendelkezők és nem rendelkezők között nem találtunk eltérést a mediációs útvonalak erősségében. Következtetések:

Eredményeink azt mutatják, hogy a cöliákiával élők társas helyzetekben megjelenő aggodalmainak hátterében részben a stigmatizáció állhat, amely mérsékelhető a betegség társadalmi elfogadásának növelésével.

ZÖLDE RITA

zolderita2002@gmail.com

Gyógypedagógia

BA, 5. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:

Gálfi Bernadette

egyetemi tanársegéd, RO BBTE

**A szexuális edukáltság, szociális- és szexuális viselkedés összefüggéseinek a vizsgálata
autizmus spektrumzavar tüneteket mutató serdülőknél**

Kulcsszavak: pszichoszexuális funkcionalitás; szocio-szexuális működés; szexuális edukáció; szexuális viselkedés; autizmussal élő serdülők

Bevezető: Az autizmus spektrumzavarral élő serdülők szexuális fejlődése ugyanolyan meghatározó szereppel bír az életükben, mint a tipikusan fejlődő társaiknak. Viszont a pszichoszexuális funkcionalitás különböző területein akadályokba ütköznek, ami gátolja az egészséges szexuális kiteljesedésüket, így cél ezen komponensek közti kapcsolatoknak és a mögöttes tényezőknek a feltárása.

Módszerek: A jelen kutatás 67 autizmus tüneteket mutató serdülőt vizsgál szülői kérdőív által. Ehhez a Gilliam Autizmus Értékelő Skálát és a Szexuális Viselkedést mérő skálát alkalmazta. Az adatok vizsgálata mediációs elemzés által valósult meg, tehát a felmérés korrelációs elrendezésen alapszik.

Eredmények: Az autisztikus tünetek és a szexuális-viselkedésbeli problémák együttjárása magyarázható a privátszféra hiányos ismeretéhez fűződő kapcsolatuk által. De a privátszféra hiányos ismeretének és keresésének összefüggéseiben a szociális interakciók mediáló tényezőként jelenik meg. Valamint a specifikus autisztikus tünetek kihatással vannak a szexuális edukátlanság és a szülői aggályok kapcsolatára.

Következtetések: Az autizmussal élő serdülők a pszichoszexuális funkcionalitás területein halmozottan hátrányba szorulnak, ezért elengedhetetlen ismerni ezen komponensek összefüggéseit és a mögöttes tényezőket, amelyek által megelőzhetővé válnak a negatív következmények.

ZSÓTÉR NÓRA

zsoternora2000@gmail.com

Pszichológia MA

MA, 3. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Teleki Szidális Ágnes
egyetemi adjunktus, PTE BTK

Gastroenterológiai betegségek pszichoszociális jellemzői

Kulcsszavak: gasztroenterológiai zavarok; pszichés állapotok; ártalomkerülés; társas támogatás

A kutatás célja, hogy feltárja a gasztroenterológiai zavarok és a pszichés állapotok közötti összefüggéseket, különös tekintettel a depresszió és szorongás hatásaira, mindezt egy átfogó biopszichoszociális megközelítésen keresztül.

A vizsgálat során azt kutattuk, milyen gyakran és milyen intenzitással jelentkeznek gyomor- és bélrendszeri tünetek, és ezeket hogyan befolyásolják a pszichológiai tényezők. Összesen 253 fő vett részt a kutatásban. Az eredmények szerint a depressziós tünetek erősen összefüggnek a gasztrointesztinális tünetek gyakoriságával és súlyosságával. Ez a kapcsolat többek között a bél-agy tengely kétirányú kommunikációjára vezethető vissza, amely megmutatja, hogy a pszichés állapotok és a testi tünetek szorosan összefonódnak. A temperamentum faktor úgyszintén egy befolyásoló tényező, például az ártalomkerülés nevű személyiségjellemző szignifikáns különbségeket mutatott a gasztroenterológiai betegek és az egészséges kontrollcsoport között, ami arra utal, hogy az egyéni temperamentum hatással lehet a tünetek megjelenésére és intenzitására. A kutatás kiemeli a társas támogatás fontosságát is, mivel a magasabb szintű társas támogatás csökkenti a depressziós tünetek intenzitását, ami közvetlen kapcsolatban áll a fizikai tünetek megjelenésével.

A kutatási eredmények alátámasztják, hogy a gasztroenterológiai betegségek kezelésekor fontos figyelembe venni a pszichológiai tényezőket is, hogy átfogóbb képet kapjunk a betegek állapotáról és javítsuk a kezelések hatékonyságát.

37. OTDK PPAK Szekció
Pszichológiai alszekció
Egészségpszichológia 2.

Dr. Matuz András
Pécsi Tudományegyetem

Prof. Dr. Urbán Róbert
*Eötvös Loránd
Tudományegyetem*

Arató Judit
*Károli Gáspár
Református Egyetem*

BAGOLY NOÉMI

noemibagoly@gmail.com

Pszichológia

BA, 6. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Matuszka Balázs

egyetemi docens, PPKE BTK

**A testi és lelki egészség mutatóinak empirikus vizsgálata
IDDM-ben és NIDDM-ben szenvedő szülők felnőtt korú gyerekei körében**

Kulcsszavak: diabetes, negatív gyermekkori élmények, pozitív gyermekkori élmények, reziliencia

Háttér: A cukorbetegség az egyik leggyorsabban terjedő, nem fertőző betegség a világon. A negatív gyermekkori élmények (ACE) az egyén 18 éves kora előtt tapasztalt élmények, melyek traumatikus hatásúak és kihatnak az egyén egész további életére. Azoknál a gyerekeknél, akiknél ACE-eket tapasztaltak, mint például családi konfliktusok vagy elhanyagolás, nagyobb valószínűséggel fejlődnek ki életmódi betegségek, mint például a diabetes. A ACE-ek mellett érdemes a reziliencia és a pozitív gyermekkori élmények (BCE) jelenlétével is foglalkozni. Kutatásunk célja az volt, hogy feltárjuk a betegség közvetett hatásait a beteg személy közvetlen környezetében.

Módszer: Kérdőív segítségével (N=241) felmértük a vizsgált személy gyermekkori élményeit, megéléseit. A tesztbatteriaiban használt kérdőívek a következők: szocio-demográfiai, illetve saját kérdések, valamint a Negatív Gyermekkori Élmények Kérdőív, a Pozitív Gyermekkori Élmények Kérdőív és a Connor-Davidson Reziliencia Kérdőív 10 itemes változata. A kutatásban való részvétel anonim módon zajlott. A tesztbatteriait a Qualtrics program segítségével készítettük, majd a közösségi média és specifikus csoportok által osztottuk meg a vizsgálati populációval.

Eredmények: Az adatelemzés a Microsoft Excel és a JASP programok segítségével valósult meg. Az adatokból leíró statisztika készült, valamint hipotézisvizsgálatokat végeztem rajtuk. Az adatelemzés során Spearman-féle rangkorrelációs eljárást és Mann-Whitney tesztet alkalmaztam. Nem mutatkozott szignifikáns különbség az ACE-ek számában egészséges és beteg szülők gyermekei között, valamint az ACE-ek és a reziliencia között. A BCE-ek jelenlétével együtt jár a magasabb reziliencia képessége is.

Következtetés: A változatos eredmények felhívják a figyelmet a téma sokrétűségére, emellett fontos és pszichológiai szempontból releváns kérdéseket vetnek fel, amelyek további vizsgálódásra invitálják a kutatókat.

BAIER ANITA

b.baieranita@gmail.com

Pszichológia

MA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

REDDINGTON KATA

katareddington@gmail.com

Pszichológia

MA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Köteles Ferenc

egyetemi tanár, KRE BTK

**Az önegyüttérzés mint védőfaktor a szenzoros szuperérzékenység és
tünetpercepció kapcsolatában**

Kulcsszavak: szenzoros szuperérzékenység; önegyüttérzés; testi tünet distressz

Kutatásunk középpontjában a szenzoros szuperérzékenység, szubjektív testi tünetek és az önegyüttérzés közötti kapcsolat áll. A vizsgálat arra keresi a választ, hogy az önegyüttérzésnek lehet-e protektív szerepe a másik két jellemző kapcsolatában. Keresztmetszeti kérdőíves vizsgálatunkban kényelmi mintavételt alkalmaztunk. 203 elemű mintánk életkor tekintetében sokszínű. A résztvevőket online szociális média felületeken, valamint személyes email-es megkeresés formájában toboroztuk. Az adatgyűjtés online történt. Mérőeszközként a szenzoros szuperérzékenység mérésére a HSPS (Highly Sensitive Person Scale) kérdőív magyar változatát használtuk. A szubjektív testi tünetek által okozott stressz (testi tünet distressz) mérésére a PHQ-15 (Patient Health Questionnaire somatic symptom severity scale) Szubjektív Testi Tünetek skála magyar verzióját, valamint a résztvevők önmaguk iránt érzett együttérzésének mérésére az SCS (Self-Compassion Scale) Önegyüttérzés Skála magyar verzióját alkalmaztuk.

Eredményeink szerint a testi tünet distressz közepes erősségű pozitív kapcsolatot mutatott a szenzoros szuperérzékenységgel és hasonló erősségű negatív kapcsolatot az önegyüttérzéssel. A két utóbbi konstruktum interakcióban is állt egymással: a nagyobb fokú önegyüttérzés csökkentette a szenzoros szuperérzékenység és a testi tünet distressz kapcsolatának erősségét.

Az eredmények összhangban állnak azzal az elképzeléssel, miszerint az önegyüttérzés gyakorlása hatékony védőfaktorként működhet mind a szuperérzékenyek, mind a testi tünet zavarral küzdők számára. Ha kedvességgel, megértéssel fordulnak önmaguk felé, csökkenthetik a stresszt és a testi tünetek iránti túlzott érzékenységet, ami növelheti testi és lelki jóllétüket, emellett az egészségügyi rendszer terheltségét is enyhítheti

FORRAI KATALIN ÁGNES

forrai.katalin@szentignac.hu

Mentálhigiénés Közösség-és Kapcsolatépítő

MA, 2. félév

Pannon Egyetem

Humántudományi Kar

Témavezető:

dr. Sass Judit Gabriella

egyetemi docens, PE HTK

**A vikariáló poszttraumás növekedés kapcsolata a forrásmegőrzéssel
segítő szakemberek körében**

Kulcsszavak: vikariáló poszttraumás növekedés; segítő szakemberek; forrásmegőrzés elmélet

Hobfoll forrásmegőrzés elmélete (1989) az elmúlt 20 évben a stressz, kiégés és trauma egyik vezető elméletévé vált. Eszerint a kiégés esetében egy folyamatos forrásvesztés áll fenn, amely a külső szemlélő számára megjelenik fizikai fáradtságban, érzelmi kimerülésben és kognitív teljesítmény csökkenésében. Korábbi kutatások bizonyították azt, hogy a kiégés előfordulásának lehetőségét csökkenti a poszttraumás növekedés megtapasztalása a segítő szakmákban.

Jelen kutatás célja, hogy megvizsgálja milyen összefüggések fedezhetők fel a segítő szakmákban dolgozó szakemberek forrásainak változása és a vikariáló poszttraumás növekedés megélésének előfordulása között, és ezzel hogyan védi a szakembereket a kiégéstől. Feltételezem, hogy a vikariáló poszttraumás növekedés a forrásspirál részeként korábbi forrásnövekedésre alapszik, és hozzájárul a forrásnövekedéshez.

A vizsgálatban 44 fő vett részt. A résztvevők 26 és 67 év közötti felnőtt személyek, akik segítő szakemberként dolgoznak legalább két éve, és jelenleg egyéni segítséget végeznek. A kutatás keresztmetszeti elrendezésben valósult meg, az adatok online kérdőívcsomag segítségével kerültek felvételre, célzott, kényelmi mintavétellel. A résztvevők demográfiai kérdések után a Poszttraumás Növekedésérzet Kérdőívet és a Conservation of Resources Evaluation (COR-E) skála magyarra fordított változatát töltötték ki.

Eredmények: A források összességének növekedése kapcsolatban áll a vikariáló poszttraumás növekedés megélésének előfordulásával, továbbá érezhető hatással van rá a hozzáértéshez, valamint a jólléthez kapcsolódó forrásokban bekövetkező forrásnövekedés. Valamivel kevésbé erős hatásmagyságot mutat az önbecsüléshez, energiához, családi és általános kapcsolatokhoz kapcsolódó forrásokban bekövetkező növekedés. Az anyagi forrásokban megélt növekedés a hipotézisemnek megfelelően nem mutat összefüggést a vikariáló poszttraumás növekedés előfordulásával. Végül a forrásvesztés megélése a feltevésemmel szemben érdekes módon pozitívan kapcsolatban áll a vikariáló poszttraumás növekedés előfordulásával.

Az eredmények alapján arra lehet következtetni, hogy a vikariáló poszttraumás növekedés összefüggést mutat a segítő forrásainak változásával, a forrásspirál jelenség részévé válhat ez a fajta növekedés is, védve a segítő szakembereket. A forrásvesztés hatására pedig a COR elmélet egyik alapelveinek megfelelően könnyebben tapasztal növekedést a személy, ezzel is megerősítve önmagát a veszteségekkel teli időszakban.

JANKU FLÓRA BERENIKÉ

flora.janku@gmail.com

Pszichológia

MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Nagy Tamás

egyetemi adjunktus, ELTE PPK

**A menstruációs ciklus és hormonális fogamzásgátlás szerepe
a fiziológiai arousal érzékelésében**

Kulcsszavak: koffein; arousal; hormonális változások; pszichofiziológia

Bevezető és hipotézisek: A koffein a legelterjedtebben fogyasztott stimuláns, mégis keveset tudunk arról, hogy arousal-növelő hatását befolyásolják-e a női menstruációs ciklus szakaszai, vagy a hormonális fogamzásgátlás használata. Azt vártam, hogy a hormonális fogamzásgátlást használó csoportban kisebb mértékben emelkedik a fiziológiai arousal a természetes ciklussal élő csoporthoz képest, amit szubjektíve is így észlelnek a résztvevők. Illetve arra számítottam, hogy a menstruációs ciklus aktuális szakasza is hat az arousal észlelésére és kialakulására.

Módszertan: E randomizált, duplavak kísérletben természetes ciklussal élő és hormonális fogamzásgátlást használó ($N = 241$) nők arousal-jét koffein vagy placebo kapszulával manipuláltuk, majd 30 perccel később elvégeztek egy 15 perces figyelmi feladatot. Három ponton (baseline, figyelmi feladat előtt és után) mértük szubjektív arousal-jüket a Positive and Negative Affect Scale megfelelő tételeivel, két ponton (baseline, feladat előtt) mértük elektrodermális aktivitásukat, melyből a fiziológiai arousal-re következtettünk.

Eredmények: A szubjektív arousal a feladat előtt mindkét kísérleti feltételben és fogamzásgátlási csoportban szignifikánsan nőtt ($\beta = 0,24$; $SE = 0,06$; $p < 0,001$; 95%CI [0,13; 0,35]), a placebo feltételben pedig a feladat után magasabb maradt, mint a nagy átlag ($\beta = 0,17$; $SE = 0,06$; $p = 0,002$; 95%CI [0,06; 0,29]). A fogamzásgátlási státusz és a kísérleti feltétel mentén nem mutatkozott különbség. Az EDA görbe alatti területe a placebo feltételben szereplő, hormonális fogamzásgátlást alkalmazó csoportban szignifikánsan magasabb volt a koffein feltételben szereplő, hormonális fogamzásgátlást használó csoporthoz képest ($\beta = 0,40$; $SE = 0,2$; $p = 0,04$; 95%CI [0,00; 0,80]). A menstruációs ciklus szakaszai nem gyakoroltak hatást egyik kimeneti változóra sem.

Diszkusszió: Az eredmények alapján nem találtam empirikus bizonyítékot arra vonatkozóan, hogy a hormonális jellemzők befolyásolnák a koffein arousal-növelő hatását, vagy az arousal észlelését. Ez az eredmény jelentősen javíthatja a nők farmakokinetikai vizsgálatokban való részvételének arányát, egyúttal növelheti a tudást a koffein hatásairól a női szervezetben.

KOZMA VIKTÓRIA

koziviki@gmail.com

Pszichológia

MA, 2. félév

Szegedi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Csuka Sára

egyetemi tanársegéd, SZTE BTK

**Az élet értelmessége és az öngondoskodás látens profiljainak vizsgálata
cukorbetegséggel élők körében**

Kulcsszavak: élet értelmessége; diabétesz öngondoskodás; látens profilelemzés; cukorbetegség; egészségi mutatók

Korábbi kutatások szerint az élet értelmességének két dimenzióját – értelmesség megtapasztalása és keresése – egymás dinamikus kölcsönhatásában érdemes vizsgálni, mely személyenként eltérő mintázatokot alkothat. Az egyes diabétesz-önmenedzselési tevékenységek betartásának szintjei szintén egyedi mintázatokot mutatnak a cukorbetegséggel élők körében. Az értelmesség és az öngondoskodási tevékenységek összefüggésben állnak, ugyanakkor e kapcsolat vizsgálatakor korábban nem vették figyelembe az értelmesség két dimenziójának személyen belüli dinamikus, interakciós hatását.

E konstruktumok egyedi mintázatainak feltáráshoz pályamunkámban 300 cukorbetegséggel élő felnőtt körében végeztem látens profilelemzést. Az elemzés eredményei szerint az élet értelmessége és a diabétesz napi öngondoskodási tevékenységek (speciális és általános étrend, fizikai aktivitás, vércukorszint önellenőrzés) mentén nem tekinthetők homogénnek a magyarországi, felnőtt cukorbeteg. Négy profilt azonosítottam, melyek eltérő átlag pontszámokkal jellemezhetőek e változók mentén, továbbá különbségeket mutatnak olyan egészségi és pszichológiai mutatókban, mint a cukorbetegség diagnózis időtartama, a testtömeg-index, a szubjektív egészségi állapot és az élettel való elégedettség.

Ezen eredmények arra utalnak, hogy az egyes profilokhoz tartozó betegeknek más-más jellegű támogatás lenne szükséges, és ezek figyelembevételével a cukorbetegekkel foglalkozó szakemberek személyre szabottabb támogatást nyújthatnak pácienseiknek. Kiemelendő az az eredmény, mely szerint az értelmesség keresése – az értelem jelenléte mellett – segítheti a diabétesz önmenedzselésére irányuló aktivitást.

LUKÁCS ADÉL

lukacsadel4@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Szegedi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

Szentkereszty Kinga

PhD hallgató, SZTE BTK

Dr. Csábi Eszter

egyetemi adjunktus, SZTE BTK

Az életminőség, az affektív tényezők és a fájdalomkatasztrofizáció kapcsolata a migrénnel

Kulcsszavak: migrén; életminőség; affektív tényezők; fájdalomkatasztrofizáció

Szakirodalmi háttér és cél: Korábbi kutatások bizonyították a migrén negatív hatását az életminőségre, valamint annak komponenseire. A migrénben szenvedők körében az affektív zavarok, mint társbetegségek gyakran megjelennek, valamint a migrénben szenvedők hajlamosabbak a fájdalomkatasztrofizációra, mint az egészséges egyének. Kutatásom célja annak vizsgálata, hogy milyen hatással van a migrén az életminőségre, az affektivitásra és a fájdalomkatasztrofizációra.

Módszerek: A vizsgálatomban összesen 141 fő vett részt [átlagéletkor: 30,5 év (SD: 11,1), 25 férfi és 116 nő]. A résztvevőket az életminőséget mérő Short-Form 36 Kérdőívvel (SF-36), a depresszió, a szorongás és a stressz mértékét mérő Depresszió, Szorongás és Stressz Skála (DASS-21) kérdőívvel, valamint a fájdalomkatasztrofizációt mérő Fájdalomkatasztrofizáció Kérdőívvel vizsgáltam. A résztvevőket ezek után három csoportra osztottam, öndiagnosztizált migrénes csoportra, orvos által diagnosztizált migrénes csoportra, valamint migrénben nem szenvedő kontrollcsoportra.

Eredmények: A szorongás ($p < 0,001$) és a stressz ($p = 0,037$) mértékében szignifikáns különbség volt a migrénben szenvedő és az egészséges kontrollcsoport között, a rosszabb eredményeket a migrénben szenvedők érték el, közülük is az öndiagnosztizáltak. Az öndiagnosztizált migrénben szenvedők szignifikánsan hajlamosabbak voltak a fájdalomkatasztrofizációra ($p < 0,001$), mint az egészséges kontrollcsoport. A Short-Form 36 Kérdőív eredményeiben a Fizikai egészségi állapot miatti korlátozottság ($p < 0,001$), a Szociális funkcionálás ($p = 0,037$), valamint a Fájdalom alskálán ($p < 0,001$) volt különbség a migrénben szenvedők és az egészséges kontrollcsoport között, a depresszió esetében ($p = 0,236$) nem jelent meg szignifikáns különbség a csoportok között.

Következtetés: Eredményeim a korábbi szakirodalommal párhuzamosan alátámasztják a migrénben szenvedők érzelmi állapotának előnytelenebb helyzetét, valamint a gyakoribb fájdalomkatasztrofizációra való hajlamot, illetve felhívja a figyelmet az öndiagnosztizált migrénben szenvedők rosszabb életminőségére, valamint társbetegségek és a fájdalomkatasztrofizáció fokozottabb jelenlétére.

NAGYPÁL ANDRÁS

nagypalandris@gmail.com

Pszichológia

BA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Radnóti István

egyetemi adjunktus, KRE BTK

Az öko-szorongás, a szorongás és a kockázátészlelés összefüggései

Kulcsszavak: öko-szorongás; szorongás; kockázátészlelés; ÖSZK

Milyen összefüggései lehetnek az öko-szorongásnak, a szorongásnak és a kockázátészlelésnek? Kutatásomban ehhez kapcsolódó kérdésekre kerestem a választ. A vizsgálathoz önkitöltős, magyar mintán validált tesztek kerültek felvételre, az általános szorongás teszt (DASS21), a Kockázátészlelési Kérdőív (DOSPERT) és az Öko-szorongás Kérdőív (ÖSZK). A minta (N = 670) 17 és 24 éves kor közötti, nemek szerint egyenlő eloszlású, lakóhelyileg és életkorilag is az országos mintához közeli arányokkal bír. Az eredmények megerősítik az általános szorongás és az öko-szorongás mindkét alsókálaja közötti pozitív kapcsolatot, továbbá alapot adnak az öko-szorongás adaptívabb és maladaptívabb formája közötti distinkcióra. A kockázátészlelés és a szorongás között is szignifikáns kapcsolat keletkezett. Az összes mérőeszközön szignifikáns eltérés volt megfigyelhető a nők és a férfiak között. A nőkre mindegyik teszten magasabb értékek jellemzőbbek. A vizsgálat részét képezi a 2022-ben validált ÖSZK faktorstruktúrájának ellenőrzése is. Nem utolsó sorban pedig a kutatás a kockázátészlelés vizsgálatára tett kísérletet az öko-szorongással kapcsolatban, amely új kutatási iránynak számít.

PAPP SÁRA

sarahpapp1002@gmail.com

Pszichológia

BA, 6. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

*Csapó Gyöngyvér Virág
egyetemi tanársegéd, PTE BTK*

Összefüggések a mobbing, iskolai bullying, lelki egészség és megküzdési stratégiák között

Kulcsszavak: mobbing; bullying; megküzdés; lelki egészség

Jelen kutatás a mobbing, az iskolai bullying, a lelki egészség és a megküzdési stratégiák összefüggéseit tárja fel. A vizsgálatban N=177 fő vett részt, egy online kérdőív kitöltésén keresztül. A statisztikai elemzések rámutattak az iskolai bullying hosszútávú következményeire, akár a későbbi lelki egészséget és a munkahelyi mobbingnak való kitettséget befolyásoló erejére. Az eredmények további összefüggéseket tártak fel a munkahelyi zaklatás és a nem kielégítő lelki egészség, valamint munkakörnyezet között, mint például a stressz vagy a rossz kommunikáció és az elégedetlenség. A vizsgálat arra az ördögi körre is rávilágított, hogy a rossz mentális egészség és a mobbingnak való kitettség összefügg több, az ebben a helyzetben kevésbé adaptív megküzdési stratégiával is, mint például az emóciókiürítés, az önbüntetés, és a belenyugvás. Így ha mobbingnak vagyunk kitéve, ami gyakran kevés coping erőforrással rendelkező munkakörnyezetben alakul ki, rontja a mentális egészségünket, a munkahelyi közérzetünket és a szociális kapcsolatokat is, amelyeknek többek között az is a következménye, hogy egyre kevésbé vagyunk képesek adaptívan megküzdenni ezzel és más helyzetekkel.

Mindezek az összefüggések kihangsúlyozzák, hogy a munkahelyi zaklatásnak való kitettséggel nagyon nehéz az egyénnek egyedül megküzdnie, és ezért fontos a környezet és a szakértők beavatkozása, segítsége.

POSTA LAURA HÉDI

laura@tilos.hu

Pszichológia

MA, 3. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Zsila Ágnes

egyetemi docens, PPKE BTK

Dr. Dészfalvi Judit

egyetemi adjunktus, PPKE BTK

Válság vagy fordulópont? Poszttraumás növekedés az onkológiában

Kulcsszavak: onkológia; daganatos betegségek; krízis; poszttraumás növekedés; onkopszichológia

Háttér és célkitűzések: Feltáró kutatásunk a poszttraumás növekedés (PTN) jelenségét vizsgálja az onkológiai betegek klinikai populációjában. amely még egy viszonylag kevésbé kutatott terület a magyar onkopszichológiában. Kutatási kérdésünk, hogy mely PTN-dimenziók jelennek meg az onkológiai betegek körében, milyen tényezők segítik a betegeket egy PTN-pálya felé történő elmozdulásban, illetve az érintett személyek milyen erőforrásoknak tulajdonítják a pozitív változásokat. Az eredmények fontos gyakorlati útmutatóként hozzájárulhatnak a daganatos betegek pszichológiai ellátásához.

Módszertan: A kutatásban 70 daganatos betegségben érintett felnőtt vett részt, akiket elérhetőségi mintavétellel értem el. A személyes adatfelvétel közel egy éve folyik a SE Onkológiai Klinikáján és az OOI-ben. A régebbi diagnózissal rendelkező egyéneket pedig önsegítő facebook csoportokon keresztül toboroztam. Kvalitatív (strukturált interjú) és kvantitatív (PTN Kérdőív) eszközöket is használtunk.

Eredmények és következtetések: A PTN kérdőív és az interjúk tematikus tartalomelemzésének eredményeiből láthatjuk, hogy a betegek 85%-a tapasztalt PTN-t. Az 'énerő' és 'az élet értékelése' alskálákon volt a legerősebb növekedés. A nemek, a társas támogatottság, a tünetek megléte/hiánya, és a diagnózis óta eltelt idő tekintetében nem tudtunk szignifikáns különbséget kimutatni a csoportok között. Ennek magyarázatát – az alacsony elemszámon és a kísérleti elrendezésen túl – abban látjuk, hogy az élet végességével való szembesülés önmagában elég lehet ahhoz, hogy az egyén PTN-t éljen meg. A PTN eddig feltárt hat dimenzióján túl a mi kutatásunkban megjelent egy új tényező is: a jobb emberré válás. A személyiségfejlődés számos aspektusáról számoltak be az alanyok (pl. örömezzet növekedése, segítőkészség, bizalom, a szeretet kifejezésének és megélésének mélyebb képessége, tudatosság), és összességében fontosabbá vált számukra az önmegvalósítás. A pozitív változást segítette, hogy a személyek képesek voltak megőrizni az aktivitásukat, volt kivel megosztaniuk a belső érzéseiket, adekvát információt gyűjtöttek, a sikeresen feldolgozott régebbi traumáik tapasztalatát erőforrásként tudták használni.

A kutatás implikációi fontosak lehetnek az onkopszichológiai munkában.

37. OTDK PPAK Szekció
Pszichológiai alszekció
Fejlődéslélektan

Prof. Dr. Király Ildikó
Eötvös Loránd
Tudományegyetem

Prof. Dr. Péley Bernadette
Pécsi Tudományegyetem

Dr. Écsi Júlia
Győr-Moson-Sopron Vármegyei
Pedagógiai Szakszolgálat

APÁTHY SZÁVA

szavapathy@gmail.com

Pszichológia

MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

NEMES ZSUZSANNA

zsuzsanna10.18@gmail.com

Pszichológia

MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Schvajda Réka

PhD hallgató, ELTE PPK

Gyerekként sem tanulunk a hibáinkból?

A visszajelzés valenciájának hatása az óvodáskorú gyermekek tanulási teljesítményére

Kulcsszavak: tanulás, visszajelzés, kudarc, óvodás, kísérlet

Számos közmondás, de a tudományos kutatások is rámutatnak, hogy a hibákból, kudarcokból érdemes tanulni, mivel értékes információkat hordozhatnak. Eskreis-Winkler & Fishbach (2019) azonban azt találták, hogy az emberek hajlamosak nem tanulni a hibáikból. Ebből inspirálódva kutatásunkban a visszajelzés valenciájának hatását vizsgáljuk az óvodáskorú gyermekek tanulási teljesítményére, a kudarcot negatív visszajelzésként operacionalizálva. Hipotéziseink szerint a kudarc és a siker kondíciók között a felnőttekhez hasonlóan teljesítménykülönbség lesz, mely a résztvevők életkorával nő, a nemük azonban nem befolyásolja ezt a különbséget.

A kutatás adatfelvétele jelenleg is folyamatban van, a tanulmányt az eddig részt vett 78 gyermek adatából készítettük (1.hullám 60 fő 4.5 éves, 2.hullám eddig 18 fő 5.5 éves gyermek). Kísérletünkben az Eskreis-Winkler és Fischbach (2019) által létrehozott kutatási paradigmát adaptáltuk óvodás korú gyermekekre, így egy fiktív nyelvtanulási helyzetet hoztunk létre, ahol a tanulási fázisban bináris választás után konzisztensen pozitív vagy negatív visszajelzést kaptak. Egy elterelő játék után a tesztfázisban mértük, hogy a gyermekek tanultak-e a kapott visszajelzésekből.

Eredményeink alapján, a már említett kutatással összhangban, a kudarc kondícióban szignifikánsan alacsonyabb pontszámot értek el a gyermekek, mint a siker kondícióban, és ez mindkét életkori csoportban igaz volt. Bár úgy tűnik, az életkornak nincs szignifikáns hatása, ez fakadhat az idősebb korcsoport egyelőre alacsony mintaelemszámából is. A nemnek viszont szignifikáns hatása volt a kudarcból való tanulásra – míg a siker kondícióban nem volt szignifikáns eltérés a két nem eredményei között, addig a kudarc kondícióban a fiúk szignifikánsan jobban teljesítettek, vagyis rájuk kevésbé hatott negatívan a kudarc. Eredményeinknek fontos gyakorlati implikációi lehetnek az oktatás területén.

A kutatáshoz való hozzájárulásunk: a kísérleti ingeranyag elkészítése, az adatfelvételek elvégzése, az adatok kódolása, majd ezeken statisztikai próbák elvégzése, illetve a bővebb szakirodalmi kutatómunka alapján a bevezető összeállítása.

Jövőbeni tervünk egy harmadik kondíció kialakítása, melyben az érzelmi korlátokat szeretnénk kontrollálni egy vikariáló tanulási helyzet létrehozásával.

BADACSONYI JÁCINTA

badacsonyi.jacinta@gmail.com

Pszichológia

MA, 4. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Zsila Ágnes

egyetemi adjunktus, PPKE BTK

Madács Anita

óraadó, PPKE BTK

Szenzoros markerek és a megkésett idegrendszeri fejlődés vizsgálata szubklinikai tünetcsoportok fókuszában

Kulcsszavak: Sensory Processing Disorder, iSPD, idegrendszeri fejlődés, szenzoros integráció

A megkésett idegrendszeri fejlődés szenzoros markerekkel történő vizsgálatának összefüggéseit keresem a sine morbo, óvodás gyermeket nevelő családok körében. Az érést lassító vagy facilitáló környezeti tényezők tekintetében a szülői nevelési attitűd, a digitális eszközhasználat és a gyermekek alvásminőségének hatásait térképeztem fel. A sine morbo mintán végzett vizsgálat lehetőséget nyújtott az idiopátiás szenzoros érzékelési zavar (iSPD) nemzetközi szinten is ritkán vizsgált jelenségének tanulmányozására, valamint az érzékszervi prevalencia értékeinek meghatározására, ezáltal hozzájárulva egy potenciálisan veszélyeztetett szubklinikai populáció azonosításához.

A kutatásban 180, 3-7 éves óvodás gyermeket nevelő szülő vett részt ($M=5$ év, $SD=1.1$, 54% fiú, 46% lány), a sine morbo populáció kialakítása érdekében végzett adattisztítást követően. Az online kérdőív alvásminőségi kérdéssort, az SPD (Sensory Processing Disorder) idiopátiás tüneteire fejlesztett saját szenzoros tesztet, digitális eszközhasználati kérdéssort és a PSDQ 32 tételes szülői nevelési attitűd tesztet tartalmazta.

Az általam kidolgozott, gyakorlati megközelítésen alapuló iSPD teszt a kutatásokban előrevetített 6%-os prevalencia érték helyett az egyes érzékszerveknél 22-48%-os értékeket mutatott ki, amelyek jelentősen meghaladják a népegészségügyi kockázat szintjét. Az innovatív megközelítés rávilágított, hogy a korábbi kutatások csak a minden érzékszervet érintő szenzoros zavarokat azonosították, így jelentős szubklinikai tünetcsoport maradt rejtve. Klaszteranalízis segítségével további azonosításra és feltérképezésre kerültek a szenzoros működés gyakorlati megjelenési formái is valamint kimutathatóvá vált, a látási-, hallási- és vestibuláris tünetek súlyosbodásának összefüggése a gyermekek romló alvásminőségével. A kutatás értékes exploratív adatokat nyújtott az iSPD tünetekkel élő gyermekek családi hátteréről is.

A szenzoros érzékelési spektrum megjelenési formái és az idegrendszeri fejlődés közötti kapcsolatok alaposabb feltárása kiemelt jelentőséggel bír a gyermekekkel foglalkozó szakemberek számára, különösen annak fényében, hogy a sine morbo gyermekek 45%-ánál azonosíthatók szenzoros tünetek. A szenzoros markerek korai jelenléte új kutatási perspektívákat nyit, és rámutat az interdiszciplináris megközelítés fontosságára a pszichés következmények korai felismerése és prevenciója érdekében.

GATS LUCA ILONA

gluca9673@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

HOANG THUAN KYLIE

kylie.hta@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

Orbán Rebeka

egyetemi tanársegéd, PTE BTK

Bali Cintia

egyetemi tanársegéd, PTE BTK

Az IKT-eszközök hatása fiatalok gyerekek figyelmi képességére

Kulcsszavak: figyelem; IKT; multimédia; gyerek; hiperkinetikus zavar

Az elmúlt 10 év során megduplázódott a háztartások száma, ahol egy vagy több infokommunikációs eszközzel (IKT) rendelkeznek. Ezek az eszközök egyszerre több ingerrel stimulálják a gyermeket, akinek a figyelmi képessége még fejlődésben van.

Jelen dolgozat egy nagyobb kutatás részeként arra kereste a választ, van-e összefüggés a figyelmi nehézség és az IKT-eszközhasználat között. Valamint arra, hogy a tanulók számára egy történet megjegyzése multimédiás vagy az interaktív elemekkel hatékonyabb. Ehhez 3.- 4. osztályosokkal, összesen 123 fővel vettünk fel adatokat ($M=9,3$, $SD=0,719$). A diákok három csoportra lettek osztva: multimédia, interaktív, kontroll. A kutatási célokra összeállított mesét a gyermek a csoportjának megfelelő formában dolgozta fel. Ezt követően feltettünk nekik 16, a bemutatott mesével kapcsolatos kérdést, amit később kiértékelünk. A gyerekek szüleinek egy kérdőívet kellett kitölteni, melyben rákérdeztünk a gyermekek demográfiai és szocioökonómiai adataira, valamint az IKT-eszközhasználati szokásaikra. Az osztályfőnököknek ki kellett tölteni a Gyermek Hiperkinetikus Zavar Kérdőívet minden gyermekre vonatkozóan.

Eredményként nem találtunk szignifikáns összefüggést a fiatalok IKT-eszközhasználat és a későbbiekben kialakult figyelmi nehézség között. A kutatás nem támasztja alá a feltevést, miszerint a figyelmi nehézség mértéke befolyásolná az IKT-eszközhasználat idejét. Az interaktív helyzethez képest a multimédiás tananyag nem bizonyult hatékonyabbnak a mentális reprezentációk kialakításában. A figyelmetlenség mértéke, mint egyéni kognitív változó, negatívan befolyásolta a gyermek felidézési teljesítményét.

A kutatásnak egyik legjelentősebb limitációja, hogy a kérdőívek önbevallásos módon lettek kitöltve, ezzel csökkentve az eredmények reliabilitását.

GERŐ BENEDEK JÁNOS

gerobenedek@gmail.com

Pszichológia

MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezetők:

Prof. Dr. Kökönyei Gyöngyi

egyetemi tanár, ELTE PPK

Szőke Júlia

PhD hallgató, ELTE PPK

A gyermekkori rumináció kapcsolata a szülői ruminációval és az étellel való elégedettséggel

Kulcsszavak: rumináció; életminőség; kisiskoláskor; stressz; megküzdés

A rumináció vagy magyarul rágódás egy olyan kognitív választílus, amely során általában akarunk ellenére ismétlődően gondolkodunk saját érzéseinkről, problémáinkról, a velünk megtörtént eseményekről, anélkül, hogy valamiféle megoldásra vagy belátásra jutnánk. A rágódás többek között pozitív összefüggésben áll a depresszió kialakulásával és fennmaradásával, más hangulatzavarokkal, szorongásos tünetekkel. A kutatások alapján a rágódás már 8 éves kortól megfigyelhető jelenség, azonban a kisiskoláskorú gyerekek ruminációs tendenciáinak vizsgálata keveset jelenik meg a szakirodalomban.

Kutatásunkban arra kerestük a választ, hogy a szülői és kisiskoláskori rágódás között van-e kapcsolat, illetve, hogy a rágódás szubjektív jóllétre gyakorolt negatív hatása már ilyen idős korú gyerekeknél is megfigyelhető-e. Prospektív vizsgálatunkban 103 általános iskolás diák ($M=9,46$, 8-11 éves korúak, 52% lány) és ugyanennyi hozzátartozója ($M=41,88$ év, 89% a diákok édesanyja) vett részt, az adatokat két időpontban vettük fel, a két felvétel között 6 hónap telt el. A szülői rumináció feltételezésünkkel ellentétben nem mutatott szignifikáns összefüggést a gyermeki ruminációs tendenciákkal ($b=-0,269$ $p=0,496$, $t=-0,684$). Az a feltevésünk beigazolódott, miszerint a gyermekkori rágódás negatívan, szignifikánsan jelzi előre az étellel való elégedettséget ($b=-0,057$ $p=0,014$), még akkor is, ha kontrollálunk az első időpontban mért étellel való elégedettségre.

Eredményeink hozzájárultak a gyermekeknél megfigyelhető ruminatív választílus kialakulásának kutatásához, illetve arra is rávilágítottak, hogy a kisiskoláskori rágódás nem csak pszichés tünetekkel, de az életminőség romlásával is szignifikáns összefüggést mutat.

Pályázatom egy szélesebb körű kutatás keretén belül készült el, mely kutatásban személyesen is részt vettem. A kutatásunkban részt vevő iskolák egy részét személyesen látogattam meg, hogy ott aztán felvegyem kérdőívcsomagunkat résztvevőinkkel, emellett az adatok adminisztrációjában is részt vettem. Dolgozatom szakirodalmi háttérét, hipotéziseit, konklúzióit önállóan dolgoztam ki, az adatok elemzését én végeztem el.

MESKÓ ZITA CSENGE

meskozita@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Gerván Patrícia

egyetemi adjunktus, ELTE PPK

A serdülőkori impulzuskontrollt befolyásoló biológiai és környezeti tényezők feltárása

Kulcsszavak: serdülőkori éré; érzelemszabályozás; impulzuskontroll; szocioökonómiai státusz

Az impulzuskontroll az érzelmi szabályozás kritikus összetevője, amely lehetővé teszi az egyének számára, hogy kezeljék az azonnali reakciókat és megakadályozzák az érzelmi kiváltó okokra adott impulzív válaszokat. Az impulzuskontroll fejlődése szempontjából a serdülőkori rendkívül fontos életszakasz, amelynek során bekövetkező változásokat számos korábbi kutatás kapcsolatba hozta biológiai, kognitív és környezeti tényezőkkel. A jelen vizsgálat célja a nem, a pubertás éré, az életkor, a végrehajtó funkciók (VF) és a szocioökonómiai státusz (SES) hatásainak átfogó elemzése volt, amire tudomásunk szerint korábbi vizsgálatokban még nem került sor.

Az adatfelvétel HUN-REN-ELTE-PPK Serdülőkori Kutatócsoport vizsgálatának kereteiben zajlott általános iskolákban és hatosztályos gimnáziumokban (12-14 éves korosztályban) történt helyszíni kitelepülések keretében, amelyek során a relatív pubertás érettség vizsgálatára (csontéletkor mérés), a kérdőívek felvételére (pl. Érzelemszabályozási Nehézségek Skála) és a végrehajtó funkciók vizsgálatára (pl. Betű-szám Szekvenálás) is sor került. A SES mutatóját a két iskolatípust mentén hoztuk létre korábbi országos kompetenciamérés demográfiai adataira támaszkodva (alacsonyabb az általános iskolások, magasabb a gimnazisták esetén).

Kutatásomban az impulzuskontrollra ható öt tényezőt vizsgáltam. Eredményeim megerősítették a végrehajtó funkciók, és az iskolatípus (SES) hatását az impulzuskontroll fejlődésére. E két tényező interakciója arra utalt, hogy a végrehajtó funkciók nagyobb szerepet játszhatnak a sikeres impulzuskontrollban az alacsony SES-sel rendelkező általános iskolásoknál. Továbbá nemi különbségek is megjelentek az impulzuskontroll fejlődésében SES, életkori csoportok és relatív pubertás érettség függvényében.

A jól működő érzelemszabályozás, és ezen belül a hatékony impulzuskontroll elengedhetetlen feltétele a sikeres felnőttkori működésnek, így a magas vulnerabilitással jellemezhető kamaszkorban fontos a funkciók fejlődését befolyásoló tényezők feltárása. A vizsgálatunk eredményei összességében megerősítik azt a feltételezést, hogy számos tényező együttesen formálja az impulzuskontroll fejlődését kamaszkorban. Ezeknek a tényezőknek, különösképpen interakciójuknak feltérképezése értékes hozzájárulást adhat majd intervenciós és/vagy terápiás megfontolások kialakításához.

MOLNÁR FANNI

mol.fanni18@gmail.com

Pszichológia

BA, 6. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Paczur Hanna

egyetemi tanársegéd, PTE BTK

A temperamentum és a szülői nevelési stílusok hatása a gyermekek gátló funkcióira

Kulcsszavak: végrehajtó funkciók; gátlás; temperamentum; szülői bánásmód

A kora gyermekkorban végzett végrehajtó funkciókat mérő vizsgálatok jelentős előrejelző funkcióval bírnak az iskolaérettségre, illetve a zökkenőmentes óvoda és iskola közötti átmenetre. A végrehajtó funkciók részt vesznek a magasabb rendű gondolkodási folyamatokban, az érzelmek, viselkedési formák kontrolljában. Ezek megjelenése azonban személyenként eltérő, ennek oka az egyén temperamentuma, személyes tapasztalatai.

Jelen kutatásban az óvodáskorú gyermekek végrehajtó funkcióit, különösképpen a gátló funkciókat befolyásoló tényezőket vizsgáltuk. Ezen belül is a környezetre vonatkozó tényezőket a nevelési stílusok, a szülői bánásmód mentén igyekeztünk felmérni, míg a gyermekekre vonatkozóan a temperamentumot határoztuk meg változónak. A kutatás célja az volt, hogy pontosabb képet tudjunk alkotni a tényezők összefüggéseiről. Ezen felül a dolgozat célja, hogy a különböző módszertanok által generált eltéréseket vizsgálja. A kutatásunk célcsoportja a 3 és 6 év közötti kisgyermekek és szüleik, illetve óvodai gondozóik voltak. Az adatfelvétel a szülők esetében a Temperamentum és Karakter Kérdőív gyermek változatával (PsTCI), illetve a Gyermekgondozási kérdőívvel (CMBI) történt. A gyermekek esetében Go/No Go, Medve/Sárkány tesztek segítségével zajlott.

A kutatás eredményeképpen azt kaptuk, hogy mind a temperamentum, mind a szülői bánásmód hatással van a gátló képességekre. A számítógépes vizsgálat során a gyermekek sokkal jobb eredményeket értek el, mint a személyes helyzetben történő feladatmegoldás esetében. Ebből arra következtettünk, hogy a jelenlegi óvodáskorú gyermekek életében olyan erőteljesen jelen van a digitalizáció és a technika, hogy hatását a kutatások módszertanának megtervezésekor is érdemes lenne figyelembe venni.

NÉMETH TAMÁS

tamas.nemeth.research@gmail.com

Pszichológia

MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Pogány Ákos

egyetemi adjunktus, ELTE TTK

A COVID-19 járvány miatti lezárások hatása kisgyermek szocio-kognitív képességeire

Kulcsszavak: tudatelméleti képességek; karantén; óvodások; képernyőidő

Jelen kutatásban azt vizsgáltam, hogy a Covid-19 miatti járvány milyen hatással volt a kisgyermek tudatelméleti fejlődésére. Azt találtam, hogy az elsőfokú tudatelméleti fejlődés esetén azok a gyermekek, akik a karantén után jártak óvodába, jobb eredményeket kaptak a teszten, ugyanakkor a másodfokú tudatelméletet vizsgáló elemzésben a poszt-Covid csoport szignifikánsan szintén teljesített, továbbá a valós-látszólagos érzelemfelismerés esetében mind a Covid, mind a poszt-Covid esetében szignifikáns csökkenést tapasztaltam. Az eredmények rávilágítanak a karantén tudatelméleti képességre gyakorolt negatív hatására.

Jelen dolgozat egy nagyobb projekt része, mely témavezetőm, Dr. Pogány Ákos MTA poszt-covid 2021-50 pályázata keretében valósul meg, melyben az adatok rendezésében, elemzésében vettem részt.

SCHRÓTER PETRA

petraschroter@gmail.com

Pszichológia

MA, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Pergelné Dr. Remete Eszter
egyetemi adjunktus, ELTE PPK

**Eltérült tekintetek: az anyai okoseszköz-használat hatása
az anya-csecsemő interakciók dinamikájára**

Kulcsszavak: technoferencia, anya-csecsemő interakció, szinkronitás, interszubjektivitás, okoseszköz-használat

A technológiai fejlődés hatására az okoseszközök mindennapjaink egyre fontosabb részévé váltak. Jelenlétük zavaró hatással lehet szociális interakcióinkra, mely jelenség a technoferencia fogalmával írható le. A technoferencia vizsgálata csecsemők esetén különösen releváns, hiszen a korai időszak alatt a környezeti faktorok szerepe kiemelt a fejlődésben.

Az anyai okoseszköz-használat anya-csecsemő interakcióra gyakorolt hatásainak vizsgálatához egy exploratív jellegű kutatás sorozatot hoztunk létre, melynek első részében egy szabadjáték helyzetben vizsgáltuk, hogy intuitíven hogyan használják az anyák okoseszközüket és ez milyen hatással van a gyermekükkel folytatott interakcióra. Kutatásunkban összességében az anyai válaszkészség csökkenését tapasztaltuk, azonban nagy változatosság mutatkozott az anyák telefonozásának időbeliségében. Néhányan váltogatták a figyelmüket a gyermek és a telefon között, néhányan azonban hosszabb időre mélyedtek el a telefonozásban, majd teljes figyelmükkel visszatértek gyermekükhöz. Jelen kutatás során ezen két anyai eszköz-használati mód interakciós dinamikára gyakorolt hatásait vizsgáltuk egy szemtől-szembeni (anya székhöz ül, csecsemő vele szemben etetőszékben) interakciós helyzetben. Ismételt méréses design-t alkalmazva 14 anya-csecsemő pár viselkedését és érzelmi állapotát elemeztük egy saját szerkesztésű kódrendszer alapján.

A kutatási eredmények rávilágítottak, hogy az anya többszöri, rövidebb időintervallumok való telefonozása van negatívabb hatással az interakciós dinamikára. Ilyenkor az interakció folyamatos újraszervezése szükséges, mely a csecsemők számára fokozottabban distresszkeltő. A kutatási eredmények arra is rámutattak, hogy a telefonozás után az interakció helyreállítása attól is függ, hogy a zavartalan interakció során milyen mértékben jön létre szinkronitás az anya és csecsemő között.

SZESZÁK NÓRA

noraszeszak@gmail.com

Pszichológia

BA, 6. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Bali Cintia

egyetemi tanársegéd, PTE BTK

Az elsődleges szocializációs közeg hatása a fiatal felnőttek érzelmefelismerésére

Kulcsszavak: érzelmefelismerés; szülői bánásmód; nevelési stílus; szocioökonómiai státusz; fiatal felnőttek

A gyermek gondozója érzelmi visszatükrözésének segítségével tanulja meg az érzelmeket az arckifejezésekhez és belső érzeteihez tarsítani. Ahogyan a mentalizációs képességet hosszútávon meghatározza a koragyermekkorai kapcsolat az elsődleges gondozóval, az érzelmefelismerésre is ilyen mértékű hatással lehet. Feltételeztem, hogy az eltérő elsődleges szocializációs közeg – a gondozó nevelési stílusa, szocioökonómiai státusza és család egészségügyi és mentális nehézségei – olyan mértékben meghatározzák az érzelmefelismerés fejlődését, hogy a kialakult különbségek még a fiatal felnőttek korosztályánál is beazonosíthatóak.

Hipotézisem, hogy azok a személyek, akik nagyobb mértékű törődésről vagy korlátozásról számolnak be, jobban teljesítenek az érzelmefelismerés terén azokhoz képest, akik túlvédéssel vagy elutasítással jellemzik gondozójukat. Második hipotézisem, hogy a nevelési stílusok összefüggenek a gondozó szocioökonómiai státuszával: a szeretet-törődés és a korlátozó nevelési stílusok a magasabb, míg a túlvédő és az elutasító nevelési stílusok az alacsonyabb státusszal korrelálnak. Végül érintőlegesen vizsgáltam a koragyerekkorban tapasztalt családi mentális vagy egészségügyi problémák hatását az érzelmefelismerésre.

A kutatásban összesen 31 fő vett részt (20–34 év, átlagéletkor: 23,9), 15 férfi és 16 nő. A résztvevőktől gyermekkorai emlékeik alapján kértem jellemzést az általuk kijelölt elsődleges gondozójuk nevelési stílusáról, amelyhez a *Szülői bánásmód* (H-PBI) kérdőívet használtam. Emellett rákérdeztem a gondozó szocioökonómiai státuszára és családi állapotára. Az érzelmefelismerési képességet saját készítésű teszttel mértem, amelyet az *Ekman 60 Faces* teszt alapján a *FACES database* képeinek használatával készítettem.

A statisztikai elemzések alapján a nagyobb mértékű szeretet-törődés és korlátozás tapasztalata pontatlanabb érzelmefelismerést eredményezett. A második hipotézisemet nem igazolta statisztikai eredmény. Végül azok a személyek, akik koragyerekkorukban a családban tapasztalt mentális vagy egészségügyi problémákról számoltak be, pontatlanabban ismerték fel az érzelmeket, különösen a szomorúságot.

Összességében megállapítható, hogy a koragyermekkorai tapasztalatok hatása az érzelmefelismerés fejlődésére még a fiatal felnőttek korcsoportjánál is beazonosítható. A kutatás fejlesztésével és egy reprezentatívabb minta segítségével az eredmények felhasználhatóak képességfejlesztő módszerek kialakítására.

37. OTDK PPAK Szekció
Pszichológiai alszekció
Klinikai pszichológia

Dr. habil. Vizin Gabriella
*Eötvös Loránd
Tudományegyetem*

Dr. habil. Rózsa Sándor
*Károli Gáspár
Református Egyetem*

Prof. Dr. Láng András
Pécsi Tudományegyetem

ÁRVAI MÁTÉ ZSOLT

arvai.mate01@gmail.com

Pszichológia

BA, 7. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Matuszka Balázs

egyetemi docens, PPKE BTK

**A mizofónia elterjedtsége és kapcsolata a kényszerbetegséggel, és a hiperaktivitással
a 14-18 éves magyar iskolás serdülőknél**

Kulcsszavak: mizofónia, hiperaktivitás, kényszeresség, komorbiditás

A mizofónia kutatása viszonylag új ágnek tekinthető, ami miatt a szakirodalmi feldolgozás közben egyértelművé vált, hogy mekkora jelentősége lehet a különböző mintákon végzett kutatásoknak. Az eddigi mizofóniával kapcsolatos kutatások vegyes eredményeket hoztak, azonban megegyezik bennük a mizofóniával kapcsolatos komorbiditások megjelenése.

Célok: Jelen kutatás magyar mintán elsőként hivatott vizsgálni a mizofónia elterjedtségét, illetve komorbiditását az Obszesszív-kompulzív zavar (OCD) és kényszeresség, illetve figyelemhiányos/hiperaktivitási (ADHD) zavar tüneteivel. Módszerek: A meglévő szakirodalomra támaszkodva kutatásomban két hipotézist és egy vizsgálati kérdést fogalmaztam meg. Első hipotézisemben a kényszeresség tüneteinek kapcsolatát vizsgáltam a mizofóniával. Második hipotézisemben pedig a figyelemhiányos/hiperaktivitási zavar tünete és a mizofónia közötti kapcsolatot tanulmányoztam. A vizsgálati személyek nem szerint vegyesen oszlottak el, életkor szerint pedig 14-18 év közé estek. A mizofónia jelenlétét a Sussex Misophonia Scale for Adolescents magyar nyelvű verziójával, míg az OCD és ADHD tünetegyütteseit a Képességek és Nehézségek Kérdőív (SDQ) és az SCL-90-R (Symptom Check-List-90-R) segítségével mértem. Kutatásom eredményei összhangban állnak a nemzetközi tendenciákkal, melyek szerint a mizofónia pozitív összefüggést mutat a fent említett pszichopatológiai tünetekkel. Eredmények: Az eredmények alapján a mizofónia erősen pozitív korrelációt mutat az obszesszív-kompulzív zavar/ kényszeresség, $r(198)=.53$, $p < .001$, és a középiskolás gyermekek figyelemhiányos/hiperaktivitási zavar tüneteivel $r(198)=.49$, $p < .001$.

A kutatás hozzájárul a mizofónia megértéséhez, és hangsúlyozza annak jelentőségét a pszichopatológiai tünetekkel való összefüggésének értelmében. Az eredmények alapján javasolt a mizofónia klinikai felismerésének és kezelésének fejlesztése, különös tekintettel az OCD és ADHD tünetekkel rendelkező serdülőkre. Eredményeink hozzájárulhatnak a hatékonyabb intervenciós stratégiák kialakításához, és alapul szolgálhatnak további longitudinális kutatásokhoz, amelyek a mizofónia hosszú távú hatásait vizsgálják a pszichoszociális fejlődésre nézve.

BALOGH VIVIEN
baloghvivi91@gmail.com
Pszichológia
BA, 6. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

GÁSPÁR GRÉTI
gaspargreti16@gmail.com
Pszichológia
BA, 6. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Kiss Botond László*

PhD hallgató, tudományos segédmunkatárs, PTE BTK

Undornak való kitettség hatásának vizsgálata a vér-sérülés-injekció fóbiához köthető tartalmak esetén

Kulcsszavak: undor, vér-sérülés-injekció fóbia, arousal-hatás, figyelmi folyamatok

A vér-sérülés-injekció fóbia egy szorongással járó specifikus fóbia, mely irracionális félelmet jelent különböző orvosi beavatkozásokra. A specifikus fóbiák esetében a magas izgalmi állapot a figyelmi folyamatokra torzító hatással van a fenyegető ingerekre nézve. A fóbia kialakulásában és fenntartásában nem csak a félelem, hanem az undor is szerepet játszhat. A félelem segít a testi épség megőrzésében, míg az undor feltehetően a lehetséges fertőzések elkerülésében. Korábbi kutatások eredményei alapján a VSI fóbiában érintett személyek undorérzékenysége nemcsak a fóbiához köthető tartalmak felé fokozott mértékű, hanem általánosabb undorító tartalmak felé is.

Kutatásunk célja az undor szerepének vizsgálata a VSI fóbiához köthető fenyegető tartalmak észlelésében. Az undorító tartalmaknak való kitettség javíthatja a teljesítményt azáltal, hogy a szorongást csökkenti. Azonban magas arousal-szintű képek a kísérleti személyekre – a fokozott izgalmi állapot miatt – ronthatja a teljesítményt. Az undorérzékeny személyek továbbá fokozottabb izgalmi állapotot tanúsítanak, így teljesítményük alacsonyabb lesz. Összesen 52 egyetemi hallgatóból álló mintát vizsgáltunk egy számmátrix feladattal. A résztvevők egy kérdőívcsomag kitöltése után 16-16 mátrix feladatot végeztek el, a feladatok között pedig egy 10 perces videót néztek meg. A 19 fős kontroll csoport semleges, további 33 fő undorító tartalmakból álló videót látott. A számmátrixok mellett kísérleti manipulációként láthattak magasan és közepesen fenyegető képeket és nem fenyegető képeket egyaránt. Négy 3x2x2-es repeated measures ANOVA-t futtattunk le a statisztikai elemzések során. A videó utáni helyzetben a kísérleti személyek teljesítménynövekedése látható az első szám megtalálásánál és a keresési teljesítménynél is. Valamint, az első szám megtalálásánál a magas arousal-szintű képek jobban megragadták a figyelmet, ezért lassították a reakcióidőt (s). Továbbá, az első szám megtalálásánál az undor videót nézők teljesítménye szignifikánsan javult a semleges videóhoz képest. Végezetül az undorérzékeny csoport a fenyegető tartalmak arousal-szintjét nem volt képes megkülönböztetni, szemben nem undorérzékeny társaikkal.

FÁBIÁN BERTA

fabianberta02@gmail.com

Pszichológia

BA, 6. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Matuszka Balázs

egyetemi docens, PPKE BTK

**„Jó lesz ez még valamire...” A gyűjtögető viselkedés, a társas kapcsolatok és
a tárgyi kötődés összefüggéseinek vizsgálata**

Kulcsszavak: gyűjtögetési zavar; interperszonális kötődés; tárgyi kötődés; hiedelmek

Háttér: A gyűjtögetési zavar olyan pszichiátriai betegség, amelynél jellemző a tárgyak túlzott felhalmozása és az azoktól való megválás nehézsége, ami a lakótér zsúfolttá válását eredményezi. A betegség etiológiáját övező kérdések kapcsán egyre nagyobb figyelem helyeződött az utóbbi pár évben a kötődés szerepére. Ennek elméleti alapja, hogy elképzelhető, hogy a kielégítetlen interperszonális szükségletek kompenzálásaként alakul ki egyeseknél a gyűjtögetési zavar.

Célok: Jelen munka ennek az elméletnek empirikus vizsgálatát célozza meg. Kutatásomban az alábbi hipotéziseket vizsgáltam: (H1) a súlyosabb szintű gyűjtögető személyek nagyobb arányban rendelkeznek bizonytalan kötődési stílussal interperszonális kapcsolataikban, mint a nem gyűjtögető személyek, (H2) a súlyosabb szintű gyűjtögető személyek nagyobb arányban mutatnak bizonytalan tárgyi kötődést, mint a nem gyűjtögető személyek, (H3) a bizonytalan tárgyi kötődés bizonytalan interperszonális kötődéssel jár együtt. (H4) a tárgyak megtartása mögött húzódó hiedelmekkel való nagyobb mértékű egyetértés összefügg a bizonytalan interperszonális kötődéssel.

Eljárás: A kutatásban 132 személy vett részt, a gyűjtögető tünetek súlyosságának mérésére a Gyűjtögetési Kérdőív-Felülvizsgált változatát (HUSI-R), az interperszonális kötődés mérésére a Közvetlen Kapcsolatok Élményei-Kapcsolati Struktúrák (ECR-RS) kérdőívet a tárgyakhoz való kötődés mérésére a Tárgykötődés Biztonságának Mértéke Kérdőívet (OASM), a gyűjtögetés mögött álló hiedelmek mérésére pedig a Gyűjtögetési Hiedelmek és Kitétség Kérdőívet használtam.

Eredmények: A nagyobb mértékű gyűjtögető viselkedés mind a bizonytalan interperszonális kötődéssel, mind a bizonytalan tárgyi kötődéssel összefüggött. Továbbá együttjárást találtam a bizonytalan tárgyi kötődés és a szorongó kötődési stílus között. Végül pedig az is beigazolódott 3 hiedelemkategória esetében, hogy az ezekkel való nagyobb mértékű egyetértés kapcsolatban áll a bizonytalan kötődési stílussal.

Következtetések: Mindezek fényében azt mondhatjuk, hogy a kötődésnek valóban fontos szerepe lehet a gyűjtögetési zavarban, azonban hasznos lenne a későbbiekben pontosítani ennek szerepét a betegség alaposabb megértése érdekében.

GUETH ESZTER

esztigueth@gmail.com

Pszichológia

MA, 6. félév

Szegedi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Andó Bálint

egyetemi docens, klinikai szakpszichológus, Szegedi Tudományegyetem, Szent-Györgyi Albert

Klinikai Központ, Pszichiátriai Klinika

Dr. Harmath-Tánczos Tímea

egyetemi adjunktus, SZTE BTK

Finta-Péter Lea

PhD hallgató, pszichológus, Szegedi Tudományegyetem, Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ,

Pszichiátriai Klinika

Benzodiazepin használat motivációinak feltárása

Kulcsszavak: benzodiazepin használat; visszaélésszerű használat; motivációk; megküzdés

A benzodiazepin használat háttérében meghúzódó motivációkról a nemzetközi szakirodalomban viszonylag kevés, a szakirodalmi áttekintésünk alapján hazai viszonylatban pedig nem áll rendelkezésünkre információ.

Kutatásunk célja a benzodiazepinek használata mögött meghúzódó motivációs faktorok feltárása volt, valamint az ezen motivációk különbségeinek vizsgálata a nemek és a visszaélésszerű használat vonatkozásában. Ehhez $N = 796$ fő (átlagéletkor 44,90 év; $SD = 14,48$; $n = 196$ férfi) válaszait elemeztük. A motivációk széleskörű felmérése erre a célra összeállított 82 tételes kérdéssorral zajlott, melyhez egy előzetes vizsgálatot végeztünk, amely során az elmúlt évben benzodiazepint fogyasztó, normál populációból származó mintán mértük fel a nyugtató- és altatóhasználat lehetséges motivációt és áttekintettük a nemzetközi szakirodalomban említésre kerülő motivációkat. Faktoranalízisünk eredményei alapján a benzodiazepinek használatára vonatkozóan négy motivációs faktort azonosítottunk, melyek közül három a megküzdéshez kapcsolódik: szorongással való megküzdés, alvászavarral való megküzdés és a hangulati problémákkal való megküzdés. A negyedik faktor a teljesítménycsökkenés volt. A nőkre jellemzőbb volt a szorongással, a visszaélésszerűen használókra pedig a hangulattal és alvászavarral való megküzdés által motivált fogyasztás.

Kutatásunk kiegészítésként szolgálhat a korábbi vizsgálatokhoz azáltal, hogy vizsgálatunk nem korlátozódik klinikai populációra, benzodiazepin- vagy más függőséggel küzdőkre és visszaélésszerű használókra, hanem normál populáción zajlott. Kutatásunk hasznossága megmutatkozhat abban, hogy a benzodiazepin használat háttérében álló motivációk feltérképezése segíthet a visszaélésszerű használat hatékonyabb felismerésében a rizikócsoporthoz azonosításán keresztül. Ennek ismeretében lehetőség nyílik egyénhez igazított prevenciós és intervenciós programok kivitelezésére. Az eredmények hasznosak bizonyulhatnak a terápiás munkában az egyénre szabott terápiás terv kialakításában is, melynél kulcsfontosságú a benzodiazepin használat széleskörű áttekintése és motivációs faktorok feltárása. Továbbá kutatásunk eredményei szintén hozzájárulhatnak egy célzott, benzodiazepin használat motivációkat vizsgáló validált mérőeszköz kialakítására.

GYÓLLAI MÁTYÁS
gyollaimaty@gmail.com
Pszichológia
MA, 1. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

STRAUSZ DÁVID
strauszdavid1996@gmail.com
Pszichológia
MA, 1. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Rónai Levente
tanársegéd, SZTE BTK*

**Hétköznapi érzéksalódások: a szkizotípiá és a mentalizáció prediktív ereje
a pszichotikus-szerű élmények előfordulásában a mindennapi életben**

Kulcsszavak: pszichózis-szerű élmények; ESM módszer; érvényesség; szkizotípiá; mentalizáció

A szkizofrénia-spektrum zavarok esetében a hatékony prevenció kulcsfontosságú lehet a zavar kórlefolyására nézve. Jelentős problémát jelent ugyanakkor a pszichológiai kutatások esetében, hogy az egyes keresztmetszeti eredményeket nem lehet a személyen belüli működésre általánosítani. Kutatásunkban ezért a mentalizációs deficit és szkizotípiá mint keresztmetszeti mérések összefüggéseit mértük fel a személyen belüli, mindennapi pszichotikus-szerű élményekkel (psychotic-like experiences; PLE). A kutatásban 77 fő vett részt (21 férfi, 56 nő), főképp fiatal felnőttkorú egyetemisták, kiknek átlag életkora 26.8 év volt, a medián életkor pedig 21 év. A kutatásunk két szakaszból állt, egy keresztmetszeti és egy hosszmetzeti, ESM (Experience Sampling Method) fázisból. A keresztmetszeti szakaszban demográfiai adatokat, illetve a mentalizációs deficitet és a multidimenzionális szkizotípiá kérdőívet vettük fel. A hosszmetzeti, ESM szakaszban a résztvevők két óránként értékelték pillanatnyi PLE-re vonatkozó állításokat. Összesen 2336 ESM megfigyelést végeztünk. Az összefüggések modellezésére multilevel modelleket használtunk. Az eredmények alapján arra következtethetünk, hogy a szkizotíp vonások nagyobb prediktív erővel rendelkezik a pszichotikus élmények bejósolására, mint a mentalizációs deficit, ugyanakkor a modelljeink alacsony magyarázó erővel bírtak a mindennapi PLE-k variáciájában. Az eredmények fontosak lehetnek lehet a prevenció, prodromakutatás és a rizikóbecslés szempontjából, hiszen fontos kérdéseket vetnek fel a mindennapi életben előforduló pszichózis szerű élményekre vonatkozóan a keresztmetszeti, vonásszintű mérések prediktív és ökológiai érvényességével kapcsolatban.

Jelen kutatás egy nagyobb volumenű nemzetközi vizsgálat (ELTE, Radboud University, Hollandia) pilotja-ként futott le. A szerzők a pilot előkészítése és lebonyolítása során részt vettek a felvett tesztbattéria összeállításában, egyes kérdőívek fordításában, az etikai engedély és más dokumentációk összeállításában, a résztvevők toborzásában, az adatgyűjtés felügyeletében és az adatok feldolgozásában. Jelen vizsgálatban a statisztikai elemzés a szerzők önálló munkája.

LESTYÁN LILLA

lestyanlilla29@gmail.com

Pszichológia

MA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Lajos Péter

egyetemi docens, KRE BTK

Lisincki Anna Mária

klinikai szakpszichológus, SE ÁOK

Végrehajtó funkciók vizsgálata forenzikus elmemegfigyeltek és egészséges kontrollszemélyek körében

Kulcsszavak: végrehajtó funkciók; forenzikus pszichiátria; szkizofrénia; B klaszteres személyiségzavarok

A szakirodalom szerint a forenzikus pszichiátriai betegek végrehajtó funkciói jelentős csökkenést mutatnak a pszichiátriai értelemben vett egészséges személyekhez képest, de ezek pszichiátriai diagnózisokkal való összefüggéseiről kevés adat áll rendelkezésre. Kutatásunk célja, hogy feltárja a forenzikus pszichiátriai betegek végrehajtó funkcióinak eltéréseit a diagnózisuk alapján, illetve azokat összehasonlítsa egészséges, kriminális magatartást nem mutató kontrollszemélyek teljesítményével.

Keresztmetszeti, klinikai vizsgálatunkban 114 fő vett részt (57 fő forenzikus pszichiátriai beteg és 57 fő illesztett kontrollszemély). A mintát nem, kor és iskolai végzettség alapján illesztettük. A vizsgálat a Semmelweis Egyetem Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinikájának Forenzikus munkacsoportján belül zajlott. A végrehajtó funkciók vizsgálatához a Trail Making A és B, a Wisconsin Kártyaszortírozási Teszt, a Stroop teszt, valamint a forenzikus betegek esetében a Magyar Wechsler Intelligencia Teszt (MAWI) került alkalmazásra. Eredményeink szerint a szkizofrénia spektrumzavarban szenvedő bűnelkövetők váltási képessége csökkent értéket mutatott a B klaszteres személyiségzavaros bűnelkövetőkhöz képest. Ugyanakkor a B klaszteres személyiségzavaros bűnelkövetőknél a gátlási funkciók alacsonyabb szintje figyelhető meg. Az egészséges kontrollszemélyek szignifikánsan jobban teljesítettek a legtöbb végrehajtó funkció teszten a forenzikus elmemegfigyeltekhez képest. Eredményeink alapján a forenzikus pszichiátriai betegek végrehajtó funkciói számos területen alulmaradnak az egészséges kontrollszemélyekéhez képest, és ezek az eltérések a pszichiátriai diagnózistól függően változnak. További kutatások szükségesek a neuropszichológiai sajátosságok mélyebb megértéséhez, hogy hatékony fejlesztési programokkal támogatható legyen a bűnisméltés megelőzése.

2024 januárja óta forenzikus elmemegfigyeltek diagnosztikai célú vizsgálata során a végrehajtó funkció tesztek felvételében, kiértékelésében veszek részt. Gyűjtöttem és rendszereztem a 2016 óta vizsgált esetek adatait, adattáblát állítottam össze az adatelemzéshez. Részt vettem a bővített mintán való kutatás etikai engedélyek összeállításában, valamint további tesztfelvételekben. Emellett munkám során részletes szakirodalmi adatgyűjtést és adatelemzést végeztem a kutatás előrehaladása érdekében.

ÖTVÖS BENDEGÚZ

otvos.bendeguz@gmail.com

Pszichológia

MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

*Témavezető:
Mórá Levente
óraadó, ELTE PPK*

A pszichedelikum-asszisztált terápiák klinikai alkalmazása

Kulcsszavak: pszichedelikum-asszisztált terápia; pszilocibin; MDMA; ketamin; élményintegráció

A pszichedelikum-asszisztált (PAT) terápiák egyre népszerűbb területet képeznek mind a klinikai pszichológiai kutatás, terápia és kliensek körében is. Kutatásom egy irodalmi áttekintés az elmúlt tíz év klinikai vizsgálataiból azon belül az MDMA, pszilocibin és a ketamin alkalmazásáról. Ehhez fűztem hozzá az élményintegráció fontosságát, amivel a PAT valóban pszichoterápiás modalitássá válhat. Hangsúlyozom, hogy mekkora a jelenlegi és jövőbeli potenciális érdeklődés páciens oldalról az ilyen jellegű kezelések iránt, amihez fel kell zárkóznia a szakmának, sok képzett terapeutára és terápiás protokollra lenne szükség. Az eddigi eredmények alapján azt mondhatjuk, hogy az MDMA a PTSD, a pszilocibin a terápiarezisztens major depresszió, alkoholfüggőség, életvégi szorongás, a ketamin pedig szintén a major depresszió kezelésében mutatkozik hatékonynak. Ez utóbbi Magyarországon is elérhető farmakoterápiaként, és kiindulási alapul szolgálhat ahhoz, hogy más szerekkel is folytassunk vizsgálatokat. A nemzetközi kutatásokban ugyanis az MDMA, pszilocibin (egyebek mellett) hatékonynak és biztonságosnak bizonyul, ráadásul 1-2 szerfogyasztó ülésnek is hosszútávon kimutatható hatása van. Amennyiben ehhez még (szak)pszichoterápia, vagyis kvázi célzott, direktív élményintegrációs szakasz is tartozik, gyorsan és viszonylag kis kockázattal jelentős mértékben csökkenthetők a különböző mentális zavarok tünetei. Ebben lesz, illetve már van is nagy szerepe a pszichológus szakmának. Bár az MDMA és a pszilocibin egyelőre nem elfogadott gyógyhatású szerként, a ketamin (vagy az orvosi marihuána) példáját követve elképzelhető, hogy orvosi alkalmazásukat elfogadják a közeljövőben. Ilyen törekvések már egy ideje láthatóak az USA-ban, illetve már Európában is, de több bizonyítékra, kiterjedt kutatásokra és legfőképpen szakemberekre van szükség ahhoz, hogy a PAT elfogadott terápiává válhasson. Dolgozatomban erre szerettem volna felhívni a figyelmet, és hozzájárulni a tudományos diskurzus lefolytatásához.

PAPIK DORKA

papik.dorka@gmail.com

Pszichológia

MA, 4. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Matuszka Balázs

egyetemi docens, PPKE BTK

**Sussex Misophonia Scale for Adolescents (SMS-A) adaptálása,
valamint a mizofónia elterjedtségének és pszichopatológiai korrelátumainak vizsgálata**

Kulcsszavak: mizofónia, szorongás, depresszió, kényszeresség, hiperaktivitás

A mizofónia olyan zavar, amelyben a hangok bizonyos csoportjával (általában repetitív, emberek által adott hangokkal, mint pl. a csámcsogás vagy szipogás) kapcsolatban csökkent toleranciát és erős averziót érez egy személy. A mizofónia 12-13 éves kor környékén jelenik meg, és erős negatív hatást gyakorol az életminőségre. A mizofónia összefüggést mutat olyan pszichopatológiai dimenziókkal, mint például a szorongás, a stressz, a depresszió és a kényszeresség. A zavart napjainkban kiemelt kutatói érdeklődés övezi, azonban a serdülőkori mizofóniával kapcsolatban kevesebb, hazánkban pedig (tudomásunk szerint) egyelőre nem született kutatás.

Ebben a dolgozatban magyar mintán ($n = 874$) vizsgáltuk a serdülőkori mizofónia elterjedtségét 14-18 évesek részvételével, a mizofónia pszichopatológiai korrelátumait, valamint kérdőív-adaptációval létrehoztuk az első serdülő mizofónia mérőeszközt, a Sussex Mizofónia Skála serdülő változatát. A kérdőívcsomagban szintén szerepeltek a következő mérőeszközök: a Depresszió, Szorongás és Stressz Kérdőív (DASS-21), a WHO Jól-lét Kérdőív (WBI-5), a Képességek és Nehézségek Kérdőív Internalizáció, Externalizáció és Hiperaktivitás skálái (SDQ) és a Derogatis-féle Tünetlista Kényszeresség skálája (SCL-90-R). A mintánkon a serdülők 10,68%-a ($n = 92$) mutatott emelkedett mizofónia értékeket. Az SMS-A faktorstruktúrájának feltárására mintafelezés után az adatok egyik felén feltáró faktorelemzést, majd a másik felén konfirmátoros faktorelemzést végeztünk. A kérdőív érvényességét az említett faktorokkal való korrelációk vizsgálatával mértük. A kutatás eredményeként létrejött a rövidített, 3 faktoros, 11 tételből álló Sussex Mizofónia Skála serdülő változata. A korrelációs vizsgálatok alapján a serdülőkori mizofónia szignifikáns összefüggést mutat minden általunk vizsgált dimenzióval: pozitívan korrelál a Szorongással, a Stresszel, a Depresszióval, a Kényszerességgel, az Internalizációval, az Externalizációval és a Hiperaktivitással, valamint negatívan korrelál a Jólléttel.

Az eredményeink kezdeti iránytűt adnak a magyar kutatók és klinikusok számára, valamint egy olyan, gyakorlatban használható mérőeszközt, ami gyorsan, érvényesen és megbízhatóan méri a serdülőkori mizofóniát.

TÓTH MERCÉDESZ

tothmercedesz2002@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezetők:

Prof. Dr. Németh Dezső
egyetemi tanár, ELTE PPK

Brezóczki Bianka
PhD hallgató, ELTE PPK

Neuropszichológiai profil az obszesszív-kompulzív spektrumon

Kulcsszavak: obszesszív-kompulzív zavar; spektrum szemlélet; végrehajtó funkciók; munkamemória; egyéni különbségek

Az obszesszív-kompulzív zavar (obsessive-compulsive disorder; OCD) esetén fő biomarker a végrehajtó funkciók működéséért is felelős fronto-striatális területek érintettsége, és a zavar egyes tünetei is kapcsolódnak a gyengébb végrehajtó funkciókhoz, azonban a neuropszichológiai profilról szóló szakirodalom ellentmondásos. Ezt magyarázhatják például a klinikai mintán gyakran fennálló komorbid zavarok és a gyógyszeres kezelések, illetve az OCD heterogenitása miatt akár altípusonként is lehetnek eltérések. Korábbi kutatások szerint a végrehajtó funkciós nehézségek és az OCD tünetek neurotipikus átlagpopulációban is megjelenhetnek. A spektrum szemlélet megoldást nyújthat a komorbiditásból és a heterogenitásból fakadó ellentmondásokra, illetve egy átfogó, dinamikus és betegközpontúbb klinikai megközelítést biztosít. Szubklinikai mintán még csak kevés kutatás tárgyalta az OCD tünetek kapcsolatát a végrehajtó funkciókkal, így jelen kutatás ezt a kutatási rést igyekezett betölteni. Online kísérleti eljárással vizsgáltam, hogy milyen neuropszichológiai profil jelenik meg az OCD spektrumon. A szakirodalom alapján gyengébb végrehajtó funkciós teljesítményt feltételeztem magasabb tünetprevalencia esetén. A résztvevők önbeszámolón alapuló tünetprevalenciája szerint alacsony és magas tünetprevalenciájú csoportokat különítettem el, és figyelembe vettem az OCD altípusait is. A végrehajtó funkciók közül a kognitív gátlást és a kognitív rugalmasságot vizsgáltam, ezen kívül felmértem a munkamemória frissítést és a munkamemória kapacitást is. Részt vettem az online vizsgálat pilot tesztelésében, az adatok tisztításában, az adatelemzésben és az eredmények értelmezésében. Az eredmények disszociációt mutattak a végrehajtó funkciókon belül: a kognitív rugalmasság a magas tünetprevalenciájú csoportban gyengébb, azonban a kognitív gátlásnál, a munkamemória kapacitásnál és frissítésnél ezt nem tudtam alátámasztani. Az alsókálák közül leginkább a túlzott tisztálkodás állt kapcsolatban a végrehajtó funkciók érintettségével. A komorbid zavarok, a heterogenitás és neurotipikus személyeknél is előforduló obszesszív-kompulzív karakterisztikák miatt szükséges a szubklinikai minta vizsgálata. Egy empirikusan alátámasztott klinikai neuropszichológiai profil elősegíthetné a diagnosztikus kritériumok finomhangolását, intervenciós eljárások létrehozását olyan személyek részére, akiknél fennáll az OCD kialakulásának rizikója, illetve modern, személyre szabott terápiás eljárások kidolgozását is.

VÉG DORINA MIRTILL

vegdorina@gmail.com

Pszichológia

MA, 1. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Herold Márton

klinikai szakpszichológus, PhD hallgató, PTE ÁOK

**Narratív és nyelvi markerek vizsgálata borderline személyiségzavarban szenvedő
személyek önjellemzésében - pilot study**

Kulcsszavak: borderline személyiségzavar; önjellemzés; narratív kategóriális elemzés; nyelvi elemzés; szentimentanalízis

Pilot kutatásomban a borderline személyiségzavarral (BPD) rendelkező egyének önjellemzésében megjelenő narratív és nyelvi markereket vizsgáltam. A STIPO-R félig-strukturált interjú kérdéseit vettem alapul, majd ennek a szövegét elemeztem a NarrCat program segítségével, az NYTK szentimentelemzővel, illetve manuálisan. Szignifikáns eredmény született a manuális elemzés, továbbá a szentimentelemzés kapcsán, míg tendenciózus eredmények születtek a NarrCat tagadás és pszichológiai perspektíva moduljaiban. A BPD-s csoport leírása negatívabb volt a kontrollcsoportéhoz képest, önjellemzésükben gyakrabban előfordultak enkódolási hibák, illetve negatív vonatkozású fokozás, intenzitásjelölők. A BPD-s csoportra jellemzőbb volt a tagadás, mint a kontrollcsoportra, ezzel szemben a kontrollcsoportra volt jellemzőbb a pszichológiai perspektíva felvétele. A kutatás eredményei összhangban vannak az eddigi szakirodalommal, a különböző nyelvi és narratív markereken keresztül megfigyelhetőek a borderline személyiségszerveződésre jellemző primitív elhárítások érvényesülése, szelf szerveződésük meghatározó aspektusai. Ezen felül kutatásom rámutat a depresszió és a BPD komorbiditásának jelentőségére, sajátosságaira a nyelvhasználatban.

37. OTDK PPAK Szekció
Pszichológiai alszekció
Munka és szervezetszichológia

**Dr. habil. Kiss Paszkál
Bertalan**
Pázmány Péter Katolikus
Egyetem

**Molnárné Prof. Dr.
Kovács Judit**
Debreceni Egyetem

Halmos Alexandra
Budapesti Műszaki és
Gazdaságtudományi Egyetem

FLIEGH FRUZZSINA

fruzsi.fliegh@gmail.com

Pszichológia

MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Szathmári Edit

egyetemi adjunktus, ELTE PPK

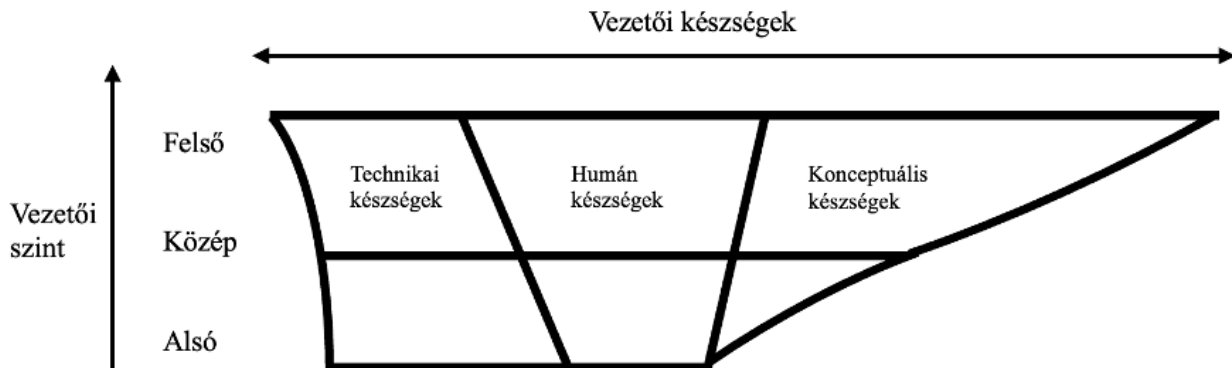
Katz vezetői készség modelljének vizsgálata magyar vezetők körében napjainkban

Kulcsszavak: Katz modell; vezetői készségek; replikációs kutatás; szervezetpszichológia

A dolgozat a Robert L. Katz által 1955-ben megalkotott vezetői készségmodell modern kontextusban történő replikációját vizsgálja magyar vezetők körében.

Katz modellje három készségcsoportra – technikai, humán és konceptuális készségekre – osztja a vezetői kompetenciákat, amelyek fontossága a vezetői szintek (alsó-, közép- és felsővezető) szerint eltér. Ezt az 1. ábrán lehet látni. A kutatás célja az volt, hogy tesztelje, mennyire relevánsak ezek a készségcsoportok napjainkban, figyelembe véve a munkaerőpiacon és a szervezeti struktúrákban bekövetkezett jelentős változásokat, például a női vezetők megjelenését vagy a startup-alapú munkaszervezést.

1. ábra: A Katz Modell

Megjegyzés. A kép forrása: Management of the total enterprise, Robert L. Katz, 1970, 98. o.

A kutatás egy korábbi adatgyűjtés során kitöltött kérdőív elemzésén alapult, amelyben vezetőket kérdeztek meg arról, hogy mely készségeiket tartják a legfontosabbnak a munkájuk során. A válaszok kódolását Katz modellje alapján végeztem el. Az eredmények szerint a technikai, humán és konceptuális készségek mindhárom vezetői szinten egyaránt fontosak, így nem igazolódtak a Katz által leírt készségek eloszlási mintázatához.

A dolgozat teljes mértékben a saját ötletem alapján valósult meg, az én személyes motivációm volt ez a téma. Munkám célja az volt, hogy Katz vezetői készségmodelljét napjainkban is releváns kontextusban vizsgáljam, és bár a kutatás eredményei nem támasztották alá az eredeti modellt, ez is rávilágít a replikációs kutatások jelentőségére. Úgy gondolom, hogy ezek a kutatások rendkívül fontosak a tudomány fejlődése szempontjából, ezért az ilyen törekvéseket folytatni kell.

GULICS AMINA FLÓRA

gulicsamina@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Mihály Nikolett

habilitált egyetemi docens, ELTE PPK

Elégedettségi dimenziók az ELTE szakkollégiumaiban

Kulcsszavak: szakkollégium; elégedettségmérés

A szakkollégiumok több mint egy évszázados magyarországi történetük során – és hozzájuk hasonló elődjek is – változatlan értékekkel rendelkeznek. A ma is érvényben lévő Szakkollégiumi Charta (1991) biztosítja az intézmények egységét, a minőség és hagyományok fenntartását. Megállapítható, hogy a szakkollégiumok a felsőoktatási intézményektől eltérő struktúrát követnek, hiszen markánsan megjelennek az akadémiai teljesítmény mellett a közösségi és társadalmi felelősségvállalási tényezők is. Mindezek alapján feltételezhető, hogy a szakkollégisták elégedettségét meghatározó dimenziók különbözőek, mint a felsőoktatási intézményekben használt modellek elégedettség kritériumai. Közös vonás ugyanakkor, hogy az elégedettség fenntartása és lehetőség szerinti fokozása központi jelentőségű, hiszen az nemcsak szubjektív, hanem gazdasági előnyökkel is jár. (Ez utóbbiak az intézményi hasznosságok – például lehetséges hallgatói támogatás, újraválasztás és szájureklám formájában). Az elvárások is folyamatos változáson mennek keresztül, ezért fontos, hogy az aktuális igényeket nyomon kövessük. A szakkollégiumi elégedettség szempontjából a szakirodalom hiányos, azonban a felsőoktatás ezen szegmense a magyarországi tehetséggondozás egy kiemelkedő szereplője, így vizsgálata annál indokoltabb.

Jelen kutatásban az ELTE szakkollégiumainak elégedettség dimenzióit kívántam feltárni. Három diákvezetővel félig strukturált interjút készítettem. A tematikus analízis módszerével elemeztem az interjúk szövegeit, ezt követően pedig 6 fő- és 11 altémát találtam. Kiemelkedő témák voltak a tisztségviselők szerepvállalásai, amely a tagság vezetőikkel szembeni elvárásait mutatja – pl. határozott fellépés és válaszkészség –, és a személyre szabottság igénye – hogy a szakkollégium sokszínű lehetőségeket kínáljon és az egyéni igényeket is beemelje programjaiba. Ezen kívül a közösség élményét is keresik a szakkollégisták, közös hagyományaik és a bevonódás fontosságát hangsúlyozva. A szakmai lehetőségekkel kapcsolatosan megfogalmazott elvárások a szakmai színvonal fenntartását és a képzési portfólió sokszínűségét emelik ki, míg a demokrácia egy esszenciális feltétele a szakkollégiumoknak a bázisdemokrácián keresztül, és a szervezeti működés hatékonyságával kapcsolatos elvárások is kiemelkedőek.

Reményeim szerint a kutatásom hozzájárul a szakkollégisták elégedettségének további feltáró vizsgálataihoz, és az eredmények a későbbi célzott szervezetfejlesztés alapját képezhetik.

LESKÓ ABIGÉL

abigel.lesko@gmail.com

Pszichológia

BA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

PETHŐ JÁNOS

janospetho3@gmail.com

Pszichológia

MA, 1. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Koltói Lilla

egyetemi docens, KRE BTK

Gergely Bence

egyetemi tanársegéd, KRE BTK

A vezetői minőség, az alapvető pszichológiai szükségletek és a szervezeti elkötelezettség mediációs vizsgálata

Kulcsszavak: szervezeti elkötelezettség; mediációs vizsgálat; leader-member exchange; szelfdeterminációs elmélet; szervezetpszichológia

A tanulmány célja annak vizsgálata volt, hogy az alapvető pszichológiai szükségletek kielégülése milyen mértékben kapcsolódik a szervezet felé történő elkötelezettséghez és a vezetővel való kapcsolathoz. A szelfdeterminációs elméletre támaszkodva azt vizsgáltuk, hogy az autonómia-, a kompetencia- és a valahovatartozás szükségletek specifikus közvetítőként működnek-e a szervezeti elkötelezettség és a vezetői minőség (LMX) között. A kutatás relevanciáját indokolja a hazai mintán végzett kutatások hiánya és a humán erőforrás megtartásának egyre hangsúlyosabb jelentősége.

Az adatfelvétel két külön évben történt, a két adatbázist ezt követően összevontuk. Az online kérdőíves kutatásban N=554 fő vett részt. Mérőeszközeink közé tartozott az LMX-7 kérdőív, az Alapvető Pszichológiai Szükségletek Kielégülése Skála és a Szervezeti Elkötelezettség Kérdőív. Hipotéziseink vizsgálatára mediációs elemzést alkalmaztunk.

Az eredmények alapján az autonómia és a kompetencia szignifikánsan befolyásolja a szervezeti elköteleződés és a vezetői minőség közötti kapcsolatot, a valahovatartozás azonban nem mutatott szignifikáns hatást.

Az eredmények rámutatnak arra, hogy a magas minőségű vezető-beosztott kapcsolatok elősegítik a munkavállalók autonómia- és kompetenciaszükségletének kielégülését, melyek az alkalmazottak szervezethez való elkötelezettségéhez járulnak hozzá. Következtetésképp a vezetői minőség támogatásával a munkaerő megtartása jelentős mértékben javítható.

MAGYARY ÁGNES KATALIN

my.agnes99@gmail.com

Pszichológia

MA, 4. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Mészáros Noémi

egyetemi adjunktus, PPKE BTK

5 hetes Elfogadás és Elköteleződés Terápia-alapú munkahelyi tréningek hatása vállalati dolgozók pszichológiai rugalmasságára: egy longitudinális vizsgálat

Kulcsszavak: Elfogadás és Elköteleződés Terápia; dolgozó népesség, pszichológiai rugalmasság, tudatos jelenlét

Elméleti háttér: Egyre bővülő szakirodalom kezdi dokumentálni az Elfogadás és Elköteleződés Terápia (Acceptance and Commitment Therapy; ACT) munkahelyi alkalmazásának pozitív hatását a munkavállalók pszichológiai rugalmasságára és általános mentális egészségére. A tudományos program tárgya az ACT-alapú munkahelyi tréningek pszichológiai rugalmasságra gyakorolt hatásának longitudinális vizsgálata.

Módszerek: A pszichológiai rugalmasság hat alapfolyamatát N=21 fő bevonásával vizsgáltam az öt hetes tréning első alkalma előtt és ötödik alkalma után. A pszichológiai rugalmasság az AAQ-II, CFQ-7, VLQ, FFMQ és WBSI kérdőívekkel került feltérképezésre.

Eredmények: A tréning előtt és után szignifikáns különbség mutatkozott a pszichológiai rugalmasság egy fő alapfolyamatában, a Jelen pillanattal való kapcsolatfelvételben. A tudatos cselekvés, leírás és ítéletmentesség képessége statisztikailag szignifikáns különbséget mutatott. Feltételezhetően a kognitív defúzióban és a reaktivitás-mentességben is tetten érhető a változás.

Konklúzió: A kutatás megerősítette, hogy a pszichológiai rugalmasság fejlesztő tréning hatékony lehet a tudatos jelenlét három aspektusának (a tudatos cselekvés, az ítéletmentesség, valamint a leírás) fejlesztésére.

Az eredmények további kutatások elvégzését alapozzák meg, amelyekkel a hosszabb távú változást érdemes vizsgálni, méghozzá annak monitorozásával együtt, hogy a kutatási program résztvevői a mindennapok során gyakorolják a tréningen tanultakat.

NJOKU BRENDON BERNÁRD

njoku.brendon@gmail.com

Pszichológia

BA, 6. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Simon Adél Csenge

egyetemi tanársegéd, ELTE PPK

**A munkahelyi mennyiségi elvárások, a munkatempó és a munka-család konfliktus
mediáló szerepe a technostressz és a kiégés között**

Kulcsszavak: digitalizáció; technostressz; kiégés

A digitalizáció több szempontból is forradalmasította a modern szervezetekben történő munkavégzést. Ezen változások a pozitívumokon túl, bizonyos helyzetekben negatív kimenetekhez is vezethetnek a munkavállalók számára. Az információ és kommunikációtechnológia használatának következtében kialakuló stresszt (technostresszt) több kutatás is összefüggésbe hozta a kiégéssel. Jelen tanulmány azzal egészíti ki e korábbi kutatásokat, hogy megvizsgálja, hogy egyes munkahelyi pszichoszociális kockázati tényezők szerepet játszanak-e a technostressz és a kiégés kapcsolatának megvalósulásában.

A minta 18 év feletti, magyar irodai munkavállalókból áll, akik valamilyen digitális eszköz segítségével végzik munkájukat. A mintában 464 fő szerepel. Hipotézisvizsgálatomhoz a Koppenhágai Kérdőív a Munkahelyi Pszichoszociális Tényezőkről II és a Technostress Creators Kérdőív eredményeit használtam. Pozitív kapcsolatot találtam a techno-overload és a kiégés között. Mediációs elemzéssel azt találtam, hogy ezt a kapcsolatot a mennyiségi elvárások és a munkatempó teljesen mediálták. Szintén pozitív kapcsolatot találtam a techno-invasion és a kiégés között, mely kapcsolatot a munka-család konfliktus részlegesen mediálta.

A kapott eredmények erősítik azt az elképzelést, miszerint azonosíthatók olyan változók, melyek kiemelt fontossággal rendelkeznek a technostressz és a kiégés között megfigyelt kapcsolatban. Jelen tanulmány eredményei alapján a munka-család konfliktus, a mennyiségi elvárások és a munkatempó ilyen változók lehetnek.

PRINCZ BORBÁLA ANNA

princzborcsa@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Szabó Zsolt Péter

egyetemi docens, ELTE PPK

**Vezetői visszajelzések és attribúciós folyamatok:
esszencialista és viselkedésalapú megközelítések hatásai**

Kulcsszavak: attribúciós folyamatok; vezetői visszajelzés; szervezeti kommunikáció; vignetta módszer

Ez a dolgozat a negatív vezetői visszajelzések szerepét vizsgálta a beosztottak viselkedésének értelmezésében és az attribúciós folyamataikban. A kutatás központi kérdése, hogy a vezetőtől érkező negatív visszajelzés esszencialista (pl. "figyelmetlen vagy") vagy viselkedésalapú (pl. "nem figyeltél oda") jellege hogyan befolyásolja a viselkedés okainak értelmezését a beosztottak között. Feltételezhető, hogy az esszencialista visszajelzés inkább belső, stabil attribúciót eredményez, míg a viselkedésalapú hozzájárul az instabil vagy attribúció nélküli értelmezésekhez. Elméleti alapját az attribúciós modellek adják, például Weiner teljesítménymotivációs modellje (1982), amely az okokat belső és külső, illetve stabil és instabil dimenziók mentén osztályozza. Dweck mindset-elmélete (Dweck & Leggett, 1988) és a Nyelvi Kategória Modell (Semin & Fiedler, 1991) is fontos keretet ad a visszajelzések szervezeti kontextusban történő vizsgálatához.

A kutatásban 353 fő vett részt. Vignetta módszerrel modelleztük a visszajelzési szituációt. A vignetta abból a szempontból különleges, hogy a résztvevők először a vezető egy beosztottnak intézett negatív visszajelzését figyelték meg, majd a kollégák diskurzusát, ahogy a visszajelzésről beszélgetnek. A résztvevők kvalitatív válaszait tartalmilag elemeztem, majd a válaszokból képzett kvantitatív változókat hoztam létre, melyek attribúciós típusokat jeleztek. Ezeket a visszajelzés típusa mentén bináris logisztikus regressziókkal elemeztem. Az eredmények szerint a viselkedésalapú visszajelzés marginálisan növeli az attribúció hiányát ($OR=1.528$, $p=.064$), míg az esszencialista visszajelzések csökkentik azt ($OR=0.655$, $p=.064$). A tartalmi elemzés után exploratív vizsgálatokat végeztem a kvalitatív válaszok nyelvi jellegzetességei körében.

Az eredmények arra utalnak, hogy a visszajelzés stílusa jelentősen befolyásolja a befogadó interpretációját, különösen a belső, stabil attribúciók és az attribúciómentesség esetében. Emellett hatása van a reakcióira és jellegzetes megnyilvánulásaira. A vizsgálat a szervezeti kommunikáció és a visszajelzési rendszerek finomításában nyújthat segítséget.

RÁTKI GERGELY

ratki.gergely@edu.bme.hu

Mechatronikai mérnök

BSc, 4. félév

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi

Egyetem

Gépészmérnöki Kar

Témavezető:

Dr. Gerákné Krasz Katalin
egyetemi adjunktus, BME GTK

Mi a versenycsapatok mozgatórugója? A versenycsapatok motivációjának vizsgálata

Kulcsszavak: motiváció; versenycsapat; öntevékenység; motivációkutatás; verseny

Kutatásomban a Műegyetemi versenycsapatokban tevékenykedő hallgatók motivációit vizsgálom. A vizsgálat célja, hogy feltárja, mi motiválja a hallgatókat, hogy a szabadidejüket önkéntesen egy versenyre való készüléssel töltsék. Kíváncsi vagyok arra, hogyan lehet a csapattagokat hatékonyan motiválni és hosszú távon a csapatban tartani. A téma azért kifejezetten érdekes, mert sem pénzbeli, sem tanulmányi előnyük nem származik a versenycsapatozó hallgatóknak közvetlenül ebből a tevékenységből, sőt, sokszor kell áldozatokat is hozni. Ennek ellenére egy folyamatosan bővülő virágzó öntevékeny hallgatói tevékenykedésről beszélünk.

Dolgozatom első részében a motivációval kapcsolatos elméleti modelleket mutatom be. Ezt követően többféle kutatási módszerrel fogom vizsgálni a hallgatók motivációit, és azokat elemezni a szakirodalomban bemutatott elméletek alapján. Interjúkat végzek a versenycsapatokban különböző pozíciókat betöltő és be nem töltő hallgatókkal, valamint készítek egy online kérdőíves felmérést, mellyel nagyobb mintán tudom megvizsgálni a csapattagokat motiváló és demotiváló tényezőket, illetve a versenycsapatok közötti motivációs hasonlóságokat és különbségeket. Az eredmények alapján javaslatot fogok tenni a versenycsapatoknak a tagok motiválásával és megtartásával kapcsolatban.

Célom, hogy akár ezen dolgozat eredményeinek felhasználásával tovább fejlődhessen és gyarapodhasson az egyetemünkön működő versenycsapat közösség.

RÖNKÖS FANNI

fanni.ronkos@gmail.com

Pszichológia

BA, 6. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Koltói Lilla

egyetemi docens, KRE BTK

A szakmai identitás változása a motiváció és a jövőkép tükrében

Kulcsszavak: karrierváltás; szakmai identitás; motiváció; hivatástudat; jövőkép

A pályaváltás a karrierutak egyre gyakoribb és elfogadottabb része. Bekövetkezhet kényszer hatására és önkéntesen is. A pályaváltás folyamata jelentős ráfordítást igényel, hatással van a karrierváltó személy magánéletére, jóllétére és gazdasági helyzetére is. A folyamat során változik a szakmai identitás, új normákat, képességeket, tudást kell elsajátítaniuk. A szakmai elköteleződések háttérében extrinzik és intrinzik motivációs tényezők állhatnak, megjelenhet a hivatástudat, ami proszociális célokat és altruista motivációt hordozhat.

A dolgozatomban a jelenleg önkéntesen karrierváltás folyamatában lévő, alapképzésen végzős pszichológus hallgatók változó szakmai identitását és motivációját, illetve jövőbeli reményeiket és félelmeiket vizsgáltam. Tizenegy strukturált interjút a tematikus tartalomelemzés módszerével elemeztem.

RUZSA ALEXANDRA

ruzsaszandra@gmail.com

Mentálhigiénés családkonzulens

MA, 3. félév

Gál Ferenc Egyetem

Egészség- és Szociális Tudományi Kar

Témavezetők:

Szabóné Dr. Kállai Klára

klinikai szakpszichológus, GFE ESZK

Pántya Imre

főosztályvezető, Békés Vármegyei Kormányhivatal

**A transzgenerációs hatások szerepe a tartós álláskeresésben:
Családi minták és munkaerőpiaci kilátások Békés Vármegyében**

Kulcsszavak: transzgeneráció; tartós álláskereső; családi minták és attitűdök; munkaerőpiac

A kutatás célja feltárni a transzgenerációs hatások szerepét a tartós álláskereső körében, különösen a családi minták, attitűdök és örökségek hatását a munkaerőpiacon való elhelyezkedésre. A Békés vármegyei álláskereső vizsgálatára a kutatás arra kíván választ adni, hogy a családi minták miként befolyásolják az egyén munkaerőpiaci helyzetét és kilátásait; a családokban több generáción keresztül fennálló munkanélküliség milyen hatással van az egyének munkavállalási esélyeire, és hogyan járulnak hozzá a munkára való szocializációhoz vagy annak hiányához.

A kutatás kvalitatív és kvantitatív módszerek kombinációjára épül. Mélyinterjúkat készítettem 10 tartós álláskeresővel, melyeknek az elemzése révén azonosítottam a transzgenerációs örökségeket. Anonim kérdőíves felmérést végeztem el álláskereső körében, összesen 445 fővel, valamint 130 foglalkoztatási szakügyintéző körében felmértem, mennyire ismerik az ügyfelek testi-lelki-mentális helyzetét, és hogyan viszonyulnak a transzgenerációs mintákhoz, hatásokhoz. Az interjúk elemzése azt mutatta, hogy gyakoriak a több generáción keresztül öröklődő negatív attitűdök és családi minták, és egyértelműen azonosítható, hogy azoknál az álláskeresőknél, akiknél a munkanélküliség a családban hosszú időn keresztül jelen volt, nagyobb a valószínűsége az elhúzódozó álláskeresőnek, illetve, hogy gyakran szorongással, alacsony önértékeléssel és egyéb pszichológiai akadályokkal küzdenek. A kvantitatív adatok megerősítették, hogy az erős szociális támogatottság és a családi pozitív munkavállalási attitűdök növelik a munkaerőpiaci siker esélyét, ezen kívül a családi minták erősen befolyásolják az egyének karrierútját. A kutatás rávilágít arra, hogy a foglalkoztatási osztályok szolgáltatásait bővíteni kell komplex tanácsadói és mentálhigiénés szolgáltatásokkal, amelyek segítik a transzgenerációs hatások felismerését és feldolgozását is.

A kutatás eredményei arra utalnak, hogy a családi háttérből eredő attitűdök és hiedelmek észrevétlenül befolyásolják az egyén munkaerőpiaci helyzetét, és jelentős hatással vannak a reintegrációra. Ezek az eredmények szélesebb körben is alkalmazhatóak lehetnek a foglalkoztatáspolitikai és szociális területeken dolgozó szakemberek számára. Az eredményekre alapozva egy olyan eszközt dolgoztam, amely segít felismerni a transzgenerációs elakadásokat az álláskereső körében. Az eszköz foglalkoztatási területen való alkalmazásához egy strukturált, 3 napos tréning tematikáját írtam le és valósítottam meg.

VARGA ÁKOS

vakos992@gmail.com

Pszichológia

MA, 1. félév

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi

Egyetem

Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kun Ágota

egyetemi docens, BME GTK

Stratégiák és teljesítmény: A játékelmélet a munka világában

Kulcsszavak: játékelmélet; munkahelyi teljesítmény; munkapszichológia;

Jelen a dolgozat a játékelmélet munkahelyi teljesítményre gyakorolt hatását vizsgálja, fókuszálva arra, hogy az együttműködési és versengési stratégiák hogyan befolyásolják a csoportos és egyéni teljesítményt.

A kutatás alapjául szolgáló kérdőíves felmérésben (N=104) több játékelméleti szituáció szerepelt, beleértve a fogolydilemmát, az ismétlődő fogolydilemmát, az ultimátum és közjavak játékokat. A kutatásban négy hipotézis került megfogalmazásra:

H1: A versengők jobban teljesítenek egyéni munkavégzés során, mint a kooperatívok.

H2: A kooperatívok jobban teljesítenek csoportos munkavégzés során, mint a versengők.

H3: A fogolydilemma helyzetekben történő kooperatív magatartás pozitívan bejósolja a munkahelyi teljesítményt, vagyis akik hajlamosabbak a kooperációra, azok jobban teljesítenek.

H4: Akik a közjavak helyzetben hajlamosak saját erőforrásaikat a közösség javára fordítani, jobban teljesítenek.

Az elemzések kétmintás t-próbát és többszörös lineáris regressziót alkalmaztak a válaszadók teljesítményének vizsgálatára. Az eredmények alapján a nem, a közjavak játékban mutatott kooperációs hajlandóság és a fogolydilemmában mutatott átlagos hozzájárulás bejósolja a teljesítményt, míg a versengés és kooperáció közvetlen kapcsolata a csoportos és egyéni teljesítménnyel nem mutatott szignifikáns eltérést.

A dolgozat eredményei alapján a játékelméleti modellek alkalmazása segíthet a szervezeteknek megérteni, hogyan befolyásolják a dolgozók döntéshozatali stratégiái a munkahelyi teljesítményt, és hogyan lehet az együttműködési kultúrát erősíteni. A játékelméleti szimulációk révén a munkavállalók megtanulhatják, hogyan hozzanak közös érdekeket figyelembe vevő, igazságos döntéseket, amelyek hosszú távon előnyösek mind az egyének, mind a csapatok számára. Míg a kutatás eredményei rávilágítanak a játékelméleti megközelítés gyakorlati értékére, és egy apró szeletet sikeresen megragadnak a munkahelyi teljesítményt befolyásoló tényezőkből, a munkahelyi szituációk komplexitása miatt további vizsgálatok szükségesek ahhoz, hogy mélyebben megértsük, hogyan hathat a kooperáció és a versengés a szervezeti hatékonyságra. Ennek fényében a dolgozat azt javasolja, hogy a játékelméleti modelleket, mint például a közjavak és fogolydilemma szituációkat ne csupán az elméleti kutatás, hanem a szervezetfejlesztés eszközeként is kezeljék, mivel ezek a modellek támogathatják a munkahelyi együttműködés és bizalom kialakítását.

37. OTDK PPAK Szekció

Pszichológiai alszekció
Pedagógiai pszichológia

Dr. Erdős Kavečan Györgyi
Újvidéki Gazdaságtudományi
Egyetem

**Dr. habil. Szabó Éva
Zsuzsanna**
Szegedi Tudományegyetem

Dr. habil. Jámbori Szilvia
Szegedi Tudományegyetem

BERKE JÚLIA VIRÁG

berkejuliavirag@gmail.com

Csecsemő-és kisgyermeknevelő

BA, 10. félév

Debreceni Egyetem

Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar

Témavezető:

Vargáné Dr. Nagy Anikó

egyetemi docens, DE GYGYK

Digitális eszközhasználati tapasztalatok bölcsődés korú gyermekek körében

Kulcsszavak: koragyermekkor, digitális eszköz, digitális eszköz használat, bölcsőde

A dolgozat a bölcsődés korú gyermekek digitális eszközhasználati szokásait vizsgálja. A tanulmány célja, hogy ismereteket szerezzünk a szülőktől, milyen nehézségekkel kell megküzdeniük a társadalmi nyomás és a gyermekük egészséges fejlődésének egyensúlyban tartásával, miként vélekednek a koragyermekkor digitális eszközhasználatáról. Annak érdekében, hogy még pontosabb képet kapjunk a témával kapcsolatban, interjú formájában megkérdeztük a kisgyermeknevelőket is, ők hogyan vélekednek. Valamint saját megfigyelést is végeztünk a „Képben lenni” módszer segítségével, ahol a gyermekeket bölcsődei környezetben figyeltük meg játéktevékenység közben több alkalommal.

A digitális eszközök már olyannyira beépültek a mindennapi életbe, hogy szinte az összes háztartásban megtalálhatóak. Koragyermekkorban is egyre hamarabb találkoznak a gyermekek ezekkel az eszközökkel. A kutatás érdekessége az, hogy a legfiatalabbaknál, a bölcsődés korosztálynál vizsgálja a digitális eszközök használatát. A téma relevanciáját pedig az adja, hogy a Covid-19 járvány következtében a szülők digitális eszközhasználati szokásai is megváltoztak. Megnövekedett a szülők, és ezzel együtt a gyermekek eszközhasználati ideje is. A túlzott digitális eszközhasználat koragyermekkor és a későbbi évekre gyakorolt hatását pontosan még nem lehet tudni.

A vizsgálat során megállapítottuk, hogy az alacsonyabb és magasabb iskolai végzettségű szülők gyermekük digitális eszközhasználatának kontrollálásának módjában jelentős különbséget nem fedeztünk fel. A kapott eredmények alapján megállapítható, hogy a szülői kontroll mértéke nincs összefüggésben az iskolai végzettséggel. A szülői válaszokból az is kiderült, hogy a legtöbb gyermeküknek időtöltés céljából adják oda az okoseszközöket. A szülők annak ellenére, hogy tájékozódnak az okoseszközök koragyermekkorban okozott negatív hatásairól, ezt figyelmen kívül hagyva odaadják gyermeküknek az okoseszközöket. Az általunk megkérdezett kisgyermeknevelők egyike sem ajánlja ebben a korban a digitális eszközök használatát, főleg úgy, ha a szülő nem kontrollálja azt. Megfigyelték azoknál a gyermekeknél, akik rendszeres használók, hogy türelmetlenebbek, gyengébb a szókincsük, agresszívak, valamint, hogy összefüggésben állhat ezeknél a gyermekeknél a megkésett beszédfejlődéssel.

GYÖMBÉR HANNA

gyomberhanna@gmail.com

Angol nyelv és kultúra tanára – Spanyol nyelv

és kultúra tanára osztatlan tanári mesterszak

Osztatlan, 12. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

*Dr. Bereczki Enikő Orsolya
egyetemi adjunktus, ELTE PPK*

A virtuális valóság hatásai az angol nyelvtanulók motivációjára, bevonódására és kreatív íráskészségére

Kulcsszavak: motiváció; bevonódás; kreatív írás; VR; AR

Az utóbbi években számottevően kibővült a különféle digitális és számítástechnikai eszközök felhasználási köre. A virtuális (VR) és a kiterjesztett valóság (AR) eszközök pedagógiai hasznosítási lehetőségei is egyre inkább előtérbe kerültek, ilyen például a tanulók kreativitásfejlesztése. A tanulmányom célja az volt, hogy hozzájáruljon ennek a területnek a kutatásához egy középiskolások körében folytatott osztálytermi kísérlet keretében.

Egy VR, és egy hagyományos, papír alapú eszközökkel dolgozó kísérleti csoport motivációját, a kreatív írás folyamatába való bevonódását és teljesítményét vizsgáltuk. A célkitűzéseknek megfelelően ez a tanulmány vegyes módszerű kutatást alkalmazott: (1) egy alanyközi osztálytermi kísérletet, amelyben a diákok kreatív írásmotivációját, az írás folyamatába való bevonódását és teljesítményét mértük kvantitatív módszerekkel, (2) valamint a diákok visszajelzéseinek kvalitatív elemzését. A résztvevőket egy VR és egy papíralapú csoportba osztottunk. A kísérlet egy 45 perces előkészítő alkalommal kezdődött, amelyben a diákok megismerkedtek a kreatív írással. Ezt követően a VR csoportban a diákok a Google Earth program segítségével terveztek és írtak egy Londonban játszódó detektívtörténetet, miközben 3D-s térképeket fedeztek fel, míg a papír eszközökkel dolgozó csoportban a diákok nyomtatott térképek és fényképek segítségével alkottak 90 percen keresztül. Ezen felül, egy harmadik, 45 perces alkalom is biztosítva volt, hogy a tanulók befejezhessék az írásaikat. A témaválasztástól és a VR eszköz használatától azt vártuk, hogy motiválják és lekössék a diákokat, illetve minél kreatívabb írások létrehozására ösztönözzék őket. Az eredmények azt mutatták, hogy a digitális eszközön alapuló megközelítés nem volt előnyösebb a papíralapú megközelítéshez képest; a szórakoztató tevékenységek a használt segédeszköztől függetlenül is motiválták a diákokat. Mindazonáltal, a nyomtatott eszközöket felhasználó csoport kicsit jobb nyelvtani helyességet és lexikális sűrűséget mutatott. Ezek az eredmények egyéni különbségekből adódhattak, vagy amiatt mert a diákok inkább a papíralapú forrásokat preferálták, mint a VR technológiát, amely figyelemelterelő lehet az újdonsága miatt.

A tanulmány hozzájárult a korábbi kutatásokhoz, valamint feltárt jövőbeni kutatási lehetőségeket is. Hasznos lenne ezen osztálytermi kísérletet több résztvevő bevonásával, hosszabb időtartam során is megvizsgálni, olyan nagyobb hatásfokú eszközökkel, mint például a VR szemüveg.

HACKERMÜLLER TRÍCIA CLAUDIA

h.tricia43@gmail.com

Pszichológia

BA, 6. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Radnóti István

egyetemi adjunktus, KRE BTK

Az észlelt tanári kiégés kapcsolata a tanulmányi motivációval, iskolai kreatív klímával és az iskolai kötődéssel középiskolás tanulók körében

Kulcsszavak: észlelt tanári kiégés; tanulmányi motiváció; iskolai kreatív klíma; iskolai kötődés

Magyarországon napjainkban a tanároknak számos nehézséggel kell szembenézniük – a növekvő munkamennyiség, az anyagi és erkölcsi megbecsülés hiánya, mind komoly stresszort jelentenek számukra és a kiégésükhöz vezethetnek. Mivel a pedagógusok jelentős szerepet töltenek be diákjaik életében, így ez a probléma rájuk is kihathat.

Jelen kutatás egyik célja az volt, hogy feltárja a diákok által észlelt tanári kiégés kapcsolatát a tanulmányi motiváció egyes típusaival, az iskolai kreatív klímával és az iskolai kötődéssel. Célkitűzéseink közé tartozott még az észlelt tanári kiégés iskolatípusonkénti és nemek szerinti összehasonlítása és az extrinzik motiváció mértékének vizsgálata érettségizők és nem érettségizők között. Továbbá arra a kérdésre is kerestük a választ, hogy azok a diákok, akiknek a szülei alacsonyabb iskolai végzettségűek, jobban ki vannak-e téve az észlelt tanári kiégés negatív hatásainak, mint az azok a tanulók, akiknek a szülei magasabb iskolai végzettségűek.

A vizsgálatban 305 fő, 17. életévet betöltött középiskolás tanuló vett részt. Az eljárás során anonim módon töltötték ki egy 15-20 perces igénybe vevő kérdőívet online formában. Eredményeink alátámasztották azon feltételezéseinket, mely szerint az észlelt tanári kiégés az intrinzik motivációval és az iskolai kreatív klímával negatív, az amotivációval pedig pozitív szignifikáns kapcsolatban áll. A gimnazisták és a technikumban tanulók között azonban nem sikerült szignifikáns különbséget feltárni az észlelt tanári kiégés terén. A nemi különbségek tekintetében hipotézisünkkel ellentétben a lányok magasabb észlelt tanári kiégés pontszámot értek el, mint a fiúk. Bár statisztikailag szignifikáns interakció nem volt kimutatható a szülők iskolai végzettsége és az észlelt tanári kiégés között, a kapott eredmények a várt irányba mutatnak, így elképzelhető, hogy nagyobb mintán az eljárás szignifikanciát jelzett volna. Ami az extrinzik motivációt illeti, a feltételezéseinknek és a szakirodalomnak megfelelően, az érettségiző csoportban magasabb külső motiváció volt fellelhető, mint a nem érettségiző csoportban. Összességében tehát úgy tűnik, hogy a tanári kiégés nemcsak személyes jelentőségű probléma, hanem a diákokat is érinti nemtől és iskolatípustól függetlenül, így megelőzése kiemelten fontos lenne.

A kutatást teljes egészében, a témafelvetéstől kezdve az adatgyűjtésen keresztül az elemzésig egyedül vittem végbe, a témavezető felügyeletével, segítségével.

HÁRI ANNA

annahari233@gmail.com

Pszichológia

BA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

Gergely Bence

egyetemi tanársegéd, KRE BTK

Dr. Takács Szabolcs

egyetemi docens, KRE BTK

A feladatnehézségek változása a minta elemszám függvényében Rasch modell esetén

Kulcsszavak: modern tesztelmélet; pszichometria; becslési módok; oktatási mérések; szimulációs vizsgálatok

A pszichometria gyors fejlődésen ment keresztül az elmúlt évszázadban. Ennek hatása a pszichológiai tesztelésekben viszont továbbra is korlátozott maradt. Annak ellenére, hogy ezek a modellek ígéretes lehetőségeket kínálnak a mérési problémák megoldására, integrációjuk a pszichológiai kutatásokba és gyakorlatba eddig nem valósult meg teljes mértékben. Ehhez olyan elemzésekre van szükség, melyek megmutatják, hogyan lehet ezeket a modelleket kutatások konkrét területén alkalmazni. Erre szolgálhat példaként a feladatok nehézségének bemérése. Ez a modern tesztelméleti modellen alapuló becslési módszerek esetében szintén fontos, melyek nagy jelentőséggel bírnak az oktatási mérésekben. Eredményeik nem csak a tanulókról adnak visszajelzést, hanem befolyással vannak az oktatáspolitikai döntésekre is. Ezek a mérések azonban csak akkor működnek jól, ha a feladatok előre jól bemértek, vagyis nehézségi szintjük a tesztelés előtt pontosan meghatározott. Az IRT modell számos különböző móddal becsülhető, azonban egyik becslési mód sem tökéletes, mindegyik különböző feltételrendszeren alapszik, amelyeknek teljesülését nem tudjuk az adatelemzés előtt.

A legtöbb kutató publikációs nyomás hatására új modellek létrehozására törekszik, a régebbi alap modellek kutatása elhanyagolt. Ezért célunk az volt, hogy a három leggyakoribb becslési módot, valós adaton alapuló szimulációs eljárásban, különböző mintaméreteken (20, 50, 100, 500) megvizsgáljuk. Megnéztük a feladatok nehézségének becslését, valamint a teljes adaton végzett becslésekhez hasonlított átlagos négyzetes eltérést és a válaszokra vonatkozó prediktív pontosságot számoltunk az összehasonlításhoz. A feladatok nehézségének becslésekor, mind a négy mintanagyság esetében, a három becslési mód értékei egyszerre változtak, hasonló trendet követtek, ahogy az egyes feladatok nehézségi szintje nőtt, úgy arányosan a módszerek becslései is növekedtek, kisebb eltérésekkel. A mintaméret növekedésével egyre megbízhatóbbnak bizonyultak az egyes becslések, azonban a hiba nagysága a 100 és 500 fős minták között már jóval kevésbé csökkent, mint a kisebb mintaméretek között. 20 főnél a CML becslés hibája kisebb volt, mint a másik kettőé, azonban ez a nagyobb mintaszám esetében megfordult. 50 főnél az EM bizonyult a legjobbnak, míg 100 és 500 fős mintán az MML becslési mód adta a legpontosabb becslést.

KÁLDI LAURA MARGIT

kaldilaura@gmail.com

Gyógypedagógia

BA, 7. félév

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem

Pedagógiai Kar

Témavezető:

Dr. Hegedűs Roland

egyetemi docens, EKKE PK

Figyeltek Ti egyáltalán? - Figyelem vizsgálata 4. és 8. osztályos tanulók körében

Kulcsszavak: fenntartó, figyelem, Stroop, Pieron, nem

A kutatás célja 4. és 8. osztályos tanulók figyelmének vizsgálata állami és egyházi intézményekben, ahol külön figyelmet fordítottunk arra, hogy különnevelő intézmények tanulóit is vizsgáljuk. A kutatás során több hipotézist is megfogalmaztunk, amelyek a nemmel, a családi környezettel, fenntartóval, valamint internethasználattal kapcsolatosak. A kutatásban 4. és 8. osztályos tanulók figyelmét vizsgáltuk Stroop-teszttel és Pieron-teszttel, valamint háttérkérdőívet is vettünk fel a tanulókkal az otthoni környezettel, internetezési szokásokkal, valamint saját maga figyelmének megítélésével kapcsolatban. A háttérkérdőív adatait összevetettük a két vizsgálóeljárás eredményeivel. Az adatelemzés során SPSS statisztikai programot használtunk, ahol két és háromdimenziós ANOVA elemzést végeztünk, valamint kialakítottunk a változók alapján egy önbevallásos figyelem-indexet és internethasználati-indexet. Spearman-korrelációs vizsgálatot is végeztünk a két index, valamint a két eltérő vizsgálóeljárás eredményei között.

Eredményeink alapján a fiúk jobban teljesítenek a két vizsgáló eljáráson, valamint az egyházi intézményekben tanuló gyermekek eredményei a négy vizsgált intézményből a 2. legjobbak. Az életkor előrehaladtával a figyelem pozitívan változik. A sajátos nevelési igény különböző kategóriában gyermekek eredményei gyengébbek, mint a tipikusan fejlődő gyermekeké.

KÖLLŐ EMŐKE-ZSUZSÁNNÁ

kolloemoke02@gmail.com

Óvodai és Elemi Oktatás Pedagógiája

BA, 5. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:

Dr. Márton Csilla

egyetemi adjunktus, RO BBTE

Mindfulness alkalmazása a szóbeli egyéni felmérés során generált stressz csökkentésére

Kulcsszavak: mindfulness; stressz; szóbeli felmérés; elemi iskola

A dolgozatom központi témája az iskolai stressz összetevőinek vizsgálata, valamint a feleltetések során generált stressz csökkentése mindfulness (tudatos jelenlét) alkalmazásával. Hipotézisem, hogy a mindfulness csökkenti a stresszt a szóbeli felmérések alatt. Erre a célra pedagógiai vizsgálatot végeztem, az eredményesség felmérésére a kérdőív, a megfigyelés és a pulzusmérés módszereit használtam. A kutatás mintáját negyedik osztályos állami intézményben tanuló diákok képezik – egy kísérleti csoport és egy kontrollcsoport. A kutatásomból kiderül, hogy az iskolai stressz tünetei közül pszichoszomatikus és pszichomotoros jeleket fogalmaznak meg a leggyakrabban a tanulók. A páros mintás t-próba eredményei azt mutatják, hogy a mindfulness szintje hétköznapi, általános helyzetekben nem nőtt, azonban a stressz szintje a feleltetések alkalmával csökkenő tendenciát mutat a gyerekek válaszai alapján.

Következtetésként elmondható, hogy a hipotézisem részben igazolódott, mert ebben a kísérleti helyzetben nem sikerült igazolni a mindfulness stresszcsökkentő hatását, annak ellenére, hogy az érzelmszabályozás és stressz csökkentésére iskolákban sikeresen használják.

KUTI VIVIEN

tanulmanyok2022@gmail.com

Neveléstudomány

MA, 3. félév

Soproni Egyetem

Benedek Elek Pedagógiai Kar

Témavezető:

Dr. Varga László

dékan, habilitált egyetemi docens, SOE BPK

**Inspiráló utazó mesék által született sokatmondó gyermeki alkotások,
avagy a mese és a gyermek lelkivilágának feltárása meserajz vizsgálati módszerrel**

Kulcsszavak: mese, rajz, meserajz, kisgyermek-pedagógia

A dolgozatom első fele szakirodalmi áttekintés, amely röviden ismerteti a gyermek szocializációs színtereit, a kötődés kialakulásán át az óvodai élet alatt kialakult kapcsolatokat. Részletesen tárgyalja az iskoláskor kezdetéig a legfontosabb szerepet betöltőket: a család- és az óvoda szerepét a gyermek életében, valamint a gyermek-szülő-óvodapedagógus hármas kapcsolatát. A kisgyermek-pedagógiai gyakorlatban sokféle személyiség megismerési módszer áll rendelkezésre, amely érdemben segítheti a gyerekek személyiségfejlődésének és fejlesztésének az eredményességét. Az eljárások között a rajzvizsgálatok különösen fontosnak számítanak, mivel ebben az életkorban az ábrázolással egybekötött beszélgetéssel felszínre került információk által, még könnyebben követhetőbbé válnak az általános személyiségjellemzők mellett az individuális különbségek is (Zsubrits, 2022). A dolgozat nagy hangsúlyt fektet ezen tényezők tudatos jelenléttel való összefüggésének tárgyalására.

A kutatás során dolgozatom három fő részre épül, amelyek egymással szorosan összefüggnek:

1. A mese kiválasztása, a mesemondáshoz alkalmas helyszínek felkutatása mesélés és meserajz felvétel céljából. Rajzpályázat hirdetése, további intézmények bevonása céljából.
2. A második rész az empirikus kutatáshoz szükséges kérdőívek kérdéseinek összeállítása, közzététele. A mesemondási szokások a családban, és a Mesemondási szokások és a tehetséggondozás az óvodákban és az általános iskolában címmel.
3. A harmadik rész a visszaérkezett kérdőívek kiértékelése, az adatok feldolgozása és az eredmények elemzése, valamint a rajzok elemzése meserajz elemzési módszerrel.

Dolgozatom fő célja: meserajz elemzési módszert alkalmazva Zsubrits Attila (2022): Rajzelemzési módszerek az óvodáskorú gyerekek személyiségének megismeréséhez c. könyvében olvasottak alapján vizsgáljam meg a gyermekek által készített képi ábrázolásokat A szerencsepróbáló királyfi meséről. Dolgozatomban a népmeséről a képi ábrázolásokat 3+1 hipotézis mentén vizsgálom. Fő hipotézisem szerint a rajz egy kézenfekvő kommunikációs csatorna a gyermek számára, általa képes érzéseit, gondolatait és vágyait szavak nélkül kifejezni. Egy szóval: mesél! Kutatómunkám során végig arra törekedtem, hogy a lényeg ne vesszen el az olykor kacskaringós és rögzös úton! Az pedig nem más, mint maga a gyermek!

MAGYARI LILLA DÓRA

magyarililla14@gmail.com

Pszichológia

MA, 9. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Páskuné Dr Kiss Judit

egyetemi docens, DE BTK

A zene varázsa? – Középiskolás diákok énhatékonyságának, önértékelésének, szorongásának és megküzdési módjainak vizsgálata a zenetanulás jótékony hatásainak tükrében

Kulcsszavak: zenetanulás; szorongás; megküzdési módok; énhatékonyság; önértékelés

Háttér és célkitűzések: A zenetanulás jótékony hatásainak vizsgálata már az 1900-as években elkezdődött, a kodályi alapokra építve számos hazai és külföldi kutatás született a témával kapcsolatban. Dolgozatomban eddig még kevésbé feltárt összefüggésekre helyeztem a hangsúlyt, a zenetanulás énhatékonyságra, önértékelésre, vizsga- és iskolai előadási/prezentációs helyzetben fellépő szorongásra és megküzdési módokra gyakorolt hatásaira. Célom az ezen változók közötti összefüggések vizsgálata volt zenét tanuló és nem tanuló középiskolás diákok körében.

Módszer: A vizsgálatban 290 diák vett részt, a változók mérésére az alábbi három kérdőívet alkalmaztam: Tanulói énhatékonyság skála (iskolai), TAI-H (Milyen vizsgázó vagyok kérdőív), Rosenberg Önértékelés Skála (RSES-H). A kérdőívsomagot két általam feltett kérdéssel zártam, melyek az iskolai előadási/prezentációs helyzetben fellépő szorongásra és az azzal való megküzdési módok feltérképezésére irányultak.

Eredmények: Az eredmények alapján elmondható, hogy bár az önértékelés és megküzdési módok tekintetében a változók közötti összefüggések nem feltétlenül tulajdoníthatók csupán a zenetanulás hatásának, azonban megállapíthatjuk, hogy a zenét tanuló diákok magasabb mértékű énhatékonysággal, illetve alacsonyabb mértékű vizsga- és iskolai előadási/prezentációs helyzetben jelentkező szorongással rendelkeznek, mint azok, akik nem tanultak zenélni. Elmondható továbbá, hogy a zenetanulás és szorongás között az énhatékonyság mediáló tényezőként van jelen, azonban az önértékelés modellbe való bevonásával ez a mediáló hatás megszűnik.

Következtetések: A zenetanulás jótékony hatásai tehát bizonyos faktorok tekintetében érvényesülni látszanak, ugyanakkor vizsgálatom eredményei rámutattak további megválaszolandó kérdésekre is az egyes változók összefüggéseiben, melyek jövőbeni kutatások alapját képezhetik a zenepszichológia területén belül.

SIMAI JOHANNA

simaijohanna2003@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Gergely Bence

egyetemi tanársegéd, KRE BTK

Az Országos kompetenciamérés feladataiban megjelenő tartalmak és a szocioökonómiai státusz kapcsolata

Kulcsszavak: Országos kompetenciamérés; szocioökonómiai státusz; halmozottan hátrányos helyzetű tanulók; differenciált item működés; tartalomelemzés

A kutatások szerint az alacsonyabb szocioökonómiai státuszú (SES, családi-háttérrel szinonimaként értendő) diákok alulmaradnak tanulmányi eredményeikben az előnyösebb helyzetű társaikhoz képest.

Kutatásunk célja megvizsgálni, hogy az Országos kompetenciamérés 2017-es matematika feladatainak szöveges tartalma kapcsolatban van-e az alacsonyabb és magasabb családi-háttér (CSH) értékkel rendelkező tanulók teljesítmény különbségével a tizedik évfolyamosok körében. Négy féle mintát vizsgáltunk, összehasonlítottuk a halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) és nem HHH tanulók, az alacsony és közepes, az alacsony és magas, illetve a közepes és magas (CSH) értékkel rendelkező tanuló csoportok teljesítményeit. A minták 5960, 19502, 16620 és 16620 elemből álltak összesen. A feladatok összetételének feltárására tartalomelemzést végeztünk, melyhez Muskens 2024-es kutatását vettük alapul. A végső kódolásban a vagyon, verseny-vizsga, étel-testkép, külföld-tömegközlekedés, sport, munka világa és technológiai eszközök-reál tudományok kategóriák lettek definiálva. Muskens kutatása alapján azt vártuk, hogy a vagyon kategória szignifikáns eltérést fog mutatni. Ezt az összefüggést erősíti Szécsi és Szászi, akik szerint az alacsony anyagi helyzetben lévők rosszabbul teljesítenek a finansiális nehézségekre emlékeztető tartalommal rendelkező feladatokon. A differenciált item működést (DIF) mutató feladatokat R programnyelvben a difr programcsomag segítségével határoztuk meg mind a négy minta megoldásai alapján külön számolva. Végül Mann-Whitney és Welch-féle d-próbával vizsgáltuk, hogy az egyes kategóriákat tartalmazó feladatokra szignifikáns eltérés jelenik-e meg abban, hogy az itemek mutatnak-e DIF-et vagy sem. A próbákat mind a négy minta alapján kiszámolt DIF-es eredményekre lefuttattuk. Kizárólag a sport kategória bizonyult szignifikánsnak a HHH és nem HHH tanulók ($p=0.024$), az alacsony és közepes ($p=0.024$), valamint a közepes és magas ($p=0.012$) CSH értékkel rendelkező fiatalok mintáján. Ezek alapján a sporttal kapcsolatos szöveges feladatokon az alacsonyabb családi-háttérű fiatalok szignifikánsan alulmaradnak előnyösebb helyzetű társaikkal szemben. Azonban a problematikus feladatokra a válasz összetettebb, mint ami a jelen kutatásból kiderült.

Jövőbeli kutatási javaslatokat és ötleteket a Diskusszió cím alatt taglalunk.

SIVADÓ GEORGINA VITA

georgina.sivado@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr Kovács Karolina

egyetemi adjunktus, DE BTK

A szülői bevonódás szerepe az egyes testvérpozíciókban, mint a szocio-emoconális fejlődés egyik mozgatórugója

Kulcsszavak: szülői bevonódás; testvérsorrend; önértékelés; reziliencia; társas támasz

A szülői bevonódás alatt értendő támogatás az iskolai tevékenységekben való részvételen túl kiterjed a gyermek szocio-emocionális fejlődésének elősegítésére is. Mértékének, minőségének milyenségében többek között a család mérete, a gyermekek száma is meghatározó lehet.

Erre alapozva indultam el azon az úton, hogy megkísérleljem feltárni, mi történik a családok szerkezetén belül gyermeki perspektívából tekintve. Van-e különbség a „kicsi, a nagy és a legnagyobb” által észlelt szülői bevonódás között. Vajon determinálja-e a testvérsorrend a szülői bevonódás milyenségét, és ez hogyan hat az olyan szocio-emocionális tényezők alakulására, mint az önértékelés, reziliencia és a társas támasz. Hogy mindekre választ találjak, a kutatás során adaptált Gyermek Által Észlelt Szülői Bevonódás Kérdőív, továbbá a Rosenberg Önértékelés Skála, a Serdülő Reziliencia Kérdőív és a Multidimenzionális Észlelt Társas Támogatás Kérdőív mérőeszközei voltak segítségemre.

A kutatás eredményei alapján a szülői bevonódás mértéke szignifikánsan eltért a testvérek között, továbbá valamely reziliencia dimenzióban is különbséget találtam. Az irányító szülői bevonódás magasabb jelenlétével csökkent a családi összetartás és inkább volt jellemző a barátoktól érkező támaszra hagyatkozás. A testvérsorrend előrehaladtával, a gyermekek számának növekedésével csökkent az észlelt pozitív szülői bevonódás, de a barátoktól származó társas támogatás mértéke is.

WESTSIK LUCA ANNA

westsik.luca.anna@gmail.com

Magyar nyelv és irodalom, Mozgóké- és

vizuális-kultúra

Osztatlan, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Borbáth Katalin

egyetemi adjunktus, ELTE PPK

A tanári személyiség születése

Kulcsszavak: tanári személyiség; identitás; énkép kialakítása; tanárszakos hallgatók

Az osztatlan tanárszakos egyetemi képzés célja az, hogy az oktatásban résztvevő hallgatókból tanárokat „faragjon”. Ahogyan a képzés is különválasztja a szakmai tárgyakat a pedagógiától, illetve pszichológiától, úgy a tanári mivoltot is két részre lehet választani, mint szakmai tudás, illetve tanári attitűd. A pszichológia visszamenőleg megannyi személyiség- és identitáselmélettel szolgál számunkra ebben a témakörben, legyen szó Jung (1978) személyiségdimenzióiról, McAdams (1995) integratív háromszintű személyiség tanulmányáról, Anspal és munkatársainak (2012) tanárszakos hallgatók szakmai személyiségének folyamatát megfigyelő tanulmányáról vagy Hanna pedagógusidentitás elméletéről (2019, 2020) egészen napjainkig.

Fő célom megismerni azt, hogy a tanárszakos hallgatók diákszerepből hogyan kezdenek átváltozni tanári személyekké. Felfedezni azt a pontot vagy folyamatot, ami alakítja személyiségüket. Kutatásomhoz kérdőívet, illetve strukturált interjút használtam. A kvantitatív vizsgálattal egy általános felmérést szerettem volna végezni a tanárszakos hallgatók körében arról, milyennek látták azokat a tanárokat, akiktől tudtak tanulni és ehhez képest ők milyen tanári személyiséget kívánnak kialakítani saját maguknak. A kvalitatív kutatásra, a már említett McAdams (1995) háromszintű modelljének harmadik, azaz narratív megközelítése motivált, hogy bizonyos hallgatók élettörténeti hátterében is keressem a választ kutatási kérdéseimre.

A kérdőív eredményeiből kiolvasható, hogy amíg a tanári személyiség, amit el kívánnak sajátítani a hallgatók, egységesnek mondható, addig azon tanárok személyisége, akiktől tanulni tudtak, nagyobb mértékben tért el egymástól. Az interjú eredményei közül talán legkiemelkedőbb az volt, hogy egy hallgató kivételével, eddig egyikük sem verbalizálta a kialakítani vágyott tanári személyiségük jellemét.

Úgy vélem, fontos megismerkednünk annak folyamatával, ahogyan egy diákból tanár születik, hiszen ezen kezdeti élmények lesznek a legmeghatározóbbak pedagógiai identitásukat illetően. Az első impulzusok az osztályteremből, amikor az idealizált kép találkozik a realitással és gyakorlati személlyé válik. Ezen kutatásban résztvevő hallgatók az elsőtől a tizenkettedik félévig, a képzés bármelyik pontján járhattak. A továbbiakban hasznos lenne megvizsgálni azokat az egyéneket, akik rövidgyakorlatukat megkezdték, illetve hosszúgyakorlat alatt járnak, ezzel közelebb jutva azon kérdés megválaszolásához, hogyan is születik meg a tanári személyiség.

37. OTDK PPAK Szekció
Pszichológiai alszekció
Reproduktív egészségpszichológia

Dr. Gács Boróka
Pécsi Tudományegyetem

Dr. Héjja-Nagy Katalin
Debreceni Egyetem

Dr. Szigeti F. Judit
Semmelweis Egyetem

BATIZ LIZA STELLA

batiz.liza@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Berán Eszter

egyetemi docens, PPKE BTK

A menopauza iránti attitűdök kapcsolata az élettel való elégedettséggel és a pszichológiai jólléttel

Kulcsszavak: menopauza; jóllét; élettel való elégedettség; menopauza iránti attitűd

A menopauza folyamata a legtöbb nő életében mind biológiai, mind pszichológiai változást jelenthet. Ezt a folyamatot a petefészkek működésének végleges megszűnése és annak tüszőinek aktivitásának elvesztése jellemzi. Néhány jobban ismert tünet is jelentkezik, mint például a hőhullámok. Azonban a menopauzának nem csak a biológiára van hatása, hanem pszichológiai változást is hozhat magával. Korábbi tanulmányok alapján tudjuk, hogy a menopauza tünetei és intenzitása kapcsolatban áll a pszichológiai jólléttel, az élettel való elégedettséggel, a depresszióval és a szorongással. A hajlam a szorongásra és depresszióra szignifikánsan megnő ebben a korban. A menopauza iránti attitűdök kutatása egy kevésbé feltárt terület, azonban hatása a nők életére szignifikáns lehet. A negatív menopauza attitűd több menopauza tünehez, negatívabb testképhez és magasabb szintű depresszióhoz vezethet.

A jelen kutatásban a menopauza iránti attitűdöket, illetve azok kapcsolatát vizsgálom a pszichológiai jólléttel és az élettel való elégedettséggel. Az adatfelvételt online kérdőívvel végeztem. Ehhez mérőeszközként alkalmaztam az Attitudes Towards Menopause (ATM) skálát, a WHO Well-Being Index-et (WBI), illetve Ed Diener's Satisfaction With Life skáláját (SWLS). Az ATM egy 35-iteses kérdőív, melyen a magasabb pontszám pozitívabb menopauza attitűdöt jelent. Az ATM-nek a dolgozat írásakor nem volt elérhető magyar fordítása, így a tanszéken én és egy szaktársam fordítottuk le angol nyelvről. A fordításnak a Cronbach alfa megfelelő reliabilitást sugallt (Cronbach $\alpha=0,7$). Az eredmények alapján pozitív, de gyenge korreláció ($r=0.307$ $p<0.05$) található a WBI-n elért pontszámok, illetve az ATM-en elért pontszámok között. A SWLS és ATM eredményei között nem találtam kapcsolatot, illetve a résztvevők életkora sem volt döntő tényező az ATM-en elért pontszámok különbsége között.

Korábbi tanulmányokban a felsőoktatásban részesülő nők menopauza attitűdje pozitívabb volt. Itt a szerzők arra alapoztak, hogy ezek a nők több releváns információval rendelkeznek a menopauzáról. Erre a hipotézisre nem kaptam szignifikáns eredményt, viszont a kutatás, amire alapoztam, 25 éve íródott, ezért feltételezem, hogy az internet mai hozzáférhetősége miatt ez a különbség eltűnt. A menopauza iránti attitűdök és azzal kapcsolatban álló tényezők vizsgálata ezen kutatás keletkezésekor egy nem mélyen feltárt terület, így a kevés empirikus adat miatt az eredménynek hozzávetőleges viszonyítása nehéz.

BETTESOVÁ KRISTÍNA

krisztinabettes30@gmail.com

Pszichológia

BA, 6. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Zsila Ágnes

egyetemi adjunktus, PPKE BTK

Fájdalmas menstruációban szenvedő nők élményvilágának vizsgálata az önkritikusság, önegyüttérzés és énhatékonyság tükrében

Kulcsszavak: énhatékonyság; fájdalmas menstruáció; menstruációs attitűd; önegyüttérzés; önkritikusság

Elméleti háttér: A menstruáció a női lét meghatározó része, szinte minden nő életében jelen van. A jelenséghez általában negatív tapasztalatok és attitűdök társulnak; a nők többsége a menstruációt és az azt megelőző premenstruációs napokat negatív eseményként éli meg. A menstruációs fájdalom egy krónikus fájdalomállapot, melyet számos pszichológiai tényezővel összefüggésben vizsgálták már. Jelen kutatás kifejezetten a fájdalmas menstruációban (dysmenorrhoea) szenvedő nők élményvilágát térképezi fel olyan pszichológiai aspektusok mentén, mint az önkritikusság, az önegyüttérzés, valamint az énhatékonyság.

Módszerek: A kutatásban 18-50 év közötti nők vettek részt (N=203, M=28,4 év, SD=9,3), akik már/még menstruálnak. A vizsgálatban való részvételhez nem volt kritérium a dysmenorrhoea. Az önkítöltős kérdőívet online térben terjesztettem. A kérdőívcsomag demográfiai és a menstruációs ciklussal kapcsolatos saját kérdések mellett az alábbi kérdőíveket tartalmazta: Menstruációs Attitűd Kérdőív magyar változata, Önegyüttérzés Skála magyar változata, Önkritikusság és Önmegerősítő Skála magyar változata, Új Általános Énhatékonyság Skála magyar fordítása.

Eredmények: A statisztikai elemzést követően elmondható, hogy az erősebb menstruációs fájdalmat tapasztaló nők a menstruációt gyengítő, valamint kellemetlen eseménynek tartják, és egyetértenek azokkal a hiedelmekkel, amelyek a menstruációhoz kapcsolódó hangulatváltozásról szólnak, továbbá kevésbé tagadják a menstruáció bármely hatását. A menstruációs fájdalom erőssége pozitív összefüggést mutatott az önegyüttérzés magasabb szintjével, valamint az önkritikusság „Alkalmatlan én” komponensével. Az önegyüttérzés pozitív irányban, az önkritikusság „Gyűlölt én” komponense pedig negatív irányban képes bejósolni a magasabb énhatékonyságot.

Következtetés: A kutatás eredményei hasznosak lehetnek a tudományos és a klinikai világ számára, mivel olyan pszichológiai folyamatok képezik a tárgyát, amelyek összefüggésben állhatnak különféle klinikai zavarokkal; valamint hozzájárulhatnak a fájdalmas menstruációban szenvedő nők élményvilágával foglalkozó szakirodalom bővítéséhez.

EÖRY FANNI

eory.fanni@gmail.com

Pszichológia

MA, 11. félév

Budapesti Corvinus Egyetem

Témavezetők:

Balázs Ákos Miklós

doktorandusz, BCE KTI

Prof. Dr. Varga Katalin

egyetemi tanár, MTA doktora, ELTE PPK

Szülésélmény vizsgálata – Módosult tudatállapot a szülés közben

Kulcsszavak: szülésélmény, módosult tudatállapot, perinatális pszichológia, szülés-születés

A dolgozat célkitűzése azon tényezők feltárása, melyek elősegítik a tudatállapot-módosulást a szülés-születés folyamatában. A szülés természetszerűleg spontán módosult tudatállapotban zajlik, mely az erőteljes testi és érzelmi megterhelés enyhítése céljából jön létre, így előidézve egy pozitív – esetenként euforikus, eksztatikus – szülésélményt. Azonban a szülés során alkalmazott beavatkozások és egyéb olyan körülmények, mint például az orvosi kommunikáció vagy a társas támogatás hiánya gátolni képesek ezt a spontán létrejövő tudatállapot-módosulást, így előidézve a negatív szülésélményt. A pozitív szülésélmény fontossága az elmúlt évtizedekben a perinatális kutatások középpontjába került, ugyanis a szülés szubjektív megélésének bizonyított hosszútávú hatásai vannak az anya-gyermek kapcsolatra nézve. Ezáltal fontos, hogy olyan körülményeket teremtsünk a szülészeti ellátásban, melyek lehetővé teszik a szülés pozitív megélését. A dolgozat kvantitatív módszerekkel vizsgálja azokat a tényezőket, amelyek hozzájárulhatnak e kedvező feltételek kialakításához.

FEKETÉNÉ KOVÁCS JUDIT

kovacs.juci1@gmail.com

Mentálhigiénés családkonzulens

MA, 3. félév

Gál Ferenc Egyetem

Egészség- és Szociális Tudományi Kar

Témavezető:

Dr. Sándor Zita

egyetemi docens, GFE ESZK

Az anyaság megélésének pszichológiai aspektusai a várandósság alatt megszerzett tudás tükrében

Kulcsszavak: anyaság; magzat; perinatális; kötődés

A kutatás célja annak vizsgálata, hogy a várandósság alatti edukáció és az anya-magzat közötti kapcsolat fejlesztésére irányuló tevékenységek hogyan befolyásolják az édesanyák szülés utáni anyaság-reprezentációit és a gyermekkel való kapcsolatot. A feltételezés az, hogy az anya-magzat kapcsolat fókuszú támogatások – mint például az anya-magzat kapcsolatanalízis és relaxáció – pozitív hatással vannak a szülő-csecsemő kapcsolat megélésére, erősítve az anyai szerepben való magabiztosságot és a harmonikus kötődést. A kutatás célja, hogy bizonyítékot szolgáltatson ezen módszerek hatékonyságára, illetve iránymutatást nyújtson a későbbi beavatkozások fejlesztéséhez.

Módszerek: A kutatás kvantitatív és kvalitatív módszereket alkalmazott, melyek célja az anyai reprezentációk és az anya-csecsemő kapcsolat vizsgálata volt a szülés utáni időszakban. A vizsgálatban 3-12 hónapos csecsemőt nevelő édesanyák vettek részt. A kutatás során egy átfogó tesztbatteria került felhasználásra, amely különböző mérőeszközöket ölelt fel. A PRISM-D teszt az anyaságról alkotott belső reprezentációkat mérte, míg a Rövidített Szülő-Csecsemő Kapcsolat Skála (H-MORS-SF) az anya-csecsemő interakciókat és az anyai érzelmeket vizsgálta. Ezen kívül saját kutatási kérdőív is alkalmazásra került, amely a demográfiai adatok mellett a várandósság körülményeire és az anyaságra való felkészülésre vonatkozó tényezőket mérte.

Eredmények: A kutatás eredményei szignifikáns eltérést mutattak a PRISM-D teszt Anyaság reprezentációi és a MORS-SF Gyermek dominanciája skálák között. Az eredmények alapján megfigyelhető volt, hogy minél nagyobb területű volt az Anyaság köre a PRISM-D tesztben, annál kisebb volt a gyermek dominanciája a MORS-SF skálán. A Pearson-korrelációs teszt eredményei ($p=0,022$, $R=-0,277$) arra utalnak, hogy azok, akik erősebben reprezentálják anyaságukat, harmonikusabb kapcsolatot élnek meg gyermekükkel, kevesebb dominanciát tapasztalva.

Megbeszélés: A kutatás azt mutatja, hogy azok az édesanyák, akik pozitívabban élték meg az anyaságukat, kevésbé érzékelték gyermeküket domináns szereplőként a kapcsolatban. Ez arra utal, hogy az anyaságra való tudatos felkészülés, valamint a pozitív anyai szerep reprezentációja elősegíti a harmonikus szülő-csecsemő kötődést, és kedvezően befolyásolja az anya-csecsemő kapcsolat minőségét a szülést követően.

HERMANOVSZKY LAURA
hermanovszkylaura@gmail.com
Pszichológia
MA, 9. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr Almássy Zsuzsanna
főiskolai docens, DE BTK

Reprodukciós traumával összefüggő gyermekvállalás jellegzetességei

Kulcsszavak: nehezített teherbeesés; gyermek sérülékenysége; szülői énhatékonyság; stressz; depresszió

A vizsgálati cél a reprodukciós traumát átélt édesanyák vizsgálata volt a következő változók mentén: szülői énhatékonyság, stressz és depresszió, gyermek szülő által észlelt vulnerabilitása (amelyek nehezített teherbeesést követően gyakran kedvezőtlen irányba változnak, negatívan hatva a szülőre, gyermekfejlődésre), családi reziliencia és poszttraumás növekedés (mint lehetséges védőfaktorok). Emellett vizsgáltuk a következőket: teherbeesés körülményeinek, nehézségeinek hatása: nehezített teherbeesés változó, meddőségi kezelés változó, teherbeeséshez szükséges idő, meddőségi kezelések száma, vetélés (volt/ nem volt), spontán/ beavatkozás útján történt a teherbeesés. Továbbá figyelembe vettük az alábbiakat: anya életkora, gyermekek száma, gyermek életkora, van-e a gyermeknek tartós betegsége. A vizsgálatban a 0-12 hónapos gyermekkel rendelkező édesanyák vettek részt.

Eredményeink alapján a leginkább veszélyeztetett csoportok: idősebb szülők, többgyermekesek, kisebb gyermekesek, hosszabb meddőségi idővel jellemezhető szülők, nehezített teherbeesők, akik tartós beteg gyermeket nevelnek. Emellett a családi reziliencia, illetve a poszttraumás növekedés védőfaktorként működhet; a szülői énhatékonyságra és a gyermek észlelt sérülékenységre vonatkozóan. Erősítésükkel segíthetünk a szülőknek, illetve a gyermekeiknek egyaránt.

Korábbi eredmények:

36. OTDK II. helyezés (Válaszadási (szimulációs és disszimulációs) tendenciák vizsgálata a depressziós tünetegyüttes mérésében)
ÚNKP ösztöndíj (2023/24-es tanév)

Publikációk:

Hermanovszky L., Almássy Z., Kondé Z., & Szemán-Nagy A. (2023). Nemi különbségek vizsgálata a depresszióval és öngyilkossággal kapcsolatos implicit beállítódások terén. In Z. Kondé (Ed.) Műhelytanulmányok az implicit megismerés kísérleti tanulmányozása köréből. (pp. 184-205). Debreceni Egyetemi Kiadó.

Hermanovszky L., & Almássy Z. (2024). A szülőség és gyermekfejlődés nehezített teherbeesést követően. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 12(3), 257-275.

HOLLÓSY ROZANNA KINCŐ

rozanna.hollosy.04@gmail.com

Pszichológia

BA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

*Dr. Pachner Orsolya Csilla
egyetemi adjunktus, ELTE PPK*

Fiatal felnőtt nők menstruációs attitűdje és a párkapcsolat minőségének összefüggései

Kulcsszavak: menstruációs attitűd; párkapcsolati minőség

A menstruáció a fiatal felnőtt nők életének szerves része, mely mindennapjaikra jelentős hatással van. Számos kutatás született a ciklus különböző aspektusaira vonatkozóan, azonban a szakirodalomban eddig még nem tértek ki a menstruáció és a párkapcsolat minőségének összefüggéseire. Célkitűzésünk volt, hogy átfogó képet adjunk a menstruációs distressz, a menstruációs attitűd és a párkapcsolati elégedettség, illetve megküzdés kölcsönös egymásra hatásáról és bemutassuk a változók összefüggéseit.

A kérdőívcsomagot 128 18 és 30 év közötti fiatal felnőtt nő töltötte ki, akik minimum fél éve élnek párkapcsolatban, továbbá 5 nővel vettünk fel félig strukturált interjút. Az eredmények alapján 19%-ban magyarázza a menstruációs distressz, hogy a nők gyengítő eseményként élik meg a menstruációt. A menstruáció természetes eseményként való megélésének 4,9%-át magyarázza a párkapcsolati elégedettség ($p=0,013$). Mediációs vizsgálataink alapján a menstruációs distressz mértéke nem mediálja a partner támogatása és menstruációs attitűd közötti kapcsolatot, azonban megállapíthatjuk, hogy a partner támogatása akkor is befolyásolja a menstruációs attitűdöt, ha a distresszt figyelembe vesszük.

Összességében elmondhatjuk, hogy a menstruáció különböző aspektusai (annak fizikai és pszichés megélése) és a párkapcsolat minősége között összefüggések vannak. A partner befolyásolja a ciklus természetes eseményként való megélése mellett annak bármely hatásának tagadását, mely eredményt az interjúk során elhangzottak is alátámasztanak.

HOPPENTHALER LILLA KATA

hopp.lilla96@gmail.com

Pszichológia

MA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Kovács Ildikó

egyetemi adjunktus, SZTE ÁOK

Pataki Boglárka

Ph.D. hallgató és klinikai szakpszichológus jelölt, SZTE ÁOK

Kosztuné Dr. Nyitrai Erika

egyetemi docens, KRE BTK

A termékenységi problémák pszichés tényezőinek vizsgálata magyar párok esetében

Kulcsszavak: infertilitás, anxio-depresszív tünetek, stressz, megküzdés

A csökkent termékenységgel való küzdelem mind globális, mind hazai viszonylatokban egyre nagyobb kihívást jelent a reprodukív korban lévő párok számára. Az infertilitási problémákkal küzdő pároknak nap, mint nap fizikai, szociális és pszichológiai kihívásokkal kell szembenézniük, amelyek a meddőséggel összefüggő kezelések mellékhatásait és az ezzel járó stresszt is magukban foglalják.

A reprodukciós zavarok megjelenését, az infertilitási kezelésben történő részvételt számos lélektani aspektus, pszichés tünet is kísérheti. Ez alapján jelen vizsgálat célja a pszichiátriai érintettséggel nem rendelkező infertilitással küzdő párok pszichés állapotának hazai felmérése. A jelen kutatás egy prospektív klinikai vizsgálat keretében valósult meg, amelynek célja az infertilitás kezelésével összefüggő pszichológiai faktorok súlyosságának feltárása. Az SZTE SZAOK Reprodukciós Medicina Intézetében zajló vizsgálat során a meddőségi problémákkal küzdő párok pszichés állapota, klinikai tüneteinek súlyossága és megküzdési stratégiáik a Meddőségi Probléma Leltár, a Beck Depressziós Kérdőív, a Spielberg-féle Vonásszorongás Kérdőív, az Észlelt Stressz Kérdőív, valamint a Megküzdési Módot Kérdőív alkalmazásával került elemzésre. Az eredmények alapján megállapítható, hogy a meddőséggel küzdő magyar mintában a depressziós tünetek és a meddőségspecifikus stressz szintje szignifikánsan kedvezőtlenebb volt a normatív adatokhoz viszonyítva. Emellett, míg a nők tendenciaszerűen súlyosabb depressziós hangulati és szignifikánsan súlyosabb vonásszorongásos tünetekkel voltak jellemezhetőek partnerükhöz képest, addig a férfiaknál a meddőséggel összefüggő specifikus stressz jelentkezett szignifikánsan kifejezettebben. A meddőséggel való megküzdés nemi különbségeit vizsgálva megállapítható, hogy a nők szignifikánsan gyakrabban alkalmazták az érzelmi cselekvés, az érzelmi egyensúlykeresés, a szociális támogatás igénybevétele, valamint a visszahúzóds stratégiáit, mint férfi társaik. A további eredmények értelmezése során a pszichés válaszreakciók megjelenésében kiemelt tényezőnek a gyermektelen életmód elutasítása, az érzelmi cselekedettel való megküzdés, valamint a meddőség mindennapi életre gyakorolt hatása bizonyult.

A kutatás hangsúlyozza, hogy a pszichológiai támogatás beépítése az orvosi kezelésbe kulcsfontosságú a párok mentális egészségének megőrzéséhez és ezáltal a reprodukciós sikerességük növeléséhez.

TÓTH FRANCISKA

franciskatoth2003@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Nagy Beáta Magda

egyetemi adjunktus, ELTE PPK

Milyen hatással van ránk termékenységünk ismerete? A testtudatosság és -értékelés, a szexuális működés, valamint a párkapcsolat összefüggése a cikluskövetéssel

Kulcsszavak: cikluskövetés; interoceptív tudatosság; testértékelés; szexuális működés; kapcsolati elégedettség

A női ciklus változásainak megfigyelése, vagyis a cikluskövetés, értékes eszközt jelenthet a nők számára, mivel nemcsak a termékenységi célok könnyebb elérését, hanem a testi működések jobb megértését és a tájékozottabb egészségügyi döntéshozatalt is segítheti. A jelen vizsgálat egy eddig kevésbé feltárt nézőpontot állít a középpontba: annak vizsgálatát, hogy a nők miként észlelik önmagukat a cikluskövetés gyakorlatából fakadó tudatosságnak köszönhetően. E célból a kutatás a részletes cikluskövetés (a méhnyaknyák és az alap-testhőmérséklet változásainak figyelemmel kísérése) pszichológiai összefüggéseit tárja fel, különös tekintettel az interoceptív tudatosságra, a testértékelésre, a szexuális működésre és a kapcsolati elégedettségre.

A vizsgálat 18 és 35 év közötti magyar nő adatain alapul, akik különböző szinteken követik nyomon a menstruációs ciklusuk változásait. Az eredmények szerint a részletes cikluskövetést alkalmazó nők nagyobb interoceptív tudatosságról, a testük nagyobb megbecsüléséről és a szexuális tevékenységekhez való pozitívabb viszonyulásról számolnak be, mint azok a nők, akik nem alkalmaznak részletes cikluskövetést. A kapcsolati elégedettségben nem található szignifikáns különbség a két csoport között.

Ezek az eredmények megerősítik, hogy a cikluskövetés gyakorlata hozzájárulhat a nők testi önismeretének elmélyítéséhez, a testről való gondolkodás megváltozásához, a pozitív testkép kialakításához és a szexualitás terén tapasztalt magabiztosság növeléséhez. Az eredmények gyakorlati jelentőséggel bírhatnak a nők egészségmegőrzésében és a testükkel való harmonikusabb kapcsolat kialakításában.

URBÁN TÍMEA

timea.urban.v@gmail.com

Mentálhigiénés közösség- és kapcsolatépítő

MA, 4. félév

Apor Vilmos Katolikus Főiskola

Témavezető:

Dr. Csürkéné dr. Mándi Nikoletta

főiskolai tanár, AVKF

"Sírnak-e a férfiak álmában babák?"

**Az apák veszteség feldolgozása, különös tekintettel a perinatális gyász vizsgálatára.
Sztereotípiák, megküzdési stratégiák és poszttraumás növekedés**

Kulcsszavak: coping; perinatális gyász; prenatális gyász; komplikált gyász; trauma

Dolgozatom témáját a férfiak (apák) veszteség-, gyászfeldolgozásának vizsgálata képezi, különös tekintettel a perinatális veszteségekre, mely magában foglalja a várandósság, a szülés és a világrajövetel utáni közvetlen és rövid időszakot. A társadalmi nem (gender) fogalma által életre hívott szerepek, és ezek biológiai nemmel való összehasonlításának ellentmondásaiból adódóan, az apák veszteségélménye szinte láthatatlan a szerephez kapcsolódó sztereotípiák és külső-belső elvárások miatt is. A perinatális veszteség komplikált gyász, mely során nemcsak a gyermektől, hanem a szülői szerep jövőképétől is el kell búcsúzni, ugyanakkor erre vonatkozó rituálék, szertartások társadalmunkban alig fellelhetőek.

A férfi identitáshoz kapcsolódó sztereotípiák, az apák gyásza, a perinatális gyásznak, mint traumának a specifikumai 23 férfival készült interjú alapján lett megismerhető, a beszélgetések során pedig apai attitűdjüket, mintájukat, megküzdési mechanizmusaikat tárták fel narratíváikban. Az apák ilyen típusú élményei számomra az IPA módszer segítségével tárultak fel leginkább, hiszen a fenomenológiai megközelítés során sikerül leginkább megválaszolni azt a kérdést, milyen maga az élmény a kutatásban résztvevő számára. Az interjúk segítségével nemcsak az apává válás kezdeti szakaszát, hanem ennek a jövőre vonatkozó tervnek a gyors veszteségéből fakadó hatásmechanizmusokat, a trauma lehetőségéből adódó állapotokat is sikerült feltérképezni a párkapcsolati változások és megküzdési alternatívák mellett.

VIKÁR MÍRA

vikar.mira@gmail.com

Pszichológia

MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Pigniczkiné dr. Rigó Adrien

egyetemi tanár, ELTE PPK

A gyermekvállalási szándék pszichoszociális összefüggései

Kulcsszavak: gyermekvállalási szándék, pszichoszociális tényezők, akadályozó és segítő tényezők, alapvető pszichológiai szükségletek, várandósság alatti testi változásokkal kapcsolatos attitűd

A gyermekvállalás ideje számos országban későbbre tolódott, aminek az egyénre és a társadalomra nézve negatív következményei vannak. Az elmúlt években több családpolitikai intézkedés történt, ami a gyermekvállalási szándék emelkedését célozta, úgy tűnik kevesebb sikerrel. Ennek hátterében az is állhat, hogy a vizsgálatok hiányában nem értjük pontosan, hogy mi nehezíti, s mi támogatja a mai fiatalok körében a gyermekvállalást. A kutatásban célom volt a gyermekvállalással kapcsolatos észlelt akadályozó és segítő tényezők, az alapvető pszichológiai szükségletek és a várandósság alatti testi változásokkal kapcsolatos attitűd gyermekvállalási szándékkal való kapcsolatát megvizsgálni.

Az adatgyűjtés során online kérdőív segítségével, kényelmi mintavétellel és hólabda módszerrel dolgoztunk. A kutatásban 836 18-40 év közötti, gyermekkel nem rendelkező felnőtt adatait elemeztem, melyből 574 fő (68,7%) nő és 254 fő (30,4%) férfi. A kérdőívcsomagban validált teszt és a kutatócsoportunk által szerkesztett kérdőívek szerepeltek.

Az eredmények szerint a vizsgált minta 79%-a szeretne gyermeket vállalni. Az általunk szerkesztett gyermekvállalással kapcsolatos észlelt akadályozó és segítő tényezők kérdőíven végzett feltáró faktorelemzés alapján egy háromfaktoros struktúra volt azonosítható: Egyéni-társas, Társadalmi és Makrotársadalmi tényezők. Az életkor, a családi állapot és a reprodukatív egészségi állapot kontrollálása mellett a gyermekvállalás fontosságának szignifikáns magyarázó változója volt a kompetencia, a Társadalmi akadályozó tényezők és az Egyéni-társas segítő tényezők mindkét nem esetében, valamint a Makrotársadalmi akadályozó tényezők, a Társadalmi segítő tényezők és a várandósság alatti testi változásokkal kapcsolatos attitűd a nők esetében.

Az eredmények a szakirodalommal összhangban megerősítik, hogy az Egyéni-társas és Társadalmi tényezők – mint az egyéni magabiztosság, az informáltság, a megfelelő társas háló és a gyermekellátó intézményrendszerekhez való hozzáférés – bizonyultak a legfontosabbnak a gyermekvállalási szándék szempontjából. A későbbi kutatásokban érdemes lenne longitudinális és kvalitatív módszertannal is dolgozni, illetve az általunk szerkesztett kérdőívek pszichometriai elemzését folytatni. A kutatás felhívja a figyelmet a termékeny korú, gyermekvállalás előtt álló fiataloknak szóló specifikus programok kidolgozásának szükségességére és a társas-társadalmi háló megerősítésére.

37. OTDK PPAK Szekció
Pszichológiai alszekció
Sport és mozgás pszichológiája

Dr. Járai Róbert
Miskolci Egyetem

**Dr. Boda-Ujlaky Judit
Emma**
Széchenyi István Egyetem

Dr. Szászi Beáta
Magyar Táncművészeti
Egyetem

BECZ BÍBORKA

bibi.becz@gmail.com

Pszichológia

BA, 6. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

HORVÁTH ENIKŐ

enikohorvath0311@gmail.com

Pszichológia

BA, 6. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Matuz-Budai Tímea

egyetemi tanársegéd, PTE BTK

**Az edzők pedagógiai attitűdjeinek vizsgálata a sportolói elvárások és
a teljesítménymotiváció tekintetében**

Kulcsszavak: sportpedagógia; edzői filozófiai profil; motiváció; kommunikáció; eriksoni életszakaszok

Kutatásunk fókuszában az edzői kommunikáció és a sportpedagógiai eszközök alkalmazása állt, melyet az eriksoni életszakaszok függvényében vizsgáltunk. Hipotézisünk szerint az utánpótláskorú játékosok nevelését végző edzők filozófiai profilja többnyire nem pozitívista, továbbá feltételeztük, hogy a felnőtt sportolók edzőinek megnyilvánulásaiban kevesebb sportpedagógiai motívum lelhető fel, mivel az egzisztencialista profillal ellentétben a hangsúly a teljesítménymaximalizálásra helyeződik. Hipotéziseink közé tartozik még, hogy mind a felnőtt, mind az utánpótlás korú játékosok olyan edzőt preferálnak, aki nem csupán a csúcsteljesítmény elérésére törekszik, hanem személyiségüket is formálja. Így tehát azt is feltételeztük, hogy legkevésbé a pozitívista nézetek valló edzői pedagógiai stílust részesítik előnyben.

A vizsgálatba a magyar Nemzeti Bajnokság első-, másod- és harmadosztályában szereplő edzőket, utánpótláskorú és felnőtt játékosokat vontuk be önkéntes alapon. A kutatásunk első részét képező felmérés során a játékosok egy sportmotivációt és egy edzői lelkesedést mérő skálát töltöttek ki. Az edzők által kitöltött kérdőív tételei pedig a különböző edzői filozófiákat és elképzeléseket mérték fel. A kutatás második részében a sportolók töltötték ki az edzői filozófiai profil feltárására szolgáló kérdőívet.

A kutatás eredményei alátámasztották, hogy a pozitívista edzői filozófiai stílus kevésbé jellemző az utánpótlás korú játékosokat nevelő edzőkre, hiszen ebben az életszakaszban az edzők nagyobb hangsúlyt fektetnek a pedagógiai eszközök alkalmazására a serdülők nevelési folyamatainak érdekében; míg a felnőtt sportolókkal dolgozó edzők inkább a pozitívista edzői filozófiát részesítik előnyben, ami elsősorban a sportkézségek magas szinten történő technikai elsajátítására, valamint a teljesítmény maximalizálására összpontosít, így a sportoló személyiségét formáló pedagógiai eszközök háttérbe szorúlnak. A korrelációvizsgálat pedig rávilágított arra, hogy az edzői kommunikáció nemcsak a hatékony tudásátadáshoz elengedhetetlen, hanem a sportolók belső motivációját is képes befolyásolni abban az esetben, ha az edző testbeszéde kifejező és kongruens verbális közléseivel. Az a hipotézis, miszerint a sportolók legkevésbé a pozitívista nézeteket valló edzői pedagógiai stílust részesítik előnyben, nem igazolódtott be, azonban tendencia szintű különbséget tapasztaltunk az utánpótlás- és a felnőtt játékosok preferencia átlaga között az utóbb említett korcsoport javára.

DEIM ZSÓFIA MÓNICA

zsofideim@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

Takács Mária

tudományos segédmunkatárs, HUN-REN Természettudományi Kutatóközpont, Klinikai és

Fejlődés- Neuropszichológia Kutatócsoport

Dr. Bunford Nóra

tudományos főmunkatárs, HUN-REN Természettudományi Kutatóközpont, Klinikai és Fejlődés-

Neuropszichológia Kutatócsoport

A kevesebb néha több? A testedzésfüggőség neurológiai, pszichológiai, szociális prediktorainak vizsgálata tipikusan fejlődő és ADHD tüneteket mutató populáción

Kulcsszavak: testedzésfüggőség, ADHD, büntetés anticipáció, szociokulturális attitűdök, családi minta

Témaválasztásom fő motivációja egy társadalom által elismert viselkedéses függőség mélyebb megértéséhez való hozzájárulás volt. A testedzésfüggőség jelensége korábban kevés figyelmet kapott a függőségekkel foglalkozó szakirodalmakban, kutatásommal gyarapítani szeretném a témában készült, átfogó tanulmányok számát. Jelen tanulmány különlegessége, hogy a vizsgálati mintát a tipikusan fejlődő populáció mellett a Figyelemhiányos hiperaktivitás-zavarral (ADHD) diagnosztizált személyek is alkotják. Kutatásom fő témakörei a testedzésfüggőség háttérében húzódó szociális, pszichológiai és neurológiai tényezők, valamint a jelenség prevalenciájának feltérképezése az ADHD tüneteket mutató és a tipikusan fejlődő populációk körében.

Kutatásomban 26, rendszeresen sportoló serdülő/ fiatal felnőtt adatait vizsgáltam, ebből 11 fő (42,31%) az ADHD tüneteket mutató, valamint 15 fő (57,69%) a kontrollcsoportot alkotta. Az általuk kitöltött kérdőívsomagban a Testedzésfüggőség Kérdőív (EDS-HU) és a Megjelenéssel Kapcsolatos Szociokulturális Attitűdök Kérdőív (SATAQ-3) kapott helyet. Ezen kívül a vizsgálati személyek EEG mérésen is részt vettek, ahol Monetary Incentive Delay Task (MID) paradigmával dolgoztunk.

A jelen mintáról elmondható, a kis elemszámhoz igazított hatásmértékek alapján, hogy jelentősen nagyobb volt a testedzésfüggőség rizikója a rendszeresen sportoló családtaggal rendelkezők körében, ezzel kihangsúlyozva a szociális környezet és a családi minta jelentőségét. A szociokulturális attitűdök és a büntetésérzékenység bejósolták a testedzésfüggőség magasabb rizikóját, ezzel felhívva a figyelmet a pszichológiai és neurológiai tényezők fontosságára. Azonban az ADHD tüneteket mutató és a tipikusan fejlődő csoportok között nem mutatkozott jelentős különbség a testedzésfüggőség rizikója tekintetében.

Összességében a testedzésfüggőség magasabb rizikójával szociális, pszichológiai és neurológiai tényezők is együtt jártak, azonban a jelenség további vizsgálata nagyobb vizsgálati mintákon mindenképpen szükséges.

HARCSA CSENGE

harsacsenge@student.elte.hu

Pszichológia

BA, 6. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Gáspár Mihály

professor emeritus, ELTE PPK

A testmozgás, párkapcsolati elégedettség, párkapcsolati stressz, neuroticizmus és vonássonörongás közötti összefüggések explorációja kvantitatív eljárásokkal

Kulcsszavak: párkapcsolat; testmozgás; vonássonörongás; diádikus stressz

Cél: Jelen kutatás célja feltérképezni a testmozgás, párkapcsolati elégedettség, párkapcsolati stressz, neuroticizmus és vonássonörongás közötti lehetséges összefüggéseket. A WHO 2022-es közleménye alapján a jól-lét előfeltétele az elegendő fizikai aktivitás. A jól-lét viszont egyre inkább túlmutat a fiziológiai állapotunkon, és azt látjuk, hogy a testmozgás hatással van mentális állapotunkra is, például a depresszióra és szorongásos zavarokra, továbbá a végrehajtó funkcióinkra, azon belül a gátló funkciók hatékonyságára, valamint – az előbbiekhöz részben kapcsolódva, részben azon túlmutatva –, a stresszkezelésre. Ezeket keresztül pedig hatással lehet a párkapcsolatainkra, hiszen a párkapcsolati elégedettségre releváns hatást gyakorol a negatív affektivitás, például a neuroticizmus mértéke, illetve fordított irányú kapcsolat mutatható ki a diádikus stressz egyes dimenziói és a párkapcsolati elégedettség között. A diádikus stressz mértékét befolyásolják az egyéni jellemzők, például a vonássonörongás mértéke.

Módszertan: A testmozgást egy saját kérdőívvel mértem, mely a gyakoriságra és az időtartamra kérdez rá. A párkapcsolati elégedettség mérésére a RAS-H kérdőívet alkalmaztam (Martos és mtsai., 2014). A diádikus stresszt a Többdimenziós Párkapcsolati Stresszkérdőív segítségével (Happ és mtsai., 2022), a neuroticizmust az EPQ magyar nyelvű validált változatával (Matolcsi és mtsai., 1988; Perczel-Forintos és mtsai., 2018), a vonássonörongást pedig a STAI-T magyar nyelvű adaptált vonássonörongás skálájával mértem (Sipos & Sipos, 1983). Az együttjárások tesztelésére Spearman's rangkorrelációs mátrixot alkalmaztam, illetve parciális korrelációval elemeztem, van-e látens kapcsolat a változók között. A csoportok közötti különbségeket Welch-teszttel vizsgáltam. A csoportosított változóval kapcsolatos összefüggéseket egyszerű és többszörös lineáris regresszióval vizsgáltam.

Minta: A mintaelemszám N=79, melyből 54 nő és 25 férfi kitöltő.

Eredmények és diszkusszió: Az elemzések alapján a neuroticizmussal nem mutatható ki összefüggés, ugyanakkor a vonássonörongás negatívan jár együtt a párkapcsolati elégedettséggel, és pozitívan a párkapcsolati stresszel. A párkapcsolati stressz szintén negatív irányú összefüggést mutat a párkapcsolati elégedettséggel. Ezen eredmények összhangban vannak várakozásaimmal. Ugyanakkor, a testmozgás negatív irányú együttjárást mutat a párkapcsolati elégedettség mértékével.

HORVÁTH MILLA MÁRIA

horvathmilla00@gmail.com

Pszichológia

MA, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

VÉCSEY BOGLÁRKA KITTI

bogivecsey@gmail.com

Pszichológia

MA, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

HORVÁTH-VARGA FANNI

fannivrg@student.elte.hu

Pszichológia

MA, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

ZUBER FRIDA

friduuzuber@student.elte.hu

Pszichológia

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Gáspár Mihály

professor emeritus, ELTE PPK

A mozgásimprovizáció kapcsolata az affektivitással és az önellfogadással

Kulcsszavak: mozgásimprovizáció; önellfogadás; pozitív affektivitás; negatív affektivitás

Az elmúlt két év során szerves részét képezte kutatói munkáknak a mozgásimprovizáció jelensége. Kutatásunkhoz a tánc és mozgás világával való személyes érintettségünk, illetve korábbi önkéntes tapasztalataink adták a motivációt. Jelen dolgozatunk egy nagyobb volumenű kutatás része, melyből két munka is született. Ebből a következőkben az önellfogadás, az affektivitás és a mozgásimprovizáció egymással való kapcsolatát fogjuk vizsgálni. Fő célunk annak feltárása, hogy az önellfogadás és az affektivitás hatással van egymás változására mozgásimprovizáció segítségével. Továbbá annak vizsgálata, hogy az affektivitás és az önellfogadás külön-külön összefüggésbe hozható a mozgásimprovizációval hatásával.

Kutatásunkban egészséges személyek vettek részt egy hat alkalmas mozgásimprovizáció intervencióban. A mozgásimprovizáció olyan kreatív tevékenység, mely segítségével az ember kifejezheti belső állapotát, lelkének és érzelmeinek történéseit (Richard, 2020). Az alkalmak tematikusak voltak és hetente egyszer egy órában kerültek megrendezésre. Az affektivitás ($n = 33$) illetve az önellfogadás ($n = 31$) témájú alkalmon szinte egyenlő arányban vettek részt a személyek. A két alkalom során nem feltétlenül ugyanazok a résztvevők jelentek meg, viszont voltak, akik mindkét alkalmon jelen voltak ($n = 14$). Az intervenció előtt és után kitöltötték a Pozitív és Negatív Affektivitás Skála rövid verziójának magyar változatát (PANAS; Gyollai és mtsai, 2011), valamint a Testi Törődés Kérdőív Érzelmek és Attitűdök a Test Felé Alskálájának általunk fordított magyar változatát (BIS; Orbach & Mikulincer, 1998). Az intervenció alkalmakat követően öt hipotézist fogalmaztunk meg. Elemzéseinkben t-próbákat és lineáris regressziókat alkalmaztunk, valamint a két alkalmon kapott eredményeket vetettük össze és néztük meg egymástól függetlenül is. Az önellfogadás, a pozitív és negatív affektivitás csökkenő tendenciát mutatott egy mozgásos alkalom után. Továbbá a mozgásimprovizáció segítségével az affektivitás mértékére eredményeink szerint nincs hatással az önellfogadás szintje.

Eredményeinkből kiindulva úgy tűnik, hogy a mozgásimprovizáció nem minden esetben eszközöl pozitív irányú változásokat egy alkalmat követően. Gyakorlati szempontból azonban azt gondoljuk, hogy a mozgásimprovizáció megfelelő intervenció eszközként szolgálhat egy több alkalmas elrendezésben.

HORVÁTH MILLA MÁRIA

horvathmilla00@gmail.com

Pszichológia

MA, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

SÁGHI KATA

saghikata@student.elte.hu

Pszichológia

BA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

ZUBER FRIDA

friduuzuber@student.elte.hu

Pszichológia

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

HORVÁTH-VARGA FANNI

fannivrg@student.elte.hu

Pszichológia

MA, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

VÉCSEY BOGLÁRKA KITTI

bogivecsey@gmail.com

Pszichológia

MA, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Gáspár Mihály

professor emeritus, ELTE PPK

A mozgás, mint az érzelmek tükre

Kulcsszavak: mozgás, mozgásimprovizáció, tánc, érzelmi tudatosság

Korábbi munkáink során a táncimprovizáció és a mentális egészség kapcsolatával foglalkoztunk. Eredményeink révén megtudtuk, hogy a táncimprovizáció egyénenként eltérő hatást érhet el. Jelen dolgozat célja a mozgásimprovizációs intervenciók specifikus hatásának feltérképezése.

Kutatási kérdésünk, hogy van-e specifikus, elkülöníthető hatása a mozgásimprovizációban fellelhető komponenseknek? Kutatásunk egy hat alkalmas tematikus intervenció sorozatból épült fel, mely heti egyszer egy órás mozgásos tevékenységet tartalmazott. A szomatikus és az érzelmi tudatosság fókuszú alkalmat emeltük be jelen munkánkba. Ezek közül a szomatikus alkalom résztvevői képezték a kontrollcsoportot. Longitudinális elrendezésű vizsgálatunkban a résztvevők ($n = 88$) kétféle intervención vettek részt: specifikus (érzelmi tudatosságot célzó feladatok) és nem- specifikus (fiziológiai változásokat célzó gyakorlatok). Elemzéseinkhez a résztvevők által első és utolsó alkalommal kitöltött Kognitív Érzelem-Reguláció Kérdőívet (Miklósi, Kocsis-Bogár, Martos & Perczel, 2014) használtuk fel. Továbbá a szomatikus és az érzelmi tudatosság fókuszú alkalmak előtt és után mért Difficulties in Emotion Regulation Scale (DERS; Gratz & Roemer, 2004) általunk fordított magyar változatát használtuk fel. Eredményeinkből megtudtuk, hogy az érzelmi tudatosság jelentősen növekedett a specifikus alkalmat követően. Azonban nem növekedett jelentősen a nem specifikus alkalmat követően, bár a változás mértéke szignifikancia határon mozog. Pozitív irányú összefüggést találtunk az intervenció előtt és után mért adatok között. Akik nagyobb mértékben alkalmaznak adaptív érzelem-regulációs stratégiákat, kevésbé fog javulni az érzelmi tudatosság intervenciót követően. Az érzelmi tudatosságban bekövetkező változás intervenciót követően független attól, hogy a személy a hétköznapijában rendszeresen alkalmaz-e stresszkezelő módszert és/vagy végez-e az önkifejezés mechanizmushoz kapcsolódó tevékenységet.

Eredményeink alapján feltételezzük, hogy az önkifejezés és a stresszkezelő komponenseinknek nincs közvetlen hatása az érzelmi tudatosságra. Az érzelmi tudatosság növekedése nagyobb mértékű volt azon személyeknél, akik kezdetben magasabb érzelmi tudatossággal rendelkeztek. Feltételezzük, hogy a mozgásimprovizáció elősegíti az adaptív érzelem-regulációs stratégiákat és azok számára előnyös mozgásforma, akik már eleve fel tudják ismerni érzelmeiket. Úgy tűnik, hogy egyetlen alkalom nem elegendő az érzelmi tudatosság növelésére.

KÁLMÁN RÓZA

roza.h1819@gmail.com

Biológia

BSc, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Természettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Koncz Ádám

egyetemi adjunktus, ELTE PPK

Kardiovaszkuláris edzettség és az észlelt stressz kapcsolata

Kulcsszavak: kardiovaszkuláris edzettség

Szakirodalmi áttekintés: A stressz természetes pszichológiai és fiziológiai reakció, amely segít alkalmazkodni a környezetünkhöz, de hosszútávon számos egészségügyi problémát okozhat. A krónikus stressz növeli a kardiovaszkuláris betegségek kialakulásának esélyét, ám a testedzés pozitív hatással van a kardiovaszkuláris rendszerre, így képes lehet ellensúlyozni ezt a hatást. Az edzettség jelentős pozitív hatással van a stresszre adott fiziológiai reakciókra, valamint csökkenti a pszichológiai és fizikai distresszt, továbbá növeli a rezilienciát és az önbecsülést. Jelen vizsgálat célja az volt, hogy feltárjuk a fizikai edzettség és mentális egészség közötti összefüggéseket.

Módszer: A kardiovaszkuláris edzettség szintjét a VO₂max meghatározásával vizsgáltuk. A mérés előtt az Észlelt Stressz Kérdőívet (PSS-4) és a Connor-Davidson Reziliencia Skálát töltötték ki a résztvevők (CD-RISC 10). Ezekon kívül egy stresszindukció (Almazrouei és mtsai, 2023) előtt és után, a Spielberger-féle Állapot-Vonás szorongás kérdőív (STAI-S) állapotszorongásra vonatkozó részét töltötték ki ezzel vizsgálva a stresszhelyzetre adott reakciójukat.

Eredmények: Egyik esetben sem találtunk szignifikáns korrelációt, tehát nem volt összefüggés a VO₂max érték és az Észlelt Stressz Kérdőív pontszáma, illetve a Connor-Davidson Reziliencia Skála, továbbá a VO₂max érték és a résztvevők stresszreakciója között sem. Szignifikáns összefüggést találtunk azonban az egy hét során sportolással töltött órák száma és a rezilienciaszint között.

Diskusszió: Bár a korábbi eredmények alapján a testedzés csökkenti a stresszre adott fiziológiai és pszichés reakciókat, illetve hozzájárul a jobb mentális egészséghez és a stressztűrő képesség növekedéséhez, mi nem találtunk hasonló összefüggést.

KISS BORÓKA ANNA

kissbori125@gmail.com

Gyógypedagógia

BA, 9. félév

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Neveléstudományi Intézet

Témavezető:

Tóth-Szerecz Ágnes

egyetemi tanársegéd, MATE NTI

A tánc iránti attitűd tanulásban akadályozott fiatal felnőtteknél

Kulcsszavak: tanulásban akadályozott; ép intellektus; tánc; attitűd; fiatal felnőtt

Pályamunkám egy empirikus kutatás, amelyben $n=124$ fő vett részt. A kutatás célcsoportja a fiatal felnőttek két csoportja volt, amelyből 62 fő enyhe fokú intellektuális képességzavarral rendelkezett, 62 fő pedig neurotipikus fejlődésű személy volt. A vizsgálat célja a tánchoz való hozzáállás felmérése, s azoknak a különbségeknek a feltárása volt, amelyek eltérés mutathatnak a célcsoportok között. Az eredmények jegyében a neurotipikus és a tanulásban akadályozott fiatal felnőttek tánc iránti attitűdjében a legfontosabb különbségek a tánc szeretetében, a táncos tevékenységek megvalósításában, illetve a táncolás mint mozgásforma megközelítésében fedezhetők fel. A tanulásban akadályozott fiatal felnőttek tánchoz való viszonyulását véleményük szerint a sérültségük befolyásolja, hiszen több területen is eltér a neurotipikus fiatalok válaszhöz képest. A tánctevékenységet folytató fiatalok attitűdjére jellemző, hogy nyugodtabb és pozitívabb hozzáállást mutatnak az élet többi területéhez is. A tánc jótékony hatásai pedig többek között a magasabb önbizalom és kiegyensúlyozottság, mert esetükben a tánc problémamegoldó stratégiaként működik.

A kutatás konklúziójaként törekedni szükséges a későbbiekben arra, hogy egyre több olyan táncolási esélyt biztosítsunk a fogyatékkal élők számára, amikor önmaguk lehetnek, nem kell szégyellniük azt, akik és amilyenek. Kutatásommal részben ez is volt a célom, hogy egyfajta szemléletformálást kezdeményezzek a környezetemben, majd később egyre szélesebb körben a téma kapcsán. A tánc jótékony hatásai a testre és lélekre is pozitívan hatnak, így terápiás vagy önfejlesztő, önismereti eszközként való elterjedése is kívánatos lehet.

LUPÓCZ ZSUZSANNA

zsuzsalupocz@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr Kovács Karolina

egyetemi adjunktus, DE BTK

A lovassportok szerepe a serdülők pszichológiai sajátosságaiban

Kulcsszavak: lovassportok; sportolás; serdülők; pszichológiai sajátosságok; mentális egészség

A serdülőkor számos kihívást és fejlődési lehetőséget rejt magában: kialakul a személy identitása, megtörténik az önértékelés, stresszel való megküzdés, érzelmi reguláció apró részleteinek a fejlődése, finomítása. Az identitáskrizis során az egyének számos megpróbáltatáson esnek át, melyek alapvetően meghatározzák a későbbi életszakaszokban történő funkcionálisitást. A sport hatékony erőforrást jelenthet a fiatalok számára, biológiai, pszichológiai, szociális szempontokból egyaránt jelentős hatással bír az egyénre. Fontos a fizikai és a mentális egészség megőrzése szempontjából, valamint a szocializáció egyik színtere. A dolgozat arra keresi a választ, hogy a lovassportoknak, melyet egy terápiás célokat is segítő állat társaságában végeznek az egyének, jelentősebb szerepe lehet-e a serdülők fejlődésében az önértékelés, érzelmi reguláció, reziliencia, a megküzdési rugalmasság, viselkedésbeli erősségek és nehézségek megnyilvánulásai vonatkozásában, mint az állatok társasága nélkül végzett sporttevékenységnek.

Mindezek okán a vizsgálat három serdülőcsoportot hasonlít össze, lovassportoló, egyéb egyéni sportot űző és nem sportoló 14 és 20 év közötti fiatalok csoportjait. Ezek mellett a nemi különbségek vizsgálatára, valamint az említett változók közötti együttjárások feltárására került sor.

Az eredmények azt mutatják, hogy a nemi különbségek tekintetében a proszociális viselkedés esetében található szignifikáns eltérés, hiszen a vonatkozó alskálán a nők magasabb pontszámot értek el. A sporttípus tekintetében a lovassportolók szignifikánsan kevesebb érzelmi tünetet mutatnak (szorongás), mint nem sportoló és egyéni sportoló társaik. Továbbá számos pozitív, illetve negatív irányú együttjárás detektálására került sor az említett pszichológiai változók között. Az eredmények alapján a reziliencia pozitív bejósolója az önértékelésnek és az adaptív megküzdésnek. A magasabb önértékelés magasabb reziliencia szintet, azonban alacsonyabb önvád mechanizmust jósol. Továbbá számos együttjárás került feltárásra az érzelmi regulációs és a viselkedésbeli erősségek és nehézségek alskálák tekintetében.

Az együttjárások feltárása kiválóan szemlélteti, hogy milyen összetett fogalom a mentális egészség, melynek megőrzésében és fejlesztésében a sport kiemelt jelentőséggel bír. A sportolás a serdülőkori nehézségek leküzdésén túl, az egyének szociális és emocionális fejlődését is segíti. A dolgozat további vizsgálatokat szorgalmaz a sport terápiás és prevenciós faktorainak feltárására.

TÓTH ESZTER ADÉL
toth.e.adel2002@gmail.com
Pszichológia
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:
Dr. Kassay Lili Andrea
egyetemi docens, ELTE PPK

Mindfulness alapú intervenció hatása női labdarúgók teljesítményére, szorongására és tudatos jelenlétére

Kulcsszavak: Mindfulness; női labdarúgás; sportteljesítmény; sportpszichológia

A mindfulness, azaz a tudatos jelenlét gyakorlata egyre elterjedtebb a nyugati kultúrában is. A mindfulness alapú programok hatékonyan támogatják a mentális egészséget, stresszkezelést és érzelemszabályozást. A mindfulness sportban való alkalmazása egyre népszerűbb, azonban csapatsportokban és női sportolók körében kevés kutatás készült e témában.

A kutatás célja egy mindfulness-alapú intervenció program hatásának vizsgálata női labdarúgók sportteljesítményére, szorongására és tudatos jelenlétére. Két első osztályú női labdarúgócsapat 37 játékosát mindfulness intervenció (22 fő) és kontrollcsoportokra osztottuk. A mindfulness intervenció csoport tagjai egy hathetes Tudatos Sportteljesítmény-növelés (MSPE) programban vettek részt, amely során heti egyszer másfél órás foglalkozáson vettek részt, valamint a tanultakat otthon is gyakorolták. Azt vártuk, hogy az intervencióban részt vevő játékosok teljesítménye magukhoz és a kontrollcsoportéhoz képest is nőni fog. Az általunk mért teljesítménymutatók a passzpontosság, labdavezetés, és pulzusregeneráció voltak. Emellett a tudatos jelenlét mértékében a teljesítménymutatókhoz hasonló növekedést, míg a játékosok szorongásának szintjében csökkenést vártunk. Előbbit a MAAS kérdőívvel, utóbbit pedig a CSAI-2 kérdőívvel mértük. A mindfulness intervenció csoport legtöbb tagjával a második mérés előtt rövid félig struktúrált interjúkat készítettünk.

A mindfulness intervenció csoport passzpontossága szignifikánsan javult, magához és a kontrollcsoportéhoz képest is 18%-ot. Jelentős fejlődést mutatott ezen kívül a pulzusregenerációban is. A szomatikus szorongás szintje a mindfulness intervenció csoportban csökkent, míg a kontrollcsoportban nem történt jelentős változás. A labdavezetési feladatokban nem mutatkozott szignifikáns fejlődés. Ennek oka lehet, hogy ezeknél a feladatoknál feltételezhetően nincs jelentősége a tudatos jelenlétnek. A kvalitatív adatok szerint a résztvevők érzelmi stabilitásuk, koncentrációjuk és stresszkezelési képességeik fejlődéséről számoltak be, különösen a légzőgyakorlatokat és sétálómeditációt kedvelték.

A mindfulness-alapú intervenciók hatékony eszközként szolgálhatnak a női labdarúgók sportteljesítményének és mentális jóllétének fejlesztésében. Különösen a passzpontosság és a pulzusregeneráció terén mutatott eredmények kiemelkedők. A program sikeressége nagymértékben függ a technikák egyéni alkalmazhatóságától és a sportspecifikus igények figyelembevételétől.

TÓTH LAURA LUCA

tothl00@student.elte.hu

Pszichológia

MA, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Gáspár Mihály

professzor emeritus, ELTE PPK

Mentális védelem a sportban: pszichológiai tényezők szerepe a sportolói kiégés és a sérülések kapcsolatában, prevenciójában

Kulcsszavak: sportolói kiégés; sportsérülés; flow; sportmotiváció; pszichológiai immunrendszer

A rendszeres fizikai aktivitás szerepe vitathatatlan az egészség megőrzésében, ugyanakkor a verseny- és élsport fokozza a sérülések és a kiégés kockázatát. Jelen kutatás a sportolói kiégés és sérülések összefüggését vizsgálja, fókuszálva a megelőzési lehetőségekre, különös tekintettel a pszichológiai immunrendszer, az intrinzik motiváció és a flow élmények preventív szerepére.

Keresztmetszeti kutatásomban 154 sportoló vett részt. A vizsgált változókat a Sportolói Kiégés Kérdőív, Sportmotivációs Skála, Flow Kérdőív, Rövidített Pszichológiai Immunrendszer Kérdőív, illetve egy saját szerkesztésű kérdőív segítségével mértem. A kapott eredmények alapján azok a sportolók, akik évente többször bajlódnak sérüléssel, érzelmileg és fizikailag kimerültebbek, mint a ritkábban sérülő sportolók csoportja. A versenyzési szintet tekintve a megyei szinten versenyzők, míg a sportágtípus felosztásban a csapatsportolók mutattak magasabb kiégés szintet. A fejlett pszichológiai immunrendszer megvédheti a sportolót a kiégéstől, valamint csökkenni a sérülés esélyét is. A flow gyakori átélése pedig mérsékeli a kiégéssel járó tünetek megjelenését. Továbbá míg a kiégés mértékének növekedésével csökken az öndeterminált szabályozás, addig a külső szabályozás és az amotiváció nő.

Ebből adódóan eredményeim felhívják a figyelmet a sportolókkal folytatott mentális munka fontosságára, különös tekintettel a sportsérülések és a sportolói kiégés megelőzésében és minimalizálásában.

37. OTDK PPAK Szekció
Pszichológiai alszekció
Személyiséglélektan 1.

Takácsné Kárász Judit
Károli Gáspár
Református Egyetem

Dr. Nagy Tamás
Eötvös Loránd
Tudományegyetem

Dr. Magyaródi Tímea
tanácsadó
szakpszichológus

BALÁZS PETRA

bpetra02@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Törő Krisztina

egyetemi adjunktus, PPKE BTK

Megküzdési stratégiák hatása a párkapcsolati elégedettségre

Kulcsszavak: stressz; egyéni megküzdési stratégia; páros megküzdési stratégia; párkapcsolati elégedettség

Az ember társas lény, így elengedhetetlen, hogy foglalkozzunk olyan, minket érintő témákkal, mint a család, a barátok és a párkapcsolat. Mind a családi, a baráti és a szerelmi kapcsolatok minősége hatással van a mindennapi életünkre, mentális jóllétünkre. A kapcsolatainkkal, párkapcsolatunkkal való elégedettséget számos tényező befolyásolja. Többek között az életesemények és a kommunikáció az, amiről azt gondoljuk, hogy egy jó kapcsolat kulcsa, azonban sokszor nem ez határozza meg leginkább egy kapcsolat minőségét, hanem a pár tagjait ért stressz és az arra adott reakciók. Az elégedettséget tehát nagy mértékben a stresszel való megküzdés, azaz az egyéni és páros megküzdési stratégiák határozzák meg.

Kutatásomban különböző aspektusok, mint a neuroticitás, a szülőség és az életkor hatását mérem különböző páros megküzdési stratégiákra, majd ezek összefüggését vizsgálom a párkapcsolati elégedettséggel. A vizsgálat során 257 felnőtt személy (199 nő, 58 férfi) töltötte ki a DCI-37, a RAS és a TIPI/BFI-10 kérdőíveket Google Űrlapon keresztül, azonban csak 235 személy (181 nő, 54 férfi) él jelenleg a párkapcsolat valamely formájában, így összesen ennyi kitöltő adatait használtam fel az eredményeim értelmezéséhez. Jelen kutatás nem mutat teljes egyezést korábbi kutatásokkal és szakirodalmakkal. Jelen minta alapján a neuroticitás nem korrelál a pozitív páros megküzdéssel, a gyermeket nem nevelőknél magasabb a közös páros megküzdés szintje, mint a gyermeket nevelőknél és a kor előrehaladtával, korábbi elképzelésemnek ellentmondva, nem nő, hanem csökken a páros megküzdés szintje. Továbbá az általam kutatott páros megküzdési stratégiát mérő kérdőív alskálái közül mind a partner támogató megküzdése, mind a közös páros megküzdés és a pozitív páros megküzdés is pozitívan korrelált a párkapcsolati elégedettséggel.

További kutatásokra lehet szükség a neuroticitást pontosabb felméréshez, a neuroticitáson kívüli személyiségjellemzők, illetve a fent említetteken kívüli páros megküzdési stratégiák hatásának a párkapcsolati elégedettségre való méréséhez.

FÓTI NESZTA

foti.neszta@gmail.com

Pszichológia

BA, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Kőváry Zoltán Ernő

habilitált egyetemi docens, ELTE PPK

Személy, nevek, szerepek: alteregók jelenléte az előadóművészetben

Kulcsszavak: személyiség; alteregó; névadás; szerep

A különböző szerepkörök összeérésével, a közjük feszülő konfliktusokkal régóta foglalkozik már a tudomány mind nemzetközi, mind hazai szinten. Kivétel nélkül minden ember több szerepben áll helyt nap mint nap, amiket az adott szituáció határoz meg. Reggel, otthon családtag, a buszon utazó, az egyetemen hallgató, hazaérve ismét családtag, majd másnap kezdődik a kör előlről. Ezek a szerepek első látásra szépen, egyértelműen elkülöníthetők egymástól. De mi a helyzet a buszon privát hívást fogadó utassal, vagy az otthon a jegyzetei fölé görnyedő diákkal? És vajon hogy fest ez a helyzet, mikor nem pusztán szerepek, hanem különböző alternatív személyek mosódnak össze? Vajon hol végződik a magánember, és hol kezdődik a művész? Ezekre, és még sok más felvetülő kérdésre keresem a választ jelen tanulmányomban, ahol magyar művészek névválasztását, illetve színpadi alteregóit igyekszem megismerni és megérteni. Ezeket a szerteágazó kérdéseket végül egyetlenegy kutatási kérdésbe sűrítettem: Milyen kapcsolatban áll egymással az előadói és a civil alteregó? Mivel erre a kérdésre aligha kaphatok mérhető adatokból választ, kvalitatív módszerrel álltam neki a kutatásnak. Az identitásra fókuszáló mélyinterjúkat készítettem zenészekkel, szám szerint öt darabot, ahol volt ugyan egy vezérfonalam, de a beszélgetés különösebb struktúra nélkül, természetes mederben folyt. Az interjúk kivonatát kódolós módszerrel elemeztem, melynek eredményei azt mutatták, hogy az alanyaim tudatosan elkülönítik a hétköznapi énjüket a színpadon felvett karakterüktől. További érdekességgént az is megjelent az eredmények között, hogy a két alteregó közötti váltáshoz általában egy fix pontot is keresnek (akár fizikai értelemben, akár időben), még akkor is, ha a színpadi énjük megjelenik egy hétköznapi helyzetben. A színpadi énjüket mindannyian szabadabbnak, kevésbé gátlásosnak élték meg, azonban mind arról számoltak be, hogy az általuk megtestesített személyiségek közt igen nagy az átfedés, azaz nem beszélhetünk személyiségzavarra hajazó mértékű változásról a váltás előtt és után.

GYARMATI ÁRMIN

gyarmati.armin@gmail.com

Pszichológia

BA, 6. félév

Szegedi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Csibri Péter

egyetemi adjunktus, SZTE BTK

**A kompetencia szükséglet frusztrációjának vizsgálata támogató és gátló környezetek
gyors változásában - a dinamikus szelf szerepe**

Kulcsszavak: alapvető pszichológiai szükségletek, kompetencia, frusztráció, working szelf, virtuális valóság

Kutatásomban a kompetencia szükséglet frusztrációjának gyors időbeli változásait vizsgáltam három virtuális valóságban (VR) megalkotott kondícióban. A vizsgálatot within-subject elrendezésben terveztem meg, amelyben résztvevők ($n = 48$) egy a szükséglet teljesülését támogató, valamint két gátló, játékos kondícióban vettek részt. Ezeket követően rövid kérdőíveken számoltak be a megtapasztalt helyzetspecifikus kompetenciaérzetről és frusztrációról, valamint értékelték általános kompetenciájukat is.

Az eredmények alapján az, hogy épp miként vélekedünk kompetenciánkról általában, akár pár percen belül is változhat, ami együttjárást mutat helyzetspecifikus élményeink minőségével. Eszerint azt, hogy egy adott pillanatban mennyire tartjuk magunkat általában kompetensnek, befolyásolhatják az ehhez fűződő pillanatnyi élményeink.

Ezen jelenség lehetséges magyarázata a working szelf működése lehet, amely egy adott pillanatban a szelf azon aspektusait reprezentálja, amelyek leginkább összhangban vannak az aktuális élményeinkkel, befolyásolva pillanatnyi énképünket.

HALÁSZ ESZTER

halasz.eszter5@gmail.com

Pszichológia

BA, 6. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Pohárnok Melinda
egyetemi adjunktus, PTE BTK

Dr. Csókási Krisztina
egyetemi adjunktus, PTE BTK

A jól-lét, a szomatizációs tünetek, az érzelemszabályozás és a kötődés

Kulcsszavak: érzelemszabályozás; jól-lét; kötődés; mediációs elemzés; szomatizáció

Jelen kutatás során fiatal felnőtteknél vizsgáltam a jól-lét, szomatizáció és érzelemszabályozási nehézségek kapcsolatát felnőttkori kötődési dimenziókkal, melyek együttes tanulmányozása magyar mintán korábban még nem történt meg.

Három hipotézist fogalmaztam meg, a Kötődési Stílus Kérdőív magyar változatának (ASQ-H) kötődéssel kapcsolatos dimenziói mentén, amelyekben a kapcsolati biztonság pozitív összefüggését feltételeztem a jól-léttel, és negatív összefüggést az érzelemszabályozási nehézségekkel, illetve szomatizációs tünetekkel. A résztvevők 18 és 30 év közötti önkéntesek voltak, kényelmi mintavétel alapján, 118 fő (átlag életkor 22,10 év, SD = 2,78, 89 nő) előzetes beleegyezést követően, online töltötte ki a kérdőívcsomagot. Demográfiai adatok mellett az ASQ-H, az Érzelemszabályozási Nehézségek Kérdőív, a Derogatis-féle tünetlista Szomatizáció Skála, illetve WHO Rövidített Jól-lét Skála került kitöltésre. Statisztikai elemzéshez Spearman korrelációt és mediációs elemzést használtam.

Eredményeim szerint mindhárom hipotézis igazolódott, (1) a kapcsolati biztonság skála pozitívan korrelált a jól-léttel, negatívan az érzelemszabályozási nehézségekkel és a szomatizációval, míg (2) a kapcsolatok fontossága és (3) az ambivalencia ezzel ellentétes összefüggést mutatott. A kapcsolatok fontossága és az ambivalencia negatívan korrelált a jól-léttel, pozitívan korrelált az érzelemszabályozási nehézségekkel és a szomatizációval. További mediációs elemzések során az érzelemszabályozási nehézségek közvetítő szerepét vizsgáltam a kötődés és a szomatizáció, illetve a kötődés és a jól-lét kapcsolatában. A mediációs elemzések igazolták az érzelemregulációs nehézségek differenciált közvetítő szerepét. A mediációs elemzésekben a kötődési dimenziók jól-létre gyakorolt hatásában a kötődési biztonság esetén az érzelemszabályozási nehézségek direkt és indirekt hatása is érvényesült, a kapcsolatok fontossága esetén csak a direkt, és az ambivalencia esetén csak az indirekt hatás jelent meg.

Következtetéseim szerint ezek az új adatok a limitációk figyelembevételével segíthetnek a kötődési dimenziók, az érzelemszabályozási nehézségek, a jól-lét és a szomatizáció közötti komplex kapcsolat értelmezésében.

JAKOBEY VILLÓ

villojakobey@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Mészáros Noémi

egyetemi docens, PPKE BTK

A megküzdés módjai a személyes prioritások függvényében

Kulcsszavak: megküzdési módok; stressz; individuálpaszichológia; éleztílus; személyes prioritások

A stressz és az általa keltett negatív érzések minden egyén életében jelenlévő nehézségek. Az individuálpaszichológia keretrendszerében a személyes prioritásokat a kisgyerekkori negatív élmények mentén kialakult jellemző elkerülő és megközelítő magatartásoknak tekinthetjük. A személyes prioritások az élet számos területén meghatározó szerepet töltenek be, hatással lehetnek arra is, hogy az egyén mit értékel stresszhelyzetnek, és milyen erőforrásokat tulajdonít magának, ezáltal meghatározhatja a preferált stresszel való megküzdési módokat. Tudomásom szerint korábban nem született erre vonatkozó kutatás. Jelen kutatás célkitűzése, hogy feltárja a kapcsolatokat a négyféle személyes prioritás (tetszés, kényelem, kontroll, felsőbbrendűség) és a különféle megküzdési mód preferenciák között.

Az adatfelvétel online kérdőíves formában történt, a résztvevők az Adleri Személyes Prioritások Kérdőívet, a Megküzdési Mód Preferencia kérdőívet és az Élettel való elégedettség skálát töltötték ki. A mintát $N = 283$ 18-79 év közötti ($M = 34,07$; $SD = 15,57$) kitöltő alkotta (férfiak = 87, nők = 196). Eredményeim alapján szignifikáns összefüggés van a személyes prioritások és bizonyos megküzdési módok között, illetve különbség van a megküzdés tekintetében az eltérő domináns prioritással jellemezhető csoportok között. A kontroll prioritásra a problémafókuszú és az aktív megküzdési módok jellemzők, az önbüntetést, belenyugvást és figyelemelterelést kerüljük. A felsőbbrendűség prioritású személyek gyakran önbüntetést alkalmaznak, továbbá nem szívesen támaszkodnak mások segítségére. A testszés prioritású csoport önbüntetést és a támaszkeresést preferálja, a feszültségkontrollt kerüli. A kényelem prioritás negatív összefüggést mutat a problémafókuszú megküzdési módokkal, és pozitív összefüggést számos érzelmfókuszú megküzdési móddal.

Jövőbeni kutatások alkalmával érdemes lehet további mentális egészség szempontjából meghatározó faktorok személyes prioritásokkal való kapcsolatát megvizsgálni, például a kontrollérzet és a reziliencia mértékét, illetve az önértékelést.

KRASZNAI CSENGE ZOÉ

krasznaicsenge@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Rózsa Sándor

egyetemi docens, KRE BTK

A szocioszexualitás pszichológiai háttértényezőinek vizsgálata:

Demográfiai tényezők, nemi szerepek, kötődés és a „sötét” személyiségjegyek összefüggései

Kulcsszavak: szocioszexualitás; nemi szerep; dark tetrad; kötődés; személyiségjegyek

Az utóbbi évtizedekben egyre jelentősebb témának számít a szocioszexualitás és a mögötte húzódó hatások megértése. Ezek közül a szakirodalom főként a szociodemográfiai tényezőket, a nemi szerepekkel való azonosulást, a kötődést és a sötét személyiségjegyeket azonosította. A kutatás fő célja a fenti prediktorok átfogó modellben történő értelmezése, és az egyes prediktorok szerepének vizsgálata.

Az online vizsgálatban összesen 1344 fő (851 nő és 493 férfi) vett részt. A szociodemográfiai tényezők mellett szerepelt a Szocioszexuális Orientációs Kérdőív (SOI-R), a Sötét Négyes Kérdőív (SD4), Kapcsolatok Élményei Kérdőív (ECR-RS), valamint a férfi és női nemi szerepekkel való azonosulás (CFNI-45, CMNI-30). A mérőeszközök pszichometriai jellemzőinek vizsgálatát követően korrelációs elemzésekre került sor, amely alapján több hierarchikus regressziós modell került felállításra. A regresszió eredményei szerint a szocioszexuális vágy tekintetében egy erős prediktív modellt sikerült felállítani, ellenben az attitűd és a viselkedés prediktorai kevésbé voltak egyértelműek. Végül a globális szocioszexualitás esetében a nemi szerepekkel való azonosulás bizonyult a legjelentősebb tényezőnek mind férfiak, mind nők körében.

Az eredmények rámutatnak a nemi szerepek és a szocioszexualitás szoros összefüggésére, ami releváns lehet a modern társadalmak párkapcsolati és reprodukciós nehézségeinek megértésében.

MADARÁSZ CSILLA
madarcsilla2002@gmail.com
Pszichológia
MA, 1. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Deák Anita
egyetemi docens, PTE BTK

Egy új affektív jutalomkésleltetési feladat fejlesztése az impulzivitás tükrében

Kulcsszavak: impulzivitás; kísérleti helyzet; jutalomkésleltetés; affektivitás

A kutatás célja egy új affektív jutalomkésleltetési feladat kidolgozása volt, különös figyelmet fordítva az impulzivitással való kapcsolatára. A feladatunk alapját a Two Choice Impulsivity Paradigm adta, formák helyett a mi feladatunkban affektív képek közül választhattak a résztvevők, amiket rövid vagy hosszú ideig kellett megtekinteni. A résztvevők pontokat gyűjthettek össze, e mentén pedig különböző pénzösszegeket nyerhettek el. Az összpontszám mellett vizsgáltuk a hat helyzettípusban (rövid illetve hosszú megtekintési idő melletti ingertípus preferencia, pozitív, illetve negatív kép melletti megtekintési idő preferencia, PRNH, NRPH) megjelenő preferenciát is. A második vizsgálatban az első vizsgálatban alkalmazott kísérleti helyzetben ki volt írva a képernyőre az aktuális pontszáma a résztvevőnek. Az első vizsgálatban a minta N=21, a második vizsgálatban N=70. Az összpontszám negatívan korrelált a vonásszorongással, viselkedéses impulzivitással, szomorúsággal, félelemmel. A hat helyzettípusból egyesek korreláltak a Cloninger-féle Temperamentum és Karakter Kérdőív rövidített változatának és az Affektív Idegtudományi Személyiség Skálák rövidített, melléknévi változatának egyes skáláival, a viselkedéses impulzivitással, és a vonásszorongással. A második vizsgálatban a viselkedéses impulzivitásra vonatkozó eredmények kivételével nem sikerült megismételni az első vizsgálatban találtakat, ami valószínűleg a módosításnak tudható be.

MIHÁLY LILI KATA

mihaly.lili@gmail.com

Pszichológia

MA, 3. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Teleki Szidálisz Ágnes
egyetemi adjunktus, PTE BTK

**Álmodozni rossz? A nappali álmodozás adaptív oldala.
Fantáziatevékenység és a pszichológiai immunitás kapcsolata**

Kulcsszavak: IIQ, Fantasy Prone Personality, Pszichológiai immunrendszer, NCS

A jelen kutatás célja a nappali álmodozás és a fantáziálás (FPP) pszichológiai immunrendszerre gyakorolt hatásának vizsgálata volt. Az FPP, vagyis Fantasy Prone Personality (fantáziálásra hajlamos személyiség) egy olyan személyiségjeggyel, mely az egyén fantáziálásra való hajlamát és az élénk képzeleti világában való elmerülés mértékét jelöli.

Az eddigi kutatások a fantáziálók csoportját többnyire negatív kontextusban vizsgálták, éppen ezért kutatásunk fő célkitűzése a gyakran mellőzött adaptív részek bemutatása volt. A vizsgálat során a fantáziálásra való hajlamot (IIQ) és a gondolkodás igényét (NCS) a legfrissebben elérhető kérdőívekkel mértük hazai mintán. Hipotéziseinkben különböző aspektusokból vizsgáltuk meg a fantáziálás és a nappali álmodozás szerepét az egyén pszichológiai immunrendszerével kapcsolatban. Eredményeink azt mutatták, hogy a fantáziálás pozitív összefüggésben áll olyan tényezőkkel, mint a rugalmasság, kooperáció és empátia. Ugyanakkor fontos azokra a területekre is figyelmet fordítani, ahol a pozitív fantáziálás maladaptív válik, különösen akkor, ha az elkerülés vagy távolítás válik dominánssá az önszabályozásban mint megküzdési stratégia. Kutatásunk rávilágított arra, hogy a nappali álmodozás és a fantáziálás adaptív pszichológiai előnyökkel járhat, amelyek specifikus pszichológiai dimenziókra korlátozódnak.

Az eredmények gyakorlati jelentősége abban rejlik, hogy a fantáziálás és a nappali álmodozás integrálható pszichológiai intervenciókba, különösen olyan területeken, mint a mentális rugalmasság növelése, a társas kapcsolatok javítása és az empátia fejlesztése. Mindemellett lényeges, hogy a terapeuták felismerjék és kezeljék a fantáziálás maladaptív formáit, például az elkerülési stratégiák dominanciája esetén. Eredményeink alapján érdemes lenne további kutatásokat végezni annak jobb megértésére, hogy miként építhető be konstruktív módon a fantáziálás a pszichológiai programokba és a mentális egészség megőrzésébe.

MOLNÁR ANNA

molanna31@gmail.com

Pszichológia

BA, 6. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Putz Ádám

egyetemi adjunktus, PTE BTK

**Aknés és nem aknés arcok megítélésének kapcsolata
undorérzékenység és személyiség faktorokkal**

Kulcsszavak: akné; undorérzékenység; együttműködés; neuroticitás

Az akné (acne vulgaris) általában az arcon megjelenő bőrbetegség, amely piros duzzanatokat, foltokat, hegeket okoz. Korábbi kutatások eredményei szerint az emberek az aknés arcképeket az akné mentes arcképekhez képest kevésbé értékelik vonzónak, illetve kevesebb hajlandóságot mutatnak direkt és indirekt kontakba lépésre aknés személyekkel.

Kutatásomban aknés és nem aknés arcképek megítéléseinek különbségeit vizsgáltam, valamint a személyiség és az undorra való hajlam befolyásoló hatását a különbségtétel mértékére. A vizsgálatban 80 fő vett részt, ebből 59 nő (M=39,4) és 21 férfi (M=35,2). Aknés és nem aknés női és férfi arcokat kellett megítélniük vonzalom, egészség és barátságosság szempontok alapján. Személyiségük a Big Five Inventory segítségével, míg undorra való hajlamuk a Disgust Propensity and Sensitivity Scale segítségével kerültek felmérésre. A vizsgálat online zajlott a PsyToolkit rendszerben. Az eredmények szerint a vonzalom és egészség szempont esetében szignifikánsan magasabb pontszámot kaptak az akné mentes arcképek, azonban a barátságosság megítélése során nem tettek különbséget a kísérleti személyek. A teljes mintát vizsgálva sem a neuroticitás, együttműködés és undorra való hajlam sincs befolyásoló hatással a különbségtétel mértékére. Nemi bontásban vizsgálva a férfiak együttműködés és neuroticizmus pontszáma áll kapcsolatban a férfi arcképek értékelésével, míg a női kitöltőknél női és férfi arcképekkel egyaránt.

Az eredmények némileg egyeznek a szakirodalmi elméletekkel és korábbi eredményekkel, valamint a férfi kitöltőknél a férfi arcképek esetében megfigyelt eltérő eredményekre magyarázat lehet az intraszexuális versengés, amely felhívja a figyelmet az evolúciós szempontok beemelésének fontosságára a kutatási témába.

OROSZ SZIMONETTA
oroszsSimonetta@freemail.hu
Gyógypedagógia
BA, 6. félév
Tokaj-Hegyalja Egyetem

*Témavezető:
Dr. Oláh Csaba
egyetemi docens, THE*

Tanárok és rendőrök mentális egészségének többdimenziós felmérése és elemzése

Kulcsszavak: tanárok; rendőrök; nemek; különbségek; többdimenziós

Kutatásom keresztmetszeti, kérdőíves, prospektív egycentrumos klinikai vizsgálat. A vizsgálatba 20 férfi és 20 női tanárt, 20 férfi és 20 női rendőrt vontam be. A vizsgálat önkéntes volt, a résztvevők a kérdőíveket név nélkül, csak koruk és monogramjuk feltüntetésével töltötték ki. A teszt kitöltői Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében, nyomozati munkában és közterületi ellátásban résztvevő rendőrök és Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében általános iskolákban és középiskolákban dolgozó pedagógusok. Beválasztási kritériumok a következők voltak: 40 életévüket betöltött és 60 évnél nem idősebb férfi vagy nő egészséges önkéntesek, akik a beleegyező nyilatkozatot kitöltik és a klinikai vizsgálat menetét elfogadják. Egy életminőséggel, egy alvással, egy depresszióval, kettő anxiatassal, egy fej-, nyaki, ágyéki gerinc- és ízületi fájdalommal kapcsolatos kérdőívet töltöttek ki a vizsgálatban résztvevő személyek. Rákérdeztem sportolási, étkezési, alkoholfogyasztási szokásaikra, káros szenvedélyeikre, testsúlyukra, gyógyszeresedésükre, valamint a vírusos fertőzések gyakoriságára is. Minden esetben nemzetközileg használt önkitöltős kérdőívek magyar adaptációit használtam.

Két nagyon különböző munkakör dolgozóit vettem össze, azonban mindkét szakmáról elmondható, hogy sok stresszel jár. Az eredmények elemzése kimutatták, hogy nemek között a nők a szorongóbbak a férfiakhoz képest. Ez volt az egyik hipotézisem is, így számítottam erre az eredményre. A felmérés során a tanári és rendőri szakmában az életmód, életminőség, depressziós tünetek, szorongás mértéke, alvás és emésztési panaszok tekintetében nem igazolódott eltérés. Férfi rendőrök és férfi tanárok életminőség, mentális és pszichoszomatikus paraméterei között sem igazolódott különbség. Meglepő módon szakmákat tekintve a női tanároknál szignifikánsan magasabb az ízületi fájdalom, az alvászavar és az emésztési probléma is. Ezekhez az eredményekhez hasonlóan a depressziós és szorongásos értékeik is a pedagógusnőknek hasonlóan az előbb említettekhez képest jóval magasabb értékűnek bizonyultak a férfiakéhoz és rendőrnő társaikéhoz képest. Analízisem következményének tartom, hogy számos preventív és támogató programmal szükséges a női tanárok, illetve a rendőrnők munkahelyi stresszét csökkenteni.

37. OTDK PPAK Szekció
Pszichológiai alszekció
Személyiséglélektan 2.

Dr. Magyaródi Tímea
tanácsadó
szakpszichológus

Dr. Nagybányai-Nagy Olivér
Károli Gáspár Református
Egyetem

Lubics Olivér
Eötvös Loránd
Tudományegyetem

GEISZ ADRIENN

adrienn.geisz02@gmail.com

Pszichológia

BA, 6. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Happ Zsuzsa

egyetemi tanársegéd, PTE BTK

**Parentifikáció, önbecsülés és perfekcionizmus közti összefüggések vizsgálata
fiatal felnőttek körében**

Kulcsszavak: parentifikáció, hamis szelf, önértékelés, perfekcionizmus

A parentifikáció, az önértékelés és a perfekcionizmus kutatott területek a pszichológián belül, de ezen folyamatok közti összefüggéssel eddig kevés tanulmány foglalkozott. Kutatásom célja a parentifikáció perfekcionizmusra, a feltételes és globális önértékelésre gyakorolt hatásával kapcsolatos összefüggések, illetve a két nem parentifikációnak való kitettsége közti eltérések vizsgálata volt. Kutatásomban 128 18-25 éves felnőtt (átlagéletkor 20,4 SD = 1,8, 86 nő) vett részt, az adatgyűjtést online, önkitöltős kérdőívekkel (GyFS, RSES-H, CSES-H, FMPS) végeztem. Azt találtam, hogy a parentifikáció emocionális parentifikáció és igazságtalanság dimenziója összefüggésben van a perfekcionizmus és a feltételes önbecsülés magasabb, valamint a globális önbecsülés alacsonyabb értékeivel, azonban az instrumentális parentifikáció esetén nem volt kimutatható korreláció egyik esetben sem. A nemek között nem találtam szignifikáns eltérést a parentifikáció értékek között.

Ezen eredmények közelebb vihetnek minket a parentifikáció jelenségének és a személyiségre gyakorolt hatásának pontosabb feltérképezéséhez.

KELLERWESSEL KLAUS

kellerwesselklaus@gmail.com

Logika és tudományfilozófia

MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Ujhelyi Adrienn

habilitált egyetemi docens, ELTE PPK

Big5 személyiségvonások megnyilvánulásai MI-asszisztált művészi önképekben

Kulcsszavak: mesterséges intelligencia; Big5, művészet, önkép, személyiség

A különböző helyzetekben, implicit módon megnyilvánuló esztétikai preferenciákat és a Big5 személyiségvonások összefüggéseit eddig főleg a közösségi média oldalakra feltöltött képek esetében vizsgálták. Bár a mesterséges intelligencia (MI) segítségével történő képgenerálás egyre több területen kerül gyakorlati alkalmazásra, az így létrehozott képek és a felhasználó személyisége közötti összefüggések vizsgálatára eddig még nem került sor. Jelen pályamunkában erre az MI-asszisztált önképkészítés során létrejövő képek vizuális tulajdonságainak felhasználásával teszek kísérletet.

A kutatásban résztvevő 205 fiatal felnőtt ($M_{\text{életkor}} = 21,48$ év, $SD = 2,09$) 33 000 képet hozott létre egy generatív művészeti szoftver (Midjourney) segítségével. A képkészítés során a feladatuk saját maguk művészi ábrázolása volt, amit egy félig-strukturált interjú követett az elkészült képekről és az átélt élményekről. A Big5 méréséhez a Gosling-féle TIPI-t használtam, a vizuális változók kinyeréséhez pedig több, előre betanított neurális hálót (Yolo v8, DeepFace, Cardiff RoBERTa). Az extraverzió mutatta a legváltozatosabb együttjárásokat a képek vizsgált változóival – a magasabb extraverziójú résztvevők világosabb, színesebb, telítettebb, és élesebb képeket készítettek, jelentősen több emberrel, ami összhangban van a korábbi kutatások eredményeivel – ellenben az arcok kevésbé voltak láthatóak a képeiken, ami a dinamikus társas helyzetek preferenciájára utalhat. A barátságosság ezzel szemben a képen szereplő arcok számával függött össze, az emberek számával viszont nem, ami a két vonásban megjelenített eltérő társas fókuszra tükrözheti. A barátságosság, lelkiismeretesség és érzelmi stabilitás is jelentős együttjárást mutatott a promptok pozitív érzelmi töltetével, ami a jobb érzelmszabályozási kapacitásnak lehet köszönhető. A nyitottság járt együtt a vizsgált változókkal, azonban a képek magasabb szintű változóival (absztraktság, változatosság, eredetiség) fennállhatnak hasonló kapcsolatok.

Jelen kutatási eredmények azt mutatják, hogy az MI-asszisztált képkészítés folyamatának jellemzői jó alapot nyújthatnak bizonyos személyiségvonások körvonalazásához, a módszertan fejlesztésével és újabb változók bevonásával a jövőben a kérdőíves mérőeszközök hatékony kiegészítéseként szolgálhatnak.

KUMLI KATA

kata.kumli@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

KÁRPÁTI SÁRA

karpatisara.7@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Basler Julia

egyetemi tanársegéd, PTE BTK

(Ne) vegyük félvállról: A humor hatása a szorongásra és a megküzdésre

Kulcsszavak: humorstílusok; vonásszorongás; állapotsszorongás; sötét humor; könnyed humor

A humor és a nevetés velünk született, egyetemes emberi élmények, amelyek minden kultúrában jelen vannak, és fontos kognitív, érzelmi és társas funkciókkal bírnak. A kutatók számos elméletet dolgoztak ki annak magyarázatára, hogy mit tartunk viccesnek, és különböző csoportosítási modelleket alkottak, amelyek lehetővé teszik a humor különböző típusainak kategorizálását. Ezek közül a legszélesebb körben elfogadott eszköz a Humor Stílusok Kérdőív. A humor régóta hatékony módszerként ismert a distressz és szorongás kezelésére, azonban a kutatások azt mutatják, hogy a sötét (negatív) humorral szemben a könnyed (pozitív) humor hatékonyabb a negatív érzelmek szabályozásában. A jelen tanulmány célja az volt, hogy feltárja a különböző humortípusok, a rajzfilmes humorpreferenciák és az átélt szorongás közötti kapcsolatot.

A kutatás adatait egy önkitöltős online kérdőív segítségével gyűjtöttük össze, amelyet 200, multikulturális háttérrel rendelkező résztvevő töltött ki (átlagéletkor = 25,5 év; életkori tartomány: 18–74 év). A résztvevők humorstílusainak és vonásszorongásának mérése mellett arra is kértük őket, hogy nézzenek meg rövid könnyed és sötét humorú rajzfilmjeleneteket, és jelentsék az állapotsszorongásuk szintjét a videók megtekintése előtt és az egyes részek után. Az eredmények először azt mutatták, hogy azok a résztvevők, akik a magukat leértékelő (önleértékelő) humort részesítették előnyben, magasabb vonásszorongásról számoltak be, míg azok, akik affiliatív humort alkalmaztak, alacsonyabb vonásszorongást jelentettek. Azonban nem találtunk szignifikáns kapcsolatot a vonásszorongás és az önmegegerősítő vagy agresszív humorstílus között. Másodszor, kiderült, hogy a résztvevők állapotsszorongása szignifikánsan alacsonyabb volt a könnyed humorú rajzfilmrész megtekintése után, mint a videók előtt és a sötét humorú rajzfilmblokk után.

Összességében elmondható, hogy a humor különböző típusairól és a szorongásról szóló kísérletünk eredményei nagyrészt összhangban álltak a témában végzett korábbi tudományos kutatásokkal. A tanulmány végén bemutatjuk a kutatásunk korlátait, és javaslatokat teszünk további jövőbeli kutatási lehetőségekre.

A jelen kutatás tervezete, adatainak kielemezése és az eredmények diszkussziója teljes mértékben a dolgozat két szerzőjének tulajdonítható. Az adatgyűjtés terén igénybevett segítséget leszámítva a tanulmány minden eleme a két szerző kizárólagos munkája.

MARKÓ NIKOLETT
markoniki04@gmail.com
Pszichológia
BA, 6. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Zsila Ágnes
habilitált egyetemi adjunktus, PPKE BTK*

**A kiterjesztett énkép valósága, avagy a filterhasználat és a képszerkesztés
személyiséglélektani vonatkozásai**

Kulcsszavak: filterek, kiterjesztett énkép, közösségi média, szociális szorongás, testképzavar

Elméleti háttér: A mesterséges intelligencia lehetővé teszi a felhasználók számára, hogy a saját magukról készült képeket a lehető legtökéletesebb arcszerkezettel, testalkattal osszák meg az online közönséggel. Az egyének saját kiterjesztett énképüket különböző filterekkel és képszerkesztő alkalmazásokkal hozhatják létre, ám ez felboríthatja az egészséges szelf működését. Korábbi kutatásokban azt találták, hogy a filterhasználat és a képszerkesztés befolyásolhatja az egyén önbizalmát, testképét. A „Snapchat diszmorfia” fogalma is egyre gyakoribb, amely szerint a filterhasználat és képszerkesztés pozitív attitűdöket alakíthat ki a plasztikai beavatkozások iránt, amely a testdiszmorfia jele is lehet. Jelen kutatás a filterhasználat és a képszerkesztés, illetve a testkép, szociális szorongás, vonzósággal kapcsolatos attitűdök és az önbizalom közötti összefüggéseket térképezi fel.

Módszerek: A kutatásban 18-72 év közötti személyek vettek részt ($M=31.35$ év, $SD=13.38$), összesen 194 fő (77.7% nő, 22.3% férfi). A kérdőívcsomag egy online link segítségével volt kitölthető, melynek kérdőívei a következők: Filterhasználati és Képszerkesztési Skála (FKS; a kérdőív pszichometriai paramétereinek vizsgálata jelen dolgozat keretein belül történt), Testi Attitűdök Tesztje (BAT), A Vonzóságról Alkotott Hiedelmek Skála módosított változata (BAA-R), Félelem a negatív megítéléstől kérdőív-rövid változat (FÉLNE-8), Rosenberg Önértékelési Skála (RSES-H), valamint a demográfiai adatokra vonatkozó kérdések.

Eredmények: A statisztikai próbákat követően megállapítható, hogy a filterhasználati és képszerkesztési viselkedés együttjár a magasabb szociális szorongással ($\beta=0.347$, $t(193)=4.629$, $p<.001$), a negatívabb önképpel ($\beta=0.256$, $t(193)=3.342$, $p=.001$) és a soványság idealizálásával ($\beta=0.151$, $t(193)=2.389$, $p=0.018$) az önbizalom terén viszont ellentétes eredmények születtek, mivel a magasabb önbizalom bizonyult prediktornak ($\beta=0.058$, $t(193)=0.855$, $p=0.041$).

Következtetés: Napjaink digitalizált világában érdemes lehet a témakör alaposabb feltárása, mivel a viselkedés által okozott mentális feszültség hatással van az életminőségre és a pszichológiai jóllétre is. A témában elérhető szakirodalmak továbbfejlesztése érdekében célszerű lehet a kutatást kiterjeszteni 18 éven aluli személyekre is, mivel ez a veszélyeztetett korosztály is aktív felhasználója a közösségimédia-platformoknak.

REISZ ÁKOS MÁRTON

akos.reisz@gmail.com

Pszichológia BA

BA, 6. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Teleki Szidális Ágnes
egyetemi adjunktus, PTE BTK

**A személyiség Cloninger-féle modellje, mint befolyásoló tényező
a munkafüggőséggel, kiégéssel és szerhasználattal összefüggésben**

Kulcsszavak: munkafüggőség; kiégés; szerhasználat; TCM; viselkedéses függőség

Kutatásunk célja annak vizsgálata volt, hogy milyen biológiailag meghatározott személyiségvonások lehetnek hatással a munkafüggőség kialakulására bizonyos egyéneknél. A kutatás kérdésfeltevésének idejében fellelhető adatok alapján a Cloninger-féle Temperamentum és Karakter Modell és munkaadikció kapcsolatáról átlagpopuláció esetében nem állt rendelkezésünkre megfelelő mennyiségű információ. Kutatásunkban ezért a cloningeri személyiségmodell befolyását vizsgáltuk a munkafüggőséggel, kiégéssel és szerhasználattal való összefüggésében, illetve utóbbi változók egymásra való hatását elemeztük.

A vizsgálati minta 100 (65 nő, 35 férfi; átlag életkor = 40,9 év), többségében aktív munkavállaló (N = 98) főből állt. A vizsgálathoz a Temperamentum és Karakter Kérdőív rövidített magyar változatát, a Bergen Munkafüggőség Skálát, az Oldenburg Kiégés Kérdőív módosított változatát és egy saját szerhasználati kérdőívet alkalmaztunk, mely tartalmazta az AUDIT kérdőív első három kérdését. Az eredmények alapján azt találtuk, hogy a Kitartás temperamentum- és a Transzcendencia élmény karakterfaktora szignifikánsan befolyásolták a munkafüggőség mértékét. Utóbbi pedig a kiégés mértékére volt pozitív befolyással. A kiégés hatással volt a napi cigarettafogyasztásra. Többek között megállapítottuk tehát, hogy a fáradtság és frusztráció ellenére való viselkedésgátlás elmaradása, illetve az egyén belemerülési és identifikációs képessége egyaránt kockázati tényezők a munkafüggőség tekintetében.

A pályamunka eredményei teljes mértékben a szerző eredményeinek tekinthetők, ugyanis jelen kutatást önállóan, azaz nem kutatócsoportban való részvétellel végezte.

SCHEIN ADÉL

adelschein@gmail.com

Pszichológia

MA, 4. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Buvár Ágnes

tudományos munkatárs, ELTE PPK

Testpozitivitás a közösségi médiában: vajon eléri a célközönségét? – A testi elégedetlenség és a társas összehasonlítás szerepe a közösségi média posztokkal kapcsolatos explicit preferenciákban

Kulcsszavak: társas összehasonlítás; testpozitivitás; közösségi média, ideális testkép; testi elégedettség

A társas összehasonlítás kulcsfogalom a közösségi média testi elégedettségre gyakorolt hatásában. Minél nagyobb mértékben hasonlítja össze magát valaki a gyakran irrealisztikus ideálokkal, annál rosszabbul érzi magát a saját testével kapcsolatban. Ugyanakkor kutatások ismételten kimutatták a médiában megjelenő testideálok és a testkép összefüggésében rejlő pozitív lehetőségeket is. A testpozitivitás pozitív kapcsolatban áll a testtel való elégedettséggel, így a testpozitív közösségi média bejegyzések elősegíthetik a test elfogadását. Ez a pozitív hatás azonban csak akkor tud kifejeződni, ha az ilyen tartalmak eljutnak a célcsoporthoz. Vagyis a közösségi média algoritmusainak köszönhetően akkor, ha az egyének alapvetően tetszenek, reagál és időt tölt a testpozitív bejegyzésekkel. Felmerül tehát a kérdés, min múlik, hogy valakinek tetszenek-e a testpozitív posztok. E kérdés vizsgálatában újfent gondolhatunk az összehasonlítás jelentőségére, habár az eddigi kutatások nagy részt a társas normák internalizációjával és az egyéni vonások hatásával foglalkoztak. A társas összehasonlítás a hozzánk hasonló és eltérő érzékelésén keresztül hatással lehet a tárgy megítélésére, az implicit és explicit torzítások kialakulására. A testkép és az „anti-fat” attitűd kapcsolatában eddig egy tanulmány vizsgálta az összehasonlítás mediátor szerepét. Eszerint a tendenciaként érvényesülő összehasonlítás mediálja a negatív testkép és az „anti-fat” attitűd meglétét, ezzel utalva arra, hogy az egyének a saját testképük erősítése érdekében mások kárára tesznek összehasonlítást. Meghatározó lehet továbbá az összehasonlítás iránya is. Az elégedetlenséget fokozza az egyénnél vonzóbbnak ítélt személyekkel való felfelé irányuló összehasonlítás.

Jelen kutatásban feltételezzük, hogy a megjelenés felfelé és lefelé irányuló összehasonlítása mediálja a testi elégedettség és a vékony-ideálú, valamint testpozitív posztokkal kapcsolatos preferencia összefüggését. Vizsgálatunk online kérdőíves formában zajlott összesen 410, 18-29 éves nő részvételével. Eredményeink szerint a nagyobb testi elégedetlenség a testpozitív posztok explicit preferálását jósolta be, azonban – azzal megegyező módon – amennyiben az elégedetlenség felfelé irányuló összehasonlítással jár együtt, az az idealisztikus posztok preferenciájához vezet. Így ebben az esetben a hiába elégedetlen az egyén a testével, lehet, hogy a testpozitív posztok üzenete hozzá el sem jut.

SZÉKELY KATA

szekely.kata.15f@gmail.com

Pszichológia

BA, 6. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Petró Béla

egyetemi adjunktus, PPKE BTK

Idegen-arc hatás érzékelése a szenzoros élménykeresés függvényében

Kulcsszavak: vizuális illúzió, idegen-arc effektus, szenzoros élménykeresés, szenzoros depriváció

Háttér: Az idegen-arc effektus egy olyan vizuális illúzió, amely akkor tapasztalható, ha a vizsgálati személy rossz fényviszonyok között nézi saját magát a tükörben hosszabb ideig. A hatás észlelésekor a kísérleti személyek saját arcvonásaik eldeformálódásáról, megváltozásáról bizonyos esetekben saját arcélménytől való teljes disszociációról, „idegen-arc” észleléséről számolnak be. A jelenség pontos magyarázatairól nincs egységes elképzelés, több jelenség együttes hatását sejtik mögötte.

Célkitűzés: Jelen kutatás célkitűzése, hogy ezen vizuális illúzió magyarázati sorához adjon hozzá még egy szempontot: a szenzoros élménykeresés hatását, melyen keresztül közvetve az illúzió mögött meghúzódó idegrendszeri mechanizmusokra szeretnénk következtetni.

Módszer: A tükörnézéssel kísérletet 30 kísérleti személlyel végeztük el. Pearson-féle korrelációs próbával teszteltük az idegen-arc effektus vizsgálatára kidolgozott kérdőív (SFQ), illetve a Szenzoros Élménykeresés Kérdőív (SSS) közötti kapcsolatot.

Eredmények: Az idegen arc effektus megjelenésének változatossága a Szenzoros Élménykeresés két alskálájával is együtt jár.: az Élménykereséssel (ES) gyenge, az Izgalom- és Kalandkereséssel (TAS) közepes, pozitív korrelációt mutat.

Következtetések: Az eredmények alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy a tárgyalt vizuális illúzió megjelenésének változatossága összefüggésben áll az élménykeresés mértékével. Az élménykeresők fél-szenzoros deprivációs környezetben nagyobb igényt mutatnak a környezetből érkező ingerek iránt, így az idegen-arc effektus több fajtáját érzékelhetik a kísérlet során. Ezen túl kísérletünk gyakorlati tapasztalatai számos egyéb utat nyitnak a hatás további értelmezéséhez, további kutatásnak adhatnak alapot.

VAD RÉKA

vadreka08@gmail.com

pszichológia

BA, 5. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Törő Krisztina

egyetemi adjunktus, PPKE BTK

**Kapunyitási pánik és a személyiségjellemzők összefüggése,
valamint nemek közti és továbbtanulási különbségek**

Kulcsszavak: kezdődő felnőttkor; kapunyitási pánik; neuroticitás; extraverzió

A középiskolai tanulmányaikból kilépő fiatalok rengeteg nehéz döntés előtt állnak, ilyenkor kell eldönteniük, hogy mivel szeretnének foglalkozni a jövőjükben. A serdülőkor és a fiatal felnőttkor közé egy új fejlődési szakasz ékelődött be, a kezdődő felnőttkor, amely során a személyek már nem érzik magukat sem serdülőknak, azonban önálló felnőttként sem definiálnák magukat. Az életkezdeti krízis során szorongás, negatív önértékelés, bizonytalanság jellemzi a 18-25 éves korosztályt. A személyek érzelmi labilitása és extraverziója mentén bejósolható, hogy hogyan küzdenek meg az élet különböző területein jelentkező krízisekkel, illetve mennyire lesz jellemző rájuk a szorongás.

Jelen kutatásban azt vizsgálom, hogy a neuroticitás és az extraverzió mennyire jósolja be a kapunyitási pánik intenzitását, ezen kívül a továbbtanulási különbségek és nemek összehasonlítását foglalmaztam meg célkitűzésként. A vizsgálat során 242 személy töltötte ki a QLC és a BFI-10 kérdőívet, Google Űrlapokon keresztül. Eredményeim nem mutatnak egyezést a már elvégzett kutatásokkal, illetve a szakirodalommal. A felvett adatok azt mutatták, hogy negatív összefüggés van a neuroticitás és a kapunyitási pánik között, valamint gyenge korreláció van a QLC-n elért pontszám és az extraverzió között. A férfiak és nők között szignifikáns különbség mutatható ki, miszerint a nők magasabb erősségű kapunyitási pánikról számolnak be, azonban a továbbtanulás szerint nem találtam különbséget a kitöltő személyek között.

További kutatások szükségesek még a személyiségjellemzők mentén, akár olyanok is melyek azt vizsgálják, hogy különböző személyiségjellemzők együttesen mennyire jósolják be a kapunyitási pánik intenzitását.

VASS VIRÁG FRUZZSINA

vass.virag@jezsu.hu

Pszichológia

BA, 5. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Szabó Beáta

egyetemi adjunktus, PPKE BTK

**A humorstílusok kapcsolata az élettel való elégedettséggel és az élet értelmével
különböző életkori csoportokban**

Kulcsszavak: humorstílusok; megküzdés; jóllét; megélés; elégedettség

A kutatásomban a négy humorstílust (kapcsolatépítő, önmegerősítő, agresszív, éneléértékelő) vizsgáltam meg, és kerestem a kapcsolatot a pozitív humorstílusok és az élettel való elégedettség, valamint az élet értelmességének megélése között. A vizsgálatom során figyelembe vettem az életkort és a nemet, ezen változók függvényében vizsgáltam a humorstílusok és az élettel való elégedettség, az élet értelme megélésének kapcsolatát. A humor azon tulajdonságát vagy jótékony hatását is vizsgáltam, miszerint a humor egy megküzdési mechanizmus. A kutatásban minden 18. életévét betöltött személy részt vehetett, ha elfogadta a beleegyező nyilatkozatot. A dolgozatom elméleti bevezetőjében a mosolytól a nevetésen keresztül a humor „biológiájáig” vezetem az olvasót. Ezenkívül humormodelleket mutatok be és a humort, mint megküzdési mechanizmust, természetesen a fő konstruktm is itt kerül tárgyalásra (humorstílusok). Az élettel való elégedettség elméleti hátterét is ismertetem, majd az Élet Értelme Kérdőívet. Végezetül a felsorolt változók közötti kapcsolat eddigi kutatási eredményeit írom le. A hipotéziseket elméleti megalapozottsággal állítottam fel. A módszer elnevezésű részben a vizsgálati személyekre vonatkozó adatokat jelenítettem meg, a mérőeszközök kerültek felsorolásra. Az általam összefűzött kérdőívcsomagot a résztvevők online tölthették ki. A hipotézisek tesztelésére egyszerű lineáris regressziót és Pearson's korrelációt használtam. Az összes kérdőív magas Cronbach-alfa értékkel rendelkezett.

Az eredmények a következők szerint alakultak: az SWLS-H és a HSQ-H kapcsolatépítő és önmegerősítő humorstílusok között gyenge, de pozitív és szignifikáns kapcsolatot találtunk. A kapcsolatépítő humorstílus és az életkor között közepes erősségű, negatív és szignifikáns együttjárást találtunk. Az önmegerősítő humorstílus és az életkor között gyenge, de pozitív és szignifikáns kapcsolatot találtunk. Az Élettel való Elégedettség Skála pontszáma és a humor megküzdési mechanizmusként való alkalmazását feltáró mérőeszköz pontszámai között is gyenge, de pozitív és szignifikáns kapcsolatot találtunk. Az élet értelmének megélése alskála és a kapcsolatépítő humorstílus között nem volt szignifikáns együttjárás, míg az élet értelmének megélése alskála önmegerősítő humorstílus között gyenge, de pozitív és szignifikáns kapcsolatot találtunk.

37. OTDK PPAK Szekció
Pszichológiai alszekció
Személyiséglélektan 3.

Dr. Szél Erzsébet
Szegedi Tudományegyetem

Prof. Dr. Kökönyei Gyöngyi
*Eötvös Loránd
Tudományegyetem*

Dr. Kanyaró Kinga
*Babeş–Bolyai
Tudományegyetem*

BOROS BENEDEK

benedek3@student.elte.hu

Pszichológia BA

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezetők:

Dr. Nagy Beáta Magda

egyetemi adjunktus, ELTE PPK

Bogdány Tamás

egyetemi tanársegéd, ELTE PPK

**A rumináció, az aggodás és az énhatékonyság szerepe
a perfekcionizmus és az aktív-passzív halogatás kapcsolatában**

Kulcsszavak: halogatás; perfekcionizmus; énhatékonyság; rumináció; aggodás

Háttér és célkitűzés: A halogatás csökkentheti a tanulmányi teljesítményt és negatív hatással lehet a jóllétre. Az Aktív-Passzív Halogatás elmélete szerint (Chu és Choi, 2005) a halogatásnak a maladaptív mellett egy adaptívabb, időnyomás preferenciával jellemezhető formája is létezik. A halogatás megjelenésében fontos szerepe lehet a perfekcionizmusnak, mely szintén rendelkezik tisztán maladaptív és esetenként adaptív dimenziókkal, valamint inter- és intraperszonális típusokkal. Korábbi elméletek és kutatási eredmények szerint a két konstruktum kapcsolatában fontos szerepe lehet az önszabályozás kudarcának (Sirois és mtsai, 2017), mely az alacsony énhatékonyság, valamint perszeveratív gondolkodási módok -így az önkritikus rumináció és az aggodás- következménye lehet. A halogatás és a perfekcionizmus kapcsolatát vizsgáló kutatások rendszerint ellentmondásos eredményeket hoznak, így kutatásom célja az volt, hogy a konstruktumok összefüggéseit azok többdimenziós megközelítéseit használva, és a lehetséges hatásmechanizmusokat figyelembe véve tárjam fel.

Módszerek: keresztmetszeti kutatás során, magyar egyetemi hallgatókból álló mintán (n = 132), online kitöltött kérdőívcsomag eredményei alapján vizsgáltam a konstruktumok összefüggéseit. Eredmények: A társas elvárásként megélt- és a szelforientált perfekcionizmus, valamint a halogatás hagyományos értelemben vett formájának kapcsolatát mediálta az önkritikus rumináció és az aggodás. Párhuzamos mediáció esetén, a perszeveratív gondolkodás mindkét típusát alkalmazva a modellben kizárólag az önkritikus rumináció volt szignifikáns mediátor. Az énhatékonyság nem moderálta az adaptívabb halogatás és perfekcionizmus, valamint a maladaptív halogatás és perfekcionizmus típusok kapcsolatát. Nem sikerült elkülöníteni az Aktív-Passzív Halogatás elmélete által meghatározott halogató csoportokat. Azonban nem várt eredményként egy olyan halogató csoportot is találtam, amelyre a viselkedés maladaptív és adaptívabb jellemzői is igazak voltak, és ez a csoport rendelkezett a legnegatívabb pszichológiai profillal.

Következtetések: Halogató viselkedés mentén a populáció nem különíthető el egyértelműen. A halogatás kezelésekor hasznos lehet, ha az intervenció a hatékony önszabályozás elősegítésére és a perszeveratív gondolatok megfékezésére fókuszál.

FREI NATHALIE

nathiefreii@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Szegedi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Csibri Péter
adjunktus, SZTE BTK*

**A maladaptív sémák és az énhatékonyság szubjektív megélésének hatása a flow élmény
intenzitására és fenntarthatóságára fiatal felnőtteknél**

Kulcsszavak: maladaptív sémák; flow-élmény; énhatékonyság; virtuális valóság

Kutatásom célja a maladaptív sémák és a flow-élmény megélésére való képesség kapcsolatának vizsgálata különböző stresszreleváns helyzetekben, amelyben kiemelten fókuszálok az egyén énhatékonyságának szubjektív megélésére. A kutatásomban 39 fő eredményét értékeltem ki, akik többnyire egyetemisták voltak (átlag életkor 21,1, SD=1,47, 15 férfi). Először a Young-Féle Sémakérdőív Rövid Változata került felvételre, majd a GSE-Énhatékonyság kérdőívet töltötték ki. A kísérleti elrendezés során egy VR-játékkal kellett játszaniuk, amely három, feladatában megegyező, de stresszfaktoraiban különböző körből állt. Az első körben csupán a játék jelent meg stresszfaktorként, a második körben két átlag feltüntetése teremtett versenyhelyzetet, a harmadik körben pedig a program meghibásodását szimuláltuk a játék közben. A feladat mindhárom kör során labdák leütése volt, amelyek mindegyike után a Flow Állapot Kérdőívet vettem fel.

Eredményeim alapján összefüggést találtam a gyermekkorban kialakult különböző maladaptív sémák és a flow-élmény megélésének képessége, valamint az énhatékonyságon elért pontszámok között. Az aktív maladaptív sémák száma csupán az énhatékonysággal korrelált negatívan, a flow-élmény kapcsolatával viszont nem mutatott szignifikáns összefüggést. A maladaptív sémák többsége negatívan korrelált a flow-élmény megélésével, amely valószínűleg a maladaptív sémák mögött meghúzódó hiedelmekkel magyarázható. Nem várt eredményem viszont, hogy a feljogosítottság-grandiozitás sémával rendelkező egyének szignifikánsan magasabb flow-élménnyről számoltak be versenyhelyzetben társaikhoz képest.

Ezen eredményekre alapozva arra következtethetünk, hogy nem az aktív maladaptív sémák száma, hanem azok intenzitása és a mögöttük meghúzódó hiedelmek azok, amelyek összefüggésben állnak az egyén flow-élményének megélésére való képességével. A vizsgált mintámon az énhatékonyság és a flow-élmény megélése között nem találtam szignifikáns összefüggést, amely a szakirodalmi háttérre alapozva szintén nem várt eredmény volt.

KAKUK ZITA

kakukzita9@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Ungvári Brigitta

PhD hallgató, PPKE ITK

**A korai maladaptív sémák, a megerősítésre való érzékenység, az érzelemszabályozás,
az életkor és a reflektív funkció összefüggéseinek vizsgálata**

Kulcsszavak: korai maladaptív sémák; megerősítésre való érzékenység; érzelemszabályozás; reflektív funkció

Háttér: A korai maladaptív sémák olyan pervazív kognitív és affektív mintázatok, amelyek a gyermekkorban az alapvető érzelmi szükségletek kielégítetlenségének eredményeként jelentkeznek. A sémák konstellációt a személy adottságai és a környezeti tapasztalatok interakciója formálja – jelen kutatásban ez a kölcsönhatás a büntetésre és jutalomra érzékeny rendszereken (BIS/BAS) keresztül kerül vizsgálatra, amelyek a koragyermekkorban jellemző hasító elhárító mechanizmusból adódóan központi szerepet játszhatnak a kapcsolatokat és az énképet meghatározó reprezentációk kialakulásában. A vizsgálat emellett magában foglalja néhány érzelemszabályozással és reflektív funkcióval kapcsolatos összefüggés feltárását.

Módszer: 202 fős mintán a Young Séma Kérdőív, a BIS/BAS Skálák, az Érzelemszabályozási Nehézségek Kérdőív és a Reflektív Funkció Kérdőív került felvételre. A kapcsolatok feltárása Spearman korrelációk, klaszterelemzés és moderációs elemzés által valósult meg.

Eredmények: A magasabb sémapontszám magasabb büntetésre való érzékenységgel jár együtt, tehát azok, akiknél jelen vannak a korai maladaptív sémák, érzékenyebbek a büntetés ingereire. A BAS Hajtóerő negatív kapcsolatát találtam az Elszakítottság és elutasítottság, valamint a Károsodott autonómia és teljesítőképesség sématartománnyal, pozitív kapcsolatát a Kóros másokra irányultság sématartománnyal. Az érzelmek elfogadhatatlansága, az impulzuskontroll-nehézség és a mentalizáció sérülése minden sématartományban jelen volt, utóbbi nem gyakorolt moderáló hatást az életkor és a sémák kapcsolatára.

LAMPÉ ZSÓFIA

zsofia.lampe@gmail.com

Pszichológia

BA, 6. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Körmendi Attila

egyetemi docens, DE BTK

Hogyan szeret a pszichopata? A Sötét Tetrád a szoros személyes kapcsolat tükrében

Kulcsszavak: Sötét Tetrád; affektív temperamentum; szerelmi stílus; hűtlenség; szakítási stratégia

Az elmúlt két évtizedben a sötét személyiségjegyek kutatása kiemelt figyelmet kapott a pszichológiában. A Sötét Tetrád vonásainak a hétköznapi szintű, normál populáció körében előforduló formái ugyan szociálisan nemkívánatosak, de jelen vannak a mindennapi környezetünkben és befolyásolják a személyes kapcsolatokat, így a párkapcsolatot is.

A kutatás célja, hogy mélyebben megértsük a Sötét Tetrád személyiségvonásainak (machiavellizmus, nárcizmus, pszichopátia és szadizmus) hatását a párkapcsolatokra. Ennek érdekében különböző érzelmi és viselkedésbeli aspektusokat vizsgáltunk, beleértve az affektív temperamentumok szerepét, a szerelmi stílusokkal való összefüggéseket, a hűtlenségről való vélekedéseket és a szakítási stratégiákat.

Eredményeink szerint mind a négy sötét vonásra jellemző az ingerlékeny temperamentum, szerelmi attitűdjükre a Ludus (kivéve a szadizmus) és a Mania szerelmi stílus és kapcsolataik felbontásakor jellemzően a manipuláció szakítási stratégiát használják.

A kutatás gyakorlati jelentősége, hogy segíthet ezen vonások párkapcsolatokra gyakorolt hatásának megértésében. A mindennapi életben magánemberként és szakemberként is segíthet tudatosítani, hogy a sötét vonások magasabb szintje együtt jár bizonyos manipulatív, vagy impulzív viselkedésformákkal, például befolyásolja a szakítás módját és meghatározza az egyén által megélt szerelem stílusát is.

PERESZTEGI LUCA

peresztegiluca9@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Putz Ádám

egyetemi adjunktus, PTE BTK

**A cat-calling áldozatainak megküzdési stratégiái
a viselkedéses megközelítő és gátló rendszer működésének függvényében**

Kulcsszavak: cat-calling, megküzdési stratégiák, BIS, BAS

Az utcai zaklatás egy formája, a cat-calling félelmet válthat ki, mely kezelésére az egyén különböző megküzdési stratégiákat alkalmazhat. Ezen stratégiákat vizsgáltam annak függvényében, hogy az egyénre a Viselkedéses Megközelítő (BAS), vagy Gátló (BIS) Rendszer működése jellemzőbb. A BAS működése a helyzettel való szembenézést, míg a BIS működése elkerülést indukál. Korábbi kutatások összefüggésbe hozták a BIS működését az érzelemfókuszú megküzdési stratégiákkal, míg a BAS működéséhez a problémafókuszú megküzdést társították. Így feltételeztem, hogy a BIS skálán elért magasabb pontszám a távolító konfliktuskezelési móddal jár együtt, míg a BAS skálán elért magasabb pontszám a konfrontációval és a tervszerű problémamegoldással.

A vizsgálatban 120 nő vett részt ($M = 22.54$, $SD = 5.658$), akiket a Konfliktusmegoldó Kérdőív, a Sexual Harassment Scale, valamint a BIS/BAS skála kitöltésére kértünk meg. Eredményeink – habár nem mutatnak összefüggést a Cat-callinggal kapcsolatos tapasztalatokkal – megmutatják, hogy a BAS működésével bejósolható a konfrontáció és a tervszerű problémamegoldás, azonban a BIS és a távolító konfliktuskezelési mód között nem található szignifikáns kapcsolat. Ezen vizsgálat alátámasztotta, hogy a BAS működése aktiválja a szervezetet, megközelítésre ösztönzi az egyént, így egy stresszkeltő helyzetben képes lesz a konfrontációra és a tervszerű problémamegoldásra. Míg a BIS működése feltehetően nem távolításra készíti az egyént, hanem egyéb érzelem- és elkerülésfókuszú stratégia alkalmazását segíti elő.

RAFFAY SÁRA

raffaysasa@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Putz Ádám

egyetemi adjunktus, PTE BTK

A flow-élmény és a maladaptív nappali álmodozás kapcsolatának vizsgálata

Kulcsszavak: maladaptív nappali álmodozás; flow; fantáziálásra való hajlam; kreativitás

Mindkét fogalom ritka szubjektív állapotra utal, előbbi alatt az önmaga öröméért végzett tevékenység, utóbbi alatt az a nappali álmodozás értendő, amely időtartam és/vagy gyakoriság tekintetében kiterjedt, függőséget okoz; helyettesíti az emberi interakciókat és/vagy zavarja a tanulmányi, interperszonális vagy szakmai működést, és/vagy érzelmi distresszt okoz (Somer és mtsai, 2016a). Mind a flow, mind a kóros nappali ábrándozás vizsgálata során feltűnik, hogy bizonyos tulajdonságok, személyiségvonások elősegítik, míg mások hátráltatják a jelenségek megélését, illetve kialakulását. Mindkettőhöz szükség van a képzelőerő, vagyis nem jelenlévő dolgok mentális reprezentációjának képességére.

Jelen kutatás olyan személyeket hasonlít össze, akikről úgy hisszük, jó képzelőerejük van, olyanokkal, akikről ez az általános előfeltételezés nem mondható el. A vizsgálat résztvevői olyan személyek voltak, akik egyetemi tanulmányaikat valamelyik magyarországi egyetemen folytatják vagy folytatták művészeti vagy közgazdaságtudományi képzésen. A kutatásban használt kérdőíveket (Flow Állapot Kérdőív, Maladaptív Nappali Álmodozás Skála) összesen 94 személy töltötte ki, köztük 36 közgazdász és 51 művész.

Az eredmények értelmében a művészek gyakrabban élik meg a flow-élményt, mint a közgazdászok, de a maladaptív nappali álmodozásra való hajlamuk csak a minta összes többi tagjához viszonyítva nagyobb. Azok a kitöltők, akik gyakrabban élnek át flow-élményt, kevésbé hajlamosak túlzott ábrándozásra. Úgy vélem, ennek oka a koncentrációkészség, amely a flow-élmény megélésének egyik alapkitétele. A kutatás ugyan feltételezte, de nem mérte a fantáziálásra való hajlam és a kreativitás különbségeit a művész és a közgazdász populációban, ezek felmérése további kutatások témája lehet.

RONYECZ ÁGNES

agironyecz@gmail.com

Pszichológia

MA, 4. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Kiss Enikő Csilla

egyetemi tanár, KRE BTK

A maladaptív étkezési magatartások és az önegyüttérzés kétfaktoros modelljének a kapcsolata a perfekcionizmussal és érzelemszabályozással

Kulcsszavak: maladaptív étkezési magatartások, önegyüttérzés, perfekcionizmus, érzelemszabályozás

A dolgozat fő témája az egyes maladaptív étkezési magatartások (visszafogott, kontrollálatlan és érzelmi evés) és az önegyüttérzés, illetve önkritikusság kapcsolatának vizsgálata volt a perfekcionizmussal és érzelemszabályozással együtt, melyeket ebből a nézőpontból korábbi kutatások még nem vizsgáltak. A kutatás célja az adaptív perfekcionizmus maladaptív étkezési magatartásokban megjelenő szerepének vizsgálata, emellett az önegyüttérzés hiányának megjelenése és szerepe a maladaptív étkezési magatartásokban, mindezeket a perfekcionizmus két formája (adaptív és maladaptív) és a velük együtt járó érzelemszabályozási stratégiákkal való összefüggésben vizsgálva.

A dolgozat hipotézisei a perfekcionizmus két típusa és az önegyüttérzés két faktora közti kapcsolatra irányultak, egyes érzelemszabályozási stratégiák közvetítő szerepét feltételezve. Ezen túl két további hipotézis a perfekcionizmus egyes formáinak maladaptív étkezési magatartások megjelenésében betöltött előrejelző szerepét, és ebben egyes érzelemszabályozási stratégiák közvetítését, illetve a maladaptív étkezési magatartások az önegyüttérzés két profiljának kialakulásában való előrejelző szerepét, és ebben a kapcsolatban a perfekcionizmus két formája általi közvetítést feltételezik.

A kutatásban összesen 158 fő (133 nő, 25 férfi) vett részt, online önkitöltős (anonim) kérdőívcsomagot töltöttek ki. Néhány szociodemográfiai kérdés (nem, kor, párkapcsolati státusz, végzettség) megválaszolása után a Majdnem Tökéletes Skálát, a 21 Tétel Háromfaktoros Evési Kérdőívet, az Önegyüttérzés Skálát és a Kognitív Érzelemreguláció-Kérdőívet töltötték ki. Az adatok Jamovi 2.4.14 statisztikai programmal lettek feldolgozva.

A dolgozat egyedi eredménye az adaptív perfekcionizmus prediktor szerepe az önkritikusság kialakulásában (a várttal ellentétesen nem az önegyüttérzést jósolta be). Továbbá a statisztikai eredmények alapján az adaptív perfekcionizmus nincs hatással a maladaptív étkezési magatartásokra. Az eredmények alapján pedig az önegyüttérzés hiányát, az önkritikusságot bejósolja a maladaptív perfekcionizmus, valamint a ruminációval, mint maladaptív érzelemszabályozási stratégiával, és a maladaptív étkezési magatartásokkal (különösen a kontrollálatlan evéssel) is szignifikáns kapcsolatban van.

TÓTH VIKTÓRIA

tothviki02@gmail.com

Pszichológia

BA, 6. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Ferenczi Andrea

egyetemi adjunktus, KRE BTK

Takácsné Kárász Judit

egyetemi tanársegéd, KRE BTK

A Büntudat Kérdőív (IGQ-67) strukturális validitása a segítő szakmában dolgozók körében

Kulcsszavak: büntudat; IGQ-67; segítő szakmában dolgozók

Szakirodalmi bevezető: Az elméleti összefoglalóban bemutatom az interperszonális büntudatot, a segítő szakmában dolgozók mentális egészségét, bővebben kitérve a tanárok és lelkészek mentálhigiénéjére, illetve a saját kutatásomban is felhasznált IGQ-67 előzményeiről is említést teszek. A segítő szakmák jellegéből adódóan az ilyen munkakörökben dolgozó egyének hatalmas mentális terhelésnek vannak kitéve (Arens, 2016; Froese-Germain, 2014; Hsiang, 2016; Győri, 2021). Számos szakirodalom megállapította a kiégés és a büntudat kapcsolatát (pl. Gil-Monte, 2021; Figueiredo-Ferraz, 2021).

Saját kutatás: Kutatásomban azt vizsgálom, vajon a segítő szakmában dolgozók körében is jól elkülönül-e a Büntudat Kérdőív (IGQ-67; O'Connor, 1997) négy alskálája, melyek a következők. A vizsgálatom célja az volt, hogy megállapítsak egy vagy több olyan büntudattípust, amely kifejezetten a segítő szakmában dolgozókat reprezentálja, valamint, amelyek a mintámon egyértelműen elkülönülnek.

Módszer: A résztvevők egy online kérdőív beküldésével járultak hozzá a kutatáshoz, melyben az interperszonális büntudat és a mentális egészség kapcsolatát vizsgáltuk. Az adatgyűjtést kényelmi mintavétel alkalmazásával végeztem. A kérdőív kitöltésének és a mintába kerülés feltétele volt, hogy a résztvevő pedagógus, lelkész vagy egyéb segítő szakmában tevékenykedő legyen. A saját adatbázisomat összesen 168 fő alkotja.

Statisztikai eredmények: A megerősítő faktoranalízis (CFA) eredményei (CFI=0,845; TLI=0,840; RMSEA= 0,106; SRMR=0,126) alapján indokolt lett a feltáró faktoranalízis (EFA) használata, így elvégeztem a statisztikai próbát, és kirajzolódott egy hét faktoros modell, továbbá az eredeti alskálákkal való összehasonlíthatóság érdekében egy négy faktoros modellt is lefuttattam. A kumulatív magyarázóerők (38,432%; 42,680%; 30,9%; 37,746%) szerint minden lefuttatott modell a változók számának csökkentése után is képes volt az információ jelentős részét megőrizni.

Diszkusszió: Az előzetes feltételezéseim ellenére, kifejezetten a segítő szakma jellegéből eredő rendeződési tendenciát nem sikerült felfedeznem. Tehát szubjektív megítélésem alapján nem volt olyan speciális büntudattípus, amely a mintám homogenitásával lett volna magyarázható. Meglepető módon azonban azt tapasztaltam, hogy remekül megjelent az összes büntudattípus mindkét vizsgált modellemben. Illetve, az eredeti struktúrától való különbözőség magyarázható lehet a minta alacsony elemszámával és a minta homogenitásával is.

37. OTDK PPAK Szekció
Pszichológiai alszekció
Szociálpszichológia 1.

Dr. Csordás Georgina
Eszterházy Károly
Katolikus Egyetem

Dr. habil. Koronczai Beatrix
Eötvös Loránd
Tudományegyetem

Prof. Dr. habil. Kósa Éva
Mediasmart Hungary

BAJCSI RENÁTA

bajcsireni06@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Témavezetők:

Dr. Kálcza Jánosi Kinga

docens, RO BBTE

drd. Gálfi Bernadette

tanársegéd, RO BBTE

**Tinder: Kiút a magányból vagy leejtő az önértékelés gödrébe?
Önértékelés és magányosság a Problémás Tinder-használat függvényében**

Kulcsszavak: Tinder; problémás használat; önértékelés; magányosság

Jelen kutatás kitűzött elméleti céljai a Tinder-használók és nem-használók közötti feltételezhető különbségek megfigyelése az önértékelés és magány érzetének megtapasztalása szempontjából, valamint előzetes kutatások eredményei összehasonlítása az általunk szerzett eredményekkel, mindemellett a szakirodalom bővítése.

Módszertani célt képzett az UCLA Magányosság Skála eszközfordítása és ennek felhasználása 18 évet betöltött romániai magyar célpopuláción, felszíni érvényességének biztosításával a Problémás Tinder-használat Skála felhasználásával egyaránt. A hipotézisek segítségével megvizsgálhatók a változók közötti kapcsolatok és a csoportok közötti különbségek. Pszichoeducáció szempontjából is hasznos lehet a kutatás, mivel az eredmények rávilágíthatnak esetleges rizikófaktorokra, ezáltal fokozott figyelmet kaphat a problémás használat elkerülése. A kutatásunkban $N=170$ 18-67 év közötti személy vett részt ($N=170$, $M=24.01$, $SD=8.168$). A felhasznált eszközök a Rosenberg-féle Önértékelés Skála, UCLA Magányosság Skála és Problémás Tinder-Használat Skála. A kutatásban kombinált kutatási design-t alkalmaztunk, mivel kapcsolatot és különbséget egyaránt vizsgáltunk.

Eredményeink értelmében szignifikáns, negatív kapcsolat mutatható ki az önértékelés és magányosság között, a problémás Tinder-használat és önértékelés között, valamint különbség mutatható ki a Tinder-használók és nem-használók között magányosság szempontjából.

BÁRSONY CSONGOR

barcsoae@student.elte.hu

Pszichológia

BA, 6. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Nagy Beáta Magda

egyetemi adjunktus, ELTE PPK

**Áltudomány a pszichológiában:
A nárcisztikus személyiségzavar reprezentációja a youtube-on**

Kulcsszavak: áltudomány, dezinformáció, nárcisztikus személyiségzavar, reprezentációk, közösségi média

A dolgozatban a nárcisztikus személyiségzavarral kapcsolatosan megjelenő reprezentációkat vizsgáltam, a magyar nyelvű youtube közösségi média felületén. A tudományos tartalmak elérhetősége a közösségi média felületeken számos pozitív hatással jár, azonban ezen dolgozat inkább a negatív hatásokra koncentrált. A legfőbb kiemelő negatív hatás az áltudományosság terjedése, ezáltal a dezinformáció megjelenése a pszichológia tudományán belül.

Számos tudományterületen foglalkoztatja a kutatókat az áltudományosság kérdése, a pszichológia tudományában azonban kevés számú kutatás van az áltudomány megjelenésével kapcsolatban. Krekó Péter és Falyuna Nóra: által szerkesztett Sarlatánok kora: Miért dőlünk be az áltudományoknak? című kötetükben (2022), az áltudományosság- kritériumainak tíz szabályát fektetik le, mely kritériumokat a dolgozatban megjelenő elemzés során is használtam. A kutatásban azt vizsgáltam, hogy a mintában szereplő internetes videókban milyen narratívák jelennek meg a nárcisztikus személyiségzavar vonatkozásában, illetve, hogy mennyire jelennek meg Falyuna szempontjai az adott videók tartalmában. Az elemzést az említett tíz szempont mentén, explorációs jelleggel végeztem, ezért megjelentek további szempontok is, amik kiegészíthetik, és egy integráltabb képet adhatnak a nárcisztikus személyiségzavarral kapcsolatban fellelhető narratívákról. A dolgozat eredményei alapján a mintában előforduló, releváns szakértőket megjelenítő tartalmakban a nárcisztikus személyiségzavarról következetesen, egyértelműen és igazolhatóan beszélnek a szakértők. Az „áltudományos” tartalmaknál kijelenthető, hogy a nárcisztikus személyiségzavarral kapcsolatos tartalmak érvelése következtlen, érzelmekre ható, megtévesztő. A videókban elhangzó állítások cáfolhatatlanok. Formális pszichológiai kifejezések helyett áltudományos „álszakkifejezéseket” hoznak létre a tartalomgyártók, az érvelés és a tartalom megbízhatóságának az erősítése érdekében. A szakértői és az áltudományos videókban elhangzó narratívák közötti legmeghatározóbb különbség az volt, hogy a hiteles szakemberek nem minősítik a mentális zavarban szenvedőket, míg az áltudományosság képviselői egyértelműen a személyiségzavaros emberrel szemben pozicionálják magukat.

GÁL LILI TÍCIA

liliticiagal@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Kegyes Lilla

egyetemi tanársegéd, DE BTK

Szubjektív jóllét kapcsolata az Instagram (közösségi média) használat módjával és motivációjával

Kulcsszavak: mentális jóllét; közösségi platform használat; önértékelés; társas összehasonlítás; társas támasz

Háttér és célkitűzések: A közösségi média használata összefüggést mutat az egyén szubjektív jóllétével (Verduyn és mtsai., 2017), önértékelésével (Dumas és mtsai., 2020), társas összehasonlításra (De Vries és mtsai., 2018) és önmonitorozásra való hajlamával (Kim és mtsai., 2017). A használati mód és motiváció egyénenként eltér, így a platform okozta hatások eltérő mértékben, formában öltenek testet. Feltáró kutatásomban azt vizsgáltam, hogy az aktív-passzív használat és a motivációk milyen hatásokat eredményeznek a felhasználók szubjektív jóllétére.

Módszer: Keresztmetszeti korrelációs stratégiát alkalmaztam, és az online kérdőíves kutatásba hólabdamódszerrel toboroztam a vizsgálati személyeket. Több kérdőív került felhasználásra: Mentális Egészség Kontinuum Skála rövidített verziója (Reinhardt és mtsai., 2020), saját összeállítású motivációt mérő skála (MEIS, MSMU, Facebook motivációs skála), Instagram Aktivitási Kérdőív (Reimann és mtsai., 2023), Rosenberg-féle Önértékelési Skála (Sallay és mtsai., 2014), Társas Összehasonlítás Skála (Orosz és Szukics, 2012), Önmonitorozási Skála (Siklaci, 2018), Multidimenzionális Észlelt Társas Támogatás Skála (Papp-Zipernovszky és mtsai., 2017). A kutatásban szűrést követően 206 személy vett részt ($M=26,1$ év; $SD=9,36$; 18-59 év), akik napi szinten használják az Instagramot. Az adatok elemzéséhez klaszteranalízist végeztem a közösségi média használati motivációjára, módjára vonatkozóan.

Eredmények: A klaszteranalízis alapján a résztvevők három csoportot alkotnak: a „fogyasztók” elsődleges célja a böngészés, kapcsolatok ápolása; az „ingerkereső” egyének a menekülési, időtöltési lehetőséget és a passzív használatot részesítik előnyben, míg a „kiegyensúlyozottakra” a kapcsolódás, hobbiszintű használat a legjellemzőbb. A legmagasabb összehasonlítási és önmonitorozási érték az ingerkeresőkre jellemző, míg az önértékelés esetükben a legalacsonyabb. Mindezek ellenére a szubjektív jóllét tekintetében nincs szignifikáns eltérés a klaszterek között.

Következtetések: A kutatás eredménye egy olyan csoportra hívja fel a figyelmet – ingerkeresők, akikre negatívabb hatást gyakorol az Instagram: fokozottan érzékenyek a visszajelzésekre, társas összehasonlításra és a kimaradástól való félelemre. Ennek hatására érdemes lenne megvizsgálni, hogy a közösségi média függőség, szorongás, FoMO milyen gyakorisággal fordul elő esetükben, amelyben a személyes felelősség hangsúlyozása és a tudatos használatra való ösztönzés is kiemelt jelentőségű.

GONDA PANNA

pannagonda07@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Fejes-Vékássy Lili

egyetemi tanársegéd, PPKE BTK

Az alacsony önértékelés fiatal felnőtteknél a közösségi médiában

Kulcsszavak: online biztonságérzet; önértékelés; közösségi média használat; feltörekvő felnőttkor

A 21. században a legnagyobb kommunikációs felületet a közösségi média jelenti, ami online jelenlétet igényel. Ennek számottevő előnye és hátránya is lehet: a felhasználók rengeteg új emberrel ismerkedhetnek meg a világ bármely pontjáról, tájékozódhatnak a hírekről, azonban az adatok (pl. bankszámlaszám) veszélynek vannak kitéve, illetve magukra a felhasználókra is hatalmas hatással van a közösségi médián megosztott tartalom. A különböző aspektusokból megvizsgált kérdéskör sok ellentmondó szakirodalmat tartalmaz. Az észlelt kontroll, a megosztott tartalom gyakorisága és az önértékelés összefüggéseit vizsgáltuk ebben a munkában. Két hipotézisünk volt, mindkettőben az alacsony önértékelésű embereket vizsgáltuk a fentebb említett feltételekben, azaz az észlelt kontroll és az alacsony önértékelés, illetve a megosztott tartalom gyakorisága és alacsony önértékelés közötti kapcsolatot. Az adatokat online kérdőívvel vettük fel, amely több részből állt, validált és saját skálákból. A kérdőívet több, mint ezer ember töltötte ki, azonban ebben a munkában csak 472 résztvevő adatait dolgoztuk fel, ugyanis a fiatal felnőtteket vizsgáltuk. A hipotéziseket Pearson-féle korrelációval teszteltük, mert a lineáris regressziónak a feltételei nem teljesültek. Az első hipotézis megcáfolódott, azonban a második beigazolódott. Az alacsony önértékelésű emberek kevés információt osztanak meg magukról, aminek több oka is lehet.

A témában még rengeteg megválaszolatlan kérdés van, számos irányba el lehet indulni, ráadásul a szakirodalom ellentmondásosságát is meg lehet vizsgálni. A kisiskolások és serdülők önértékelése és közösségi média használatuk mértéke közötti összefüggés talán az egyik legfontosabb kérdés.

HEGYI ESZTER

hegyi.eszter13@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Buvár Ágnes

tudományos munkatárs, ELTE PPK

A paraszociális interakció hatása a mérsékelt fogyasztásra ösztönző videók sikerességére

Kulcsszavak: paraszociális interakció; meggyőzés; mentális kontrasztolás; influenszer; mérsékelt fogyasztás

Jelen kutatás a paraszociális interakció mérsékelt fogyasztásra ösztönző videók meggyőzőerejére gyakorolt hatásával foglalkozik. A téma fontosságát bizonyítja, hogy a közösségimédia egyre nagyobb népszerűségnek örvend, és ezzel együtt a médiakommunikáció is kezd átalakulni, mivel az ezeken a platformokon tartalmakat gyártó véleményvezéreket (ún. influenszereket) gyakran megbízhatóbbnak tartják a nézők, mint a hagyományos hírességeket. A mérsékelt fogyasztás népszerűsítése továbbá megoldást jelenthet a jelenlegi klímaválság visszaszorítására.

A kísérleti elrendezés során három csoportot hoztunk létre az alapján, hogy a látott felvétel milyen meggyőzőési stratégiát tartalmazott: végrehajtási szándékkal társított mentális kontrasztolás, mentális kontrasztolás vagy pozitív üzenet. Hipotéziseink alapján arra számítottunk, hogy a végrehajtási szándékkal társított mentális kontrasztolás videó bizonyul a legmeggyőzőbbnek, ezt követi a mentális kontrasztolás, végül pedig a pozitív üzenetek. Emellett arra is számítottunk, hogy a magas paraszociális interakció növeli a meggyőzőerőt. Eredményeink szerint a végrehajtási szándékkal társított mentális kontrasztolás videó valóban meggyőzőbbnek bizonyult, mint a pozitív üzenetet tartalmazó felvétel, azonban a mentális kontrasztolás esetében nem találtunk szignifikáns különbséget. Magas paraszociális interakció a mentális kontrasztolás videó esetében moderálta a meggyőzőerőt, a másik két esetben nem találtunk szignifikáns hatást.

Ez az eredmény újszerű, mivel az általunk ismert szakirodalomban nem jelenik meg a két jelenség ilyen formában történő összekapcsolása. Ezáltal egyrészt új kutatási terület nyílik meg, másrészt a médiakommunikáció hatékonyabbá válhat. További kutatások elvégését azonban mindenképp szükségesnek tartjuk az általánosíthatóság és a jelenség pontosabb megértése érdekében.

ILLÉS ANNA NOÉMI

panni.illes@gmail.com

Pszichológia BA

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

JÁRAI LUCA

jarailuca9@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Buvár Ágnes

tudományos munkatárs, ELTE PPK

Különböző normák hatékonysága közösségi média influenszerek környezettudatos bejegyzéseiben a konformitás függvényében

Kulcsszavak: társas normák; influenszer; kommunikáció; konformitás; környezettudatosság

Pályamunkánk azt vizsgálja, hogy a különböző típusú normákat tartalmazó influenszer-üzenetek milyen mértékben képesek befolyásolni a környezettudatos viselkedést annak függvényében, hogy az adott személyek konformitása milyen mértékű.

Az influenszer olyan személy, aki nagy számú emberre gyakorol hatást a közösségi médián keresztül, mivel a közönség úgy gondolja, hogy az adott tartalomgyártó olyan tudással rendelkezik, amely megbízható alapot szolgáltat a véleményformáláshoz. Az influenszerek szoros köteléket alakítanak ki és tartanak fenn követőikkel, melyen keresztül képesek formálni attitűdjeiket az észlelt társas normák befolyásolása által. Amennyiben a környezettudatos viselkedést egy influenszer normatívként tünteti fel, az képes pozitív módon befolyásolni a követői attitűdjét még akkor is, ha az adott viselkedés még nem terjedt el széles körben. A normákra hatással van a konformitás, például akkor, ha a csoporttagok növekvő trendet érzékelnek.

Jelen vizsgálat során arra számítunk, hogy a normák különböző típusait (deskriptív/dinamikus/injunktív) tartalmazó influenszer üzenetek eltérő hatást eredményeznek annak függvényében, hogy milyen mértékű a személy konformitása. A hipotézisünk az, hogy minél nagyobb a konformitás, a normák annál nagyobb hatást fognak kifejteni. Kísérleti vizsgálatunkban hat csoportot hoztunk létre (kontroll/kontroll+injunktív norma/deskriptív/deskriptív+injunktív norma/dinamikus/ dinamikus+injunktív norma). A kérdőívet az együttműködő tartalomgyártó az Instagram és Facebook felületén tette közzé két alkalommal 24 órás intervallumban.

Elemzésünk során azt az eredményt kaptuk, hogy bár a deskriptív normás kondíciókban magas konformitás esetén a pozitív attitűdök növekedést mutattak, a dinamikus norma esetében ez éppen fordítva történt. Véleményünk szerint ennek az állhat a hátterében, hogy az alacsony konformitású emberek preferálják az olyan viselkedésformákat, amelyek megkülönböztetik őket a tömegtől, így egy 'trend-setting' csoportba tartozhatnak.

KOCSNER OSZKÁR CSABA

kocsner.oszi@gmail.com

Pszichológia BA

BA, 5. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Kató Szabolcs

egyetemi tanársegéd, DE BTK

**"Nem a világ lett rosszabb, a hírszolgáltatás lett jobb",
avagy a doomscrolling, rumináció és a közösségi médiahasználati szokások vizsgálata**

Kulcsszavak: rövid formátumú videó használat; görgetés; rágódás; pszichopatológiai tünetek; negatív hírek

A médiatartalmak jellege és azok fogyasztási szokásai az elmúlt években folyamatos változásokon mentek keresztül. Megjelent egy újfajta, exponenciálisan növekvő médiahasználati szokás, a rövid formátumú videók megtekintése. A technológiával kapcsolatos viselkedési függőségek kutatása erős összefüggést mutatott ki a technológia addiktív használata és a komorbid pszichiátriai rendellenességek között, emiatt felmerült az igény a rövid formátumú videófüggőség és a doomscrolling jelenségeinek vizsgálatára. A rumináció, azon belül annak önkritikus aspektusa szignifikáns kapcsolatot mutat a pszichés problémákkal.

A vizsgálatban a ruminatív gondolkodás, az önkritikus rumináció és a doomscrolling vizsgálatát tűztük ki célul, valamint kapcsolatukat vizsgáltuk a pszichopatológiai tünetek észlelt súlyosságával kapcsolatban. Továbbá feltérképeztük a médiahasználati szokások és a rumináció összefüggéseit. A kutatás kényelmi mintavétellel, online kérdőívcsomag kitöltésével, anonim módon történt. 18-25 év közötti fiatal felnőtteket vizsgáltam, körükben ugyanis az online tartalomfogyasztás naponta jellemzően több órára is lehet. A pszichopatológiai tüneteket a Derogatis-féle Tünet Listával, a ruminációt Önkritikus Rumináció Skálával és a Ruminatív Gondolkodási Stílus Kérdőívvel vizsgáltuk. Ezeket túl a vsz.-ek a Doomscrolling Scale-t és a Short-form Video Addiction Scale-t töltötték ki.

Erős pozitív kapcsolatot találtunk a ruminatív gondolkodás és a pszichopatológiai tünetek észlelt súlyossága közt. Mérsékelt pozitív kapcsolatot van a doomscrolling és a különböző pszichopatológiai tünetek észlelt súlyossága között. Az eredményeink rámutatnak, hogy szignifikáns kapcsolat van az önkritikus ruminációnak pszichopatológiai tünetek észlelt súlyosságával, ezen belül is a depresszióra nagyobb hatással van az önkritikus rumináció, mint az általános ruminatív gondolkodás. Mediációs elemzésünkben látszik, hogy a doomscrolling közvetlenül és közvetett módon is, a rumináción és önkritikus rumináción keresztül is hatással van a pszichopatológiai tünetek észlelt súlyosságára.

Az egyre több online eltöltött idő, ezen belül a rövid formátumú videó alkalmazások folyamatos térnyerése miatt az egyre újabb médiahasználati szokások pszichés hatásának vizsgálata, a telefonhasználat hangulatszabályozási komponensének megismerése, valamint a jelenségek addiktív összefüggéseinek feltárása segíthet prevenció kialakításában, amelyekkel hatékonyan tudjuk megelőzni a negatív lelki folyamatok és pszichés terhek megjelenését.

SZLAMKA MILÉNA
szlamka.milena@gmail.com
Pszichológia
BA, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Radnóti István
egyetemi adjunktus, KRE BTK

A kelet-ázsiai médiafogyasztás és a barátságok jellegének a kapcsolata

Kulcsszavak: barátság; barátság-dimenziók; kultúrák; médiafogyasztás; globalizáció

A kutatás központjában a barátságok jellege és a kelet-ázsiai médiafogyasztás, illetve a kettő közötti esetleges kapcsolat állt. Arra voltunk kíváncsiak, hogy azoknak az embereknek a barátságaiban, akik rendszeresen fogyasztanak kelet-ázsiai médiatartalmakat, van-e eltérés azoknak a barátságaihoz képest, akik nem. Ezt olyan barátság-dimenziók mentén vizsgáltuk, mint a társaság, intimitás, elkötelezettség, egymás iránti érzések, célokban való segítség, továbbá figyelembe vettük a barátságok számát is. Kérdőíveket töltöttek ki a kísérletben résztvevő vizsgálati személyek, amelyek részben már meglévő kérdőívek (Friendship Network Satisfaction Scale, McGill Féle Barátság kérdőív), részben pedig ennek a kutatásnak a részeként elkészített kérdések voltak. 19-26 éves kor közötti kitöltők érkeztek, összesen 92 valid kitöltőnk volt (32 férfi, 58 nő, 2 egyéb). A kérdőívek megbízhatósága megfelelőnek bizonyult ebben a kutatásban is, ami megerősítette a két kérdőív (Friendship Network Satisfaction Scale, McGill Féle Barátság kérdőív) magyar felhasználhatóságát. Az adatbázis statisztikai elemzése során elsősorban a nemek összehasonlítása során jöttek ki szignifikáns, és szakmailag is jól értelmezhető eredmények. Emellett azt gondoljuk, hogy a kutatás fő témájában – a barátság és a médiafogyasztás kapcsolatában – még sok kutatási lehetőség rejlik, esetleg másfajta megközelítésből, vagy másfajta mérőeszközöket is használva.

UY CSENGE

uycsenge@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Szegedi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Jagodics Balázs

egyetemi adjunktus, SZTE BTK

„Szerintem azért csinálta, mert...” – A közösségi médiában látott kommentek hatása az attribúciós folyamatokra a szociális szorongás és a szociális dominancia függvényében

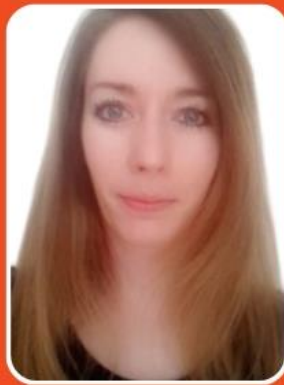
Kulcsszavak: attribúció; szociális szorongás; szociális dominancia orientáció

A közösségi média felületén az egyének sokkal kevesebb jelzőingerrel találkoznak, mint amikor személyes megélések alapján alkotják meg attribúciójukat. Korábbi kutatások pedig feltárták, hogy a szociális szorongás pozitívan, míg a szociális dominancia orientáció negatívan jár együtt a véleményalkotás magabiztosságával, illetve azok megváltoztatásra való hajlandóságával. Kutatásom célja annak vizsgálata, hogy milyen hatással vannak az attribúciós folyamatokra a közösségi médiában látott kommentek a szociális szorongás és a szociális dominancia függvényében. A vizsgálatban összesen 215 fő ($M = 29,4$ év, $SD = 12,8$, 75% nő) vett részt. A résztvevőket születési napjuk alapján soroltuk két csoportba, majd egy 15-20 perces kérdőívet kellett kitölteniük. Kutatásomban a Liebowitz Szociális Szorongás kérdőívet, a Szociális Dominancia Orientáció kérdőívet, valamint egy saját alkotású, attribúciót mérő feladatsort használtam. Eredményeim alapján fellelhető egy gyenge mértékű pozitív kapcsolat mind a szociális szorongás, mind a szociális dominancia orientáció esetében, amikor az egyének attribúciókat képeznek a közösségi média felületein. A kommentek látványa jelentősen módosította az attribúciókat a kommentek tartalmának irányába.

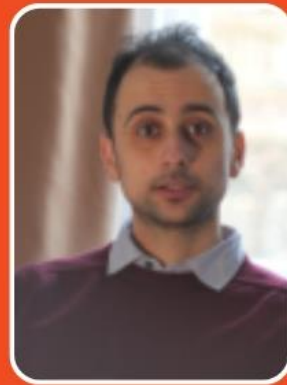
37. OTDK PPAK Szekció
Pszichológiai alszekció
Szociálpszichológia 2.

Dr. Lantos Nóra Anna
Eötvös Loránd
Tudományegyetem

Dr. Mészáros Noémi Zsuzsanna
Pázmány Péter
Katolikus Egyetem

Dr. Dorner László
Eszterházy Károly
Katolikus Egyetem

BAUER KIRA

kirabauer2002@gmail.com

Pszichológia alapszak

BA, 6. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Siegler Anna

egyetemi tanársegéd, PTE BTK

A menstruáció szociális reprezentációja

Kulcsszavak: menstruáció, attitűd, nemi különbségek, testértékelés, testtárgyasítás

Kutatásunk során a menstruáció szociális reprezentációját vizsgáltuk, azt, hogy a menstruáció mit jelent az emberek számára, milyen attitűdök, hiedelmek kapcsolódnak hozzá. A vizsgálat során a nők és a férfiak reprezentációja közötti különbségeket mértük, illetve a testértékelés és a testtárgyasítás hatásának szerepét a menstruációs attitűdben. A kutatás a Pécsi Tudományegyetem keretein belül történt, azonban a résztvevők nem korlátozódtak az egyetem hallgatóira. Eszközünk szabad asszociációt, a Menstruációs Attitűd Kérdőívet, a Hiedelmek és Attitűdök a Menstruáció iránt kérdőívet, a Testértékelési Skálát és a Testtudatosság Kérdőívet használtuk. A kutatásban 233 személy adatával dolgoztunk, akiknek nemi eloszlása a következő volt: 157 nő (67,4%) és 76 férfi (32,6%), életkori eloszlásuk pedig 18 és 58 év közötti volt (átlagéletkoruk = 23,288 év; szórásuk = 7,001).

Eredményeink azt támasztották alá, hogy a nők és a férfiak menstruációról alkotott reprezentációja különbözik, a szabad asszociációban a nők inkább az általuk tapasztalt tünetekhez kapcsolódó szavakat, míg a férfiak a menstruációhoz köthető általános szavakat fogalmazták meg. Emellett eredményül azt kaptuk, hogy a test negatív értékelése és a tárgyiasított testtudat jelensége összefüggést mutat a menstruáció negatív értékelésével.

GÁLDI BORBÁLA

galdiborbala@student.elte.hu

Pszichológia

MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezetők:

Dr. Szászi Barnabás

egyetemi adjunktus, ELTE PPK

Szécsi Péter

PhD hallgató, ELTE PPK

A pénzzel kapcsolatos kérdések hatása a különböző szocioökonómiai státuszú diákok teljesítményére

Kulcsszavak: szűkösség; egyenlőtlenség; kompetencia

A dolgozatom célja, hogy feltárja, miként befolyásolja pénzzel kapcsolatos feladatok jelenléte a különböző szocioökonómiai státuszú diákok teljesítményét. A szűkösségi elmélet szerint a szegénység nemcsak anyagi hiányt jelent, hanem egy pszichológiai állapotot is, amely közvetlenül befolyásolja az egyén gondolkodási folyamatait, döntéseit és viselkedését, és káros hatással van a kognitív funkciókra. A hipotézisem az volt, hogy a pénzzel kapcsolatos feladatok nagyobb mértékben rontják az alacsonyabb szocioökonómiai státuszú diákok teljesítményét. Ennek vizsgálatára a 2008-as Országos Kompetenciamérés matematika feladatsorához kapcsolódó adatokat használtam. Az elemzéshez többszintű ordinális logisztikus regressziót alkalmaztam a hatodik és nyolcadik évfolyamos diákok adatainak vizsgálatára.

Az eredmények azt mutatták, hogy a hatodik évfolyamos diákok számára a pénzügyi feladatok minden gyermek számára nehezebbnek bizonyultak, függetlenül a diákok szocioökonómiai státuszától. A nyolcadik évfolyamon megfigyelhető volt, hogy a családi háttér és a pénzügyi feladatok közötti interakció szignifikáns volt, de a várttal ellentétesen az alacsonyabb szocioökonómiai státuszú diákok jobban teljesítettek a pénzzel kapcsolatos feladatokon, mint a nem pénzügyi feladatokon. A jelenség egyik lehetséges magyarázatát a rejtett tehetségek elmélete nyújthatja, amely szerint a nehéz környezetben felnövő diákok olyan speciális készségeket fejlesztenek ki, amelyek segítik őket a stresszes helyzetekben. A kutatás rávilágít a szocioökonómiai státusz, a pénzzel kapcsolatos feladatok és a teljesítmény közötti komplex kapcsolatra, és további kutatások szükségességére hívja fel a figyelmet a jelenség mélyebb megértése érdekében.

A téma iránti érdeklődésem motiválta a dolgozatom elindítását. Az adatbázis, amelyet a témavezetőim ajánlottak, biztosította a kutatás kiindulópontját. A dolgozatom többi részét – beleértve a szakirodalom keresést, a módszertan kidolgozását és az elemzést – én készítettem el. A témavezetőim mindig készségesen támogattak, ha kérdéseim voltak, vagy elakadtam valahol.

GÁLDI BORBÁLA

galdiborbala@student.elte.hu

Pszichológia

MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

VENCZEL FRUZZSINA

fruzzi.venczel@gmail.com

Pszichológia

MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezetők:

Dr. Szászi Barnabás

egyetemi adjunktus, ELTE PPK

Szécsi Péter

PhD hallgató, ELTE PPK

A viselkedéses intervenciók hatékonysága – preregisztrált kutatások szisztematikus áttekintése és metaanalízise

Kulcsszavak: metaanalízis, nudge, döntéstervezés, szisztematikus elemzés, viselkedéses intervenció

Kutatásunk célja „nudge” típusú viselkedéses intervenciók hatékonyságának vizsgálata volt. Ezen intervenciók az egyének szabad akaratának megőrzése mellett a környezet átalakításával próbálnak viselkedésváltozást előidézni. Annak ellenére, hogy az elmúlt évtizedben az alkalmazásuk rendkívül népszerűségnek örvendett, jelenleg is nagy vita folyik a szakirodalomban, hogy mikor és milyen mértékben hatékonyak ezek az intervenciók. Tanulmányunk erre a kérdésre próbál egy az eddigieknél pontosabb választ adni. Elemzésünk a korábbi hasonló szisztematikus összefoglalókkal ellentétben kizárólag preregisztrált tanulmányokra a fókuszált.

A szakirodalom szisztematikus áttekintése összesen 61 cikkből származó 144 hatásnagyságot eredményezett. A robusztus bayesianus metaanalízissel módszerével végzett elemzés során a publikációs torzítás korrekciója nélkül erős bizonyítékot találtunk egy kis-közepes hatás jelenlétére ($BF_{10} = 67411,66$, $d = 0,231$ [$0,154$; $0,309$]), azonban a publikációs torzítás korrekcióját követően azonban nem találtunk bizonyítékot a hatás meglété mellett ($BF_{10} = 0,151$, $d = -0,013$ [$-0,211$; $0,018$]). Három külön vizsgált terület közül a publikációs torzítás korrekciója után kizárólag a táplálkozás területén találtunk bizonyítékot a nudge-intervenciók hatékonyságára ($BF_{10} = 3,425$, $d = 0,255$ [$0,000$; $0,533$]). Ezzel szemben az egészségügyi és proszociális viselkedési beavatkozások területén arra találtunk bizonyítékot, hogy a döntéstervezési intervencióknak nincs hatása.

Ezen eredmények árnyalhatják a döntéstervezési intervenciók hatékonyságáról alkotott képet. A szakirodalom jelenleg is még csak gyerek cipőben jár, és a jövőbeli kutatásoknak a mögöttes mechanizmusok feltárására kell irányulniuk.

A kutatást az ELTE Viselkedéstudományi Laborja segítségével tudtuk véghezvinni. A metaanalízisünk témáját a labor tagjainak saját munkássága inspirálta, valamint kíváncsi voltam egy ennyire népszerű intervenció mélyebb megismerésére. A korábbi szakirodalom alapján az adatok gyűjtését, feldolgozását, elemzését Gáldi Borbála segítségével én végeztem el. A témavezetőink biztos szakmai háttérrel adtak, de ezzel együtt lehetővé tették számunkra, hogy önállóan végezzük el a kutatásunk.

GYŐRI BORBÁLA

gyori.bo.2@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Fülöp Márta Ilona

egyetemi tanár, KGRE BTK

Japán hallgatók versengés percepciója a magyar felsőoktatásban

Kulcsszavak: egyetemi versengés, japán egyetemisták, versengés Japánban, japánok versengése Magyarországon, japánok Magyarországon

A japán hallgatók körében Magyarország népszerű úticél. Évente több százan érkeznek országunkba hallgatói mobilitás keretében, ezáltal soha nem látott mértékű kulturális interakcióknak lehetünk tanúi. Japán és Magyarország között számtalan kulturális különbség létezik. Egyik aspektus a versengésben rejlik, mely Japánban az élet minden területét áthatja. Mit jelent a japánok számára a versengés? Hogyan él meg a japán hallgatók a japán és a magyar felsőoktatást a versengés terén? Milyen benyomásuk van a magyar társadalomról és a kultúráról? Jelen dolgozat 14 japán egyetemista válaszainak tematikus elemzése során válaszaik kategorizálásának segítségével ezekre a kérdésekre kereste a választ.

A vizsgálat megállapította, hogy a japán hallgatók magyarországi tanulmányaik során nem tapasztalnak intenzív versengési kényszert. Annak ellenére, hogy többségében motiváló és fejlesztő funkciókat tulajdonítanak a versengésnek és pozitívan tekintenek arra, örülnek, hogy itt nincs olyan erős verseny, mint Japánban. Többüket inspirálja a magyar emberek gondolkodása és viselkedése. Így az akkulturáció során fontos változásokat élnek át, melyek pozitív hatással vannak életükre.

KIS JANKA

janka.kis.0@gmail.com

Pszichológia

BA, 3. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

dr. Bigazzi Sára

habilitált egyetemi docens, PTE BTK

Aki nem dolgozik, ne is egyék? – kutatás a reprodukív munka szociális reprezentációjáról

Kulcsszavak: reprodukív munka, szociális reprezentáció, házimunka, gondoskodás, fókuszcsoport

A dolgozat a reprodukív munka szociális reprezentációját vizsgálja Serge Moscovici elmélete alapján. Empirikus, feltáró kutatás keretein belül, 6 darab fókuszcsoportos beszélgetés (28 fő) elemzésével vizsgálja a témát. A reprodukív munkával azért elengedhetetlenül fontos foglalkozni, mert ez a tevékenység – a gondoskodáson, háztartásban elvégzendő tevékenységeken keresztül – szolgáltat egy alapot a társadalom fenntartásához. Ugyanakkor az elvégzése társadalmilag egyenlőtlenül van megosztva, mert a nők szerepkörébe tartozik, ezért nagyrészt rájuk hárul, ez pedig a családi dinamikákra, az otthoni légkörre is befolyást gyakorolhat. A reprodukív munkához tartozó szociális reprezentációk megismerésével lehetőségünk van feltérképezni azon pontjait, melyek igencsak szorosan hozzátartoznak a reprezentáció magjához. Illetve azokra a jelentésekre is fény derülhet, melyek kevésbé szorosan kapcsolódnak hozzá, a periférikus rendszer részei, így könnyebben formálhatóak. Utóbbiak feltérképezésével pedig, a róluk való diskurzusok kezdeményezésén keresztül a reprodukív munka jelenlegi működési formájában változásokat idézhetünk elő. A kutatás legfontosabb eredményei, hogy a résztvevők többsége nem ismerte a reprodukív munka kifejezést. A házimunka szociális reprezentációjának magjába a hozzá tartozó tárgyak és tevékenységek tartoztak, perifériájába a házimunka megosztásának témája. A gondoskodás szociális reprezentációjának magjában az otthon helyszíne és a nők voltak megemlítve, perifériáján pedig a gondoskodás családi és társadalmi helyszíneiről folyt a diskurzus.

NÉMETH JUDIT

nemeth.jud@gmail.com

Társadalmi befogadás

MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Lendvai Lilla

egyetemi adjunktus, ELTE PPK

Idős nők életkor alapú diszkriminációs tapasztalatai és megküzdési stratégiái

Kulcsszavak: ageizmus; nemi alapú ageizmus; feminista gerontológia; sikeres idősödés; női idősödéstapasztalat

Az ageizmus, azaz életkor miatti diszkrimináció bizonyítottan hat az időskori életminőségre, ennek ellenére Magyarországon eddig nem készült kvalitatív kutatás e jelenségről. Jelen kvalitatív kutatás célja, hogy erre a hiányosságra reagálva feltárja a magyarországi időskorú nők megéléseit és észlelt életkor alapú diszkriminációs tapasztalatait. Kutatási kérdéseim ennek megfelelően a következők voltak: hogyan viszonyulnak az idős nők az időskorhoz? Hogyan viszonyulnak az idős nők az időskorhoz és a nőiséghez kapcsolódó társadalmi normákhoz? Milyen stratégiákat alkalmaznak az idős nők az időskorral kapcsolatos sztereotípiák kezelésére?

A kutatás során 7 félig strukturált interjút készítettem 70 évesnél idősebb nőkkel, majd az adatokat a tematikus tartalomelemzés módszerével elemeztem a kritikai feminista gerontológia elméleti keretében. Az interjúalanyok egyszerre internalizálták az időskori sztereotípiákat (betegség, csökkent kapacitás), a sikeres idősödés elvárását (aktivitás, produktivitás, egészségmegőrzés) és a nemi szerepelvárásokat (gondoskodás, önfeláldozás). Ezek az belsővé tett normák befolyásolták, hogyan küzdöttek meg az öregedéssel járó kihívásokkal. Az önfeláldozás elvárása a nőktől és a „sikertelen” idősödés stigmája együttesen határozták meg a saját gondozási igényről való gondolkodást is.

A kutatás hiánypótló eredményei rámutattak, hogy a nemi szerepek vizsgálata kulcsfontosságú az időseket érintő, hatékony előítéletcsökkentő intervenciók tervezéséhez. Emellett a kutatás hozzájárul a nemi alapú ageizmus (gendered ageism) irodalmához és a magyarországi időskorúak esélyegyenlőségi helyzetének és életminőségének mélyebb megértéséhez.

ORSÓS LIZA

lizaorsos@gmail.com

pszichológia

MA, 3. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Ilea Izabella

egyetemi tanársegéd, PTE BTK

A nőiség narratívái az 1950-60-as évekbeli Koppányszántón

Kulcsszavak: femininity, interpretative phenomenological analysis (IPA), identity, social representation, narrative

My research is focused on elderly women from Koppányszántó who continued to wear traditional folk attire beyond their courtship years. The primary research question was how the perception of femininity was shaped by the surrounding environment and cultural traditions in Koppányszántó during the second half of the 20th century.

To explore this topic, I utilized the interpretative phenomenological analysis (IPA) method, a qualitative research approach that enabled me to identify core and subordinate experiential themes. My investigation was framed by concepts of personal, social, and narrative identity, as well as the phenomenon of social representation. Data collection involved interviews conducted anonymously with seven participants. The outcome of my research revealed that the cultural environment significantly influenced the formation of identity elements and worldviews among the individuals I have studied.

PAPP SÁRA

sarahpapp1002@gmail.com

Pszichológia

BA, 6. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Vincze Orsolya

egyetemi docens, PTE BTK

A magyar nemzeti identitás és kollektív áldozati tudat mintázatai és egyéb összefüggései

Kulcsszavak: nemzeti identitás; áldozati hiedelmek; csoportközi vélekedések

Jelen kutatás célja, hogy feltárja a magyar nemzeti identitás és kollektív áldozati tudat kapcsolati mintázatait, és ezen mintázatok további összefüggését más kelet-közép európai áldozati hiedelmekkel, valamint a csoportközi viszonyulás egyéb változóival. A vizsgálatban N=471 fő nemzettel való azonosulását és kollektív áldozati hiedelmeit vizsgáltuk Látens Profilelemzés módszerrel. Az elemzés eredményeként négy profilt különítettünk el, amelyeket tovább vizsgáltunk abból a szempontból, hogy az egyes profilokkal rendelkező személyek hogyan vélekednek a múltra vonatkozó olyan kérdésekről, mint például a múltbeli nemzeti sérelmek megbocsátásáról, a revizionista szándékról, vagy a kollektív büntudat elvárásáról.

Az eredmények azt mutatják, hogy a kapott profilok megkülönböztető összefüggést mutatnak a múltból való gondolkodásban és a csoportközi vélekedésekben.

SEBŐK ÁKOS

6akos6@gmail.com

Pszichológia

MA, 1. félév

Szegedi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Jagodics Balázs

egyetemi adjunktus, SZTE BTK

**Egyetemisták tanulmányi ösztöndíjhoz kapcsolódó versengésének vizsgálata
a versengési stílus, a jövőorientáció és az igazságosság tükrében**

Kulcsszavak: konstruktív-, destruktív versengés; versengési stílus; jövőorientáció; igazságosság; tanulmányi ösztöndíj

A versengés egy olyan összetett társas interakción alapuló jelenség, mely az egyén életének mindennapjaiban számos formában megjelenhet – akár a tanulmányai során – valamint számos tényező befolyásolhatja, magát a helyzetet és a résztvevő egyéneket, csoportokat egyaránt.

Kutatásom célja, a tanulmányi ösztöndíj versengési helyzetben való vizsgálata, továbbá az ehhez köthető egyéni komponensek kapcsolatának feltárása, mint az időperspektíva, az igazságos világba vetett hit és a versengési stílus. Vizsgálatomban 316 fő vett részt ($M = 21,66$ év $SD = 4,41$ év), 73,7%-a nő, 24,7%-a férfi és 1,3%-a nem kívánt válaszolni. A résztvevők által kitöltött kérdőív a Hiperversengő és Önfelkészítő Versengő Attitűd Kérdőívet, az Igazságos Világba Vetett Hit Skálákat és a rövid Zimbardo Időperspektíva kérdőívet tartalmazta. Továbbá tanulmányi ösztöndíjrendszerrel kapcsolatos kérdésekre, információmegosztási és ösztöndíjelosztási helyzetekre válaszoltak a résztvevők.

Az általam vizsgált minta alapján a versengési stílus nem függ össze sem a jövőorientációval, sem azzal, hogy kivel osztaná meg a versenyelőnyt jelentő információkat a résztvevő. Azonban az megállapítható, hogy a hallgatók jelenleg inkább destruktívnak tekintik a tanulmányi ösztöndíjért folyó versengési helyzetet.

Ez a kutatás is azt bizonyítja, hogy a versengés egy komplex társas jelenség, mely a megfelelő körülményekkel hatékonyabbá és eredményesebbé teheti az egyént, a csoportot, illetve jelen esetben a felsőoktatásban lévő nappali munkarendben tanuló egyetemisták teljesítményét.

SZATMÁRY ROZÁLIA HANNA

szatmary.rozalia0801@gmail.com

Középiskolai hallgató

Berzsenyi Dániel Gimnázium, Budapest

Témavezető:

Dr. Szikora Péter

egyetemi docens, OE KGG

Másképp éreznek a nők, mint a férfiak?

Kulcsszavak: női-férfi különbségek; társadalmi szerepek; társas támogatás; intim kapcsolat; emocionális viselkedés

A kutatás célja az volt, hogy feltárja, fennállnak-e érzelmi különbségek a férfiak és nők között, különös tekintettel a tradicionális társadalmi szerepek által meghatározott „férfiasság” és „nőiesség” hatásaira. Az elemzés kiterjedt a társas támogatás és az intimitás különböző aspektusaira, vizsgálva a nemek közötti eltéréseket ezen a téren. A kutatás kvantitatív megközelítést alkalmazott, 760 fős mintával, amely 396 férfiból és 362 nőből állt. Az adatok gyűjtése online kérdőív segítségével történt, amely a társas támogatás dimenzióit mérte. A mintavétel kényelmi és hólabda technikával zajlott, amely széles elérést biztosított, de demográfiai torzításokat okozott. Az elemzések független mintás t-próbával és Pearson-korrelációval történtek a nemek közötti különbségek azonosítása érdekében. Az eredmények szignifikáns eltéréseket mutattak a nemek érzelmi támogatásra vonatkozó igényeiben és szeretetnyelvi preferenciáiban. A nők nagyobb igényt mutattak az érzelmi kommunikációra, a fizikai érintésre és a megerősítő szavakra, míg a férfiak hajlamosabbak voltak gyenge társas kapcsolataikra támaszkodni tanácsadás során. Mindkét nem számára fontos volt a minőségi idő együtt töltése, de ezen a téren minimális különbségek voltak. A nők jelentősebb hangsúlyt fektettek az érzelmi validációra és partnereik elfogadására. A Z generáció esetében az érzelmi különbségek bizonyos dimenziókban még kifejezettebbek voltak, mint az Y generációnál, ami arra utal, hogy a nemi különbségek a fiatalabb generációkban sem csökkentek.

A kutatás hangsúlyozza a tradicionális társadalmi szerepek folyamatos befolyását az érzelmi igényekre és kifejezési módokra, valamint további kutatások szükségességét a kulturális és generációs eltérések mélyebb megértése érdekében.

TÓTH LAURA

lalatoth1@gmail.com

Pszichológia

BA, 6. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kengyel Judith Gabriella
egyetemi adjunktus, PPKE BTK

**Az incelek vizsgálata önértékelésük, nőkkel kapcsolatos attitűdjük
és felnőtt kötődési típusuk tükrében**

Kulcsszavak: ambivalens szexizmus; felnőtt kötődés; incel; internalizált nőgyűlölet; önértékelés

A szexizmus régóta kutatott terület, és többféle megjelenési formáját azonosították, mint például az ambivalens szexizmus, a modern szexizmus és az internalizált nőgyűlölet. Az elmúlt években prominens szereplői lettek mind a közéletnek, mind a tudományos életnek az incelek, akik többek között szélsőséges szexizmusokról ismereteseek. A magányos, szociálisan és szexuálisan sikertelen és frusztrált férfiak az internet elterjedésével találtak egymásra és kezdtek el közösséget alkotni. Az incelekre nagy mértékű szexizmuson és nőgyűlöleten kívül önértékelési problémák és társas izoláció jellemző. Az elmúlt években több példa is volt incelek által elkövetett tömeggyilkosságokra, melyet szexuális kielégületlenségük, az elutasítás fájdalma és a nők gyűlölete szított. A jelenség így nagy figyelmet érdemel, és habár igen újkeletűnek mondható, ennek ellenére az elmúlt években több kutatás és szakirodalom is napvilágot látott, ezek közül azonban egy sem magyar mintán készült.

Kutatásomban a magyar inceleket vizsgálom szexista és nőgyűlölő hiedelmeik, önértékelésük és felnőtt kötődési típusuk tükrében. Szignifikáns kapcsolat áll fenn az incel identitással való azonosulás és az ellenséges szexizmus, az internalizált nőgyűlölet, illetve mind a szorongó, mind pedig az elkerülő felnőtt kötődéssel kapcsolatban. Az incel identitás és az önértékelés között is szignifikáns negatív kapcsolatot sikerült feltárni, mely egyben prediktor változóként is azonosításra került az internalizált nőgyűlölettel együtt. A szorongó kötődés kivételével minden változó tekintetében különbség fedezhető fel az incelek és a nem-incelek csoportja között.

37. OTDK PPAK Szekció
Pszichológiai alszekció
Szociálpszichológia 3.

Dr. Pántya József
Eötvös Loránd
Tudományegyetem

Dr. Harsányi Szabolcs Gergő
Károli Gáspár Református
Egyetem

Dr. Sass Judit Gabriella
Pannon Egyetem

BOGNÁR DÓRA

bognardora@student.elte.hu

Pszichológia

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

NYÁRI VIRÁG

sumflow@student.elte.hu

Pszichológia

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

TASNÁDI RÓBERT

robtasn@student.elte.hu

Pszichológia

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezetők:

Simon Adél Csenge

egyetemi tanársegéd, ELTE PPK

Dr. Pachner Orsolya Csilla

egyetemi adjunktus, ELTE PPK

Új eszköz fejlesztése a mesterséges intelligencia attitűd mérésére: kapcsolatok az MI attitűd, teljesítménymotiváció és etikai vonatkozások között egyetemista mintán

Kulcsszavak: mesterséges intelligencia; attitűd kérdőív; fejlesztés; teljesítménymotiváció

A mesterséges intelligencia kutatása az elmúlt néhány évben hatalmas lépésekkel haladt előre, viszont az emberek megítélése ezzel kapcsolatban ambivalens. Több kutatás is indult azért, hogy feltárják miből erednek ezek a különbségek – feltételezték kapcsolatot az attitűdökkel, etikával és személyiségvonásokkal.

Kutatásunk célja az volt, hogy létrehozzunk egy kérdőívet, ami átfogó képet tud adni az emberek mesterséges intelligenciával kapcsolatos attitűdjéről. Tesztelés céljából egyetemista mintán vettünk fel adatokat egy pilot study keretei között, online kérdőívcsomag felhasználásával, hogy megvizsgáljuk milyen kapcsolat van a mesterséges intelligenciával kapcsolatos attitűd és a teljesítménymotiváció között – ezt a vonást ugyanis még nem kutatták. Annak érdekében, hogy tágabb képet kapjunk, létrehoztunk egy etikai vonatkozások megítélésére alkalmas kérdőívet is. Kutatási kérdéseink így a mesterséges intelligenciával kapcsolatos attitűdök és a teljesítménymotiváció kapcsolatára irányultak; valamint az attitűdök és az etikai vonatkozások kapcsolatára a használatnál. A kérdőívcsomagunkat online felületeken osztottuk meg, ahol bármelyik egyetem hallgatója elérhette és végül 156 kitöltőt szereztünk. Tartalmazta saját szerkesztésű attitűdkérdőívünket és már validált kérdőíveket, amik a teljesítménymotiváció különböző aspektusait mérték.

Eredményeink alapján elmondható, hogy a mesterséges intelligencia generális megítélése nem mutat összefüggést a teljesítménymotivációval, valamint különböző aspektusai és az etikai megítélés nem állnak kapcsolatban a használatnál. Kérdőívünk megfelelő eszköznek bizonyult a mesterséges intelligenciával kapcsolatos attitűdök mérésére, de a végső változat létrehozásához jövőbeli kutatások, újabb adatfelvétel és a kitöltők körének kiszélesítése szükséges.

CSONTOS FLÓRA

flora.csontos15@gmail.com

Pszichológia

MA, 10. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Molnárné Prof. Dr. Kovács Judit

egyetemi professzor, DE BTK

**Az észlelt szervezeti igazságosság, a vezetővel való kapcsolat és az igazságos világba vetett hit kapcsolata a munkahelyen megjelenő OCB viselkedéssel –
Bepillantás az önkéntes vállalás titkaiba**

Kulcsszavak: észlelet szervezeti igazságosság, vezetővel való kapcsolat, igazságos világba vetett hit, OCB

A tanulmány egyik célja, hogy az OCB viselkedést egyéb, a munkapszichológiában megjelenő fogalmakkal összevesse és a kapcsolataikat mélyebben feltárja. Az OCB viselkedést a Henderson-féle skálával (Henderson et al., 2020), illetve saját készítésű, szituatív kérdésekkel mértük. A szervezeti körülmények aspektust a vizsgálatban az észlelt szervezeti igazságosság képviselte, melyet a Colquitt-féle négy dimenziós skálával mértük (Colquitt, 2001). A személyiség vonatkozásában az igazságos világba vetett hitet vizsgáltuk Dalbert rövidített kérdőívével (Berkics, 2008; Dalbert, 1999). A szervezeten belüli interakciókért a vezetővel való kapcsolatot vettük figyelembe, melyre az LMX (Leader-Member Exchange) elméletét (Graen & Uhl-Blen, 1995) és kérdőívét (Henderson et al., 2020) használtuk fel. A vizsgálat másik célja egy új, az OCB viselkedést mérő mérőeszköz kidolgozása a viselkedéses szándék mérésén keresztül.

A vizsgálat során azt találtuk, hogy az OCB szituatív mérés erősebben korrelál a többi vizsgált aspektus többségével, mint az OCB skálás kérdőíve. Továbbá azt találtuk, hogy az OCB viselkedésre szignifikáns hatást gyakorol az, hogy a személy mióta dolgozik az adott cégnél, hogy nőnemű-e, illetve, hogy inkább hisz-e az igazságos világban általánosságban. Illetve a tanulmány rámutat arra, hogy az LMX-nek az OCB viselkedésre való hatását teljes egészében az általános igazságos világba vetett hit közvetíti.

ESZENYI NOÉMI
esznoemi@gmail.com
Pszichológia
BA, 6. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Mészáros Noémi
egyetemi adjunktus, PPKE BTK*

**Az autizmussal diagnosztizált gyermekek szüleinek a mentális egészsége
a társas támogatottság és a megküzdés függvényében**

Kulcsszavak: autizmus; megküzdés; szülők; mentális egészség; társas támogatottság

Számos nemzetközi szakirodalom támasztja alá azt a tényt, hogy az autizmus spektrumzavarral diagnosztizált (ASD) gyermekek szülei nagy kockázatnak vannak kitéve a mentális problémák terén, hiszen több stresszt élnek át, és rosszabb mentális állapotban vannak, mint a neurotipikus vagy más rendellenességgel élő gyermekek szülei.

Kutatásom fő célja hazánkban felmérni az érintett szülők szubjektív jóllétének a társas támogatottsággal és a megküzdési stratégiával való összefüggéseit. A célcsoportot azon felnőtt személyek teszik ki, akiknek van legalább egy autizmussal diagnosztizált, 18 év alatti gyermekük. A kutatásban használt kérdőívcsomagban egy általános demográfiai kérdéssor mellett az érintett gyermekkel kapcsolatos néhány kérdés szerepel, valamint három teszt kerül felmérésre: Megküzdési Mód Preferencia Kérdőív, Multidimenzionális Észlelt Társas Támogatás Kérdőív és Mentális Egészség Kontinuum Skála – Rövid Változat. Az eredmények szerint teljesült az a hipotézis, miszerint az önbüntető megküzdés negatívan hat a szubjektív jóllétre, és ebben a kapcsolatban a társas támogatottság mediáló tényezőként van jelen. Bár a társas támogatottság és a mentális egészség között pozitív irányú direkt hatás mutatkozott, a modellben a támaszkereső megküzdési stratégia mediáló hatása nem nyert igazolást. Továbbá feltártuk, hogy az érintett gyermek autisztikus tüneteinek súlyossága negatívan jósolja be a szülő mentális egészségét, azonban a társas támogatottság feltételezett moderáló hatása nem igazolódott.

Célszerű lenne további vizsgálatokkal feltérképezni, hogy az ASD gyermekek szüleinél mely további tényezők határozzák meg a mentális egészség alakulását, annak érdekében, hogy feltárjuk a megfelelő megelőző stratégiákat, és megerősítsük azokat az eljárásokat, amelyek elősegítik az adaptivitást egy ilyen nehéz élethelyzetben.

GULYÁS MIKLÓS ZALÁN

gulyaszalan17@gmail.com

Pszichológia

BA, 6. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Balázs Katalin

egyetemi adjunktus, DE BTK

**Debreceni élet külföldi hallgatóként: Akkultúráció, adaptáció és mentális jóllét
a Debreceni Egyetem nemzetközi diákjai körében**

Kulcsszavak: nemzetközi hallgatók, Debreceni Egyetem, akkultúráció, adaptáció, mentális jóllét

A kutatás témája a Debrecenben tanuló külföldi diákok élethelyzete, különösen kiélezve az őket érő társas és kulturális hatásokra. A kutatás során először bemutatásra kerülnek a külföldi hallgatók akkultúrációjával és adaptációjával kapcsolatos korábbi szakirodalmak és vizsgálatok, melyekből kiindulva egy munkamodellt állítunk fel. Ez a munkamodell a nemzetközi hallgatók kulturális adaptációját meghatározó tényezők, az akkultúrációs stratégiáik, az adaptációjuk sikeressége és a mentális jóllétük közötti kapcsolatokat hivatott feltérképezni. A munkamodellbe a korábbi vizsgálatokból származó elemeken kívül saját konstruktumokat is illesztünk, melyek a külföldi diákok fogadókörnyezettel (Magyarország, magyar emberek, Debrecen, Debreceni Egyetem) kapcsolatos értékítéleteivel foglalkoznak.

A vizsgálat során a munkamodellünkben felvázolt összefüggéseket 198 Debreceni Egyetemen tanuló külföldi hallgatóból álló mintán igyekszünk igazolni. Az eredmények mellett, hogy számos korábbi vizsgálatok által talált összefüggést megerősítenek, rámutatnak a külföldi hallgatók fogadókörnyezettel kapcsolatos érzéseinek fontosságára.

Kutatásunkba továbbá egy nyitott kérdést is bevonunk, mellyel felmérjük, milyen általuk megnevezett konkrét problémákkal küzdenek a debreceni külföldi hallgatók, és miben látják ezen problémák megoldását. Ezen nyitott kérdésünkre kapott válaszok olyan problémákra világítanak rá, melyekre a kutatás kezdetekor nem volt még rálátásunk, ezáltal új utak is megnyílnak számunkra a nemzetközi hallgatók helyzetének vizsgálatában a jövőre nézve.

GYURKÓ VERONIKA

veronika.gyurko@gmail.com

Pszichológia

MA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

ZSIGMOND ETEL

zsigmondetu@gmail.com

Pszichológia

MA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Rózsa Sándor

egyetemi docens, KRE BTK

Az összeesküvés-elméletek pszichológiai háttere

Kulcsszavak: konspirációs mentalitás; összeesküvés-elmélet; bizalom; gondolkodási stílus, nem

A Dr. Rózsa Sándor vezette összeesküvés-elmélet kutatásában a szerzők 2022-től vesznek részt, adatgyűjtéssel, interjúkészítéssel, ötleteléssel segítve azt. A kutatás központi eleme egy kérdőívcsomag, amely több, magyar adaptációval még nem rendelkező kérdőívet tartalmaz (CMQ, CTSQ, CRT, BSR). Kutatócsoportunk jelenleg ezen mérőeszközök adaptációján dolgozik, amelyek publikációja várhatóan tavasszal jelenik meg. Ezzel párhuzamosan kvalitatív módszerekkel – félig strukturált és kognitív interjúkkal – kutatjuk az összeesküvés-elmélet hívók személyiségét és a konspirációs mentalitás kialakulását. Jelen munka a szerzők korábbi műhelymunkáira épül, további elemzésekkel bővítve a konspirációs-hiedelmek kutatását.

A konspirációs gondolkodás hajlamosít az összeesküvés-elméletek elfogadására, amelyek esetenként jelentős társadalmi károkat okoznak. Tanulmányunk egyik célja, hogy egy komplex átfogó modellben jelenítsük meg az összeesküvés-elméletek több évtizedes kutatása során azonosított legfontosabb pszichológiai tényezőik konspirációs hiedelmekben betöltött szerepét. Másik célunk az intuitív-analitikus gondolkodás gender és konspirációs gondolkodás közötti közvetítő hatásának vizsgálata.

A keresztmetszeti kutatás adatfelvétele 1278 (833 nő és 445 férfi) fő bevonásával történt, online kitölthető kérdőív segítségével. A legfontosabb pszichológiai tényezők négy csoportjának (szociodemográfiai tényezők, személyiségjegyek, bizalom, információfeldolgozás változói) konspirációs gondolkodást bejósoló erejét hierarchikus regressziós modellel vizsgáltuk. A nem gondolkodási stílusok által közvetített hatását pedig mediációs elemzéssel.

Kutatásunkból kiderül, hogy a konspirációs mentalitás – a várakozásokkal ellentétben – az életkorral nő, a személyiségvonások konspirációs gondolkodást bejósoló ereje gyenge, a bizalom nem minden megjelenési formája nyújt védelmet a konspirációs hiedelmek ellen, és hogy az analitikus gondolkodás mérsékli, az intuitív gondolkodás pedig erősíti konspirációs mentalitást. Bár a nem közvetlenül nem befolyásolja a konspirációs gondolkodást, a gondolkodásmódon keresztül mégiscsak hatással van arra.

Célzott intézkedésekkel a konspirációs mentalitás ellen a tudományba vetett bizalom erősítésén keresztül védekezhetünk, az iskolai oktatásban az analitikus képességek fejlesztése lehet a segítségünkre. Munkánk további kutatások kiindulópontja lehet: a konspirációs mentalitás kapcsolata az életkorral, illetve a generációs különbségekkel.

Hajma Noémi

hnnoemi01@gmail.com

Pszichológia

BA, 4. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Teleki Szidális Ágnes
egyetemi adjunktus, PTE BTK

**Elhagyni a csónakot a tengerért: Attitűdök felmérése az eutanázia, azaz a jó halál,
és az öngyilkosság, azaz a meghívott halál kapcsán**

Kulcsszavak: Euthanasia; Suicide; Attitude; Predictor

Objectives: The aim was to investigate a Hungarian general population sample's attitude towards euthanasia and suicide taking into consideration the roles of relevant predictors. Correlation between the two attitudes were also explored in order to better understand their connection.

Methods: The final sample consisted of 264 respondents, with a majority of women (74.2%) and a mean age of 37.3 years (SD=16.1). Attitudes were measured by The Euthanasia Attitudes Scale and The Attitudes Towards Suicide. Relevant demographic data were collected as potential predictors. An open-ended question was provided in order to gain further insights. Data analysis was performed using the computer software program Jamovi (Version 2.3). Assessment of differences were based on Pearson's r tests, independent samples t -tests and ANOVA measures. Significance level was set at < 0.05 .

Results: The mean score for euthanasia was 119 out of 150 (SD=26), while for suicide the mean was 44 out of 70 (SD=12). A significant positive correlation was found between the scores on the EAS and the ATTS's three factors measuring acceptance of suicide ($p < .001$). Significant differences were found in relation to sex ($p = 0.009$ for euthanasia, $p = 0.046$ for suicide), age ($p = 0.006$ for euthanasia, $p < .001$ for suicide), religion ($p < .001$ for both), religion's effect $p < .001$ for both) and political affiliations ($p < .001$ for both) in predicting attitudes. Results of the qualitative part further supported those of the quantitative part, mainly focusing on support for euthanasia.

Conclusions: The sample was permissive towards euthanasia and were understanding and acceptive towards suicide as a solution and as a right, which conclusion were supported both by the quantitative and the qualitative analysis. Sex, age, religion, religion's effect in one's life and political affiliations are all associated with attitudes towards euthanasia and suicide. Precisely, being an atheist, having no religious affiliation at all, or having other equally or more important deciding factors in one's life other than one's religion, being a woman and a liberal and of a younger age are predictors of a permissive attitude towards euthanasia and suicide. Those who were permissive towards suicide were likely to accept euthanasia.

HEIRITS MÓNKA

moniheir@gmail.com

Pszichológia

MA, 1. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kiss Paszkál Bertalan

habilitált egyetemi docens, KRE BTK

**Depresszió és a lelki betegségek okainak, kialakulásának szociális reprezentációja –
Laikus vs. pszichológus szemszögből**

Kulcsszavak: depresszió; szociális reprezentáció; kvalitatív kutatás; mentális egészség tudatosság

Bevezetés: A mentális betegségek olyan szindróma, amelyre az egyén kogníciójának, érzelemszabályozásának vagy viselkedésének klinikailag jelentős zavara jellemző (American Psychiatric Association, 2014). A WHO (Mental Disorders, 2022) és a gyakori mentális zavarok (Silva és mtsai., 2020) is azt mutatják, hogy a depresszió az egyik vezető betegség a világ népessége körében. Mivel a lélek szerkezetéről alkotott reprezentációink befolyásolják a személyről alkotott képünket (Langer & Abelson, 1974), így célunkká vált, hogy felfedjük, milyen szociális reprezentációja van a lelki betegségeknek, illetve a depresszióknak a laikusok és pszichológusok között.

Módszertan: A vizsgálati elrendezés típusa kvalitatív kutatás (iteratív, fokozatosan közelítő vizsgálat) (Szokolszky, 2020). Hallgatók vettek fel interjút laikusokkal és pszichológusokkal. A laikus nők száma 5, a férfiaké 7, a pszichológusoké 8, így összesen 20 interjút elemeztünk. A laikusok közül egyiket sem köti össze munkájuk serdülőkkel, nem foglalkoznak pszichológiával a szakmájukban.

Eredmények/Következtetés: Mindhárom csoport a lelki betegségek megjelenésére azt mondta, hogy jellemző jövő iránti aggodalmak, identitáson belül az önértékelés, szexuális és közösségi identitás problémák. A legtöbbet megjelenő rizikótényező a kortársak közötti kapcsolati problémák voltak. A depresszió szociális reprezentációjának a magjába megjelenés került, amelyet mindhárom csoport úgy írta körbe, hogy ez takarja, elrejtje őket a világ elől. Erőteljesen megjelentek a szociális területen való romlás és a depressziós hangulat.

KOVÁCS ANNA LILI

annalilikovacs@gmail.com

Pszichológia

MA, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Lantos Nóra Anna

egyetemi adjunktus, ELTE PPK

A jobboldali tekintélyelvűség és a nemek hatása a mentális zavarokkal szembeni előítéletekre

Kulcsszavak: stigmatizáció; mentális betegség; jobboldali tekintélyelvűség

Bevezetés: A megbélyegzés komoly nehézségeket okoz a mentális zavarban szenvedő személyek életében. Korábbi kutatásokból kiderül, hogy a férfiak előítéletesebbek velük szemben, mint a nők; a jobboldali tekintélyelvűség – amely a férfiak körében szignifikánsan magasabb – pedig pozitív összefüggést mutat a stigmatizációval.

Célkitűzés: Jelen kutatásban arra keresem a választ, hogy a nemek, és a jobboldali tekintélyelvűség milyen módon hatnak az előítéletekre; illetve magyarázza-e a személyiségvonás a vélekedések nemi különbségeit.

Módszer: A 772 résztvevőt számláló kísérlet online, kérdőíves formában valósult meg, vignette technikájú manipulációt alkalmazva, amely két csoportra osztotta a válaszadókat (depresszió, vagy alkoholdependencia feltétel). Felmértük a résztvevők attitűdjeit a mentális zavarban szenvedő személyekkel szemben, valamint utánajártunk a társadalmi kérdésekben foglalt álláspontjuknak is.

Eredmények: Az eredmények nem mutatnak konzisztens nemi különbségeket az előítéletekben, azonban a jobboldali tekintélyelvűség erősen összefügg a stigmatizáció megjelenési formáinak nagy részével. A férfiaknál a várt eredményeknek megfelelően magasabban jelen van a jobboldali tekintélyelvűség. A vonás nem magyarázza megbízhatóan a stigmatizációban fennálló nemi különbségeket.

Következtetések: További kutatások során érdemes olyan változókat keresni, melyek erősebben mediálják a nemek és előítéletek kapcsolatát. Ez elősegítheti a célzottabb megoldások kidolgozását a stigmatizáció felszámolására.

KOVÁCS GABRIELLA ANETT

kovagab99@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kiss Paszkál Bertalan

habilitált egyetemi docens, KRE BTK

Javítóintézeti fiatalok érzelmei a társadalmi identitás tükrében

Kulcsszavak: társadalmi identitás, érzelmek, javítóintézet, ANOVA

A dolgozat célja, hogy feltárja, miként befolyásolja a társadalmi identitás – az észlelt társadalmi pozíció, az etnikai hovatartozás, a vallásosság, a csoporttagság és a kollektív önértékelés – a zárt intézményekben élő fiatalok érzelmi állapotát.

Az adatgyűjtés során személyesen volt lehetőségünk a fiatalokkal találkozni és felvenni velük a többkérdéses interjút. Az alábbi intézetekben jártunk: Esztergomi Speciális Gyermekotthoni Központ, Rákospalotai Javítóintézet és Központi Speciális Gyermekotthon, Aszódi Javító Intézet, valamint a Szőlő utcai Budapesti Javítóintézet. Az intézmény falain belül átélt érzelmek mérésére a Módosított Diszkrét Emóciókat Vizsgáló Kérdőívet használtam fel, amely külön mérte az elmúlt két hétben átélt pozitív és negatív érzelmeket.

Az eredmények azt mutatják, hogy az érzelmek kapcsolatban állnak az észlelt társadalmi pozícióval, a vallásossággal, az egyén csoporttagságaival, valamint az intézményhez fűződő érzéseivel. Például azok a fiatalok, akik képesek voltak új csoportkapcsolatokat kialakítani, gyakrabban éltek át pozitív érzelmeket. Ezzel szemben a vallásosság elsősorban a negatív érzelmek szintjén hozott eltéréseket: a vallásos fiatalok ritkábban tapasztaltak negatív érzelmeket, mint nem vallásos társaik.

LÉBER-FRANK ANNA
leberfrank21@student.elte.hu
Pszichológia
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

SZEKERES-KOVÁCS PETRA
petra2003@student.elte.hu
Pszichológia
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

*Témavezető:
Dr. Lantos Nóra Anna
egyetemi adjunktus, ELTE PPK*

Az LMBTQI párok általi örökbefogadással kapcsolatos attitűdök

Kulcsszavak: LMBTQI, örökbefogadás, attitűd, empátia, érzelmek

Kutatásunk során az LMBTQI párok általi örökbefogadással kapcsolatos attitűdöket vizsgáltuk. A szakirodalomban azt találtuk, hogy az edukációnak (olyan szövegeknek, amelyek mélyebben ismertetnek egy bizonyos témát) és a kontaktusnak (kisebbségi csoporttal való találkozás) pozitív hatása van az attitűdre, érzelmekre és empátiára. Az eljárás során az edukáció és az indirekt kontaktus pozitív hatását alkalmazzuk, azt feltételezve, hogy ezek hatására pozitív irányba mozdul el az attitűd, empátia és az érzelmek, ezért két csoportot hoztunk létre (kísérleti és kontroll). A kontroll kondícióban az örökbefogadás lehetőségéről és annak a gyermek fejlődésére gyakorolt hatásáról olvashattak, majd egy heteroszexuális pár örökbefogadási történetével ismerkedhettek. A kísérleti kondícióban az LMBTQI párok általi örökbefogadás hatásáról létező tévhitet kívántuk eloszlatni, és egy LMBTQI pár örökbefogadási nehézségeit ismerhették meg. A mintánkban kizárólag heteroszexuális személyek szerepeltek, mivel feltételezésünk szerint torzító hatása van, ha a kitöltő az LMBTQI közösséghez tartozik. A kutatásunk során saját skálákat alkalmazzunk.

A történetben szereplőkkel szemben mindkét csoport mutatott empátiát, viszont a kontrollcsoporttal szemben szignifikánsan magasabb volt, amely felveti azt a kérdést, hogy az emberek nehezebben érznek empátiát a külső csoport (outgroup) tagjaival szemben. A statisztika sem az attitűdben, sem az érzelmekben, sem az empátiában nem mutatott különbséget a két csoport között. A vallásosság és a politikai orientáció viszont negatív irányú közepes erősségű kapcsolatot mutatott az attitűddel. Minél vallásosabbnak tartja magát, és minél jobboldalibb nézetekkel rendelkezik az illető, annál negatívabb attitűdöt tanúsít az LMBTQI párok általi örökbefogadással kapcsolatban.

Kutatásunk limitációja közé tartozik a kicsi elemszám, valamint az, hogy mi, a szakirodalommal szemben, csak indirekt kontaktust tudtunk alkalmazni, amelynek nincs olyan erős hatása, mint a direkt kontaktusnak. Tehát nem biztos, hogy az indirekt kontaktus elegendő ahhoz, hogy jelentős attitűdváltozást idézzon elő. Ezért a jövőbeli kutatások során érdemes lenne bevonni a direkt kontaktust is.

NEDA DASTAFKAN

nedadastafkan0@gmail.com

Pszichológia

BA, 5. félév

Pécsi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

dr. Vincze Orsolya

egyetemi docens, PTE BTK

**A perzsa pragmatikus sémák használata a bevándorlók generációi között
határokon átívelően**

Kulcsszavak: Cultural pragmatic schema, Immigrants, Persian language, Politeness, Ta'arof

Cultural pragmatic schemas are tools speakers utilize to navigate communication, which can foster better adaptation or lead to cross-cultural pragmatic failures, especially in the migration context. This study investigates the recall, recognition, and naming of Persian culturally specified pragmatic schemas—*ta'arof*, *shekasteh-nafsi*, *sharmandegi*, and *ru-darbayesti*—among two generations of Iranian immigrants and non-immigrants. A total of 41 participants completed a repetitive experimental paradigm involving recalling a story infused with neutral and highly Persian pragmatic schematic sentences, along with questionnaires assessing value orientation, national identity, and frequency of language use. The findings reveal that the story recalls tend to become simpler over time while incorporating additional elements of Persian politeness, such as the concept of "*aberru*." Differences were observed in the types and distribution of schemas, with *ta'arof* emerging as dominant across retention, recognition, and explicitly naming, whereas *shekasteh-nafsi* was the least presented. Cultural pragmatic schemas are strongly tied to social interaction and not influenced by national identity despite the high national identity of the sample. Conservation values selectively contributed to great awareness of some particular schemas, such as *sharmandegi* and *ru-dar-bayesti*, which aim to avoid face-threatening acts. Overall, culturally specific pragmatic schemas are highly can be influenced by residency and migration status, persisting in various forms and degrees. However, the study's online nature and limited sample size constrain the generalizability of the findings. Future research should include a more extensive and diverse sample, including Iranians living abroad, and consider the effects of political, religious, and acculturation factors to provide a more comprehensive understanding of cultural immersion. This study may help better understand the psychological and linguistic dynamics in immigrant communities and contribute to developing immigrant policies, education, well-being, and public relations.

Pedagógiai, Pszichológiai,
Andragógiai és
Könyvtártudományi
Szekció

ANDRAGÓGIA ALSZEKCIÓ

Alszekció elnök: Kispálné Dr. Horváth Mária

Alszekció koordinátor: Dr. Vincze Szilvia

37. OTDK PPAK Szekció
Andragógiai alszekció
Andragógia 1.

Dr. Hegyi-Halmos Nóra
Eötvös Loránd
Tudományegyetem

Dr. habil. Újvári Edit
Szegedi Tudományegyetem

Dr. Márkus Edina Ilona
Debreceni Egyetem

CSETE LÁSZLÓ

Emberi erőforrás tanácsadó

MSc, 2. félév

Széchenyi István Egyetem

Apáczai Csere János Kar

Témavezető:

Dr. Pongrácz Attila

egyetemi docens, SZE AK

Pályaválasztás dilemmája, a Honvéd Kadét rendszer vizsgálatán keresztül

Kulcsszavak: pályaválasztás, Honvéd Kadét Program, pályaorientáció, iskolaválasztás

TDK-dolgozatom fő témája a pályaválasztás dilemmája. Írásomban azt vizsgáltam, hogy mi alapján kerültek, a gyermekek egy adott pályára. Milyen szűrőkön keresztül választotta ki az iskola gyermekeket, mi alapján választották ki a szülők a gyermekeknek legmegfelelőbbnek ítélt intézményt. Milyen szabályok mentén biztosítja az oktatáspolitikát, hogy a szülők és az intézmények azonos elvek mentén legyenek képesek a gyermekek iskoláztatását tervezni.

Kutatásomat a Honvéd Kadét rendszerben tanuló diákok körében a Honvéd Kadét Szakképzést folytató Komárom Esztergom Vármegyében működő intézményekben végeztem. Fontosnak tartottam vizsgálni a pályaorientációban érintett szervezetek valódi szerepét, a pályaválasztást befolyásoló tényezőket továbbá azt, hogy mennyire döntöttek tudatosan a családok az iskolaválasztáskor, valamint, hogy mennyire volt jellemző az, hogy a gyermek jövőjével kapcsolatban konkrét célok fogalmazódnak meg már ebben az időszakban, és ezek mennyire voltak befolyással a végső döntésre.

Munkám során a következő kutatási kérdéseket foglalmaztam meg: Milyen tényezők befolyásolják a legjobban a pályaválasztást? Milyen fórumokon kapnak tájékoztatást a diákok a pályaválasztási lehetőségekkel kapcsolatban? Milyen módszerekkel szólítja meg az iskola a gyermekeket, milyen fórumokon tudja az iskola elérni a leendő diákokat? A honvédségnek melyek azok a területei, amelyek legjobban érdeklik a diákokat?

Kutatásom során egyaránt alkalmaztam kvantitatív és kvalitatív kutatási módszereket. Kvantitatív módszerként, elsősorban fenntartói és intézményi statisztikai adatok másodelemzését végeztem el, valamint online kérdőíves felmérést folytattam a vizsgált intézmények diákjainak körében. A Honvédelmi Minisztérium Oktatási és Ifjúságstratégiai Főosztály, Ifjúságstratégiai Osztály 2023 októberi adatszolgáltatása alapján Komárom Esztergom Vármegyében 197 diák tanul Honvéd Kadét szakképzésben, a kérdőívekkel őket próbáltam meg elérni. Kvalitatív kutatási módszerként fókuszcsoporthoz készítettem diákokkal, interjút pedagógusokkal.

FARKAS REBEKA

Kulturális mediáció

MA, 4. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Juhász Erika

főiskolai docens, DE BTK

Kulturális központok célcsoportelérése: Agorák a közösségi művelődés szolgálatában

Kulcsszavak: kulturális központok, marketingszegmentálás, célcsoportalapú rendezvényszervezés, igényfelmérés

Kutatásom fókuszában a kulturális, közművelődési intézmények és szervezetek célcsoportelérésének lehetséges módszerei és eljárásai állnak a rendezvényszervezés és a marketingkommunikáció vonatkozásában. Az Agora és az Agora Pólus projektekben részt vett 13 intézmény tevékenységét vizsgálom, mert úgy gondolom, ezek szakmai csúcsintézményként tevékenységükkel élen járnak. A teljes és átfogó kép elnyeréséért a Kulturális Statisztikai Adatszolgáltató Rendszer 2022. évi 1438 – Közművelődési Statisztika eredményeinek elemzése mellett az agorák Facebook-oldalait és bejegyzéseit vizsgáltam 2024. január 1. és 2024. február 1. között. Emellett az agorák elméleti hátterének megismeréséért – a fellelhető szakirodalmak tanulmányozásán túl – félig strukturált interjút készítettem Németh János István kultúrakutatóval, aki a kezdetektől részese volt az intézmények működésének. A vizsgált központok marketing és rendezvényszervezési eljárásainak széles körű bemutatása érdekében további három félig strukturált interjút készítettem három kiemelkedő eredményeket felmutató agora vezetői pozícióban munkálkodó kollégájával.

Dolgozatom célja az agorák működésének és jó gyakorlatainak bemutatásával az, hogy egy olyan adaptálható módszertárt foglaljak össze, ami a közművelődési és a kulturális területen tevékenykedő szakemberek számára példaértékű gyakorlatokat és kezdeményezéseket tartalmaz a gyakorlati munkát megalapozó elméleti háttér ismertetése mellett.

FREY KITTI JUDIT

Közösségszervezés

BA, 6. félév

Szegedi Tudományegyetem

Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Témavezető:

Dr. Keczer Gabriella

habilitált főiskolai tanár, SZTE JGYPK

Karrier és/vagy család?

Egy közösségszervező szakos hallgatók körében végzett kutatás eredményei

Kulcsszavak: családalapítás, karriertervezés, közösségszervező hallgató

Kutatásom a diplomaszerezés előtt álló közösségszervező hallgatók családalapítási és karriertervezési döntéseit, valamint az ezeket befolyásoló tényezőket vizsgálta. A kutatásba 14 fő harmadéves, nappali tagozatos hallgatót vontam be, akik az évfolyam több mint 40%-át jelentik. Kutatási módszerként fókuszcsoporthoz tartozó interjúkat alkalmaztam, négy beszélgetést folytattam le.

A kutatási kérdésekre adott válaszok alapján a következő megállapításokat tettem. 1. Hogyan gondolkodnak a hallgatók a karrierépítésről, a gyermekvállalásról és ezek összeegyeztethetőségéről? A hallgatók számára a karrierépítés fontos, de a családalapítás is jelentős szerepet játszik. Úgy vélik, hogy napjainkban a munkáltatók rugalmasabbak és jobban figyelembe veszik a munkavállalók igényeit, ami megkönnyíti a karrier és a gyermekvállalás összeegyeztetését. Azonban a válaszadók megosztottak abban, hogy a gyermek lelkiileg megcsúszhat-e, ha mindkét szülő a karrierjére fókuszál.

2. Hatással van-e a karrierépítési és gyermekvállalási elképzeléseikre valamilyen (családi) minta? A hallgatók a jövőbeli karrier- és családalapítási terveit részben a szülői példák, részben saját, egyéni értékrend és elképzelések befolyásolják.

3. Ismerik-e és elégségesnek tartják-e a gyermekvállalást ösztönző állami és munkahelyi támogatásokat? A hallgatók nem kellően tájékozottak az állami támogatásokról. Óvatosan viszonyulnak a gyermekvállaláshoz kapcsolódó hitelekhez és támogatásokhoz, és úgy vélik, hogy ezek nem elegendőek. Ezzel szemben a munkahelyi támogatásokkal tisztában vannak és elégedettek ezekkel.

4. Megfigyelhető-e a hallgatók körében a kapunyitási pánik? Bizonyos mértékben igen. Bár a válaszadók egy része konkrét célokat fogalmazott meg, sokan bizonytalanságot és kétséget éreznek a terveikkel kapcsolatban. A mai világot bizonytalannak és élehetetlennek tartják saját maguk és leendő gyermekeik számára.

5. A hallgatók a jelenlegi elképzeléseik alapján beilleszthetők-e a család- és karrierorientációs modellbe? A hallgatókat a Matiscsákné család- és karrierorientációs modellje (2017) (1) alapján három kategóriába soroltam: egyensúlyozók, karrieristák és maximalisták. Az egyensúlyozók a magánélet és a munka egyensúlyára törekednek, míg a karrieristák a karrierjüket helyezik előtérbe. A maximalisták minden területen igyekeznek megfelelni, mind a családban, mind a munkában.

(1) <https://ojs.bibl.u-szeged.hu/index.php/taylor/article/view/13077/12933>

KASSAI BÁLINT

Közösségszervező

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témavezető:

Dr. Schiller Emese

egyetemi adjunktus, ELTE PPK

A munkahelyi informális tanulás vizsgálata

Kulcsszavak: munkahelyi tanulás; informális tanulás; munkahelyi környezet; HR szakemberek; diskurzuselemzés

A munkahelyi informális tanulás kulcsszerepet játszik a vállalatok működésében, különösen a gyorsan változó gazdasági környezetben, ahol az alkalmazottak folyamatos fejlődése elengedhetetlen.

Kutatásom során egy budapesti székhelyű fejvadász cég három toborzási divíziójának – Műszaki, IT és Corporate-SSC – informális tanulási folyamatait vizsgáltam. Az elemzés során félig strukturált fókuszcsoporthoz tartozó interjúk adatait dolgoztam fel az ATLAS.ti szoftverrel, amely lehetővé tette a deduktív és induktív témák részletes feltárását.

Az eredmények alapján a proaktív tanulás, a digitális források és az önfejlesztés jelentősége mindhárom divízióban kiemelkedőnek bizonyult. Az alkalmazottak gyakran használtak online platformokat és szakmai anyagokat az új ismeretek megszerzéséhez. Ugyanakkor az informális tanulási gyakorlatok és a támogató munkakörnyezet tekintetében eltérések mutatkoztak. A kooperációs lehetőségek, úgymint a projektalapú tanulás, hatékonyan támogatták a szakmai fejlődést, de a divíziók közötti együttműködés mértéke korlátozottnak bizonyult, amely a kollaborációs lehetőségek tudatos fejlesztését igényli a jövőben.

Az elemzések során külön figyelmet fordítottam a mesterséges intelligencia (MI) szerepére, amely új dimenziókat nyit a munkahelyi tanulásban. Az MI alapú eszközök, például a generatív mesterséges intelligencia, hatékonyan támogatják az informális tanulást, különösen a rutin feladatok automatizálásával, az adatvezérelt döntéshozatallal és a valós idejű visszajelzések biztosításával. Az MI használata nemcsak gyorsabb információhozzáférést tesz lehetővé, hanem elősegíti a szakmai tudásmegosztást és az önálló tanulást is, tovább növelve a munkavállalók alkalmazkodóképességét.

LACZKÓ LEVENTE BÁLINT

Közösségszervezés

BA, 3. félév

Budapesti Gazdasági Egyetem

Kereskedelmi, Vendéglátóipari és

Idegenforgalmi Kar

Témavezető:

*Dr. Benkei-Kovács Balázs
főiskolai docens, BGE KVIK*

Pilis település közművelődésének és értéktárának a vizsgálata

Kulcsszavak: települési értéktár; közművelődés; helyi értékek; helyi kulturális élet; kvalitatív tartalomelemzés

A kutatás elméleti háttéréül neves kultúra antropológusok kultúra meghatározása kerül bemutatásra a dolgozat első részében, amelyet a hazai közművelődés jogszabályi háttérének elemzése követ.

A kutatásom során Pilis Város közművelődését és értéktárát vizsgáltam, a település közművelődésének a lakosságra gyakorolt múltbeli, jelenlegi hatását elemeztem. Fő kutatási kérdéseim az alábbiak: Hogyan vélekednek a helyben élők a településen megrendezendő eseményekről és a települési kulturális intézmények szakmai működéséről?, A lakosság körében mennyire ismertek a helyi értékek?, A településen működő Települési Értéktár Bizottság a helyi értékeket hogyan mutatja be?.

A kutatás módszertani gerincét a helyi lakosok, illetve szakemberek célcsoportjai körében készített félig strukturált interjúk képezik, amelyeket a tartalomelemzés módszerével dolgoztam fel, Babbie (2017) alapján. A szakértői minta kiválasztása a város vezető kulturális intézményeit szólítja meg, míg a lakosság körében szélesebb körű adatfelvétellel, 3 generáció bevonásával készült el az interjú (n=9). Az interjúalanyok kiválasztása célzott megkeresésen alapul.

A kutatás eredményeként a lakossági interjúk tartalomelemzése során a kulturális életéről való vélekedésük alapján szétválasztásra került 3 különböző csoport: a konzervatív, passzívan elutasító csoport, a kritikus, de nyitott és a lelkes résztvevők klaszterei. A kulturális rendezvények közül kiemelten vizsgáltam a Pilisi Szüreti Bál és Felvonulás és a Városnap programokat. Az interjúk alapján egyértelműen látható volt, hogy míg a Szüreti Bálnak a város kulturális életében kiemelkedő szerepe van, addig a Városnapról a helyi lakosok rossz véleménnyel bírnak.

A szakértői interjúkból kiolvasható volt, hogy a lakosság körében jelenleg egyfajta érdektelenség figyelhető meg a megrendezett események tekintetében, megállapítható, hogy a helyi lakosokat egyfajta passzivitás és szkepticizmus jellemzi az értéktár bővítésével kapcsolatban is.

Az összegzésben készült SWOT analízis nyomán fejlesztési javaslatokat fogalmaztam meg a helyi közművelődés és értékgyűjtés fellendítése céljából.

Eredményemnek tekintem, hogy a kutatásom elkészülte után a döntéshozókkal ismerttettem azt és így együtt tudtunk gondolkodni a fejlesztések elindításában. A helyi kulturális koncepció kialakításához segítőknek kértem fel. Ezen felül a Képviselő-testület felkért, hogy legyek tagja a Települési Értéktár Bizottságnak.

RÁCZ DEBÓRA

Közösségszervezés

BA, 6. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Juhász Erika

főiskolai docens, DE BTK

**Hajdúböszörmény lokális téri elemzése és a felnőttképzés és -oktatás vizsgálata a településen
- Hajdúböszörmény a Hajdúk fővárosa -**

Kulcsszavak: Hajdúböszörmény, felnőttoktatás, lokális téri elemzés, hajdúk, képzés

A dolgozatom fő témája Hajdúböszörményt meghatározó tényezők elemzése és az ott meglévő felnőttoktatás és -képzés jellemzése. Célom, hogy megismertessem a településre ható tényezőket, amelyekre egy fejlesztés folyamán lehet építeni, illetve bemutatni a felnőttképzéssel és -oktatással foglalkozó intézményeket. A kutatás végkifejlete egy esettanulmány az Északi Agrárszakképzési Centrum Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum Szakképző Iskola és Kollégiumról, ahol részletes elemzést követően bemutatásra kerül pár fejlesztési javaslatom is a felnőttoktatás és -képzést tekintve.

A dolgozatom során először szekunder kutatási módszert alkalmaztam, amely szakirodalom feldolgozást jelent, majd pedig a dolgozatom második felében primer kutatási módszert alkalmaztam az esettanulmány elvégzéséhez, mely során interjút készítettem az intézményvezetővel és tanulmányoztam az intézmény belső dokumentumait. A dolgozat hasznos lehet, mivel alapot adhat további kutatások és fejlesztések elkészítéséhez, illetve elősegíti Hajdúböszörmény jobb megismerését.

SZABÓ IVETT

Közösségszervező

BA, 4. félév

Nyíregyházi Egyetem

Témavezető:

Dr. Drabancz Róbert

főiskolai docens, NYE

Kurucok öröksége Vaján

Kulcsszavak: helyi értékek; kulturális örökség; kurucok; hagyományok;

Dolgozatom fő témája II. Rákóczi Ferenc és kurucok örökségének vizsgálata Vaja településen. A Rákóczi-szabadságharc történelmi emlékei és hagyományai fontos szerepet töltenek be a város életében. Tanulmányomban a kuruc hagyományok kialakulását, legfontosabb jellemzőinek bemutatását, valamint a város életében betöltött szerepét vizsgáltam. Kutatásomhoz történeti és empirikus módszereket is alkalmaztam a helyi megemlékezések elemzésére, valamint a generációk körében végzett kérdőíves felmérésekre. A kutatásom célcsoportja a helyi általános iskolások voltak, illetve helyi hagyományőrök. A kutatásom végére, arra a következtetésre jutottam, hogy a kuruc kor kulturális öröksége (hagyományok, épített örökségek) áthatják a közösség életét, így egy erős kulturális identitás kialakítását teszik lehetővé. Kiderült számomra az is, hogy a modern technológia és a közösségi média bevonása elősegítené a hagyományok népszerűsítését a generációk körében.

SZATMÁRI ESZTER
Közösségszervezés BA
BA, 6. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Fintor Gábor
egyetemi tanársegéd, DE BTK*

Színházba járási szokások és a Déryné program vizsgálata
Összehasonlító kutatás a Tokaj Fesztiválatlan és a veresegyházi Mézesvölgyi Nyár látogatói
körében a 2023-as szezonban

Kulcsszavak: Déryné Program; színházi nevelés; színházlátogatás; kulturális egyenlőség

A Déryné Program célja, hogy a minőségi színházi élményt mindenki számára elérhetővé tegye, így hozzájárulva a kulturális egyenlőséghez.

A kutatásom során a következő kérdésekre kerestem a választ: Hogyan vélekednek az emberek a színházi nevelés fontosságáról? Milyen mértékben ismert a Déryné Program a közönség körében? Befolyásolja-e a színházlátogatási gyakoriság a Déryné Program ismertségét? Milyen mértékben osztják a színház iránt elkötelezettek a Déryné Program azon nézetét, hogy a színház mindenki számára elérhető legyen?

A kutatás eredményei számos területen nyújthatnak értékes információkat. A kultúra területén dolgozó szakemberek számára a Déryné Program hatékonyságát és a vidéki kulturális élet helyzetét illetően nyújthat új ismereteket.

A kutatásomhoz szükséges adatokat 2023 nyarán a tokaji Fesztiválatlanban és a veresegyházi Mézesvölgyi Nyáron kérdőíves módszerrel gyűjtöttem (N=787). A kapott adatok alapján elemeztem a nézők színházlátogatási szokásait, a fiatalok színházi nevelésének fontosságát és a Déryné Program ismertségét. Négy olyan hipotézist állítottam fel, amelyek a témával kapcsolatos korábbi ismereteim és a szakirodalom tanulmányozása során fogalmazódtak meg bennem. Az eredmények alapján a hipotézisek teljesültek. Első feltételezésemnél a válaszadók többsége úgy vélte, hogy a színháznak kiemelt szerepe van a fiatalok nevelésében. A második hipotézisem alapján a Déryné Program népszerűsítése még fejlesztésre szorul, hiszen a vizsgált nagyközönség jelentős része nem ismeri a Programot. A harmadik állításom eredményei szerint a színházlátogatás gyakorisága és a Program ismertsége között szoros összefüggés van. A színházlátogatók körében a Program ismertsége a látogatások számával nő. A negyedik feltételezésem alapján elmondható, hogy a színház iránti elkötelezettség és a Program céljai között van egyezés. A vizsgált közönség körében elmondható, hogy azok, akik számára fontos a színház, általában egyetértenek a Déryné program azon törekvésével, hogy a kultúra mindenki számára elérhető legyen.

A kutatás eredményei azt mutatják, hogy a Déryné Programnak van potenciálja, és a színházlátogatók jelentős támogatói lehetnek. A továbbiakban érdemes a programot még ismertebbé tenni, és a színházakkal való együttműködést erősíteni.

VIDA SÁRA FANNI

Közösségszervezés

BA, 6. félév

Szegedi Tudományegyetem

Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Témavezető:

Dr. Keczer Gabriella

habilitált főiskolai tanár, SZTE JGYPK

**A munkaerőpiac kompetencia-elvárásainak alakulása és
az oktatásban és a képzésben dolgozó szakemberek alkalmazkodási lehetőségei**

Kulcsszavak: kompetencia; soft skill; hard skill; mesterséges intelligencia

Kutatásom során azt vizsgáltam, milyen változások következnek be a munkaerőpiacon elvárt kompetenciákban a mesterséges intelligencia és a digitalizáció hatására és az oktatási-képzési rendszerekben dolgozó szakemberek hogyan tudnak ezekre reagálni. Kilenc olyan személlyel készítettem félig strukturált interjút, akik az oktatás-képzés valamely területén dolgoznak. Ketten a szakképzésben, 5-en a felsőoktatásban oktatnak, ketten pedig a kereskedelmi és iparkamarában foglalkoznak képzésekkel. Kutatásom szándékoltan arra irányult, hogy az oktatási-képzési tevékenységek megvalósítói mit gondolnak a fenti kérdésekről, azaz nem az ágazati irányítás, a szakpolitikák alakítói, az oktatási-képzési rendszer központi intézményeinek tudására és véleményére voltam kíváncsi, hanem azokéra, akik a kompetencia-fejlesztést ténylegesen végzik. Az interjúk száma ugyan nem teszi lehetővé, hogy a kutatási eredmények alapján általános következtetéseket fogalmazzunk meg, de mivel a minta kompetens személyekből áll, vizsgálatom mind önálló kutatásként, mind egy lehetséges nagyobb kutatás pilotjaként megállja a helyét.

Kutatási kérdéseim és a legfontosabb eredmények:

1: Milyen soft és hard skillekre van szükség az Ipar 4.0 által befolyásolt munkaerőpiacon?

A válaszadók szerint a következő kompetenciák a legfontosabbak ma a munkaerőpiacon: rugalmasság, önismeret, kreatív gondolkodás, problémamegoldó képesség, kommunikációs képességek, alkalmazkodó képesség, idegen nyelv használata, önállóság és informatikai ismeretek. Látható tehát, hogy alanyaim hard és soft skilleket egyaránt említettek.

2: Hogyan reagálnak az oktatási rendszerben dolgozó szakemberek a munkaerőpiacon végbemenő változások következtében?

A felsőoktatásban dolgozók rugalmasabban tudnak reagálni a munkaerőpiacon végbemenő változásokra, mert a Képzési és Kimeneti Követelmények rendszere (KKK) hagy bizonyos teret az oktatóknak. Ezzel szemben a szakképzésben dolgozók számára nagyon merevek az oktatás keretei, így nemigen van lehetőségük eltérni a KKK-ban és Programkövetelményekben (PK) meghatározottaktól, legfeljebb javaslatot tudnak tenni a KKK és a PK megváltoztatására. Ezzel ellentétben a kereskedelmi és iparkamara az intézménnyel kapcsolatban lévő vállalkozók igényeihez igazíthatja a képzéseit és ezek naprakészen tartásával tudnak reagálni a munkaerőpiaci kompetencia-elvárások változására. Kivéve azoknál a képzéseknél, melyek kötelezően előírtak a munkavállalók számára.

37. OTDK PPAK Szekció
Andragógiai alszekció
Andragógia 2.

Dr. Benkei-Kovács Balázs
*Budapesti Gazdaságtudományi
Egyetem*

Dr. Juhász Erika
Debreceni Egyetem

Dr. habil. Bacsa-Bán Anetta
Dunaújvárosi Egyetem

BORDIGNON-BINECZ MÁRTA

Kulturális mediáció

MA, 1. félév

Széchenyi István Egyetem

Apáczai Csere János Kar

Témavezető:

*Dr. Lanczendorfer Zsuzsanna
egyetemi docens, SZE AK*

**A közösségfejlesztés lehetőségei egy életút tükrében –
Papp Imre sümegi várkapitány sikertörténete**

Kulcsszavak: fenntarthatóság; életpálya; hagyomány- és értékteremtés; kultúraközvetítés; közösségépítés

Témaválasztásom indoka az volt, hogy tudni szerettem volna azt, hogy hogyan képes egy ember ekkora „lábnyomot hagyni” a Dunántúl „kulturális térképén”, a Somló-vidék és a Tapolcai-medence vonzáskörzetében, úgy, hogy egyszerre építészeti-, kultúrtörténeti értéket teremt, hagyományt őriz, közösségeket hoz létre és fejleszt. Célom egyben a csaknem négy évtizedes családi gazdaságfejlesztési modell hű bemutatása. A vizsgált egyén oldaláról megközelítve szándékoztam bemutatni egy sikertörténetet, feltárni, ismertetni egy olyan életutat, amely sokunk számára példaértékű lehet. Kutatásom során több módszert is alkalmaztam: személyiség- és életút vizsgálatot, interjú metodikát. A kutatási alanyomon – Papp Imre várkapitány úron – kívül 12 fővel készítettem interjút, így például a szálloda igazgatóasszonyával, a város polgármesterével, a hotelben dolgozó alkalmazottakkal, a család egyik barátjával. Célom az volt ezzel, hogy árnyaltabb, objektívebb, hitelesebb képet tudjak nyújtani a kutatott személyről és tevékenységéről. Összegyűjtöttem a vizsgált egyéniségről megjelent sajtó- és média anyagot, családi dokumentumokat, valamint a témával kapcsolatos szakdolgozatokat, kéziratokat. Dolgozatomban bemutatom azokat a programokat, és közösségeket is, melyek kapcsolódnak, illetve létrejöttek Papp Imre személyiségének és tevékenységének köszönhetően. 35 év egyéni és közösségi eredményeit, ma is sikeresen működő közösségeit, és a Sümeg városában zajló magasszintű kultúrát kívánom kutatásommal prezentálni, a helyi örökségvédelmi törekvés jelentőségét is érzékeltetve. Igyekeztem az életpálya minden fontosabb állomására kitérni, bemutatni egy olyan embert, családi vállalkozást, amely követendő mintaként szolgálhat, és egyben gazdagítja nemzeti kultúránkat, identitásunkat.

CSÉPLŐ NOÉMI

Kulturális mediátor

MA, 4. félév

Szegedi Tudományegyetem

Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Témavezető:

Dr. Szirmai Éva

ny. főiskolai docens, SZTE JGYPK

**Edward William Cole és a Book Arcade, valamint helyük és szerepük
az ausztrál tömegkultúrában**

Kulcsszavak: kulturális mediátor; Ausztrália; tömegkultúra; globalizáció

Edward William Cole-lal egy ifjúsági könyv fordítása kapcsán találkoztam. A Manó Könyvek jóvoltából én fordíthattam Amelia Mellor *The Grandest Bookshop in the World* című könyvét, és megfogott ennek az embernek az élettörténete, a tanulási vágya, a világlátása, az, ahogy konzervatív viktoriánusként mégis kilógott a saját korából. Lenyűgözött az általa létrehozott Book Arcade összetettsége, és nagysága, amely szinte önálló kis univerzumként működve Melbourne kulturális életében mindennek és mindenkinek helyet biztosított. Többet akartam tudni róla, felderíteni azt az utat, amit bejárt, hogy elérje, megvalósítsa az álmát. Ennek eredménye ez a dolgozat, mely magyar nyelven elsőként igyekszik bemutatni e kivételes ember életét és munkásságát.

Edward William Cole 1852-ben iskolázatlanul, aranyásó szerencsevadászként érkezett Ausztráliába, majd 1883-ban megnyitotta Melbourne-ben a világ legnagyobb könyvesházát, a Cole's Book Arcad-et, és kora egyik meghatározó gondolkodójává, véleményformálójává vált. Dolgozatomban vizsgálom, hogy E. W. Cole életének állomásai, személyiségének meghatározó vonásai, személyes érdeklődése és törekvései miként tették lehetővé ezt a rendkívüli életutat. Igazolni kívánom, hogy ez a különleges ember – korát messze megelőzve – érāja egyik legfontosabb kulturális mediátorává vált, s ezzel egy időben a Cole's Book Arcade Melbourne, Ausztrália és a világ egyik legnagyobb könyvesházaként és egyben a világ első szuperáruházaként a tömegkultúra fellegvárává nőtte ki magát.

E. W. Cole életútját követve igazolást keresek azon feltevésemre, hogy a társadalmi, szociális és kulturális környezet, történelmi helyzet nagyban segítette Cole munkáját, fejlődését és a Book Arcade létrejöttét, elfogadottságát.

Kutatásom módszertani alapelveként a primer források feldolgozását tűztem ki célul, így saját írásain keresztül tanulmányozom E. W. Cole fennmaradt kulturális örökségét, vizsgálom műveinek ismertségét, elterjedtségét és időtállóságát.

A történelmi-kulturális háttér felderítésében elsősorban magyar és angol nyelvű nyomtatott forrásokra támaszkodom, míg E. W. Cole életének és munkásságának, valamint a Book Arcade történetének feldolgozása során – a magyar nyelvű nyomtatott és online források hiánya miatt – főleg angol nyelvű, többségében online elérhető forrásokat használok fel, kiemelten kezelve E. W. Cole saját írásait.

HORVÁTH ZOLTÁN

Közösségszervezés

BA, 3. félév

Nyíregyházi Egyetem

*Témavezető:
Dr. Drabancz Róbert
főiskolai docens, NYE*

A kisvárdai közművelődés a rendszerváltás korában

Kulcsszavak: Kisvárdai; rendszerváltás; közművelődés;

Dolgozatomban a kisvárdai közművelődés alakulását kívántam megvizsgálni a rendszerváltás körüli időszakban. Részben a strukturális, részben a tartalmi változásokat vettem nagyító alá. Különös figyelmet fordítottam annak feltárására, hogyan alakult ki és fejlődött a színházi fesztivál hagyománya. Kutatómunkám során – mivel kevés volt a nyomtatott forrás, az elérhető intézményi dokumentáció – a szemtanú-émlékezők elbeszéléseire is nagyban támaszkodtam (oral history). Így árnyaltabb képet kaptam a változásokról, és olyan szempontok, részletkérdések is felszínre kerültek, amelyek az intézményi dokumentációból érthetően hiányoznak.

Kutatásom során feltártam és áttekintettem több helyi könyvtár helyismereti, helytörténeti anyagát, másodsorban félig strukturált interjú segítségével bontottam ki azokat a folyamatokat és tényezőket, amelyek a rendszerváltás körüli időszak helyi kulturális kezdeményezéseit elindították. Az interjúknak köszönhetően megelevenedtek előttem a forrásokban csak szószavúan ismertetett események, arcok rajzolódtak ki az intézményi dokumentációban sokszor említett nevek mellé.

Munkám során arról győződhettem meg, hogy a rendszerváltozás alaposan felkavarta a kisvárdai közművelődést, mert ami addig állami támogatásból működött, annak az új viszonyok között részben a civil szféra segítségével kellett biztosítani a működéséhez szükséges forrásokat, feltételeket. Megértettem, hogy fontosak azok az emberek, akik ragaszkodnak az elképzelésükhöz, és minden erejükkel felhasználva tesznek is a közösségért, akár annak tudatában is, hogy a munkájukat nem fogják kellőképpen honorálni. Így dolgozatommal reményeim szerint az régió emlékeztetőtörténeti kutatásaihoz is hozzájárultam.

KOTA DOMINIKA

Közösségszervezés
BA, 6. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

SEBŐK LAJOS

Kulturális mediáció
MA, 2. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

SZABÓ TAMARA

Közösségszervezés
BA, 6. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Márkus Edina Ilona
egyetemi adjunktus, DE BTK*

Debreceni egyetemisták kulturális érdeklődése, intézménylátogatási szokásai

Kulcsszavak: egyetemi hallgatók; kulturális érdeklődés; kultúrához való viszony

A Debreceni Egyetemen tanulók által létrejött hallgatói közösség összetételét tekintve igencsak sokszínű és változatos. Ez a változatosság jelentős mértékben megmutatkozhat a hallgatók kulturális érdeklődésében, valamint kulturális intézménylátogatási szokásaikban.

Az egyetemista célcsoport kulturális részvételének vizsgálata nem ritka a szakirodalomban (Fekete & Prazsák, 2012; Hegedűs, 2016; Pavluska, Jakópánecz, & Törőcsik, 2018), azonban az utóbbi években nem volt ilyen jellegű vizsgálat a célcsoportot illetően. Vizsgálatunk során arra törekedtünk, hogy a hallgatók kultúrafogyasztási, intézménylátogatási szokásait, valamint igényeit feltérképezzük. Vizsgált témaköreink közé tartozik még az információszerzés a kulturális eseményekről, valamint az intézmények esetleges látogatásának elmulasztásának okai, a hallgatók elégedettségének vizsgálata. Kutatásunk a következő kérdésekre keresi a választ: A debreceni egyetemisták mennyire ismerik a település kulturális intézményeit? Milyen kulturális területek iránt érdeklődnek? Milyen a kultúrához való hozzáállásuk? Milyen különbségek vannak a különböző karokra járó, a debreceni és nem debreceni hallgatókat tekintve? A kulturális intézmények programkínálata megegyezik-e a hallgatók érdeklődésével? Továbbá arra is keressük a választ, hogy ha nem látogatnak kulturális intézményeket a hallgatók a városban, az miért van és milyen más lehetőségeket részesítenek előnyben. Online kérdőívünket 1013 hallgató töltötte ki, az adatokat SPSS statisztikai szoftverrel elemeztük, egy- és többváltozós elemzéseket végeztünk. A kulturális érdeklődés alapján 3 hallgatói klasztert azonosítottunk.

Az eredményeink segíthetik a debreceni kulturális intézmények munkáját, az eredményeket figyelembe véve célzott kínálatot is kialakíthatnak a hallgatók számára.

KOVÁCSNÉ DÁVID ZSANETT

Közösségszervezés
BSc, 2. félév

Széchenyi István Egyetem
Apáczai Csere János Kar

*Témavezető:
Dr. Vehrér Adél
egyetemi docens, SZE AK*

**Az olvasás mint közösségi élmény –
Olvasásnépszerűsítő kezdeményezések Magyarországon napjainkban**

Kulcsszavak: olvasás; olvasásnépszerűsítés; közösség; közösségépítés; mozgalom

Dolgozatomban egy általános társadalmi jelenségre reflektálva tárom fel az olvasásnépszerűsítéssel kapcsolatos hazai trendeket. Minden évben születnek kutatások az olvasási szokásokról hazánkban és nemzetközi viszonylatban is. Az 1990-es évektől az olvasási kedv jelentősen csökkent, mára harmadára esett vissza a rendszeres olvasók száma. A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság legfrissebb kutatása szerint 2020-ban a felnőtt magyar lakosság 13 %-a, 2023-ban 15 %-a olvasott hetente. Ez lassan növekvő tendenciát mutat, mely az elmúlt években indított olvasásnépszerűsítő kezdeményezéseknek is köszönhető. Ezek az akciók a különféle platformokon igyekeznek elérni az olvasni nem szándékozó egyéneket, motivációt adva nekik az olvasáshoz. Dolgozatomban ezeket az olvasásnépszerűsítő kezdeményezéseket vizsgáltam. Kiemelt figyelmet fordítottam a témában létrejött online és offline csoportokra, a mögöttük álló média személyiségekre és az új folyamatok nyomán kialakuló közösségekre. Munkámban a három (Szabados Ági, Vecsei H. Miklós és a Szendrői Csaba nevéhez kötődő) legismertebb mozgalmat vizsgálom. Azt vizsgáltam, hogy az olvasást népszerűsítő mozgalmak milyen mértékben és milyen hatékonysággal képesek elérni az embereket, illetve mekkora ezek közösségépítő szerepe. Kutatási céljaim között szerepelt a digitális platformok, illetve média személyiségek hatásának vizsgálata, valamint annak megismerése, hogy ezek a kezdeményezések hogyan hatnak az olvasási szokásokra, hogyan alakulnak ki közösségek mindezek nyomán.

Munkámban bizonyítottam, hogy napjainkban kiváló lehetőség rejlik a virtuális világban az olvasásnépszerűsítés terjesztésével kapcsolatban, melyhez kapcsolódik egy jelentős közösségépítő hatás is. Kutatási módszereim között szerepel kérdőívezés, online csoportok bejegyzéseinek tartalomelemzése és a témában érintett média személyiségekkel készített interjú is.

NAGY NOÉMI

Közösségszervezés

BA, 6. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Márkus Edina Ilona
egyetemi adjunktus, DE BTK*

Társadalmi innovációk a környezeti nevelés területén Európában

Kulcsszavak: társadalmi innováció, környezeti nevelés, közösségi tanulás

A környezeti nevelés egy olyan komplex folyamat, amely több tudományterületet is összekapcsol, és célja a környezettudatos viselkedés kialakítása és hosszú távú megőrzése. Bár sokan elsősorban a gyermekek számára szervezett oktatási programokra asszociálnak, a környezeti nevelés ennél szélesebb körű tevékenység: minden generáció tagjait megszólítja, és különféle tanulási környezetben valósul meg.

Pályamunkám célja olyan társadalmi innovációk vizsgálata, amelyekben megjelenik a közösségi tanulás és tágabb értelmezésben a fenntarthatósággal foglalkoznak. Célkitűzés, hogy megismerjük a vizsgálatban részt vevő kezdeményezések kialakulásának okát és innovátorát, a környezeti nevelés megjelenési formáit, társadalmi újítás módját, szervezeti kereteket és a tevékenység eredményeit.

A szakirodalom alapján áttekintettem az innováció fogalomértelmezéseit, a környezeti nevelés megközelítésére vonatkozó tanulmányokat, valamint a társadalmi innováció létrejöttéről, működéséről szóló munkákat. Az empirikus vizsgálat során félig strukturált interjút készítettem 2024 január és március között 20 kezdeményezés képviselőjével, összesen 15 különböző európai országból.

A kutatás felhívja a figyelmet a társadalmi innovációk és környezeti nevelés fontosságára, valamint segítséget nyújthat a már működő vagy a jövőben szerveződő közösségek számára.

PAPP VERONIKA CSILLA

Közösségszervezés

BA, 6. félév

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem

Pedagógiai Kar

Témavezető:

Dr. habil. Simándi Szilvia

tszv. egyetemi docens, EKKE PK

Zagyvaszántó helyi értékei a közösségi művelődésben

Kulcsszavak: értékfeltárás; helyi értéktár; közművelődés; Zagyvaszántó; közösségfejlesztés

A dolgozatom a lakóhelyem, Zagyvaszántó helyi értékeivel foglalkozik. Zagyvaszántó jelenleg nem rendelkezik helyi értéktárral, de úgy gondolom, az értékek feltárása olyan társadalmi és gazdasági folyamatokat indíthat el, amelyre nagy szüksége lenne a településnek.

Az első fejezetben az értéktárak szerepét vizsgálom meg. Az érték fogalmának meghatározása után bemutatom a Heves vármegyében folyó értékőrzéssel kapcsolatos munkát, az értékfeltárás folyamatát, a rá vonatkozó jogi szabályozásokat, illetve a kulturális alapú gazdaságfejlesztés fogalmát is körül járom. A második fejezet Zagyvaszántó történetéről szól, valamint azt is bemutatom, milyen ma a település. A következő fejezetben a saját kutatásomról írok, majd sorra veszem Zagyvaszántó helyi értékeit. Végül a kulturális alapú gazdaságfejlesztésben rejlő lehetőségekkel foglalkozom, munkámat egy összeggzéssel zárom.

SEBŐK LAJOS

Közösségszervezés

BA, 6. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Máté-Szabó Barbara
egyetemi tanársegéd, DE BTK

A szociometria és kultúra kapcsolatának vizsgálata egy ifjúsági csoport esetpéldáján keresztül

Kulcsszavak: kulturális érdeklődés; társas kapcsolatok; szociometria; ifjúsági csoport; kulturális atom

Kutatásomban a szociometria és a kultúra viszonyrendszerét próbáltam feltérképezni egy ifjúsági csoport esetpéldáján keresztül. A szociometria módszerével vizsgáltam a csoporttagok közötti szociális kapcsolatokat, azok intenzitását, kölcsönösségét és kulturális vonatkozásait. A kvantitatív elemzés lehetővé tette a csoportdinamikai változások részletes feltárását, az elméleti keretet pedig a szociometria alapvetései mellett a kulturális antropológia és a társadalom-lélektan releváns nemzetközi (Aronson, 2001; Moreno 1934,1947) és hazai szakirodalmi biztosították (Csepi, 1980; Csúsz, 1990; Hankiss, 1982; Mérei, 2004; Pataki és Hunyady, 1972). Megfigyelhető, hogy a szakirodalom kevésbé foglalkozik a kulturális atom jelentőségével (Mead, 1947), a szociometria és kultúra kapcsolatának feltárásával. Véleményem szerint fontos megvizsgálni a szociális atom mellett a kapcsolatok kulturális orientáltságát is, mivel ezen tényezők számos társas kapcsolatot befolyásoló összetevőre világítanak rá.

A vizsgálatom célja a csoportdinamika és a kapcsolati hálók alakulásának, valamint a kulturális érdeklődés és társas interakciók összefüggéseinek elemzése. A kutatás a társas készségek fejlődésére, a csoportkohézióra, a kulturális atomra és a szociális szerepek dinamikájára összpontosít. Célkitűzésem megvalósításához pontos feladatokat rendeltem. Feltételeztem, hogy a kulturális érdeklődés hasonlósága vagy eltérése hatással van a diákok közötti kapcsolatok milyenségére.

A három éven át tartó longitudinális kutatás eredményei megerősítik, hogy a kulturális érdeklődés és a szociometria kapcsolatok összevetésével létrehozható a kulturális atom, továbbá rávilágítanak eredményeim arra, hogy a kultúra meghatározó tényező a csoportkohézió és a szociometria pozíciók kialakításában, beleértve akár a perifériára szorult tagok újraintegrálódását is.

A jövőbeli kutatások során érdemes lehet megvizsgálni a kulturális és szociometria dimenziók összefüggéseit, valamint a kultúra alapú közösségépítési és szociometria modellek alkalmazhatóságát.

SZEGESDI DÓRA

Kulturális mediáció

MA, 4. félév

Szegedi Tudományegyetem

Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Témavezető:

Bozsó Renáta

mesteroktató, SZTE JGYPK

**Kistelepülési rendezvények hagyományőrző jellege és közösségépítő ereje
Mikrokutatás a Homokhátságon**

Kulcsszavak: hagyomány; rendezvények; kistelepülések

A Homokhátságon végzett mikrokutatás hátterét és eredményeit mutatja be a pályamunka. A kutatás gondolatát egy tudományos publikáció inspirálta, melyben Pusztai Bertalan történész, etnográfus a vidéki városok hagyományőrzőnek tartott rendezvényeit vizsgálta. Tekintettel arra, hogy az említett munka nem tért ki az 5000 fő alatti településekre, hiánypótlónak éreztem lakóhelyemen és környékén megvizsgálni, vajon itt is háttérbe szorul-e már a közösségi rendezvények hagyományőrző szerepe és jellege a piaci szemlélettel szemben.

Szakirodalmi tájékozódásom kiterjedt a közösségi rendezvények, „fesztiválok” mibenlétére, a jogszabályi és a gazdasági háttér áttekintésére és a vizsgálatba vont települések történetének megismerésére is. Ezt egészítettem ki saját empirikus adatfelvételekkel. Három település éves nagyrendezvényeire irányult a kutatásom. A módszertani trianguláció jegyében résztvevő megfigyeléseket hajtottam végre, interjúkat készítettem a polgármesterekkel és közművelődési szakemberekkel, valamint kérdőívet töltöttem ki a rendezvényekre látogatókkal. Arra kerestem a választ, hogy mennyire tartják fontosnak a helyi hagyományok őrzését, hogyan tudják ezt éltetni, milyen eszközök állnak rendelkezésükre és hogyan látják mindezt a résztvevők. Miközben a vizsgált falvakban is törekednek arra, hogy minél innovatívabbak legyenek, egyfajta települési imázst építsenek, a hagyományok még nagyon fontos szerepet játszanak a közösségi identitásban. Nem tapasztaltam a rendezvények elüzletiesedését, hiszen a rendezvények ingyenesek, még a kereskedőktől sem szednek helypénzt.

Eredményeim a három vizsgált településre vonatkoznak, de alapot biztosítanak egy kiterjedtebb kutatásnak a kistelepülések körében.

VERESS DORINA

Közösségszervezés

BA, 6. félév

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Márkus Edina Ilona

egyetemi adjunktus, DE BTK

A közművelődési célú intézmények és szervezetek kommunikációja Nagyrábén

Kulcsszavak: közművelődés; marketingkommunikáció; kultúrakommunikáció; marketing-mix; mediatizáció

Kutatásom témaválasztásánál elengedhetetlen volt számomra, hogy olyan témával foglalkozzak, amelyet aktuálisnak gondolok. Egyetemi tanulmányaim és a kulturális életben való munkám révén világossá vált számomra, hogy a közművelődés területén mennyire fontos a kommunikáció és a marketing.

Kutatásomban azt vizsgáltam, hogy milyen változások történtek az elmúlt 15 évben a közművelődési célú intézmények és szervezetek kommunikációját illetően Nagyrábén. Munkám során elsőként a téma megértését szolgáló, kulcsfontosságú fogalmakat ismertettem, majd a marketingkommunikáció és a szervezeti kommunikáció szakirodalmi munkái révén igyekeztem a kutatás elméleti hátterét kialakítani. Dolgozatomban megjelenik a Hajdú-Bihar vármegyei település, Nagyrábé, valamint a nagyközség közművelődési intézménye, a Kossuth Lajos Művelődési Ház és Könyvtár bemutatása. Áttekintettem az intézmények és szervezetek kommunikációs felületeit.

A kutatás kvalitatív és kvantitatív módszerekre alapul. A nagyrábéi kulturális élet szempontjából meghatározó kulcsszereplők körében félig strukturált interjúkat készítettem, a fogyasztók tapasztalatait, véleményét kérdőív segítségével tártam fel. A kérdőíves vizsgálat adatait Excel és SPSS programokkal elemeztem, egy- és többváltozós eljárásokat alkalmaztam.

Eredményként megállapítható, hogy az online médiafelületek igénybevétele mellett továbbra is szerepet kap a hagyományos, papír alapú információközlés és a személyes kapcsolattartás. Az interjúalanyok álláspontja szerint a község intézményei megfelelő módon, míg a civil szervezetek kevésbé járulnak hozzá a kulturális élet információáramlásához. A médiafelületeken történő információszerzés a generációk között már nem mutat éles különbséget. A művelődési intézmény igyekszik az online felületek bevonására, azonban nem figyelhető meg ezzel párhuzamosan több fiatal a programokon. Felmerült a kényelem, az érdeklődés hiánya, a kulturális igény/igénytelenség kérdésköre, az infrastruktúra fejletlensége.

Utolsó felvetésemként a fejlesztési javaslatok megfogalmazásakor megállapítottam, hogy a szakemberek és a fogyasztók hasonlóképpen vélekednek. Az eredmények alapján érdemes lenne létrehozni egy "MINDEN, AMI NAGYRÁBÉ" elnevezésű települési szintű honlapot, amely elősegítené az imázs kialakítását, a brand építését. A kutatás hasznosítható megállapításokat tartalmaz a település fejlesztéséhez. Kialakítható egy kulturális stratégia, amely követendő példaként, jó gyakorlatként szolgálhat más települések számára.

VÖRÖS LÓRÁNT

Közösségszervezés

BA, 6. félév

Szegedi Tudományegyetem

Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Témavezető:

Dr. Medgyesi Konstantin

főiskolai docens, SZTE JGYPK

Kultúrpolitika a bethleni konszolidáció korában Szegeden

Kulcsszavak: kultúrpolitika; Klebelsberg Kuno; Rockefeller Alapítvány; népiskolák; egyetemfejlesztés

2025-ben kerül sor Klebelsberg Kuno emlékévének hivatalos megünneplésére, amely a kultuszminiszter születésének 150. évfordulója alkalmából kap különleges jelentőséget. Ezen évforduló apropóján a téma kutatását kiemelkedően relevánsnak ítélttem, különös tekintettel arra, hogy a jelenlegi tanulmányaimat folytató felsőoktatási intézmény történeti hagyományai között is megjelenik egyfajta „Klebelsberg-kultusz”.

Kutatómunkám egyik kiinduló alapkérdése annak vizsgálata volt, hogy Klebelsberg Kuno tevékenysége milyen hatást gyakorolt a városra, és milyen konkrét intézkedésekkel járult hozzá a kulturális és műveltségi színvonal emeléséhez. Tanulmányaim során számos oktatóm ösztönzött arra, hogy mélyebben foglalkozzam Klebelsberg életművével, amelyet személyes célként tűztem ki, mivel a kutatás kezdetén csupán csekély ismereteim voltak róla.

Dolgozatom történeti jellegű kutatáson alapul, amely során empirikus mérőeszközöket nem alkalmaztam. A kutatás elsődleges forrásai a korszakban megjelent újságok, cikkek, nemzetgyűlési törvények, ülések jegyzőkönyvei, valamint Klebelsberg Kuno által szerkesztett kötetek voltak, melyeket szekunder forrásokkal, például tudományos folyóiratokkal és szerkesztett könyvekkel egészítettem ki. Az internetes források használatát korlátoztam, mivel azok pontos azonosítása és hivatkozása jelentős kihívást jelenthetett volna a kutatás hitelessége szempontjából.

Az eredmények tekintetében Klebelsberg Szeged városának kulturális fejlesztését olyan jelentős beruházások révén valósította meg, mint a tudományegyetem épületeinek felépítése és a külterületeken népiskolák létrehozása. A fejlesztések mögött meghúzódó elméleti alapok, például a neonacionalizmus és a kultúrfölény koncepciója, kulcsszerepet játszottak a megvalósítás lehetőségeinek megteremtésében.

Pedagógiai, Pszichológiai,
Andragógiai és
Könyvtártudományi
Szekció

KÖNYVTÁRTUDOMÁNY ALSZEKCIÓ

Alszekció elnök: Prof. Dr. Kiszl Péter

Alszekció koordinátor: Dr. Senkei-Kis Zoltán

37. OTDK PPAK Szekció
Könyvtártudományi alszekció
A könyvtárügy aktuális kérdései

Dr. Németh Katalin
*Eötvös Loránd
Tudományegyetem*

Dr. habil. Tóth Máté
Pécsi Tudományegyetem

Eszenyiné Dr. Borbély Mária
Debreceni Egyetem

FARKAS FANNI REGINA

farkasfanni061@gmail.com

Informatikus könyvtáros

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Bella Katalin

tanársegéd, ELTE BTK

Augmented reality könyvek magyar közgyűjteményekben

Kulcsszavak: kiterjesztett valóság; augmented reality; magyar közgyűjtemények; kódex; AR könyvek

Tanulmányomban kezdetben magával a kiterjesztett valósággal foglalkoztam azon belül is a fogalmával, csoportosításával és típusaival, illetve benne specifikusan kitérek még az AR könyvek fogalmára, illetve felépítésére és az előzményprojektjeire is. Benne mindezek mellett kiemelt szerepben foglalkoztam az egyetlen magyar nyelvű, Magyarországon készült AR könyvel, mely a Bajai Türr István Múzeum találmánya és az Örökségszálló nevet viseli. Elsősorban a magyar közgyűjteményekben (vizsgálva a múzeumokban mind magyar és nemzetközi kitekintésben is) és a könyvtárakban vizsgálom a gyakorlati alkalmazásukat, bemutatva, hogyan alakíthatja át az AR a hagyományos könyvtári élményeket egy új, még nem igen használt, fantáziadús impulzussá.

Hiszen ha példaként az AR-könyveket vesszük, láthatjuk azt, hogy hogyan képezhetnek hidat a hagyományos könyvtári tapasztalatok és a modern technológiai vívmányok közötti szakadék felett. Ellenben az AR-könyvekben rejlő ígéretes lehetőségek ellenére a még szélesebb körű elterjedésére még várni kell.

Kutatásomra pontosan az eddig említett információk miatt is mondható, hogy egy új és figyelemre méltó tendenciát tár fel: hiszen a magyarországi AR skála egyre több és több kiterjesztett valóságot használó intézmény számával növekedik. Ez egy alapvető változást jelent abban, ahogyan ezek az intézmények egy új módon, a látogatói élmény felpezsdítésével, különlegessé tételével tudnak kvázi egy új eddig nem létező csatornán interakcióba lépni a nagyközönséggel.

Az AR-könyvek mellett kiemelkedő szerepet szántam a kódexek és az augmented reality kapcsolatának és az ezt a kapcsolatot erősítő és szinten tartó projekteknek, kutatásoknak.

Egy másik fő pontban arra is szerettem volna rávilágítani, hogy mik azok a fő különbségek melyek az AR-t teszik teljesen elszeparálhatóvá a VR-tól.

Végezetül 2 darab saját kutatásom és projektem bemutatására és elemzésére kerítettem sort. Első saját projektnak egy saját magam által készített, kiterjesztett valósággal ellátott kódexlapot készítettem.

Második kutatásomban pedig még eggyel egyedibb munkára esett a választásom mely az AR egy sajátos fajtáját a marker (QR kód) alapú kiterjesztett valóságot és a mozgó objektumot ötvözte. Mert a kutatásom nem melleleg a GIF-ek és az AR között gondolt összefüggések megerősítésére és/vagy cáfolására jött létre.

Összeségében a saját projektjeimről megállapítható, hogy felöleli mindazt, amit munkám során elsajátítottam az AR elképesztő világából.

JOHANIDESZ TINA
johanidesz.tina@gmail.com
informatikus könyvtáros
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Fodor János
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Rajongói alkotások: az Organization for Transformative Works tevékenysége könyvtártudományi szempontból

Kulcsszavak: fanfiction; online adatbázisok; populáris kultúra; szerzői jog

Ebben a dolgozatban a rajongói irodalom könyvtártudományi szempontból érdekes elemei az Archive of Our Own nevű fanfiction-szolgáltató portálon és annak alapító szervezetének, az Organization for Transformative Works tevékenységén keresztül kerülnek ismertetésre. A kutatás nagyrészt angol nyelvű források segítségével történt, hiszen a vizsgált nonprofit szervezet is az Amerikai Egyesült Államokban került bejegyzésre, de ahol lehetett, a magyar vonatkozásokra is történt utalás.

A dolgozatban először a vizsgálathoz szükséges fogalmak definiálására kerül sor, majd a vizsgált portált szolgáltató szervezet és annak tevékenységének bemutatása következik. Ezután az Archive of Our Own weboldala kerül adatbázis szempontú elemzésre, majd pedig a könyvtári szolgáltatás nézőpontjából még érdekes kérdések kerülnek tanulmányozásra. Itt rövid bemutatásra kerül két másik fanfiction-szolgáltató platform működési modellje, az, hogy miben különböznek a vizsgálat fő tárgyától, és hogy miben kiemelkedőek egyébként. Azután a nyomtatásban megjelent fanfictionök mai problémáiról esik szó, és ezzel összefüggésben a rajongói irodalom és a szerzői jog kapcsolatáról. Legvégül pedig a fanfictionök szerepe kerül tanulmányozásra az olvasástanítás és az írástanítás, valamint a kritikai gondolkodás fejlesztése szempontjából.

A dolgozat célja tehát egy közösségi összefogással működtetett rajongói archívum elemzése volt, és az, hogy ez milyen tanulságokat eredményezett. A feltett kérdések többek között ezek voltak: Miben különbözik egy hagyományos könyvtári adatbázistól? Milyen problémákkal kell megküzdenie? Egyáltalán fontos ez a társadalom számára?

A végkövetkeztetés pedig az, hogy a fanfiction és a fanfiction-szolgáltatók vizsgálata lassan már megkerülhetetlennek is látszik. Ahogy az idő múlásával a határok elmosódni látszanak az internetes dokumentumszolgáltatás módszertanában, sokat tanulhatnak egymástól a fandom gyűjtemények és a könyvtárak.

JUHÁSZ ISTVÁN

juhaszpityu@gmail.com

mentálhigiénés közösség- és kapcsolatépítő

MA, 4. félév

Apor Vilmos Katolikus Főiskola

Témavezető:

Dr. Csürkéné dr. Mándi Nikoletta

főiskolai tanár, AVKF

A szolgáltatásban dolgozó könyvtárosok mentális egészségéről

Kulcsszavak: könyvtárosok; könyvtári szolgáltatás; mentálhigiéné; mentális egészség; munkahelyi mentálhigiéné

Munkámban a szolgáltatásban dolgozó könyvtárosokkal foglalkozom, akiknek a mentális egészségére irányul dolgozatom fókusza. Tízéves olvasószolgálati tapasztalattal mertem ezt a témát választani, és az elmúlt évek nehezítéseinek tükrében igencsak aktuálisnak éreztem.

Bevezetésként és a dolgozat megalapozásaként a könyvtárosság hazai gyökereiről írok, kezdve a hazai könyvtárosképzés kialakulásától, a képzés mai helyzetén át (ideértve a mentálhigiéné létét vagy épp nem létét), egészen a könyvtárosok mai helyzetéig és a társadalomban betöltött szerepükig. A COVID-19 és az energia-veszélyhelyzet okozta nehézségekre is rávilágítok, és innen viszem tovább dolgozatom fonalát a könyvtárosok mentálhigiénéje felé. Felmutatok pár felmérést másoktól, majd saját kutatásom mutatom be, mely kutatást félig strukturált interjúkra alapoztam. Fontos megjegyezni, hogy a mellékletben szereplő könyvtárostámogató biblioterápiás csoportban tapasztaltak leírása (korábban szerzett biblioterapeuta végzettségem okán) erősen kapcsolódik a dolgozatomhoz.

Záró gondolataimban összegzem a kapott eredményeket.

LITKEI LINDA

litkei.linda2@gmail.com

Informatikus könyvtáros

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Ráczné Radó Rita

Egyetemi tanársegéd, ELTE BTK

**A mesterséges intelligencia hatása a könyvtárakra és a digitalizálásra:
Előnyök és hátrányok a munkafolyamatok végzése és az alkalmazás során**

Kulcsszavak: Mesterséges intelligencia; könyvtári digitalizálás; képfelismerés; AI tudatosság; nyelvi modellek

Mindennapjainkban a digitális átalakulás egyre nagyobb jelentőségét tapasztalhatjuk meg, mely tényezők közé tartozik a mesterséges intelligenciák, ezeknek különböző algoritmusainak elterjedése is. Sok kutató foglalkozik a mesterséges intelligencia fejlesztésekkel, melyeket egyre több területen, ágazaton belül hasznosítanak a bizonyos munkafolyamatok megkönnyítésének céljából. A könyvtárak, mint releváns információt nyújtó, információs központú intézmények is elkezdtek foglalkozni ennek kutatásával, majd annak a ténynek a feltárásával, hogy milyen kockázatokat vállalna és milyen előnyöket élvezne az adott intézmény ennek bevezetésével, és alkalmazásával.

Elemzésem során bizonyítom, hogy a mesterséges intelligencia nem elveszi, hanem kibővíti a könyvtári döntéshozás és elemzés folyamatához elengedhetetlen emberi képességeket. Dolgozatomban a mesterséges intelligencia hatásait mutatom be a könyvtárak falain belül, melyeknek használata elősegítheti a könyvtári szolgáltatások minőségét, majd a felhasználók nagyobb elégedettségét is. Továbbá fő kutatási területeim közé tartozik az MI megfelelő, etikus használata a könyvtári munkafolyamatokon belül, és a szakirodalomban emlegetett AI Literacy, mint MI tudatosság fejlesztésére vonatkozó cél az intézményeken belül. Ennek nagy jelentősége van azokban az intézményekben, melyek valamilyen mesterséges intelligencia algoritmust használnak a munkafolyamatok során. Írásom kitér a könyvtári munkafolyamatokat befolyásoló MI rendszerekre, majd külön a digitalizálás munkafolyamataira, és itt az algoritmusok legfőbb hasznosítási lehetőségeire is. A digitalizálás terén külön foglalkoztam az OSZK által épülő Digitális Bölcsészeti Platformmal és az MI algoritmusok használatával a képfeldolgozás terén. Végül az MI vitatott oldala, illetve bizonyos kockázati tényezők tekinthetők át az alábbi kutatásomban, melyeken sok kutató elmélkedik mindennapjainkban is jövőnkre nézve. Ezen kockázati tényezők figyelembe vételével mérlegelni kell az emlegetett algoritmusok alkalmazását, illetve hogy az adott intelligenciának milyen szabad területet adunk a munkafolyamatokban lévő döntések meghozatalában.

MOTYOVSZKI ÉVA
shieldfan.eva@gmail.com
Informatikus könyvtáros
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Csík Tibor
egyetemi adjunktus, ELTE BTK*

Korunk dél-koreai könyvtárai

Kulcsszavak: Koreai Köztársaság; Dél-Korea; könyvtárügy; könyvtárfejlesztés

A dolgozat áttekintést kíván adni a Koreai Köztársaság (Dél-Korea) könyvtárügyéről, bemutatva a 21. század elejére elért eredményeket. A történeti fejlődés leírása nem cél, az eseményeket csak annyiban fogjuk érinteni, amennyire ez a téma szempontjából releváns. Kvalitatív módszereket használunk feldolgozva a téma angol és koreai nyelvű szakirodalmát, a vonatkozó könyvtári és oktatási statisztikákat, az ország éves könyvtárügyi jelentéseit és fejlesztési terveit.

A japán uralom alóli felszabadulás, majd a háborús, polgárháborús időszak lezárultával a Koreai Köztársaságban katonai diktatúra kezdte meg a könyvtárak fejlesztését. Dél-Korea könyvtárainak fejlesztése, a könyvtári rendszer kiépítése az állam előírta ötéves tervek szerint zajlott. A szisztematikus fejlesztések eredményeként az ezredfordulóra Dél-Korea nemcsak behozta lemaradását, hanem könyvtári rendszere a legfejlettebbek, a legjobban működők közé került. Nemzeti könyvtárakat állítottak fel, megszervezték a központi szolgáltatásokat, a közkönyvtári ellátást széleskörűvé tették, az iskolai könyvtárakat hálózattá szervezték, modernizálták a szakkönyvtárakat, és az informatizáció révén a legkorszerűbb könyvtári technológiát működtetik.

OROSZI NIKOLETT TERÉZ

oroszinikolettterez@gmail.com

Informatikus könyvtáros

BA, 6. félév

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem

Informatikai Kar

Témavezetők:

Dr. Czeglédi László

egyetemi docens, EKKE IK

Dr. Prantner Csilla

egyetemi adjunktus, EKKE IK

Magánkönyvtárak feldolgozásának lehetőségei mobilapplikációs technikákkal a 21. században

Kulcsszavak: magánkönyvtárak, mobilapplikáció, gyűjteményszervezés, Moly.hu

Dolgozatom három részből épül fel. Egy irodalomkutatással kezdődik, amelyben részletekbe menően kitérek a magyar magánkönyvtárak kialakulásának történetére, jelentőségére és szerepére. Munkámnak egy nagyobb, innovatív szeletét adja, az általam készített mobilapplikáció terv, amely a magánkönyvgyűjtők számára jó támogatást nyújthat gyűjteményük kezeléséhez. A harmadik egység pedig egy empirikus kutatás eredményeinek a bemutatása, melyben kvantitatív és kvalitatív módszereket egyaránt alkalmaztam.

Az irodalomkutatás eredménye alapján világossá vált, hogy igen nagy jelentőséggel bírtak az idők során a magánkönyvtárak hazánkban. Nagyban megalapozták könyvtártörténetünket, olyan értéket képviselnek, amelyek színesítik a magyar kultúrát. Az elméleti háttér kidolgozását követően meghatároztam a tervezett applikáció célközönségét, amely a Moly.hu felhasználói köre volt elsősorban, hiszen az oldal felhasználói közül sokan rendelkeznek vegyes méretű könyvállománnyal, így fontosnak tartottam ennek a közösségnek a bevonását kutatásomba. Online kérdőív segítségével mértem fel a célcsoport olvasási és könyvgyűjtési szokásai mellett, hogy milyen az általános megítélése a magánkönyvtáraknak, illetve azt is, hogy van-e igény egy olyan mobilapplikációra, amellyel a magánkönyvtárak állománya könnyedén kezelhetővé válik digitális formában. Aki a kérdőívben jelezte, hogy nyitott a tervezett alkalmazásról való beszélgetésre, azzal felvettem a kapcsolatot és online videóinterjú keretében megismertem elképzeléseit; ezzel feltérképeztem az általános igényeket a tervezett applikációval szemben felhasználói szemszögből. A kutatási eredményekre alapozottan készültek el az applikáció funkcionális és arculati tervei. A kutatás során kapott eredményekből az alkalmazás iránti igény megmutatkozott és kiderült, hogy a mai napig nagy jelentőséggel bírnak a magánkönyvtárak. Az interjúkból kirajzolódott, hogy főleg a magángyűjtemény kezelését segítő funkciókat helyezik előtérbe, amely fontos irányvonalat adott a tervezés során.

Összegezve tehát a kutatással és a mobilapplikáció-tervezéssel az volt a célom, hogy a könyvgyűjtőknek az állományaik feldolgozását még könnyebbé lehessen tenni, és akár naprakészen tudják követni a könyvtáraik fejlődését, haladását. Ez akár korszerűsítheti a magánkönyvtárakkal rendelkezők gyűjtési szokásaiknak megváltozását is. Ezért érdemesnek tartom ezt a témát további kutatásokkal bővíteni, amellyel a jövőben foglalkozni szeretnék.

OROSZI RICHÁRD

richard.oroszi@gmail.com

Informatikus könyvtáros

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Fodor János

egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A mesterséges intelligenciára épülő szolgáltatások hatása a könyvtárak fejlesztési lehetőségeire

Kulcsszavak: mesterséges intelligencia; stratégiai tervezés; gépi tanulás; felsőoktatási könyvtárak; MI

Cél: Dolgozatom célja az volt, hogy megvizsgáljam, milyen módokon alakítja át a könyvtárakat a mesterséges intelligencia és hogyan hat a technológia a hosszútávú fejlesztési elképzelésekre.

Módszertan: Három kutatás formájában vizsgáltam meg az MI hatásait a könyvtárakra.

Az első kutatás a szakirodalmat vizsgálta, melyben azonosítani próbáltam a könyvtári területeket, amelyek a leginkább érintettek az MI által, mindezt 68 válogatott publikációban. Az eredmények alapján a katalogizálás a leginkább kutatott terület jelenleg a szakirodalomban, míg a marketing a legkevésbé az. Második kutatásom a használók MI szokásait vizsgálta meg 5 Reddit poszt és azok 239 kommentjének feltárásával. Az általuk megnevezett MI programok és felhasználási módok összegyűjtése alátámasztotta, hogy a mesterséges intelligencia-szolgáltatások széleskörben elterjedtek és minden könyvtári munkafolyamatra képesek hatást gyakorolni. Harmadik kutatásom 25 magyar felsőoktatási könyvtár stratégiai dokumentumainak és weboldalainak feltárását végezte el, azok egyetemi intézményeivel együtt. Kulcsszavas keresést használva feltártam a jelen lévő MI szolgáltatásokat és kezdeményezéseket. A kutatás megerősítette, hogy a könyvtárakban stratégiai szinten jelen van a mesterséges intelligencia, gyakorlati szinten viszont vegyes képet mutat a helyzet. A három kutatás együtt alkotta a dolgozat magját, melyek alapján megpróbáltam bemutatni az MI-t és a jelentőségét a könyvtári rendszerekben.

Korlátok: A főbb korlátokat az alacsony számú adat jelenti az első két kutatásomnál illetve a manuális átvizsgálási módszer, amivel feltártam az anyagokat. Az alacsony dokumentumszám nyomán könnyen változhattak volna az arányok, de az egyes végleteket viszont jó indikátornak tartom valódi trendek felé.

Gyakorlati hatások – A kutatási területek és lehetőségek feltárásával a könyvtárak elindulhatnak az MI integrálásának útján. A jelenlegi helyzetkép feltárása segít a stratégiai tervezésben. A könyvtári feladatok automatizálása lehetőséget teremt a szolgáltatások színvonalának emelésére és az információ hatékonyabb átadására. Az MI által hozott átalakulás elősegíti a könyvtári szakma specializálódását új munkakörökkel és készségekkel.

Eredetiség/érték: A dolgozatom hozzájárul a mesterséges intelligenciában rejlő lehetőségek kutatásához és betekintésként szolgál a jelenlegi trendekhez.

TULOK FANNI

tulok.fanni03@gmail.com

Kommunikáció- és médiatudomány

BA, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kovács Krisztina

egyetemi docens, KRE BTK

Olvasásnépszerűsítő kampányok hatékonyságának vizsgálata az alfa generáció körében

Kulcsszavak: alfa generáció, olvasáskutatás, olvasásnépszerűsítés, digitális tartalmak

A dolgozat célja, hogy megvizsgálja az alfa generáció olvasási szokásait és elemezze, hogy a közösségi média, különösen a rövid, vizuális tartalmakra összpontosító platformok térnyerése milyen mértékben befolyásolja olvasási szokásaikat. A kutatás abból indul ki, hogy a hagyományos olvasás – mint tartós figyelmet igénylő szabadidős tevékenység – háttérbe szorulhat a digitális platformok gyors és folyamatos ingeráradata miatt.

A kutatás során kvalitatív módszertant alkalmaztam. Interjúkat készítettem a könyvpiac különböző szereplőivel, valamint alfa generációs fiatalokkal. Az interjúk készítésének elsődleges célja az volt, hogy feltárjam, milyen kihívásokkal kell szembenézniük a szakembereknek az alfa generáció elérésében és megismerjem azokat a stratégiákat, amelyek az olvasás népszerűsítésére alkalmazhatóak. Az eredmények világossá teszik, hogy az olvasás népszerűsítésének hagyományos módszerei csak korlátozottan hatékonyak a közösségi médiával szoros kapcsolatban álló fiatal generáció esetében. A közösségi média bevonása az olvasás népszerűsítésének eszköztárába hatékonyabbá teheti az érdeklődés felkeltését.

A kutatásom nemcsak a közösségi média hatásának vizsgálatára összpontosít az alfa-generáció olvasási szokásaival kapcsolatban, hanem olyan hatékony módszerek és eszközök azonosítására is, amelyekkel az olvasás relevánssá, vonzóvá és elérhetővé tehető a célcsoport számára.

37. OTDK PPAK Szekció
Könyvtártudományi alszekció
Könyves kultúra

Nagyné Dr. Mandl Erika
Magyar Agrár- és
Élettudományi Egyetem

Prof. Dr. Verók Attila
Eszterházy Károly Katolikus
Egyetem

Molnárné Dr. Urbanik Tímea
Szegedi Tudományegyetem

BRÉZAI ZOLTÁN PÉTER

brezai.zoltan@gmail.com

Informatikus könyvtáros

BA, 5. félév

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem

Informatikai Kar

*Témavezető:
Dr. Szűts-Novák Rita
adjunktus, EKKE IK*

**Az anyanyelvi nevelés megvalósítása a II. Rákóczi Ferenc Könyvtárban és
a vármegyei hatókörű városi könyvtárakban**

Kulcsszavak: anyanyelvi nevelés; játékok; könyvtárak; generációk; módszertan

Milyen szerepe lehet a könyvtáraknak az anyanyelvi nevelés vonatkozásában, hogyan, milyen módszerekkel segítheti a tanórán kívüli tevékenységeivel a magyar szakos pedagógusok szülői diákok munkáját egy adott könyvtár? Létezik-e generációkon átívelő program, mely az anyanyelvi nevelést helyezi középpontjába? Dolgozatomban ezekre a kérdésekre kerestem a választ.

Meglátásom az, hogy az anyanyelvi nevelés megvalósítható a könyvtárakban is. A kutatás során a miskolci, debreceni, egri, nyíregyházi és salgótarjáni intézmények programjait vizsgáltam, méghozzá azokat, amelyek valamely módon kapcsolatban állhatnak az anyanyelvi neveléssel. Azért esett az említett öt Északkelet-Magyarországon működő vármegyei hatókörű városi könyvtárra a választásom, mert ezen intézmények rendelkeznek fiókkönyvtárakkal, valamint a településszerkezetük is hasonló. A kutatás során kiderült, hogy ezek a könyvtárak valamilyen mértékben foglalkoznak anyanyelvi neveléssel bár más-más formában teszik ezt, de vannak azonosságok is programjaikban.

Eredményként kimondható, hogy az ismeretterjesztő, készségfejlesztő foglalkozások szakkörök mellett már megjelenik a robotika is, amely teljesen új kontextusba helyezi az anyanyelvi nevelés mikéntjét. A nyelvi rejtvények, játékos kreatív feladatok pedig még az idősebb korosztály számára is érdekes izgalmas élményeket tartogat. A dolgozatban említett módszereket használva pedig játszva tanulhat mindenki, aki bekapcsolódik a programokba.

HANÁK GÁBOR

hangabor@gmail.com

Könyvtár- és információtudomány

MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Bibor Máté

egyetemi adjunktus, ELTE BTK

"Krónológia": A marosvásárhelyi Krón könyvkötő-dinasztia története

Kulcsszavak: Marosvásárhely; könyvkötő műhely; Krón; könyvkötéstörténet

A dolgozat egy több mint száznegyven évig működő marosvásárhelyi könyvkötő műhely tagjainak életét mutatja be, elsősorban korabeli sajtóforrások alapján. Az életutak felvezetéseként Marosvásárhely korabeli történetét, a helyi nyomdákat, valamint általános jelleggel a könyvkötészet 19. és 20. századi helyzetét mutatja be, majd időrendi sorrendben a dinasztia három tagjának életét járja végig, kitérve a könyvkötészetten túli vonatkozásokra is, mivel mindhárom Krón Ernő színes életutat járt be, amit átszőtt a 19. és 20. századi magyar és régiós történelem. Ennek okán a korabeli helyi sajtó rendszeres szereplői is voltak a Krónok. A harmadik Krón szerepének jobb feltérképezése kedvéért Marosvásárhelyen történt személyes beszélgetések eredményei is részei a dolgozatnak, valamint a műhely jelenlegi helyzetével kapcsolatos információk is. A dolgozat eredménye a korabeli magyar nyelvű sajtóforrások Krónokra vonatkozó feldolgozása, valamint a műhely felfutásának bemutatása. Az életutak megmutatják azt is, hogy egy ilyen hosszú ideig működő műhely mennyire részévé tud válni egy város szövetének.

SZABÓ ADRIENNE

adrienne182@outlook.hu

Könyvtár- és információtudomány

MA, 4. félév

Szegedi Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

dr. habil. Zvara Edina

habilitált egyetemi docens, SZTE BTK

**Híres könyvtárak, könyvtáras hírek – A felvilágosodáskori magyar könyvtárak
reprezentációja a pozsonyi Magyar Hírmondóban**

Kulcsszavak: könyvtár; könyvtártörténet; Magyar Hírmondó

A magyarországi felvilágosodás korában jelentek meg az első magyar nyelvű újságok, a magyar nyelv és kultúra fontos orgánumai. Ezek közül is a legelső Pozsonyban Magyar Hírmondó néven (1780 – 1788) adta közre tudósításait, amely a politikai hírek és a nemzetközi helyzet mellett tudományos eseményekről, így a könyvtárak helyzetéről is beszámolt.

Dolgozatomban a Magyar Hírmondóban megjelent hírek alapján a korabeli könyvtárak helyzetét, különös tekintettel a könyvtáralapításokat tekintem át. Fókuszom a korabeli Erdélyre és a Magyar Királyság területére irányul, de figyelembe veszem a nemzetközi viszonyokat is. A hírlapban talált cikkeket összevetem különböző időszakokból származó szakirodalmi forrásokkal is. Az eredmények betekintést nyújtanak a 18. századi könyvkultúra változásaiba és az ebben időszakban létrejött és létező könyvtárak szerepébe, valamint bemutatják azok korabeli sajtóreprezentációját és recepcióját.

SZÖVÉRFY KINCŐ VIRÁG

kincsoszoverffy@gmail.com

Informatikus könyvtáros

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Bibor Máté

egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Vámpírokról szóló dokumentumok a Habsburg Birodalomban a 18. században

Kulcsszavak: vámpír; 18. század; Habsburg Birodalom; folyóirat

A ma is ismert vámpír jellegzetes vonásai a 18. században rajzolódtak ki, főként a Habsburg Birodalom területén. A kelet-európai eredetre visszavezethető szörny és rokonai már régóta „terrorizálták” a lakosságot a kontinensen, de ebben a században, az 1725 és 1732 közötti vámpír pániknak köszönhetően világszerte ismertté váltak. Ahhoz, hogy a szörny híre elterjedjen, és hogy a rém ma is uralkodni tudjon az emberek képzeletén, nagyban hozzájárultak a korabeli folyóiratok. Európa szerte jelentek meg különböző cikkek, levelek és beszámolók. A folyóiratoknak köszönhetően a nyugati világ nyakába is „belemélyesztette fogát” a szörnyeteg, mely Polidori-t, Stoker-t és Le Fanu-t is megihlette.

Ugyanakkor a vámpír nem csak az irodalomban, hanem a filozófiában, teológiában, politikában és az orvostudományi vitákban is felbukkant. A 18. században, a felvilágosodás korszakának közepén prominensé váló szörny a Habsburg Birodalmat igazgatóknak; a római katolikus, protestáns és ortodox teológusoknak, egyházi vezetőknek; a felvilágosult filozófusoknak és az orvosoknak és tudósoknak egyaránt fejlődést okozott. Az így létrejött rendeletek, jogszabályok, jelentések, periratok, teológiai és orvosi viták, tudományos szövegek, disszertációk mind tovább formálták a vámpír alakját. Az elhíresült tudományos szövegek mellett pedig a folyóiratok, melyek a rémhíreket, vitákat közzétek szórakoztatás, kutatás és politikai hadviselés céljával, hozzájárultak ahhoz, hogy a mai napig kísérteni tud minket a vámpír.

A dolgozatban azt kívánom bemutatni a Habsburg Birodalom területéhez köthető műveken keresztül, hogy a korabeli politikai, jogi, filozófiai, teológiai is tudományos kontextus és a folyóirat-típusok fejlődése hogyan határozta meg a vámpírokról szóló 18. századi nyomtatványok létrejöttét. Továbbá azt, hogy hogyan és miért terjedt el ez az egyedi, helyi sajátosságokkal rendelkező hiedelem az egész világon az ekkor keletkezett dokumentumoknak köszönhetően. Ehhez elsőként meg kell határozni, hogy mi is pontosan a vámpír, hiszen ebből derül ki, hogy miért pont a 18. században és nem előbb, illetve nem később alakultak ki a róla szóló dokumentumok. Majd pedig a további kontextusokat is szükséges megismerni, melyek ahhoz vezettek, hogy a korszakban létrejöhessenek ezek a nyomtatványok. Végül pedig olyan dokumentumok kerülnek bemutatásra, melyek illusztrálják ezeket a folyamatokat.

SZPISJAK NIKOLETT

szpniki@gmail.com

Könyvtár- és információtudomány

MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Németh Katalin

egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Nemzetiségi könyvtári ellátás Magyarországon

Kulcsszavak: nemzetiség, nemzetiségi könyvtári ellátás, kisebbség

A dolgozat a hazai nemzetiségi könyvtári ellátás szerepét, fontosságát, feladatait és felmerülő kihívásait vizsgálja a magyarországi etnikai és nemzeti kisebbségek köreiben. A nemzetiségi könyvtárak olyan különleges kulturális intézmények, amelyek egyszerre szolgáltatják a nyelvi és a kulturális identitás megőrzését, segítik az anyanyelvi oktatást, biztosítják az esélyegyenlőséget olvasóik számára és bekapcsolódnak a társadalmi integráció előmozdításába. A kutatás részletesen bemutatja a nemzetiségi könyvtárak funkcióit, többek között az anyanyelvi irodalom gyűjtése, megőrzése és szolgáltatása, valamint a különböző közösségi programok és kulturális események szervezése és támogatása.

A dolgozat konkrét példákon keresztül ismerteti a magyarországi nemzetiségi könyvtárak működését, kezdve az MNMKK OSZK Országos Idegennyelvű Könyvtárral, a nemzetiségi önkormányzatok által működtetett könyvtárakkal, végül a nemzetiségek által lakta területen lévő nyilvános könyvtárakkal, melyek szintén bekapcsolódnak a nemzetiségi könyvtári ellátásba. Mindemellett kitér a fiatalabb generáció bevonásának jelentőségére, az interkulturális párbeszéd elősegítésére, illetve a digitalizáció szerepére.

A kutatásban arra a következtetésre jutottam, hogy a nemzetiségi könyvtárak nem csupán a nyilvános könyvtári szerepüket töltik be, ennél többet is adnak, hiszen a nemzetiségek kulturális örökségének megőrzésében játszanak jelentős kulcsszerepet, illetve a feladatuk a társadalmi sokszínűség fenntartása és a nemzetiségi identitás megélésének támogatása.

TAKÁCS VIKTÓRIA
takacsviki03@gmail.com
Informatikus könyvtáros
BA, 6. félév

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Informatikai Kar

Témavezető:
Dr. Szűts-Novák Rita
adjunktus, EKKE IK

A könyvillusztrációk jelentősége a fiatalkorúaknak szánt irodalmi alkotásokban

Kulcsszavak: könyvillusztráció; olvasáskutatás; képregény; silent book; vizuális

A XXI. században a gyermekek olvasóvá nevelése a digitalizáció határok nélküli előretörésével egyre nagyobb akadályokba ütközik, megnehezítve számukra az új élményekhez való hozzáférést. (D. Udvary Ildikó: Kortárs magyar illusztrációművészet, 2004) A fiatalok többsége a lehető legtöbb szabadidejét a digitális eszközökre áldozza, ezzel veszítve a személyes, társas kapcsolódások mértékéből. Kutatásom középpontjában a gyermekek szöveggel való kapcsolatának vizsgálata áll, figyelembe véve a folyamatos képernyőhasználat káros hatásait.

A modern világ ellenére az írás és az olvasás alapvető elemei az oktatásnak és a mindennapi életnek, mindezt a folyamatosan nvekvő vizuális élmények hatása is felerősíti. Óriásplakátok, szórólapok, mozgóképek, egyedi hosszúságú és tartalmú audiovizuális anyagok befolyásos részét elenyésző szöveges információk és minél színesebb, vonzóbb látnivalók képezik. Ezt a hiányosságot a nyomtatott dokumentumok hivatottak ellensúlyozni, azonban ennek érdekében elengedhetetlen, hogy valamilyen módon fenntartsuk a tudásvágyat és az érdeklődést ezeken a formákon. E célt szolgálják a népszerű, nagy példányban terjesztett és folyamatosan frissülő illusztrált irodalmi alkotások. (Dobay Péter: Az illusztrálás, 1977) (Lovas-Szabó Kitti: Van még hely a polcon? 2023) (Révész Emese: A vizuális narráció eszköztára a Design-könyvek sorozatában, 2019) Ezek a művészi gondossággal készült dokumentumok sokszínűségük révén különböző szempontok szerint kerülnek vizsgálatra, mint például az illusztráltság mértéke, a könyvtári intézményekben való országos elérhetőségük, és a különféle olvasói közönségek körében minek milyen a népszerűsége. E tényezők tükrében égeztem kutatásomat, hogy feltárjam, miként integrálhatóak hatékonyan az illusztrált alkotások a fiatalok mindennapjaiba, mint a kreatív és interaktív tevékenységek központi komponensei. (Borisz T. Lihacsov: Művészet és nevelés, 1977)
